

Sammanträde i socialnämnden

Tid och plats för sammanträde

Onsdagen den 9 mars 2022, kl. 09.00. B-salen, Västra Storgatan 15, Gnesta

Gruppmöten

Majoriteten (S, M); kl. 08.00. B-salen, Elektron. Oppositionen (C, L); kl. 08.00.
Frösjön/Lockvattnet, Elektron. Oppositionen (V, MP, Fi); kl. 08.00. Björken, Elektron.
Oppositionen (SD); kl. 08.00. Lokal, Elektron

Förslag till justerare

Ordinarie: Mari Klasson (C) Ersättare: Harke Steenbergen (S)

Tid och plats för justering

Protokollet justeras i direkt anslutning till sammanträdet. Kommunledningskontoret
Västra Storgatan 15, Gnesta

Allmänheten

Allmänheten är välkommen att närvara vid sammanträdet.

Beslutsunderlag till ärendena i kallelsen finns på www.gnesta.se samt för läsning
digitalt på servicecenter.

Frågor om kallelsen och ärendena besvaras av sekreteraren, tel: 0158-275 000.

Dagordning

Sammanträdet öppnande samt upprop

Val av justerare och tid för justering

Godkännande av dagordningen

Offentliga 1 - 8, Ej offentliga 9 - 10

Nr	Diarienummer	Ärende
----	--------------	--------

Beslutsärenden kommunfullmäktige

1	SN.2021.34	Rapportering av ej verkställda gynnande biståndsbeslut enligt SoL och LSS
2	SN.2021.93	Avgift för cyklar inom Hjälpmedelscentralens verksamhet

Beslutsärenden socialnämnden

3	SN.2022.13	Årsredovisning socialnämnden 2021
4	SN.2022.16	Patientsäkerhetsberättelse 2021
5	SN.2021.85	Kvalitetsberättelse 2021
6	SN.2022.14	Riktlinje för ekonomiskt bistånd - revidering
7	SN.2022.1	Redovisning av delegationsbeslut
8	SN.2022.2	Anmälningsärenden

Förvaltningschefen informerar

9	SN.2022.3	Förvaltningschefen informerar
10	SN.2021.105	Ställningstagande om att väcka talan i tingsrätten gällande umgänge - Handlingar dukas på nämnden

Ingrid Jernborg Glimne

Marie Solter

Ordförande

Sekreterare

Upprättad: 2022-02-03
Diarienummer: SN.2021.34

Socialnämnden

Rapportering av ej verkställda gynnande biståndsbeslut enligt SoL och LSS, kvartal 4, 2021

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Rapport godkänns.

Sammanfattning

För fjärde kvartalet 2021 finns 13 ej verkställda gynnande biståndsbeslut, varav 8 stycken inom LSS och 5 ärende inom SoL. Alla beslut är rapporterade och återrapporterade till IVO, Inspektionen för vård och omsorg. Rapporten omfattar ej verkställda beslut inom tre månader från det att beslut togs eller avbröts.

Ärendebeskrivning

I lag och förarbeten till lag framgår att nämnden ska lämna en statistikrapport till kommunfullmäktige över hur många av nämndens beslut som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. I statistikrapporten ska anges vilka typer av insatser dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. I förarbetena framgår vidare att statistikrapporten som lämnas till fullmäktige ska utformas på ett sådant sätt att sekretessbelagda uppgifter om enskilda inte lämnas ut. Rapporten kan efter begäran lämnas ut till allmänhet och media. Enligt förarbetena ska det därför inte gå att härleda vilka personer besluten gäller och nämnden ska inte ange skäl till varför de rapporterade besluten inte är verkställda, eftersom det inte är tänkt att skapa en diskussion kring enskilda ärenden.

Socialnämnden ska rapportera till Inspektionen för vård och omsorg (IVO), revisorer och kommunfullmäktige beslut som inte verkställts inom tre månader från beslutsdagen. Kommunen kan åläggas en särskild avgift (sanktionsavgift) om beslut inte verkställs inom skälig tid. Vad som är skälig tid avgörs från fall till fall och beroende på omständigheterna.

Ej verkställda beslut inom tre månader

Enhet	Beslut om insats fattat	Typ av insats	Kommentar
1.Biståndsenheten	2020-03-04	Kontaktperson LSS	Avslutat 2021-12-03.
2.Biståndsenheten	2020-10-21	Kontaktperson LSS	Avslutat 2021-12-28.
3.Biståndsenheten	2020-10-28	Avlösarservice i hemmet, LSS	Avslutat 2021-09-30.
4.Biståndsenheten	2021-03-05	Särskilt boende	Flyttat till annan kommun 2021-10-01, ärendet avslutat.
5.Biståndsenheten	2021-03-25	LSS-boende	Verkställt 2021-12-01.
6.Biståndsenheten	2021-05-11	SoL Boende	Resursbrist saknar ledig bostad. Bor på SÄBO i annan kommun.
7.Biståndsenheten	2021-06-18	SoL Boende	Tackat ja till erbjudande 2021-12-22, inflytt januari 2022.
8.Biståndsenheten	2021-04-08	SoL Boende	Ej verkställt under perioden. Erbjuden lägenhet i december men den behövde renoveras så inflytt/verkställighet dröjer till januari.
9.Biståndsenheten	2021-06-15	LSS-boende	Inget erbjudande pga. att det saknas ledig bostad. Bor på korttidsboende
10.Biståndsenheten	2021-06-23	LSS-kontaktperson.	Tackar 2021-10-22 nej till insatsen helt.

			Avslutas
11. Biståndsenheten	2021-07-19	LSS-kontaktperson	Kontinuerliga kontakt med företrädare och enskild.
12. Biståndsenheten	2021-07-23	LSS-boende	Resursbrist, saknar ledig bostad. Bor på 9§9 i hemkommunen.
13. Biståndsenheten	2021-08-05	SoL boende	Erbjuden boende 2021-10-18. Tackat nej.

Bedömning

- Antalet ej verkställda beslut har ökat sedan förra gången. Antal rapporterade beslut är 13 totalt under kvartal 4, under kvartal 3 var det 10 stycken ärenden som rapporterades.
- Av de 13 rapporterade ärendena har 5 ärenden avslutats, 1 har verkställts under kvartalet och 2 har tackat ja till erbjudanden under som kommer verkställas i januari 2022.
- 2 stycken bor på boende i annan kommun under tiden de väntar på att få flytta till Gnesta.
- En bor på korttidsboende i väntan på en permanent boende plats.
- En har tackat nej till erbjuden plats och inväntat nytt erbjudande om plats
- Ett ärende förs kontinuerlig kontakt med företrädare och enskild angående hur ärendet skall verkställas.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet kan medföra konsekvenser för ekonomin om Inspektionen för vård och omsorg (IVO) ansöker om att Socialnämnden ska åläggas betala en särskild avgift enligt 28 a § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller enligt 16 kap 6 a § Socialtjänstlagen och om Förvaltningsrätten beslutar att bifalla denna ansökan. Avgiften varierar i varje enskilt ärende.

Jämställdhetsanalys utifrån checklista

Ej aktuellt i ärendet.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2022-02-03

Lena Karlsson Leksell

Patrik Rosin

Förvaltningschef

Verksamhetschef Administration och
bistånd

Olof Åberg

Utredare

Sändlista

~ Kommunstyrelsen

~ Kommunfullmäktige

Upprättad: 2022-02-23
Diarienummer: SN.2021.93

Socialnämnden

Avgiftsnivå för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet

Förslag till beslut i kommunfullmäktige

1. Förändrad debiteringsform och avgiftsnivå för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet godkänns.

Sammanfattning

Förändrad debiteringsform och avgiftsnivå för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet för vuxna. Länets kommuner rekommenderas att fatta likalydande beslut om förändrad debiteringsform och avgift för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet före den 1 april 2022 då beslutet från Regionstyrelse och Regionfullmäktige föreslås träda i kraft.

Ärendebeskrivning

Hjälpmiddelscentralen ska tillgodose behov av hjälpmedel för personer i länet med funktionsvariationer. Det stora flertalet hjälpmedel är så kallade samhällsbetalda hjälpmedel som kan tillhandahållas på olika sätt; som hyreshjälpmedel eller försäljningshjälpmedel. Cyklar föreslås nu istället övergå till att tillhöra debiteringsformen försäljningshjälpmedel där patienten äger och övertar hela ansvaret för sin cykel. Beslutet ska leda till en likställighet mellan individer i behov av cykel som hjälpmedel.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag till regionstyrelsens förslag till regionfullmäktiges beslut

1. Cyklar som hjälpmedel till vuxna ska tillhöra debiteringsformen försäljningshjälpmedel från och med den 1 april 2022.
2. Engångsavgifter för övertagande av hjälpmedel i form av cykel antas enligt följande:
  - a) Ny cykel – 5000 kr
  - b) Begagnad cykel – 2500 kr
  - c) Redan förskriven cykel – 2500 kr

3. Länets kommuner rekommenderas att fatta likalydande beslut om förändrad debiteringsform och avgift för cyklar inom Hjälpmedelscentralens verksamhet före den 1 april 2022 då beslutet föreslås träda i kraft.

4. Beslutet gäller från och med 1 april 2022. Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds beslut.

Förvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen föreslår att nämnden lämnar beslut i ärendet vidare till kommunfullmäktige

Ekonomiska konsekvenser

Det framtagna förslaget innebär att hanteringen av förskrivna cyklar blir densamma, oavsett patientens funktionsvariation. Den subventionerade summan som betalas av patienten blir densamma för alla vuxna som får en cykel förskriven. Förslaget att ändra debiteringsformen från hyreshjälpmedel till försäljning föreslås gälla för vuxna. Den förändrade debiteringsformen förväntas inte innebära en ökad kostnad för cyklar i denna kategori.

Kostnader för kommunen blir mellanskillnaden för förskriven cykel.

Exempel: En tre-hjulig cykel kostar ca 8-10.000 kr i inköp. Vid en förskrivning så kan patienten tilldelas en ny cykel, patienten får betala 5000 kr själv och resterande debiteras kommunen som en engångssumma. Sedan äger patienten sin cykel och ansvarar för service och reparationer själv. Patienten kan även tilldelas en begagnad cykel (så länge HMC har tillgång till begagnade cyklar), då betalar patienten 2500 kr och mellanskillnad upp till inköpspris faktureras kommunen.

Idag betalar kommunen en månadshyra (160-300 kr/mån per cykel) + att personen själv betalar en årsavgift på 600kr. Det vanligast förekommande är att ha cykeln under flertalet år.

Ekonomiska konsekvenser på kort sikt kan bli en viss tillfällig ökning, medans det under ett längre ekonomiskt perspektiv kommer bli en lägre kostnad för kommunen, relaterat till att de löpande hyreskostnaderna utgår.

Juridiska konsekvenser

Framskrivet förslag leder inte till några juridiska konsekvenser vid godkännande.

Jämställdhetsanalys utifrån checklista

Socialnämnden arbetar med jämställdhetsperspektiv inom Hälso- och sjukvård i linje med nuvarande riktlinje. Det handlar bland annat om att uppmärksamma hur kvinnors och mäns förutsättningar ser ut. Kvinnor och män som är kommunens vårdtagare inom hälso- och sjukvård ska bli bemötta och bedömda på lika villkor utifrån behov av verkställda insatser. Inga risker har framkommit gällande skillnader mellan kvinnor och mäns förutsättningar i gällande ärende. Barnperspektivet har inte beaktas, utifrån att ärendet innefattar enbart individer som är myndiga.

Överensstämmelse med kommunens styrdokument

Socialförvaltningen har sedan Oktober 2021 länsgemensam Hälso- och sjukvårds riktlinje gällande Arbetstekniska hjälpmedel, den är förenlig och strider inte mot förslag till beslut i gällande tjänsteskrivelse.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2021-02-23
2. Skrivelse - Förändrad debiteringsform och avgiftsnivå för cyklar inom Hjälpmedelscentralens verksamhet, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård.

Lena Karlsson Leksell
Förvaltningschef

Annalisa Andesson
Fel! Bokmärket är inte definierat. Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

[Förnamn_Efternamn]

[Titel]

Sändlista

- ~ Kommunstyrelsen
- ~ Kommunfullmäktige
- ~ Förvaltningschef Socialförvaltningen

Handläggare
Annelie Söderbäck
Hjälpmiddelscentralen

Datum
2021-10-05

Dokumentnummer
NSV21-0024-1

Ärendegång
Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård

Mötesdatum
2021-10-29

Förändrad debiteringsform och avgiftsnivå för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet

Förslag till beslut

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds förslag till regionstyrelsens förslag till regionfullmäktiges beslut

1. Cyklar som hjälpmedel till vuxna ska tillhöra debiteringsformen försäljningshjälpmedel från och med den 1 april 2022.
2. Engångsavgifter för övertagande av hjälpmedel i form av cykel antas enligt följande:
  - a) Ny cykel – 5000 kr
  - b) Begagnad cykel – 2500 kr
  - c) Redan förskriven cykel – 2500 kr
3. Länets kommuner rekommenderas att fatta likalydande beslut om förändrad debiteringsform och avgift för cyklar inom Hjälpmiddelscentralens verksamhet före den 1 april 2022 då beslutet föreslås träda ikraft.
4. Beslutet gäller från och med 1 april 2022.

Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vårds beslut

5. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Bakgrund

Hjälpmiddelscentralen ska tillgodose behov av hjälpmedel för personer i länet med funktionsvariationer. Det stora flertalet hjälpmedel är så kallade samhällsbetalda hjälpmedel som kan tillhandahållas på olika sätt; som hyreshjälpmedel eller försäljningshjälpmedel.

Handläggare
Annelie Söderbäck
Hjälpmiddelscentralen

Datum
2021-10-05

Dokumentnummer
NSV21-0024-1

Cyklar som tidigare har förskrivits till vuxna, exklusive patienter med synnedläggelse, tillhör debiteringsformen hyreshjälpmedel. Ett hyreshjälpmedel innebär att patienten hyr ett hjälpmedel och Hjälpmiddelscentralen ansvarar för reparationer, leveranser och förvaring. I samband med uthyrningen informeras patienten om regler, ansvar och förutsättningar för lånet.

Aktuellt förslag

Cyklar föreslås nu istället övergå till att tillhöra debiteringsformen försäljningshjälpmedel där patienten äger och övertar hela ansvaret för sin cykel. Det innebär att när kriterierna för att förskrivas en cykel är uppfyllda erbjuds patienten att betala en subventionerad summa på 5 000 kr för en ny cykel eller 2 500 kr för en begagnad cykel. Efter det att beloppet betalats övergår ägandet till patienten.

För patienter med synnedläggelse betraktas cyklar redan nu som ett försäljningshjälpmedel. Det framtagna förslaget innebär att hanteringen av förskrivna cyklar blir densamma, oavsett patientens funktionsvariation. Den subventionerade summan som betalas av patienten blir densamma för alla vuxna som får en cykel förskrivna.

Förslaget att ändra debiteringsformen från hyreshjälpmedel till försäljning föreslås gälla för vuxna. Barn med förskrivna cykel får under året de fyller 19 år ett erbjudande om att köpa sin cykel för 2500 kr, inklusive moms, alternativt återlämna sin cykel till Hjälpmiddelscentralen senast 1 januari det år hen fyller 20 år.

Engångsavgift för hjälpmedel i form av cyklar

Ny cykel – 5000 kr
Begagnad cykel – 2500 kr
Redan förskrivna cyklar – 2500 kr

Ärendets beredning och beslut

Förslaget har beretts av Länsstyrgruppen och beredningsgruppen som ställer sig bakom förslaget. Brukarrådet har informerats och erbjudits möjlighet att inkomma med frågeställningar och synpunkter. Inga synpunkter på förslaget har inkommit.

Enligt 2 kap. 5 § kommunallagen (2017:725) får kommuner och regioner ta ut en avgift för tjänster och nyttigheter som de tillhandahåller. Fullmäktige beslutar i ärenden av principiell beskaffenhet eller av annars större vikt för kommuner och regioner enligt 5 kap. 1 § kommunallagen. Det är fullmäktige som ska fatta beslut om viktiga ekonomiska frågor som taxor och avgifter. Eftersom både regionen och länets kommuner ansvarar för förskrivning och tillhandahållande av hjälpmedel för brukare och patienter i länet ska beslut fattas i både regionfullmäktige och kommunfullmäktige.

Handläggare
Annelie Söderbäck
Hjälpmedelscentralen

Datum
2021-10-05

Dokumentnummer
NSV21-0024-1

Omvärldsbevakning

Flera regioner tillhandahåller cyklar i sortimentet endast för barn. Fem regioner tillhandahåller cyklar för både barn och vuxna. Flera regioner har en struktur där patienten övertar ägandet av cykeln, antingen i samband med utprovning av cykeln, eller när barnet blir vuxet. Processen och patientens kostnad ser olika ut i de olika regionerna.

Konsekvenser

Den förändrade debiteringsformen förväntas inte innebära en ökad kostnad för cyklar i denna kategori. Samtidigt uppnås en likställighet mellan individer i behov av cykel som hjälpmedel. Behovet av lageryta och intern hantering bedöms minska.

Beslutsunderlag

Tjänsteutlåtande 2021-10-05

Beslutet expedieras till

Länets kommuner
Hjälpmedelscentralen
Akten

Upprättad: 2022-02-04
Diarienummer: SN.2022.13

Socialnämnden

Årsredovisning socialnämnden 2021

Förslag till beslut i socialnämnden

1. Årsredovisning 2021 för Socialnämnden godkänns.

Ärendebeskrivning

Årsredovisningen innehåller en överskådlig bild av socialnämndens måluppfyllelse, redovisning av indikatorer, uppföljning av internkontrollplan, redovisning av ekonomiskt resultat samt investeringsuppföljning.

Under 2021 har utvecklingsarbete påbörjats för att stärka analyserna och bedömningarna av måluppfyllelsen. Arbetet kommer att fortsätta under 2022.

Jämställdhetsanalys utifrån checklista

Jämställdhetsanalys bedöms ej tillämpligt i ärendet.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2022-02-04
2. Årsredovisning 2021: Uppföljning av Framtidsplan 2021-2023 för Socialnämnden

Lena Karlsson Leksell
Förvaltningschef

Karin Pramlid
Utredare

Jenny Neimann
Förvaltningsekonom

Sändlista

- ~ Socialchef
- ~ Verksamhetschefer
- ~ Utredare
- ~ Förvaltningsekonom

Årsredovisning 2021

Uppföljning av Framtidsplan 2021-2023 för
socialnämnden

Beslutsinstans	Socialnämnden
Beslutad	-
Senast reviderad	Välj datum
Giltig till	Tills vidare
Dokumentansvarig	Karin Pramlid
Diarienummer	SN.2022.13

Innehållsförteckning

Förkortningar	4
Ordförande har ordet	5
Inledning och syfte	6
Socialnämnden	6
Socialnämndens uppdrag	6
Socialförvaltningens organisationsuppbyggnad	7
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	9
Omvärldsbeskrivning och konsekvensbeskrivningar	9
Händelser av väsentlig betydelse	10
Ledning och styrning	10
Volymbaserad budget	10
Upphandling och avtal	10
Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	11
Kommunfullmäktiges mål	11
Inriktningsmål: En attraktiv kommun	12
Inriktningsmål: En hållbar kommun	14
Inriktningsmål: Service och bemötande	16
Inriktningsmål: En trygg skola med hög måluppfyllelse och starka kunskapsresultat	19
Inriktningsmål: En trygg vård och omsorg av hög kvalitet	20
Inriktningsmål: En effektiv organisation	25
Inriktningsmål: En god ekonomi	28
Inriktningsmål: En attraktiv arbetsgivare	29
Sammanfattning måluppfyllelse	32
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	34
Åtgärdsplan för budget i balans	34
Analys årsbokslut 2021 Socialnämnden	37
Förvaltningsledning	37
Stöd och vägledning	37
Äldre, funktionsstöd, Hälso-, och sjukvård	38
Administration och bistånd	41

Volymbaserad budget - VBB.....	42
Investeringsuppföljning	43
Förväntad utveckling	44
Bilaga 1. Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer	45
Bilaga 2. Redovisning av internkontrollplan	51

Förkortningar

LSS	Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade
SoL	Socialtjänstlagen
LVU	Lag med särskilda bestämmelser för vård av unga
LVM	Lag om vård av missbrukare i vissa fall
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen
BAB	Lagen om bostadsanpassningsbidrag
MAS	Medicinskt ansvarig sjuksköterska
MAR	Medicinskt ansvarig för rehabilitering
VINR	Våld i nära relation
SoV	Verksamhetsområdet Stöd och vägledning
HSE	Hälso- och sjukvårdsenheten
ÄFH	Verksamhetsområdet Äldre-, funktionsstöd-, socialpsykiatri och hälso- och sjukvård
SKR	Sveriges Kommuner och Regioner
HVB	Hem för vård eller boende
AoB	Verksamhetsområdet Administration och bistånd
SCB	Statistiska centralbyrån
KKiK	Kommunens Kvalitet i Korhet
BoU	Barn- och utbildningsförvaltningen
VITS	Vardagsnära Insatser i Tydlig Samverkan
SIP	Samordnad Individuell Plan
SSPF	Skola, Socialtjänst, Polis, Fritid
APT	Arbetsplatsträff
BBIC	Barns behov i centrum
IBIC	Individens behov i centrum
GDPR	General Data Protection Regulation
FL	Förvaltningsledningen
HAB-ersättning	Habilitetsersättning
VBB	Volymbaserad budget
Tkr	Tusen kronor
SoL ÄO	Socialtjänstlagen, äldreomsorg
SoL FN	Socialtjänstlagen, funktionsnedsättning
HSL	Hälso- och sjukvårdslagen
EC	Enhetschef
VC	Verksamhetschef
LG	Ledningsgrupp
FUT	Felaktiga utbetalningar
FC	Förvaltningschef

Ordförande har ordet

Återigen har vi haft ett år som präglats av pandemin. Gnesta drabbades, men mindre hårt än under 2020. Våra verksamheter har arbetat med tydliga rutiner och använt sig av tidigare erfarenheter, och många kavlade upp ärmarna för att tillsammans kunna hantera situationen på bästa möjliga sätt. Vi vill därför tacka alla anställda och frivilligorganisationer som har bidragit med sitt engagemang för att skapa de bästa förutsättningarna för alla som bor i vår fina kommun.

Under tiden har nämnden och förvaltningen fortsatt arbetet med att få kontroll på ekonomin. Även om utfallet inte varit enligt plan, så har vi under året fått en tydligare bild av var behovet av insatser är störst och hur vi ska arbeta mer effektivt genom t.ex. en volymbaserad budget som gör att vi kan följa ekonomin bättre. Detta har gjort att vi inför 2022 fått en budget som rimmar bättre med behoven. Vi har haft fokus på att arbeta fram en organisation som alltid har medborgarna i fokus, och där tidiga insatser gör att vi får friskare medborgare. Vi ser även ökande behov inom äldreomsorgen, och inom särskilt boende och LSS ett växande behov av fler anpassade bostäder.

Vårt samarbete med barn- och ungdomsförvaltningen utvecklades under förra året, i samband med den ekonomiska utredningen. Vi vill också fortsätta driva ett gemensamt förebyggande arbete genom projektet "Tillsammans för barnens bästa", och som leder fram till att vi så tidigt som möjligt ska kunna upptäcka de barn och unga samt deras familjer som behöver stöd så att vi kan erbjuda gemensamma insatser på hemmaplan.

Under året har även situationen på personalsidan gått åt rätt håll; en ny förvaltningschef började under hösten, och det finns nu ett tydligare sammanhållet sätt att arbeta. Rutinerna ses över och anpassas där det behövs, och sjuktalen går ner. Det känns tryggt att ha personer på plats som kan leda utvecklingen inom vår förvaltning.

Vi är glada över att dialogen mellan personal och chefer har blivit mer konstruktiv och positiv, genom tydliga arbetsplatsträffar. Ett fortsatt arbete kring att utveckla arbetsmiljön i vår förvaltning behövs, och att vi fått en kultur som bland annat innebär att man lyssnar på varandras behov ser vi mycket positivt på.

Pandemin har som sagt påverkat mycket, men förvaltningen har under 2021 ändå lyckats behålla fokus på områden som vi behöver förbättra och utveckla. Detta gör att vi kan se tillbaka på ett år där flera negativa trender brutits, och fram emot att tillsammans bygga vidare på de åtaganden som finns i vår framtidsplan.

Ingrid Jerneborg Glimne (M)

Harke Steenbergen (S)

Ordförande i Socialnämnden

1:e vice ordförande i
Socialnämnden

Inledning och syfte

I socialnämndens framtidsplan redovisas mål och uppdrag samt budget för de olika verksamheterna inom socialnämndens ansvarsområde. Uppföljning av målen och resultat av budgeten sker till socialnämnden i delårsrapporten och årsredovisningen. Uppföljning av budgeten sker även löpande vid budgetuppföljningar under verksamhetsåret. Delårsrapporten och årsredovisningen bildar tillsammans med statistik och jämförelser ett viktigt underlag som socialnämnden kan använda inför nästa planeringsperiod.

Socialnämnden

Socialnämndens uppdrag

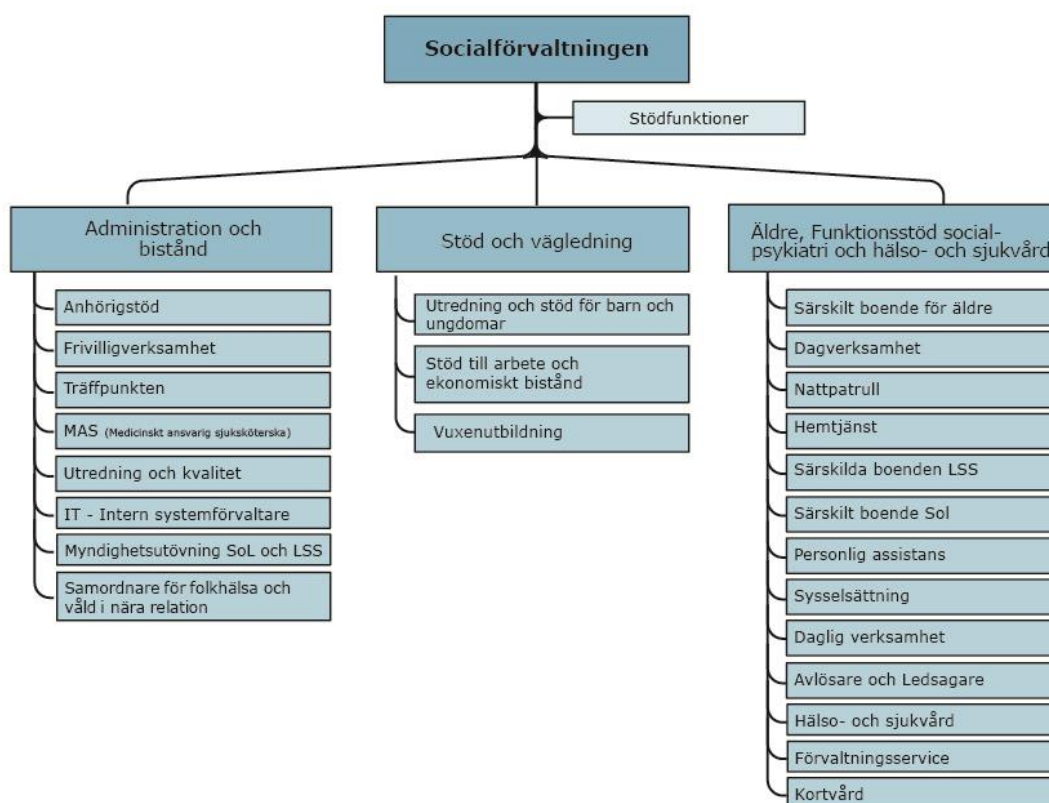
Socialnämnden ansvarar enligt reglementet för uppgifter inom socialtjänsten samt den kommunala hälso- och sjukvården. Det ingår i nämndens ansvarsområde att bevaka sociala aspekter i samhällsplaneringen och därvid verka för en god samhällsmiljö och goda förhållanden för medborgarna. Socialnämnden ansvarar för kommunens arbetsmarknadsfrågor, integrationsverksamhet och vuxenutbildning. I nämndens ansvarsområde ingår även stöd till anhöriga, frivilligsamordning samt samordning av folkhälsa och våld i nära relation. Socialnämnden ansvarar också för personlig assistans enligt lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Privata företag utgör en viktig del av utförandet av insatsen personlig assistans.

Lagstiftning som socialnämnden bestämmer enligt är bland annat:

- Socialtjänstlagen (SoL)
- Lag med särskilda bestämmelser för vård av unga (LVU)
- Lag om vård av missbrukare i vissa fall (LVM)
- Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)
- Lag om kommunal riksfärdtjänst
- Lag om färdtjänst
- Skollagen
- Lagen om bostadsanpassningsbidrag (BAB)
- Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Socialförvaltningens organisationsuppbyggnad

För att fullgöra det uppdrag som socialnämnden har via reglementet är socialförvaltningen uppdelad i tre verksamhetsområden enligt:

Administration- och bistånd

Verksamhetsområdet leds av en verksamhetschef med tre teamledare och består av biståndsenhet för handläggning och myndighetsutövning enligt såväl socialtjänstlagen (SoL), färdtjänst, riksfärdtjänst, bostadsanpassningsbidrag samt lagen om särskilt stöd och service (LSS). Expert- och stödfunktioner är medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) och medicinskt ansvarig för rehabilitering (MAR), IT-stöd i form av systemförvaltare och utvecklare, personalredogörare, förvaltningsövergripande arbete kring folkhälsa samt våld i nära relationer (VINR), riktade insatser inom psykisk hälsa, personligt ombud, verksamhetsutvecklare och utredare. Verksamhetsområdet rymmer även anhörigkonsulent, frivilligsamordnare och aktivitetssamordnare. Egna verksamheter är den förebyggande verksamheten Träffpunkten som erbjuder social samvaro för seniorer i Gnesta.

Stöd och vägledning

Verksamhetsområdet Stöd och vägledning (SoV) leds av en verksamhetschef med tre enhetschefer. I enheten utredning och stöd ingår bland annat utredningar inom barn- och familj, missbruk, beroende, våld i nära relation och öppenvården. I enheten stöd till arbete ingår bland annat ekonomiskt bistånd, arbetsmarknaden, integration och stödboende. Enhetens vuxenutbildning består av Komvux (svenska för invandrare, grundläggande- och gymnasiala kurser, yrkeskurser, gymnasiala utbildningar såväl teoretiska som yrkesutbildning) samt Särvox (särskild utbildning för vuxna).

Äldre, funktionsstöd, socialpsykiatri och hälso- och sjukvård

Området består av den delen av verksamheten som utgörs av verkställighet av myndighetsbeslut och kommunal hemsjukvård. Sex enhetschefer leder verksamheterna på särskilda boenden för äldre, kortvård, dagverksamhet, hemtjänst, socialpsykiatri och sysselsättning, ledsagarservice, personlig assistans, bostad med särskild service och daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn för barn över 12 år samt hälso- och sjukvårdsenheten (HSE). HSE ansvarar för kommunal hemsjukvård i särskilt boende och dagverksamhet, bostad med särskild service, daglig verksamhet och sysselsättning samt hemsjukvård i ordinärt boende för personer 18 år och äldre. Enheten rymmer även sjuksköterskor, fysioterapeuter, arbetsterapeuter, en undersköterska samt ett arbetsterapibiträde. Även socialförvaltningens förvaltningsservice ligger under detta verksamhetsområde. Dessa ansvarar bland annat för förvaltningens vaktmästeri, bilar, installation av digitala lås och trygghetslarm, samt samordning inom inköp.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Omvärldsbeskrivning och konsekvensbeskrivningar

Covid-19

Socialförvaltningens krisledningsstab var aktiverad från mars 2020 till juni 2021. När smittspridningen ökade under hösten 2021 startades i november återigen regelbundna covidmöten.

Under året har flera av de restriktioner som infördes med anledning av pandemin 2020 fortsatt gälla. Merparten av förvaltningens verksamheter som möter medborgare, brukare eller anhöriga har arbetat utifrån särskilda anpassningar och några verksamheter har i perioder varit stängda. Digitala lösningar, telefonmöten, utomhusaktiviteter eller mindre grupper har varit alternativa lösningar för att fortsatt kunna bedriva verksamhet. Stora delar av kontorspersonalen har haft schemalagt fjärrarbete för minskade resor och fysiska möten.

Personalfrånvaro med anledning av pandemin samt oroliga anhöriga och medarbetare har i perioder varit en stor utmaning för verksamheterna. För att säkra kärnverksamheten har prioriteringar bland arbetsuppgifter utifrån förvaltningens pandemiplan stundtals krävts. Hälso- och sjukvårdsenheten har haft en central roll under året i att samordna och genomföra vaccinationer (dos 2 och 3) samt testning till brukare och personal inom förvaltningens boenden och hemtjänst.

Händelser av väsentlig betydelse

Ledning och styrning

Under 2020 samt 2021 har socialförvaltningen haft stora utmaningar med vakanta chefstjänster. Svårigheter kring rekrytering har gjort att vissa tjänster har stått tomma en längre tid samt att tillfälliga lösningar såsom inhyrd personal och tillfälligt utökade ansvarsområden för befintliga chefer har behövt tas till. Detta har i sin tur bland annat påverkat socialförvaltningens arbetsmiljö, målpuppfyllelse, ekonomi samt kvalitet i arbetet.

Ny verksamhetschef för området äldre, funktionsstöd, socialpsykiatri och hälso- och sjukvård (ÄFH) påbörjade sitt uppdrag i april och i augusti tillsattes ordinarie förvaltningschef.

Volymbaserad budget

Arbetet med implementeringen av volymbaserad budget som påbörjades förra året har under våren gett nämnden möjlighet till tydligare och bättre uppföljning av förvaltningens ekonomi. Tidigt under våren fick förvaltningen därmed ett uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för budget i balans. Två gånger under våren presenterades en åtgärdsplan för nämnden men dessa beslutades att återremitteras till förvaltningen för ytterligare utredning och med fler risk- och konsekvensanalyser.

Upphandling och avtal

Upphandling och nytt avtal gällande verksamhetssystemet Treserva blev klart under våren 2021 och förberedelser inför implementeringen påbörjades under hösten.

Gnesta kommun har under våren 2021 tecknat avtal med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om att ingå i "Yrkesresan - en satsning på kompetensutveckling". Yrkesresan är ett koncept för introduktion och kompetensutveckling i socialtjänsten via SKR. Projektet pågår mellan 2021–2027 och totalt ska fem yrkesresor produceras för olika verksamhetsområden inom socialtjänsten. Första yrkesresan vänder sig till medarbetare inom myndighetsutövning i social barn- och ungdomsvård.

Ny ramupphandling har gjorts gällande hem för vård eller boende (HVB) och familjehem via Eskilstunas inköpscentral. Förvaltningen har fått tillgång till tre nya lägenheter på Platåvägen kopplade till Ringvägens LSS-boende vilket utökar kapaciteten för beställaren.

Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

Kommunfullmäktiges mål

Kommunfullmäktiges nio inriktningsmål som redovisas nedan utgör grunden för Socialnämndens mål. Målet om *välmående och växande företag* är primärt relaterat till andra nämnders ansvarsområde, därför har socialnämnden inget eget mål inom detta inriktningsmål. För de övriga åtta inriktningsmålen har Socialnämnden antagit egna mål samt tillhörande uppdrag till socialförvaltningen. Måluppfyllelsen för dessa inriktningsmål samt tillhörande uppdrag redovisas nedan.

<p>En attraktiv kommun</p> <p>Som erbjuder goda boendemöjligheter, bra kommunikationer och infrastruktur samt ett brett utbud av fritidsaktiviteter.</p>	<p>En hållbar kommun</p> <p>Som långsiktigt utvecklar goda förutsättningar för människor, miljö och natur.</p>	<p>Service och bemötande</p> <p>Kontakter med Gnesta kommun ska kännetecknas av ett gott bemötande och en professionell service.</p>
<p>En skola med hög måluppfyllelse och starka kunskapsresultat</p> <p>Som ger varje elev lust att lära, samt förutsättningar att lyckas, utvecklas och rustas för vuxenlivet.</p>	<p>En trygg vård och omsorg av hög kvalitet</p> <p>Som utformas i nära samverkan med brukare och personal.</p>	<p>Effektiv organisation</p> <p>Med nya arbetssätt, ett aktivt förbättringsarbete och ny teknik skapas på ett ansvarsfullt sätt en effektivare organisation.</p>
<p>Välmående och växande företag</p> <p>Som bidrar till tillväxt, service och arbetstillfällen.</p>	<p>En god ekonomi</p> <p>God hushållning och planering av resurserna som bidrar till en långsiktigt ekonomisk hållbar utveckling.</p>	<p>Attraktiv arbetsgivare</p> <p>Som förmår attrahera, bibehålla och utveckla kompetens.</p>

Inriktningsmål: En attraktiv kommun

Som erbjuder goda boendemöjligheter, bra kommunikationer och infrastruktur samt ett brett utbud av fritidsaktiviteter.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska stärka intern och extern samverkan för att bidra till en god samhällsmiljö för den enskilde.

Uppföljning av uppdrag

Skapa förutsättningar för sociala sammankomster och frivilligverksamhet

Förutsättningarna för sociala sammankomster och frivilligverksamhet har påverkats av pandemin. Träffpunkten och Powerhuset har haft reducerade fysiska sammankomster samt begränsningar i deltagarantal under året med anledning av pandemin. Istället har digitala sammankomster arrangerats vilka har nått nya målgrupper som i vanliga fall inte har kunnat vara med på fysiska träffar. Under hösten har dock flertalet aktiviteter övergått till fysiska träffar vilket försvårat för den nya målgruppen att kunna delta. En utmaning för förvaltningen är att det är svårt att nå äldre personer via bland annat digitala kommunikationskanaler. Sättet att nå ut med information till de äldsta runtom i kommunen behöver förbättras för att nå ut till fler personer.

Utöver ordinarie aktiviteter som Träffpunkten erbjuder har det under 2021 genomförts 11 events och föreläsningar som arrangerats av socialförvaltningen. Exempelvis en föredragsserie om psykisk ohälsa som var öppen för Gnesta kommuns medborgare. Cirka 70 seniorer har kommit ut på cykelutflykter med cykeltaxis som köpts in. Cykelprojektet i Gnesta uppmärksammades på Rapport nationellt i juli månad, och kom även med i Rapports årskrönika 2021. Totalt har 72 personer deltagit i de studiecirklar och aktiviteter som arrangerats av aktivitetssamordnaren samt frivilliga och 120 personer har engagerat sig i frivilligverksamhet.

För familjecentralen har målet varit att finnas tillgängliga för de som är i behov av stöd och hjälp trots de begränsningar som har funnits i verksamheten.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikator	Utfall 2021
Antal genomförda events och föreläsningar som arrangerats av socialförvaltningen och som varit öppna för Gnesta kommuns medborgare under året.	11

Källa: Intern statistik

Indikator	Utfall 2021
Antal deltagare i studiecirklar och aktiviteter som arrangerats av aktivitetssamordnaren och frivilliga.	72

Källa: Intern statistik

Indikator	Utfall 2021
Antal personer som engagerar sig i frivilligverksamhet.	120

Källa: Intern statistik

Planera för ändamålsenliga lokaler och boende

Under 2021 har det genomförts en översyn av kontorslokaler för Administration och bistånd (AoB) och Stöd och vägledning (SoV) samt en övergripande översyn av lokaler för förvaltningens verksamheter.

Kommunchefen har under året startat upp en förvaltningsövergripande lokalgrupp där förvaltningscheferna från samtliga förvaltningar finns representerade. Syftet är att få till en kommungemensam strategi i lokalfrågorna. Socialförvaltningen fick därigenom i uppdrag att prognostisera kommande behov av lokaler för de grupper socialförvaltningen ansvarar för, vilket genomfördes under året.

Gällande äldreomsorgen visar befolkningsprognosen att störst procentuella ökning av befolkningen i Gnesta kommun de kommande åren kommer vara personer över 80 år. Detta kommer att leda till ett ökat behov av särskilt boende för äldre och framför allt är det behovet av demensplatser som kommer att öka. Förvaltningen har fått resurser för planering att starta upp ny demensenhet på Frustuna, med 9 boendeplatser. Med en ny demensenhet kommer behoven av särskilt boende kunna tillgodoses de närmaste åren. Vad gäller LSS så visar prognosen ett behov av 2 – 3 platser i servicebostad per år och enstaka platser i gruppboende under de närmaste sju åren. Dessa behov kommer delvis kunna tillgodoses genom enstaka köp av plats, och det finns ett underskott på platser i särskilt boende enligt LSS. LSS har dock fått en kapacitetsökning under november 2021 med tre lägenheter på Platåvägen kopplade till Ringvägens LSS-boende med möjlighet till inflyttning under 2022.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikator	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Hur ser du på möjligheterna till att hitta ett bra boende? Medborgarens bedömning av bostadssituationen i kommunen, skala 0-100. (Nöjd Region Index Bostäder)	58	Inga värden finns att presentera för 2020.	Inga värden finns att presentera för 2021.

Källa: Medborgarundersökningen, Statistiska centralbyrån (SCB) Det finns inga värden att presentera för 2020 eller 2021 i medborgarundersökningen. Enkätens upplägg och struktur har ändrats och urvalsstorleken för mindre kommuner ändrades för att höja kvaliteten i undersökningen. Med anledning av detta har vissa frågor fallit bort, varav indikatorn ovan är en av dessa.

Måluppfyllelse: En attraktiv kommun

Målet är delvis uppnått.

Sammanfattning/analys: Förvaltningen har arbetat aktivt under året för att bidra till en god samhällsmiljö för den enskilde, bland annat genom att erbjuda möjlighet för sociala sammankomster samt prognostiskt arbete för att fånga kommande behov gällande ändamålsenliga lokaler och boende.

Dock har målet ej uppnåtts fullt ut. Flera aktiviteter har påverkats negativt av pandemin och behovet av LSS-platser har ännu inte säkrats utifrån prognosen.

Inriktningsmål: En hållbar kommun

Som långsiktigt utvecklar goda förutsättningar för människor, miljö och natur.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska genomföra förebyggande insatser som bidrar till social hållbarhet.

Uppföljning av uppdrag

Ge stöd till arbete

I årets kommunala analys till Kommunens kvalitet i korthet (KKiK) framgår det att antalet ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd har minskat något de senaste tre åren, dock från en nivå som har legat över snittet såväl i riket som länet. Årets värde hamnar i nivå med övriga kommuner i Sverige. En vidare utredning kring den sjunkande trenden behöver genomföras.

Det har anordnats ett antal utbildningsinsatser under året riktade till brukare och civilsamhället med fokus på studier och praktik för framtida arbete, exempelvis insatserna "Digital inkludering" och "Det personliga ledarskapet" som har genomförts som planerat.

Förvaltningen har kunnat erbjuda fler feriepraktikplatser i år jämfört med 2020 med anledning av den extra satsning för 2021 som medförde större finansiella möjligheter.

Extra medel har sökts för att kunna utöka den egna kapaciteten till att kunna ta emot fler ungdomar under sommaren.

Inom daglig verksamhet finns två arbetscoacher som hjälper till att kartlägga individens behov och önskemål av praktikplats. I dagsläget har verksamheten både gruppraktik samt enskild praktik. En av arbetscoacherna är nu även placerad på Flamman för att kunna möta upp målgruppen med psykiska funktionshinder.

Det är en ökad andel elever som blir godkända i sina kurser inom vuxenutbildningen, även om resultatet är fortsatt lågt. Uppföljning och analys av vuxenutbildningens ansvarsområden kommer att utvecklas för ett stärkt utvecklingsarbete och måluppfyllelse framåt.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Ej återaktualiserade vuxna personer med försörjningsstöd ett år efter avslutat försörjningsstöd - andelen ska ha ökat jämfört med föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Gnesta kommun	87	85	79
Södermanlands län	79	80	76
Riket	79	78	79

Källa: Kolada

Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021
Andel elever blivit godkända i sina kurser inom Vuxenutbildningen, egen regi.	38%	45%

Källa: Intern statistik

Indikator	Utfall 2020	Utfall 2021
Summera antalet feriepraktikplatser som Socialförvaltningen erbjudit till ungdomar.	63	113

Källa: Intern statistik

Aktivt deltagande i Agenda 2030 – Lokala Gnesta

Lokala Gnesta är ett kommunövergripande projekt som leds av kommunstyrelsen. Under föregående år genomfördes ett första uppstartsmöte med samtliga förvaltningar inbjudna. Under 2021 har dock ingen aktivitet kring projektet skett.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms ej uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021
Antalet kommunövergripande samverkansmöten kring Glokala Gnesta.	1	0

Källa: Intern statistik

Måluppfyllelse: En hållbar kommun

Målet är delvis uppnått.

Sammanfattning/analys: Förebyggande insatser som har bidragit till social hållbarhet har genomförts under året i form av utökat arbete kring praktikplatser och utbildningsinsatser inom arbetsmarknadsenheten. Trenden för återaktualiseringar har dock sjunkit de senaste tre åren och vuxenutbildningens resultat gällande godkända elever är ännu lågt. Inget deltagande i Agenda 2030 har skett under året, dock är ej förvaltningen huvudansvariga för detta projekt.

Inriktningsmål: Service och bemötande

Kontakter med Gnesta kommun ska kännetecknas av ett gott bemötande och en professionell service.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska öka tillgängligheten och ge jämlik service.

Uppföljning av uppdrag:

Tillgängligheten ska öka

Inom de olika verksamheterna bedrivs ett aktivt arbete med att finnas tillgängliga för medborgarna via mejl och telefon. Telefonlösningar för nåbarhet och tillgänglighet har setts över under hösten på biståndsenheten.

En av indikatorerna som följs för att mäta tillgängligheten inom förvaltningens verksamheter är svar på e-post inom ett dygn. Då förvaltningens policy är att svara på e-post inom två dygn blir dock svaret på indikatorn missvisande för kommunens tillgänglighet. I servicemätningen framkommer att förvaltningens resultat ligger i nivå med snittet vad gäller svar på e-post inom ett dygn men utfallet har försämrats från föregående år för såväl Individ- och familjeomsorgen som för handikapphandläggare. Vidare analys av resultatet för Individ- och familjeomsorgen behövs.

Resultatet i servicemätningen för andelen som fått sin fråga besvarad av en handläggare med gott/medelgott svar har över lag förbättrats sedan föregående år

inom samtliga verksamheter. Jämfört med likvärdiga kommuner så ligger Gnesta bättre till än snittet.

Gällande bemötande vid kontakt med kommunen så har resultatet i servicemätningen försämrats något inom samtliga verksamheter, men resultatet för äldrehandläggarna sticker ut med en minskning på 33 procent. Frågan behöver analyseras vidare då det inte inkommit klagomål eller andra indikatorer på att detta skulle vara ett problem.

Förvaltningen har under året fortsatt arbeta med att utveckla hanteringen av inkommande ärenden från servicecenter för att öka tillgängligheten. Under 2021 har ett flertal e-tjänster publicerats på Gnesta.se.

Strandhagen och Strandhagens brygga har fått varsin Facebooksida där händelser och aktiviteter presenteras och som anhöriga och brukare kan vara delaktiga i. Initiativet kom som ett förslag från en anhörig som önskade mer insyn i verksamheten då restriktionerna med anledning av pandemin har gjort det svårt att känna delaktighet.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Andel som får svar på e-post inom en dag, Gnesta kommun, förbättra resultatet jämfört med föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Individ- och familjeomsorg	67%	83%	67%
Äldrehandläggare	83%	50%	75%
Handikapphandläggare	75%	83%	75%
Kommunövergripande resultat, Gnesta	84%	78%	76%
Gnesta i jämförelse med likvärdiga kommuner som deltar i undersökningen	Bättre än snittet	I nivå med snittet	I nivå med snittet

Källa: Servicemätningen

Andel som fått sin fråga besvarad av handläggaren (gott/medelgott svar), förbättra resultatet jämfört med föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Individ- och familjeomsorg	75%	75%	75%
Äldrehandläggare	75%	83%	100%
Handikapphandläggare	58%	58%	84%
Kommunövergripande resultat, Gnesta	70%	79%	76%
Gnesta i jämförelse med likvärdiga kommuner som deltar i undersökningen	Bättre än snittet	Bättre än snittet	Bättre än snittet

Källa: Servicemätningen

Gott bemötande vid kontakt med kommun. (mycket gott/gott bemötande), förbättra resultatet jämfört med föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Individ- och familjeomsorg	90%	80%	78%
Äldrehandläggare	89%	100%	67%
Handikapphandläggare	88%	88%	81%
Kommunövergripande resultat, Gnesta	84%	85%	81%
Gnesta i jämförelse med likvärdiga kommuner som deltar i undersökningen	I nivå med snittet	I nivå med snittet	I nivå med snittet

Källa: Servicemätningen

Indikatorer	Utfall 2021
Möjlighet att framföra synpunkter och klagomål, särskilt boende och hemtjänst.	Inga värden finns att presentera i år.

Källa: Socialstyrelsens brukarundersökning äldreomsorg. Genomfördes ej under 2021 med anledning av pandemin varav inga resultat finns att presentera.

Måluppfyllelse: Service och bemötande

<p>Målet är delvis uppnått.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis ökat tillgängligheten och den jämlika servicen för brukare och medborgare, bland annat genom fortsatt arbete med utveckling av inkommande ärenden samt gott resultat i servicemätningen avseende handläggarnas svar på frågor. Dock observeras en negativ trend för såväl gott bemötande samt andel som får svar på e-post inom en dag jämfört med snittet.</p>	
--	--

Inriktningsmål: En trygg skola med hög måluppfyllelse och starka kunskapsresultat

Som ger varje elev lust att lära, samt förutsättningar att lyckas, utvecklas och rustas för vuxenlivet.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska skapa förutsättningar för den enskilde att tillgodogöra sig skolan.

Uppföljning av uppdrag:

Upprätthålla och utveckla samarbetet mellan socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen

Samarbetet med barn- och utbildningsförvaltningen (BoU) utgår ifrån handboken "Skola och socialtjänst – handbok för samarbete" och de strukturer som beskrivs i denna, till exempel vardagsnära insatser i tydlig samverkan (VITS), samordnad individuell plan (SIP), arbetsgrupp med representanter från skola, socialtjänst, polis, fritid (SSPF) med flera.

Under året har presidierna från båda förvaltningarna träffats vid flera tillfällen och diskuterat formaliseringen samt långsiktiga strategier kring det gemensamma ansvaret rörande ungdomar. Förvaltningscheferna för barn- och utbildningsförvaltningen samt socialförvaltningen har haft regelbundna avstämningsmöten under året. Socialtjänsten har genomfört flertalet SIP-möten med skolorna och medarbetare på korttidsboendet Regnbågen har regelbundna möten med skolan, samt vid behov.

Totalt har det genomförts åtta röda möten mellan socialförvaltningen och barn- och utbildningsförvaltningen under 2021. De röda mötena sätts in i akuta lägen där det föreligger behov av omedelbara förvaltningsövergripande insatser för barn i behov av stöd. Samverkan sker i enlighet med handboken "Skola och socialtjänst – handbok för samarbete." Fem möten skedde under första halvan av året och under den andra halvan hölls det tre stycken.

Inför 2022 har kommunfullmäktige utökat resurserna för socialnämnden samt barn- och utbildningsnämnden för att förstärka samverkan mellan förvaltningarna samt ett fortsatt förebyggande arbete kring barnets bästa.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag anses uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2021
Summera antal röda möten utifrån trygghetstriangeln ur Handboken för samarbete mellan skola och socialtjänst. Målet är att antal röda möten på sikt ska minska.	8

Källa: Intern statistik

Måluppfyllelse: En trygg skola med hög måluppfyllelse och starka kunskapsresultat

Målet är uppnått.

Sammanfattning/analys: Förvaltningen har aktivt samarbetat med barn- och utbildningsförvaltningen för att skapa förutsättningar för den enskilde att tillgodogöra sig skolan. Samverkan har skett såväl på politisk som förvaltningsnivå med gemensamma uppdrag framåt.

Inriktningsmål: En trygg vård och omsorg av hög kvalitet

Som utformas i nära samverkan med brukare och personal.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska stödja den enskildes möjligheter till en meningsfull tillvaro.

Uppföljning av uppdrag:

Aktivt arbeta med intern och extern samverkan

Socialförvaltningen har under året aktivt upprätthållit och utvecklat befintliga samverkansformer med bland annat regionen, andra kommuner och civilsamhälle. Med anledning av pandemin har kontakten i högre grad skett digitalt än tidigare. De flesta samarbeten har trots de nya förutsättningarna kunnat upprätthållas i digital form, men samverkan med pensionärsföreningarna har varit försvårad.

Ny samverkan som startats upp i år är bland annat den lokala samverkansgruppen "Arbetsgrupp för äldre" där kommunen och regionen samverkar i gemensamma frågor. Även socialnämnden och barn- och utbildningsnämnden har stärkt sin samverkan i år vilket mynnat ut i gemensamma uppdrag till förvaltningarna kring barn- och ungdomsfrågor under kommande år. En teamsamverkan mellan bistånd, hemtjänst och hälso- och sjukvården är uppstartad med syfte att samordna stöd för den enskilde att kunna bo kvar hemma.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag anses uppnådd.

Arbeta med delaktighet

Ett aktivt arbete har under året skett inom samtliga utförarverksamheter för att stärka brukarens delaktighet i vardagen samt i upprättande och uppdatering av genomförandeplan. Förvaltningens demenssamordnare har genomfört en utbildning för de särskilda boendena samt demensdagvården, bland annat med fokus på delaktighet vid upprättande av genomförandeplan. Flera enheter har också arbetat med att levandegöra genomförandeplanen i vardagen, exempelvis genom återkommande genomgångar på arbetsplatsträff (APT) eller teamkonferenser. Utredning och stöd har under året utvecklat dokumentationen för att stärka barnperspektivet i utredningarna.

Trots positiv utveckling inom området återstår utmaningar med att tillgodose brukarens önskemål. Den tekniska utrustningen inom hemtjänsten möjliggör inte personalen att se genomförandeplanen på plats hos brukaren, vilket försvårar arbetet med att tillgodose brukarens önskemål i insatserna. Arbete pågår för att stärka den mobila utförardokumentationen.

Olika brukarråd samt brukarundersökningar har genomförts i begränsad omfattning under året, främst med anledning av pandemin.

Måluppfyllelsen för uppdraget bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2021
Andelen positiva/nöjda svar i % ska öka på ett urval av frågor från Socialstyrelsens brukarundersökning äldreomsorg (hemtjänst och särskilt boende) jämfört med föregående år. *	Socialstyrelsens brukarundersökning genomfördes ej under 2021 varav inga resultat finns att presentera.

Källa: Socialstyrelsens brukarundersökning, äldreomsorg. * Urval av frågor: besväras av ensamhet, möjlighet påverka tider, information om (tillfälliga) förändringar, förtroende för personalen, hänsyn till åsikter och önskemål, bra bemötande från personalen samt helhetssyn med sitt särskilda boende/hemtjänst.

Arbeta förebyggande och skapa trygg tillvaro för brukarna

Både myndighetsutövning samt utförarverksamheterna har arbetat på flera sätt för att stärka personalkontinuiteten för brukarna under året. Till exempel har verksamheterna stärkt struktur och metod för handläggning, arbetat med schemaläggning samt kontaktperson för brukare.

Inom hemtjänsten har det trots arbete med nya geografiska områden inte gett förväntade effekter för personalkontinuiteten. Resultatet i mätningen av personalkontinuitet inom hemtjänsten följer samma utveckling som länet och har försämrats från 17 till 18 personal som en hemtjänsttagare möter inom 14 dagar. Personalkontinuiteten skiljer sig dock mellan olika delar i kommunen. Björnlunda

hemtjänst har relativt god personalkontinuitet medan Gnesta hemtjänst har fler utmaningar. Detta kan förklaras av låg grundbemanning under året, hög sjukfrånvaro och många vikarier. Arbetet med att stärka personalkontinuiteten fortsätter under 2022.

Det förebyggande arbetet har stärkts hos flera enheter inom förvaltningen. Inom äldreomsorgen har konceptet teamkonferens utvecklats vidare där flera professioner möts för att lösa brukares behov utifrån ett helhetsperspektiv. Förvaltningen har även fortsatt arbeta med implementering av det regiongemensamma uppdraget för införandet av Nära vård med fokus på att arbeta mer personcentrerat, sammanhållet, proaktivt och hälsofrämjande. Frivilligsamordnaren och biståndsenheten har stärkt samarbetet under året med syfte att fånga upp personer där myndighetsutövningen kan kompletteras med frivilligas insatser och personen inte har något eget kontaktnät.

Vad gäller tidiga insatser inom Utredning och stöd finns trender som behöver utredas närmre under kommande år. Inkommande orosanmälningar samt inledda utredningar har varit fler än tidigare år, däremot är det en lägre andel utredningar som avslutats med insats än tidigare och därmed också färre ärenden som kommit öppenvården till del än tidigare. Utredningstiderna för barn- och ungdomsärenden har ökat något sedan föregående år och håller sig något högre än snittet för länet och riket. Utredning och stöd har under året haft problem med både personalomsättning samt sjukfrånvaro som kan ha påverkat resultatet negativt.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Personalkontinuitet: antal personal som hemtjänsttagare möter under 14 dagar, medelvärde - antalet ska ha minskat sedan föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Gnesta kommun	17	17	18
Södermanlands län	17	17	18
Riket	16	15	16

Källa: Kolada. Gäller de personer, 65 år eller äldre, som har två eller fler besök av hemtjänsten varje dag (måndag-söndag). Trygghetslarm och matleveranser räknas ej. Mätningen avser tiden 07.00- 22.00. Hemsjukvårdspersonal redovisas inte. Brukare som inte bott i det egna hemmet under hela eller delar av mätperioden exkluderas ur mätningen.

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021
Antal inkomna orosanmälningar till Utredning och stöd	575	639
Antal (st) samt andel (%) inledda utredningar, Utredning och stöd	192 st (33%)	234 st (36%)
Antal (st) samt andel (%) av inledda utredningar som avslutas med insats, Utredning och stöd	52 st (27%)	34 st (15%)
Antal (st) samt andel (%) av beslutade insatser som skickas till den interna öppenvården	43 st (83%)	29 st (85%)

Källa: Intern statistik

Utredningstid i antal dagar från påbörjad utredning till avslutad utredning inom barn och ungdom, 0-20 år, medelvärde – antal dagar ska ha minskat jämfört med föregående år.	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Gnesta kommun	144	94	105
Södermanland	102	99	91
Riket	99	100	99

Källa: Kolada

Arbeta mot en evidensbaserad praktik

Pandemin men också en begränsad budget har försvårat utbildningsmöjligheterna för medarbetare inom flera verksamheter inom förvaltningen. Digitala utbildningar har i allt högre grad utformats av externa aktörer under året och har varit ett alternativ då många fysiska utbildningsträffar ställts in. Hela förvaltningen arbetar aktivt för att vara en egen lärandeorganisation där kollegor inom den egna enheten, eller mellan olika enheter, utbildar varandra i den specialistkunskap de besitter. Flertalet goda exempel under året finns att nämna, bland annat intern utbildning hos myndighetsutövningen inom Barns behov i centrum (BBIC), Individens behov i centrum (IBIC) samt barnkonventionen.

Förvaltningens arbete med kompetensutvecklingsplan för samtliga medarbetare har inte kommit igång fullt ut vilket innebär att en låg andel av medarbetarna inom socialförvaltningen i dagsläget har en egen kompetensutvecklingsplan. Fortsatt arbete med detta kommer att ske under 2022.

Flertalet evidensbaserade metoder används inom förvaltningen. Under året har införandet av arbets sättet IBIC på förvaltningens biståndsenhet påbörjats. IBIC ska, vid slutfört införande, användas av biståndshandläggare och utförarpersonal för att med

ett gemensamt språk beskriva och bedöma resurser, behov och mål för personer med funktionsnedsättning.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2021
Summera hur många av personalen som har en individuell kompetensutvecklingsplan (som upprättas i samband med medarbetarsamtalet). Målet är att alla ska ha en individuell kompetensutvecklingsplan på sikt.	En låg andel av personalen inom förvaltningen har en individuell kompetensutvecklingsplan.

Källa: Intern statistik

Måluppfyllelse: En trygg vård och omsorg av hög kvalitet

<p>Målet är delvis uppnått.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppfyllt målet att stödja den enskildes möjligheter till en meningsfull tillvaro. Befintliga samverkansformer har upprätthållits och utvecklats, samt nya arbetades fram. Medarbetarnas kunskap avseende delaktighet i genomförandeplaner har ökat men tekniska hinder försvårar möjligheten att tillgodose brukarnas önskemål fullt ut.</p> <p>Digitala utbildningar och egen lärandeorganisation har stärkt förvaltningens arbete för en evidensbaserad praktik. Förvaltningens arbete med kompetensutvecklingsplan för samtliga medarbetare har inte kommit igång fullt ut. Angående förvaltningens förebyggande arbete har trenden försämrats såväl gällande utredningstider för barn och ungdom 0-20 år samt antal ärenden som fördelats till den interna öppenvården. Gällande trygg tillvaro för brukarna så har förvaltningen gått med i projektet Nära vård. Personalkontinuiteten har dock försämrats sedan föregående år och stora skillnader förekommer mellan landsbygd och tätort.</p>	
---	--

Inriktningsmål: En effektiv organisation

Med nya arbetssätt, ett aktivt förbättringsarbete och ny teknik skapas på ett ansvarsfullt sätt en effektivare organisation.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska utveckla det ständiga förbättringsarbetet för systematisk uppföljning av verksamheternas processer och insatser för den enskilde.

Uppföljning av uppdrag:

Förbättra med hjälp av digitalisering

Flertalet digitaliseringsprojekt har startats under året som kommer att leda till fördelar för både användare och brukare. Antalet uppstartade samt färdigställda projekt är betydligt fler under 2021 än föregående år. De projekt som inte har färdigställts under året är omfattande både vad gäller tid samt antal inblandade aktörer. Några av projekten inväntar annan aktör för att komma vidare, andra projekt kommer att bli färdigställda i början av 2022.

Time Care, multiaccess har blivit färdigställt under året vilket underlättar för en effektivare bemanning samt schemaläggning inom såväl äldreomsorgen som funktionsstödsområdet. Sex e-tjänster har färdigställts och publicerats under året: Ansökan om begäran om insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), Ansökan för insats enligt socialtjänstlagen (SoL), Ansökan för riksfärdtjänst och färdtjänst, Orosanmälan för barn eller vuxen samt Ansökan för Ekonomiskt bistånd till begravningskostnad.

Socialförvaltningen har liksom övriga förvaltningar fått anpassa sitt arbete utifrån pandemin och mötas mer digitalt samt delta i digitala utbildningar. Som en följd av detta rustas sammanträdesrum upp med skärmar, bild och ljud.

Under året har socialförvaltningen genomfört en behovsanalys avseende digitalt kvalitetsledningssystem som lämnats vidare till kommunstyrelsen. Då inköp just nu är stoppat har socialförvaltningen stärkt det befintliga kvalitetsledningssystemet.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021
Antalet digitaliseringsprojekt och uppgraderingsprojekt som genomförts under året*	2	7

Källa: Intern statistik. *Enbart avslutade projekt redovisas.

Kvalitetssäkra med hjälp av välfärdsteknik

Under året har förutsättningarna för arbete med världsfärdsteknik inom socialförvaltningen delvis stärkts. Socialnämnden tog i juni beslut om att införa läkemedelsrobotar på prov och beslutade också om justeringar i riktlinjer för socialnämndens ansvarsområde inom SoL och LSS för att i högre grad använda trygghetskamera vid tillsynsbesök samt att införa webhandel med hemleverans. En digitaliseringsplan är under framskrivande där bland annat implementering för dessa områden kommer att ingå.

Implementeringen av flera aktiviteter har dock redan stött på hinder. Projektet med utökat användande av trygghetskamera förbereddes under hösten, men med anledning av General Data Protection Regulation (GDPR) har projektet fått pausas för vidare utredning kring hur samtycke kan säkras. Ingen brukare har idag insatsen trygghetskamera jämfört med två brukare föregående år. Införandet av insatsen webhandel med leverans förbereds men utbudet i kommunen är i dagsläget begränsat vilket försvårar.

Tillgången till wifi på förvaltningens särskilda boenden har säkrats under våren vilket möjliggör ett vidare arbete kring digitalisering och välfärdsteknik. Behovet av wifi på förvaltningens LSS-bostäder samt bostad med särskild service SoL har till viss del påbörjats men majoriteten kvarstår. Kompetensen kring välfärdsteknik och dess utveckling behöver stärkas på enheterna för att tillgodogöra sig denna på ett bättre sätt.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021
Summera antal brukare i ordinärt boende med hemtjänst som nyttjar välfärdstekniken nattillsyn via kamera. Antal brukare som nyttjar nattillsyn via kamera ska öka.	2	0

Källa: Intern statistik

Utveckla arbetet med uppföljning

Under 2021 har sju processer med tillhörande rutiner skrivits fram samt implementerats till skillnad från noll förra året. Detta är ett startskott för förvaltningens arbete med att stärka kvalitetsarbetet och förväntas bidra med en ökad tydlighet för enheterna. Processerna ska också förenkla centrala uppföljningar inom dessa områden. De förvaltningsövergripande processer som tagits fram under året omfattar hanteringen av avvikelser, Lex Sarah, Lex Maria och statsbidrag. Övriga processer som tagits fram gäller för Stöd och vägledning: Rekrytering av familjehem, avveckling av familjehem samt fakturering för placerat barn.

Första steget i implementeringen av IBIC i socialförvaltningen har under hösten genomförts på biståndsenheten. Utbildning för personalen har genomförts och strukturen i verksamhetssystemet har omarbetats för att bättre svara upp på kraven för IBIC. Förändringarna stärker möjligheten till uppföljning på både individ- och gruppnivå. En implementeringsplan för övriga förvaltningen är framtagen och arbetet fortsätter under 2022.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021
Antal processer som är framtagna under året.	-	0	7

Källa: Intern statistik.

Måluppfyllelse: En effektiv organisation

Målet är delvis uppnått.

Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet med att utveckla en effektiv organisation. Flertalet digitaliseringsprojekt har påbörjats under året med syfte att stärka digitaliseringen inom förvaltningen. Omfattningen av projekten varierar men flertalet projekt har färdigställts i år.

Införandet av välfärdsteknik i förvaltningen har påbörjats genom politiska beslut i Socialnämnden, men har av olika orsaker stött på problem gällande implementeringen.

Förvaltningens arbete med uppföljning har utvecklats och flertalet processer har tagits fram under året. Implementeringsplan för IBIC har tagits fram och första steget i införandet är påbörjat.

Inriktningsmål: En god ekonomi

God hushållning och planering av resurserna som bidrar till en långsiktigt ekonomisk hållbar utveckling.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska långsiktigt och systematiskt följa upp, planera och samordna resurser.

Uppföljning av uppdrag:

Implementera en volymbaserad budget i verksamheterna

Under årets första hälft har implementeringen av volymbaserad budget i verksamheterna fortskridit med månatliga avstämningar. Arbetet fortgår med att bedöma behov, utveckling och mål för kvalitet.

Den volymbaserade budgetmodellen har inneburit en tydligare redovisning av ekonomin gentemot nämnd. Dock finns det en del kvar att arbeta med gällande justeringar av modellen för att få en bättre följsamhet mellan utförande och beställande enheter. Arbeta med att öka tydligheten gentemot nämnd kvarstår, samt att koppla ihop de kvalitativa och ekonomiska nyckeltalen. Under året har stora underskott uppstått inom flera verksamheter vilket signalerar att verksamheten behöver se över effektiviteten men även att modellen kan behöva justeras i fråga om till exempel prissättning. En tydlig förbättring har varit att mycket har blivit synliggjort och att förutsättningar att arbeta med effektiviteten därmed har förbättrats. Svårigheter har varit att förändra beteenden för att nå effektivitet och en ekonomi i balans.

Måluppfyllelsen för detta uppdrag bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2021
Resultatbudgeten per verksamhetsområde.	Indikatorn beskrivs senare i rapporten under rubriken "God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning".

Måluppfyllelse: En god ekonomi

Målet är delvis uppnått.

Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet att långsiktigt och systematiskt följa upp, planera och samordna resurser.

Implementeringen av volymbaserad budget i verksamheterna har påbörjats men arbete återstår för att ytterligare utveckla modellen.

Inriktningsmål: En attraktiv arbetsgivare

Som förmår attrahera, bibehålla och utveckla kompetens.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska utveckla forum för att tillvarata medarbetarnas kompetens och intressen samt som stärker samhörighet, delaktighet och främjar en god arbetsmiljö.

Uppföljning av uppdrag:

Utveckling av medarbetarskapet samt arbetsmiljöarbetet

Verksamheterna har under året haft regelbundna APT och utvecklat mötesformen där fokus har legat på att få till en ökad delaktighet, möjlighet till påverkan, ökad motivation och ansvar hos medarbetarna. Medarbetarna har bland annat själva fått leda APT och gruppmöten.

Utöver de månadsvisa APT-mötena har cheferna inom verksamhetsområdet äldre, funktionsstöd-, socialpsykiatri, och hälso- och sjukvård (ÄFH) haft operativa veckomöten för att fånga upp akuta verksamhetsfrågor och kunna stötta varandra över verksamheterna.

På Ekhagen har man utvecklat ett nytt arbetssätt på två avdelningar genom att skapa arbetsgrupper. Medarbetaren har fått fyra brukare att ha ansvar över vilket har skapat mindre stress och en bättre kvalitet i arbetet gentemot brukarna samt bättre arbetsmiljö för medarbetarna.

Inom AoB har hög arbetsbelastning varit en utmaning under året. Enheten har varit underbemannade i förhållande till budget, med vakanshållning som besparing, men har under slutet av 2021 en totalt sett högre bemanningsgrad än under första halvan av året efter nyrekryteringar. Likaså har det varit ett utmanande år för SoV med anledning av vakanta tjänster både bland chefer och handläggare. Det har också varit utmanade för ÄFH med bemanning och att rekrytera medarbetare med rätt kompetens. Covid-19 har inneburit merarbete och omställningar i arbetet. ÄFH har haft byten av chefer på enhets- och verksamhetsnivå, som påverkat organisationens styrning och ledning.

Måluppfyllelse för uppdraget bedöms delvis uppnådd.

Uppföljning av indikatorer

Indikatorer	Utfall 2021
Totala resultatet från medarbetarenkäten ska ha ökat jämfört med tidigare år.	Medarbetarenkäten har ej genomförts under 2021 varav inga resultat finns att presentera.

Källa: Gnesta kommuns medarbetarenkät.

Måluppfyllelse: En attraktiv arbetsgivare

<p>Målet är delvis uppnått.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet att tillvarata medarbetarnas kompetens och intressen samt främja en god arbetsmiljö.</p> <p>Aktivt arbete har skett under året med att stärka befintliga forum samt utveckla nya med syfte att stärka medarbetarskapet. Arbetsmiljön inom förvaltningen har dock under stora delar av året varit ansträngd med anledning av pandemin samt personalbrist av såväl chefer som annan personal.</p>	
--	--

Väsentliga personalförhållanden

Antal anställda

Urval	2019	2020	2021
Totalt	349	323	311
Varav kvinnor	304	280	268
Varav män	46	43	43

Antal årsarbetare

Urval	2019	2020	2021
Totalt	305	284	276
Varav kvinnor	264	245	237
Varav män	42	39	40

Total sjukfrånvaro i procent av arbetad tid

Urval	2019	2020	2021
Totalt socialförvaltningen	8,75 %	9,78 %	7,90 %
Totalt kvinnor i socialförvaltningen	9,28 %	10,40 %	8,26 %
Totalt män i socialförvaltningen	5,56 %	6,06 %	5,82 %

Andel (%) sjukfrånvaro av totalt arbetad tid, socialförvaltningen per åldersintervall

Urval	2019	2020	2021
29 år eller yngre	9,09 %	8,36 %	7,43 %
30-49 år	7,66 %	11,02 %	9,22 %
50 år eller äldre	9,77 %	8,73 %	5,82 %

Andel (%) av total sjukfrånvaro som överstiger 59 dagar

Urval	2019	2020	2021
Totalt	48,42 %	33,13 %	34,15 %
Varav kvinnor	50,9 %	34,99 %	37,35 %
Varav män	29,99 %	13,84 %	7,83 %

Sammanfattning måluppfyllelse

Inriktningsmål/ nämndmål	Målet bedöms uppnått
<p>En attraktiv kommun</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska stärka intern och extern samverkan för att bidra till en god samhällsmiljö för den enskilde</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har arbetat aktivt under året för att bidra till en god samhällsmiljö för den enskilde, bland annat genom att erbjuda möjlighet för sociala sammankomster samt prognostiskt arbete för att fånga kommande behov gällande ändamålsenliga lokaler och boende.</p> <p>Dock har målet ej uppnåtts fullt ut. Flera aktiviteter har påverkats negativt av pandemin och behovet av LSS-platser har ännu inte säkrats utifrån prognosen.</p>	
<p>En hållbar kommun</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska genomföra förebyggande insatser som bidrar till social hållbarhet.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förebyggande insatser som har bidragit till social hållbarhet har genomförts under året i form av utökat arbete kring praktikplatser och utbildningsinsatser inom arbetsmarknadsenheten. Trenden för återaktualiseringar har dock sjunkit de senaste tre åren och vuxenutbildningens resultat gällande godkända elever är ännu lågt. Inget deltagande i Agenda 2030 har skett under året, dock är ej förvaltningen huvudansvariga för detta projekt.</p>	
<p>Service och bemötande</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska öka tillgängligheten och ge jämlik service.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis ökat tillgängligheten och den jämlika servicen för brukare och medborgare, bland annat genom fortsatt arbete med utveckling av inkommande ärenden samt gott resultat i servicemätningen avseende handläggarnas svar på frågor. Dock observeras en negativ trend för såväl gott bemötande samt andel som får svar på e-post inom en dag jämfört med snittet.</p>	
<p>En trygg skola med hög måluppfyllelse och starka kunskapsresultat</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska skapa förutsättningar för den enskilde att tillgodogöra sig skolan.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har aktivt samarbetat med Barn- och utbildningsförvaltningen för att skapa förutsättningar för den enskilde att tillgodogöra sig skolan. Samverkan har skett såväl på politisk som förvaltningsnivå med gemensamma uppdrag framåt.</p>	
<p>En trygg vård och omsorg av hög kvalitet</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska stödja den enskildes möjligheter till en meningsfull tillvaro.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppfyllt målet att stödja den enskildes möjligheter till en meningsfull tillvaro. Befintliga samverkansformer har upprätthållits och utvecklats, samt nya arbetades fram. Medarbetarnas kunskap avseende delaktighet i genomförandeplaner har ökat men tekniska hinder försvårar möjligheten att tillgodose brukarnas önskemål fullt ut.</p> <p>Digitala utbildningar och egen lärandeorganisation har stärkt förvaltningens arbete för en evidensbaserad praktik. Förvaltningens arbete med kompetensutvecklingsplan för samtliga medarbetare har inte kommit igång fullt ut. Angående förvaltningens förebyggande arbete har trenden försämrats såväl gällande utredningstider för barn och ungdom 0-20 år samt antal ärenden som fördelats till den interna öppenvården. Gällande trygg tillvaro för brukarna så har förvaltningen gått med i projektet Nära vård. Personalkontinuiteten har dock försämrats sedan föregående år och stora skillnader förekommer mellan landsbygd och tätort.</p>	

Inriktningsmål/ nämndmål	Målet bedöms uppnått
<p>En effektiv organisation</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska utveckla det ständiga förbättringsarbetet för systematisk uppföljning av verksamheternas processer och insatser för den enskilde.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet med att utveckla en effektiv organisation. Flertalet digitaliseringsprojekt har påbörjats under året med syfte att stärka digitaliseringen inom förvaltningen. Omfattningen av projekten varierar men flertalet projekt har färdigställts i år.</p> <p>Införandet av välfärdsteknik i förvaltningen har påbörjats genom politiska beslut i Socialnämnden, men har av olika orsaker stött på problem gällande implementeringen.</p> <p>Förvaltningens arbete med uppföljning har utvecklats och flertalet processer har tagits fram under året. Implementeringsplan för IBIC har tagits fram och första steget i införandet är påbörjat.</p>	
<p>En god ekonomi</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska långsiktigt och systematiskt följa upp, planera och samordna resurser.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet att långsiktigt och systematiskt följa upp, planera och samordna resurser.</p> <p>Implementeringen av volymbaserad budget i verksamheterna har påbörjats men arbete återstår för att ytterligare utveckla modellen.</p>	
<p>En attraktiv arbetsgivare</p> <p>Nämndmål: Socialnämnden ska utveckla forum för att tillvarata medarbetarnas kompetens och intressen samt som stärker samhörighet, delaktighet och främjar en god arbetsmiljö.</p> <p>Sammanfattning/analys: Förvaltningen har delvis uppnått målet att tillvarata medarbetarnas kompetens och intressen samt främja en god arbetsmiljö.</p> <p>Aktivt arbete har skett under året med att stärka befintliga forum samt utveckla nya med syfte att stärka medarbetarskapet. Arbetsmiljön inom förvaltningen har dock under stora delar av året varit ansträngd med anledning av pandemin samt personalbrist av såväl chefer som annan personal.</p>	

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Åtgärdsplan för budget i balans

Åtgärd	År	Status	Kommentar
Förvaltningsledningen (FL) Se över förvaltningens organisation och administrativa tjänster och samordningsmöjligheter och effektivisera i organisationen.	2020 - 2021	Påbörjat	I dagsläget vakanshålls vissa tjänster i avvaktan på förslag om framtida organisation. Klart till februari 2022.
(FL) Se över och dra in vissa av digitaliseringsinvesteringarna för 2020 och 2021.	2020 - 2021	Genomfört	Utför endast digitaliseringsprojekt finansierade genom statsbidrag. Inga direkta ekonomiska effekter.
(FL) Se över lokalförsörjningsplanen samt göra en inventering av nuvarande och framtida behov.	2020 - 2021	Påbörjat	Påbörjat under hösten 2021. Minskning av lokaler har ingen effekt på förvaltningens ekonomi då detta bekostas av lokalbidrag av fullmäktige.
(FL) Se över kostsamma utbildningar.	2020 - 2021	Genomfört	Endast nödvändiga utbildningar i verksamheten har genomförts under 2021. Kan finnas en negativ ekonomisk effekt då vissa statsbidrag utsedda till äldreomsorgen inte blir tillgängliga om utbildningsstopp blir för effektivt.
Stöd och vägledning (SOV) Satsa på hemmaplanslösningar.	2020 - 2021	Påbörjat	Påbörjat under hösten 2021.

Åtgärd	År	Status	Kommentar
(SOV) Se över arbetsmarknadsinsatserna.	2020 - 2021	Påbörjat	Påbörjat under hösten 2021.
(SOV) Se över intäkterna.	2020 - 2021	Påbörjat	Kartläggning påbörjat under hösten 2021 inför budget 2022. Klart till februari 2022.
(SOV) Se över ersättningar vid externa placeringar.	2020 - 2021	Genomfört	Genomfört under hösten 2021.
(SOV) Bygga upp en egen "bank" av familjehem.	2020 - 2021	Påbörjat	Påbörjat och fortsätter under hösten 2021. Klart till februari 2022.
(SOV) Vakanshållning och samordning av tjänster.	2020 - 2021	Genomfört	Pågår, fortsätter under hösten 2021. Inga synliga effekter i delårsbokslutet med anledning av dyra konsultkostnader.
Administration och bistånd (AoB) Se över riktlinjer för bistånd SoL och LSS insatser som balanseras mer mot en rättspraxisnivå.	2020 - 2021	Genomfört	Socialnämnden har fattat beslut om restriktiva riktlinjer för bistånd enligt LSS och SoL. Insatser per brukare har minskat, men antalet ärenden har ökat.
(AoB) Se över externa avtal och köp av plats.	2020 - 2021	Genomfört	Förvaltningen har sett över samtliga avtal. Förvaltningen har lagstyrd skyldighet att verkställa beslut och arbetar aktivt för att begränsa behovet av att köpa plats.
(AoB) Ta bort habilitetsersättning (HAB-ersättning) inom LSS.	2020 - 2021	Ej genomfört	Socialnämnden har fattat beslut att inte ta bort HAB-ersättningen inom LSS.

Åtgärd	År	Status	Kommentar
(AoB) Utreda hur Träffpunkten kan utvecklas.	2021 - 2022	Påbörjat	Förvaltningen har flera verksamhets- och organisatoriska utvecklingsuppdrag att analysera.
(AoB) Utreda frågan gällande matdistributionen.	2021 – 2022	Påbörjat	Frågan gäller för fler nämnder och har en kommunövergripande förankring.
Äldre-, funktionsstöd-, socialpsykiatri och hälso- och sjukvård (ÄFH) Se över schemaläggning och bemanning i samtliga verksamheter.	2020-2021	Genomfört	Alla scheman i verksamheterna är genomlysta, behov finns framåt att utbilda cheferna i Timecare.
(ÄFH) Digitalisering av dokumentation ger på sikt ett effektivare arbete.	2020-2021	Påbörjat	Påbörjat under hösten 2021.
(ÄFH) Samordna funktioner.	2020-2021	Genomfört	Genomfört under hösten 2021.
(ÄFH) Granska verksamheter genom processkartläggning.	2020-2021	Ej påbörjat	Ej prioriterat under 2021.
(ÄFH) Leasingavtal på bilarna ses över.	2020-2021	Genomfört	Genomfört under våren 2021.
(ÄFH) Varsla och omfördela personal.	2021-2022	Genomfört	Genomfört under hösten 2021. Analysarbete med omvärldsbevakning av vikariepool, insatsmätning.
(ÄFH) Åtgärder gällande kostnader inom hälso- och sjukvårdsenheten.	2021-2022	Genomfört	Felaktigheter i den volymbaserade budgeten (VBB) som gjort att verksamheten inte har budget inlagt inom HSE för förbandsmaterial samt minskad budget för hjälpmedel. Effektiviseringsarbete är påbörjat för att få ned kostnader.

Analys årsbokslut 2021 Socialnämnden

Socialnämndens resultat för 2021 uppgår till -10 952 tusen kronor (tkr). Underskottet härrör från verksamhetsområdet Äldre, funktionsstöd, hälso- och sjukvård som redovisar ett negativt resultat på -21 044,2 tkr, Förvaltningsledningens resultat landar på -680,2, verksamhetsområdet Stöd och väglednings resultat är -10 121,1 tkr. Administration och bistånd gör ett positivt resultat uppgående till +20 867,7 tkr, liksom Socialnämnden resultat på +25,7 tkr.

Belopp i tkr

Verksamhetsområde	Budget	Utfall	Avvikelse
Socialnämnden	-26	-0	25,7
Förvaltningsledning	-2 800	-3 480	-680,2
Stöd och vägledning	-44 000	-54 121	-10 121,1
Äldre, funktionsstöd, hälso- och sjukvård	-21 161	-42 205	-21 044,2
Administration och bistånd	-171 339	-150 472	20 867,7
SUMMA	-239 326	-250 278	-10 952,1

Förvaltningsledning

Förvaltningsledningens resultat 2021 är -680,7 tkr. Resultatet beror på höga konsultkostnader för tillförordnad förvaltningschef samt verksamhetschef Stöd och vägledning.

Under förvaltningsledningen har intäkt avseende sjuklöneersättning bokförts, intäkten uppgår till +1 328 tkr för perioden januari-december 2021.

Stöd och vägledning

Belopp i tkr

Enhet	Budget	Utfall	Avvikelse
Verksamhetschef	-4 692	-3 470	1 222,2
Utredning och stöd	-20 673	-28 407	-7 733,5
Stöd till arbete	-11 619	-14 289	-2 670,1
Vuxenutbildning	-7 015	-7 955	-939,7
Totalsumma	-44 000	-54 121	-10 121

Negativa resultat återfinns inom enheten Utredning och stöd (-7 733,5 tkr), Stöd till arbete (-2 670,1 tkr) samt inom Vuxenutbildningen (-939,7 tkr). Resultatet under

verksamhetschef beror på att personal som budgeterats här flyttats till andra kostnadsställen. Det betyder att kostnaderna har fallit ut under Stöd till arbete, Utredning och stöd samt Administration och bistånd.

Utredning och stöd har under 2021 haft höga placeringskostnader framförallt inom HVB (- 705,9 tkr) samt höga kostnader i samband med placering av ensamkommande barn och unga (-1 431,6 tkr). Det negativa resultatet dämpas med +1 443 på grund av positiva resultat för bland annat verksamheterna; familjehem, jourhem och kontaktperson.

Stöd till arbetes resultat för 2021 uppgår till -2 670,1 tkr och består i att vi har betalat ut mer ekonomiskt bistånd än budgeterat samt att intäkter budgeterats som inte inkommit, kostnader inom stödboende som härrör till första halvåret. Stödboendet lades ner i början av året men kostnader i samband med nedläggningen gav ett negativt resultat på -609,5 tkr. Obudgeterade personalkostnader samt oväntat höga kostnader för glappersättning och släpande intäkter för tomhyror har haft en negativ påverkan på resultatet för 2021.

Vuxenutbildningen har haft höga kostnader för timvikarier under första halvan av 2021 vilket bidragit till resultatet samt att budgeterade intäkter inte inkommit under året. Ansvarig för enheten har under andra halvan av 2021 gjort en ordentlig genomlysning av verksamheten och effektiviserat vilket givit positiv effekt på årets resultat.

Äldre, funktionsstöd, Hälso-, och sjukvård

Verksamhetsområdets resultat förklaras i hög utsträckning av låg andel utförda volymer och höga personalkostnader jämfört med budget.

Belopp i tkr

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse
Stab	0	-1 510	-1 510
LSS	0	-5 307	-5 307
SoL ÄO	0	-10 632	-10 632
SoL FN	0	-1 782	-1 782
Hälso- och sjukvårdslagen (HSL)	-21 161	-22 975	-1 814
Totalsumma	-21 161	-42 205	-21 044

Tabellen visar att underskottet i huvudsak härrör från verksamhetsområdena SoL äldreomsorg (ÄO) och LSS, när det gäller LSS, se detaljerad tabell nedan, så är det främst Daglig verksamhet som visar ett stort underskott på grund av lågt antal deltagare (-3 703,5 tkr). Det låga deltagarantalet är kopplat till covidpandemin.

Intäkter för statsbidrag avseende HAB-ersättning (457 tkr) betalats ut har bokats ut under Daglig verksamhet.

För Personlig assistans där resultatet visar -1 038,8 tkr så är det en konsekvens av att antalet timmar kopplat till enskilda brukare överskrider budget. Även här är en förklaring covidpandemin.

När det gäller Kontaktperson så är resultatet på -568,7 tkr en konsekvens av att antalet timmar utförda överstiger budgeterade antal timmar.

Bostad med särskild service – vuxen har ett resultat på -157,8 tkr på grund av minskade hyresintäkter i samband med utflyttad brukare och renoveringskostnader som inte möjliggjorde inflytt direkt.

Korttidstillsyn och Korttidsvistelse har ett negativt resultat. Ersättningsmodellen behöver ses över så att verksamheten ersätts för och kan planera för antal beslutade brukare. Barn och utbildningsförvaltningen har sagt upp ett antal platser under året men har kvar ett par placeringar under första kvartalet 2022.

Ledsagning och Avlösarservice har positiva resultat för 2021. Det förklaras av en diskrepans mellan antal beviljade och utförda timmar.

LSS

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse
LSS Personlig assistans	0	-1 039	-1 038,8
LSS Ledsagarservice	0	130	129,7
LSS Kontaktperson	0	-569	-568,7
LSS Avlösarservice	0	93	93,0
LSS Korttidsvistelse	0	83	83,0
LSS Korttidstillsyn	0	-144	-143,9
LSS Bostad med särskild service - vuxen	0	-158	-157,8
LSS Daglig verksamhet	0	-3 703	-3 703,5
Totalsumma	0	-5 307	-5 307

Inom SoL ÄO är det främst hemtjänst (-9 952,7 tkr) som står för den övervägande delen av resultatet. Hemtjänstens underskott beror på låg utförandegrad (-2 082,8 tkr) men även personalkostnaderna visar en stor avvikelse i förhållande till budget (-6 744,8 tkr). Förvaltningen behöver under 2022 synliggöra och åtgärda avvikelser som kan förklaras av prissättning samt hur uppdragen fördelas mellan HSE och Hemtjänsten.

Korttidsboendes resultat (-1 277 tkr) beror på låg beläggningsgrad.

Dagverksamhet har ett negativt resultat på -994,6 tkr vilket beror på, dels att budgeten lagts utifrån ett allt för optimistiskt perspektiv i förhållande till intäkter, verksamheten kan inte ta emot den beläggning som budgeterats för under 2021, och dels på grund av lågt besöksantal kopplat till covidpandemin.

Särskilt boende har ett positivt resultat på +1 523,8 vilket hör samman med utbetalda statsbidrag, minskat antal timanställda. Under andra halvan av 2021 har man arbetat aktivt för att sänka personalkostnaderna vilket fått effekt på resultatet.

SoL ÄO

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse
SoL ÄO Hemtjänst	0	-9 953	-9 952,7
SoL ÄO Särskilt boende	0	1 524	1 523,8
SoL ÄO Korttidsboende	0	-1 208	-1 208,1
SoL ÄO Dagverksamhet	0	-995	-994,6
Totalsumma	0	-10 632	-10 632

Inom SoL funktionsnedsättning (FN), se detaljerad redovisning nedan, så är det främst Boendestöd (-1 085,2 tkr) och Sysselsättning (-999,3 tkr) som visar stora underskott. För Boendestödet så beror detta på låga intäkter samt höga kostnader för timvikarier. Resultatet för Sysselsättning beror i huvudsak på låga intäkter. För Bostad med särskild service uppgår resultatet till +302,7 tkr vilket beror på lägre personalkostnader än budgeterat.

SoL FN

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse
SoL FN Boendestöd	0	-1 085	-1 085,2
SoL FN Bostad med särskild service	0	303	302,7
SoL FN Sysselsättning	0	-999	-999,3
Totalsumma	0	-1 782	-1 782

Den anslagsfinansierade verksamheten HSE (se HSL) uppvisar ett resultat på -1 814 tkr som bland annat förklaras av kostnader för inhyrd personal och kostnader för hjälpmedel. Statsbidrag, minska andelen timanställda, har fördelats till HSE vilket dämpar underskottet.

Underskottet på verksamhetsområdets stab (-1 510 tkr) består bland annat av obudgeterad inköp relaterade till covidpandemin, kostnader för trygghetslarm som

budgeterats under Administration och Bistånd men också av kostnader som bör fördelas vidare till verksamheterna.

Administration och bistånd

Verksamhetsområdet uppvisar ett positivt resultat främst med anledning av de låga volymerna inom utförande enheter, vilket leder till låga kostnader. Tabellen nedan belyser detta per huvudområde.

Belopp i tkr

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse
Stab	-19 010	-13 946	5 063,9
LSS	-55 363	-49 358	6 004,4
SoL ÄO	-83 252	-75 271	7 980,5
SoL FN	-8 815	-7 918	897,3
Övriga beslut	-4 900	-3 978	921,6
Totalsumma	-171 339	-150 472	20 868

Stabens resultat är en effekt av att verksamhetsområdet har haft flera vakanta tjänster under året samt att intäkt avseende statsbidrag har bokats in under staben.

Inom LSS är det främst daglig verksamhet (+5 707,5 tkr) som står för den övervägande delen av resultatet då verksamheten haft färre deltagare än budgeterat. Kommunen har under 2021 förlorat ett flerårigt ärende i domstol som inneburit ökade kostnader för personlig assistans med knappt en miljon.

Överskottet på SoL ÄO är direkt kopplat till låg utförandegrad inom hemtjänst. Det kan delvis kopplas till covidpandemin men verksamheten har under längre tid haft svårt att verkställa beslut i den omfattning som givits uppdrag om. Korttidsboendets resultat är en effekt av lägre beläggning än budgeterat, behov av det budgeterade antalet platser föreligger inte.

Området Övriga beslut består av Trygghetslarm, Färdtjänst, Riksfärdtjänst samt Bostadsanpassningsbidrag. För trygghetslarm så ligger budget på Administration och Bistånd emedan kostnaderna ligger på Äldre, funktionshinder, Hälso- och sjukvård. Resterande enheter gör positiva resultat som en effekt av covidpandemin, färre har använt sig av färdtjänst samt möjlighet att ansöka om bostadsanpassningsbidrag.

Volymbaserad budget - VBB

För att kunna analysera de två verksamhetsområdena Administration och bistånd (hädanefter Beställaren) och Äldre, funktionshinder, hälso- och sjukvård (hädanefter Utföraren) bör en sammanvägning göras av dessa enheter. I enlighet med VBB så kan detta göras och visas i tabellen nedan. VBB hanterar endast LSS, SoL FN, SoL ÄO samt staberna.

Belopp i tkr

Huvudområde	Budget	Utfall	Avvikelse	Utförare / Beställare
HSL	-21 161	-22 975	-1 814	Endast Utföraren
LSS	-55 363	-54 665	698	Både Utföraren och Beställaren
SoL ÄO	-83 252	-85 902	-2 651	Både Utföraren och Beställaren
SoL FN	-8 815	-9 699	-885	Både Utföraren och Beställaren
Staberna	-19 010	-15 456	3 554	Både Utföraren och Beställaren
Övriga beslut	-4 900	-3 978	922	Endast Beställaren
Totalsumma	-192 500	-192 676	-176	

Sammanvägt i VBB-modellen så är resultatet på -176 tkr, varav Utföraren svarar för -21 044 tkr och Beställaren för +20 868 tkr i enligt med tabellerna ovan.

Tabellen ovan visar att det är inom HSL och äldreomsorgen, SoL ÄO, som de största negativa avvikelserna återfinns. Staberna sammanvägt har den största positiva avvikelsen.

Investeringsuppföljning

Investering	Budget	Utfall	Avvikelse
IV80031 - Digitalisering i verksamheten	500 000	-500 000	0
IV80032 - Journalsystem	2 000 000	-183 492	1 816 508
IV80033 - Projektledning Journalsystem	500 000	0	500 000
IV80034 - Inventarier i förvaltningen	200 000	-191 475	8 525
IV80035 - Sängar och madrasser	400 000	-31 080	368 920
IV80036 - Larm	100 000	-66 000	34 000
	3 700 000	-972 047	2 727 953

Digitalisering i verksamheten (avvikelse 0 kr)

Uppgradering av planeringssystemet, surfplattor hemtjänst, uppdatering av ljud och bild, samt digitala skärmar Åsbacka och Tvålen.

Journalsystem (avvikelse 1 816 508 kr)

De första betalningarna på upphandling och implementering nytt verksamhetssystem Treserva gjordes under 2021 och resterande 2022.

Projektledning journalsystem (avvikelse 500 000 kr)

För att frigöra projektledare för att implementera nya Treserva har vi vikariekostnad som bokas ut under 2022.

Inventarier i förvaltningen (avvikelse 8 525 kr)

Förvaltningen har köpt in inventarier bland annat till kortvården. Billigare än beräknat.

Sängar och madrasser (avvikelse 368 920 kr)

Förvaltningen har köpt in få sängar och madrasser. Längre behov än beräknat. Billigare än beräknat.

Larm (avvikelse 34 000 kr)

Förvaltningen har köpt in trygghetslarm och teknik till trygghetslarm. Billigare än beräknat.

Förväntad utveckling

Under de närmaste åren behöver Utredning och stöd arbeta med att minska andelen placerade barn och istället utveckla insatser som är förebyggande tillsammans med barn- och utbildningsförvaltningen samt erbjuda insatser inom öppenvården i Gnesta. Detta kommer innebära utveckling och förändring av myndighetsutövningen, de insatser som erbjuds inom öppenvården samt även utveckla samverkan och metodik tillsammans med BoU där både familjecentral och ungdomsmottagningen ska vara parter. Inför 2022 fick socialnämnden budgettillskott motsvarande 6 800 tkr för att säkerställa nuvarande behov och samtidigt utveckla framtida arbetsätt.

Befolkningsstrukturen i Gnesta kommun visar de närmaste åren en ökning för individer som är 80 år och äldre med närmare 40 procent. Även inom området funktionsnedsättning finns det ett ökat behov av bostad med särskild service. För socialförvaltningen innebär det att utökning av särskilda boenden både enligt SoL och LSS behöver planeras och startas under 2022. Även hemtjänsten och hemsjukvården behöver förutsättning för att kunna säkerställa utökat behov. Inför 2022 fick socialnämnden budgettillskott motsvarande 10 950 tkr för att säkerställa prognosticerade behov.

Bilaga 1. Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Flera faktorer skulle kunna påverka kommunens och socialförvaltningens måluppfyllelse och ekonomiska resultat. Medvetenhet om dessa risker samt planering för att minska eventuell påverkan för verksamheterna är av stor vikt. Nedan redovisas de omvärlds-, verksamhets- samt finansiella risker som identifierades för socialförvaltningen inför årsredovisningen 2020. En del risker bedöms inte längre vara aktuella medan andra kan behöva tas i beaktande/hanteras framledes.

Omvärldsrisker

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
<p>Hög sjukfrånvaro (kommunala/andra verksamheter/samverkan-aktörer).</p> <p>Ändrade direktiv från exempelvis regering med kort varsel som starkt påverkar verksamheten.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Ökad smittspridning i samhället. Pandemiplan ses nu över och uppdateras.</p>	<p>Pandemiutbrott / annat oförutsägbart.</p>	<p>Arbetsbelastning, möjlighet att tillsätta resurser för den enskilde.</p> <p>Personalsituationen, svårigheter att möta den enskildes behov.</p>	<p>Pandemiplan / "omfall" scenarion.</p>
<p>Medborgare, brukare och personal väljer att inte vaccinera sig mot Covid.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Vi har idag generellt god vaccinationstäckning inom personalgrupperna, samt i de mest sköra och utsatta grupperna.</p>	<p>Pandemi.</p>	<p>Fortsatt smittspridning i kommunen och ökat antal dödsfall.</p>	<p>Jobba tillsammans med regionen samt föra informationskampanjer gemensamt samt vara behjälplig i vaccinationsarbetet.</p>
<p>Ny flyktingvåg pga. Covid.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Vi har inte sett ökad invandring som följd av Covid-19.</p>	<p>Beredskap för stora volymer saknas i kommunen.</p>	<p>Personalbrist, lokalbrist och hårt tryck på socialtjänstens insatser.</p>	<p>Ta fram handlingsplan.</p>

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
<p>Ökade volymer av behov inom äldreomsorgen.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Ser ökad belastning på hemtjänst samt särskilt boende med anledning av normalt åldrande och fler 80+ i kommunen. Uppdämda behov av insatser med anledning av pandemin bedöms ej aktuellt.</p>	<p>Äldre personer som har avvaktat att ansöka om insats under pandemin har nu börjat söka, framför allt hemtjänst och särskilt boende.</p> <p>Andelen äldre i kommunen ökar.</p>	<p>Ökat tryck på myndighetsutövning och på utförande av insatser, samt med risk för ökande kostnader.</p>	<p>Restriktiv biståndsbedömning och översyn av befintliga ärenden.</p>
<p>Ökad försörjningskvot.</p> <p>Ej aktuell risk</p> <p>Kommentar: Ej aktuell risk för socialnämnden.</p>	<p>Åldrande befolkning och minskad andel förvärvsarbetande.</p>	<p>Ökat tryck på socialförvaltningens verksamhet.</p>	<p>Nya arbetssätt. Användning av ny teknik.</p>
<p>Behov av tillfälliga bostäder, aktiviteter och arbetspraktik.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Förvaltningen kommer under år 2022 stärka arbetet kring målgruppen. Förvaltningen avser att tillsammans med andra förvaltningar och externa aktörer ta fram ansvarsfördelning, planer och rutiner i syfte att stärka det förebyggande samt uppsökande arbetet kring målgruppen.</p>	<p>Kommunen har en ökande andel unga vuxna som står långt ifrån arbetsmarknaden och inte studerar.</p>	<p>Dessa unga vuxna har ökad psykisk ohälsa och risk för eller missbruk av olika form, samt därför behov av samhällsstöd så som försörjningsstöd, boendestöd, aktiviteter och bostad.</p>	<p>Ytterligare kartlägga denna grupp och analysera de behov som framträder för att kunna arbeta mer förebyggande och få ut fler i studier och/eller arbete för försörjning och bostad.</p>
<p>Landsbygdsproblematik.</p> <p>Aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Aktuell risk då digitaliseringen är beroende av utbyggnad av fiber samt problematik med lagstiftning (GDPR) i samband med utökad användning av välfärdsteknik.</p>	<p>Flera äldre som bor långt borta med ökad vårdtyngd.</p>	<p>Försvårad personalplanering, ökade kostnader.</p>	<p>Nya arbetssätt. Användning av ny teknik, digitalisering i vården.</p>
<p>Ny lagstiftning.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Ingen risk för 2021 men kan framöver bli en risk, främst gällande nya socialtjänstlagen.</p>	<p>Ny lagstiftning inom SoL och LSS.</p>	<p>Kan ge kommunen ökade kostnader och skapa Personalbrist och kompetensbrist samt förändrade krav på verksamheterna inom förvaltningen.</p>	<p>Ta fram handlingsplan.</p>

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
<p>Osäkra och otydliga statsbidrag.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Risken är ej aktuell eftersom vi inte vänt in statsbidrag som intäkt i budget.</p>	<p>Riktade statsbidrag är mer specifika än tidigare och därmed svårare att dra nytta av. Detta kan också leda till merkostnader snarare än utveckling. Generella statsbidrag "öronmärks" för vissa områden alltmer, vilket även det begränsar vad bidragen kan användas till.</p>	<p>Detta leder till att förvaltningen har behov av att tydligt bygga upp projekt och organisation för dessa för att kunna dra nytta av statsbidragen.</p>	<p>Översyn av process för statsbidrag och tydligare nyttoanalys av att ansöka om statsbidrag.</p>
<p>Långvarigt bortfall av el, vatten eller telefoni.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Kontinuitetsplanering behöver stärkas, arbete med detta påbörjas 2022.</p>	<p>Tekniska fel, naturkatastrofer.</p>	<p>Utslagning av IT-system, svårigheter att tillgodose grundläggande behov (mat/vatten/annat).</p>	<p>Reservaggregat m.m.</p>

Verksamhetsrisker

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
Verksamhetsgemensamma risker			
<p>Personalbrist.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Ökad smittspridning med anledning av pandemin påverkar bemanning.</p>	<p>Sjukfrånvaro/ sjukskrivningar. Hög personalomsättning. Svårt att rekrytera.</p>	<p>Försämrat verksamhetsresultat. Försämrad kvalitet på verksamheten. Hög arbetsbelastning för befintlig personal.</p>	<p>Arbeta för att vara en attraktiv arbetsgivare. Arbetsmiljöarbete. Skyddsutrustning, mer utbildning.</p>
<p>Kompetensbrist.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Stort flöde och därmed behov av socialsekreterare, sjuksköterskor och undersköterskor.</p>	<p>Brist på utbildad personal.</p>	<p>Sämre kvalitet i kommunens verksamheter.</p>	<p>Kommungemensamt rekryteringsarbete. Attraktiv arbetsgivare.</p>
Administration och bistånd			
<p>Processgenomströmning.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: AoB har ett högt men hanterbart tryck på uppdrag. Under 2021 har ytterligare en utredare på deltid rekryterats.</p>	<p>Administration och bistånd har ett högt tryck på interna uppdrag inom förvaltningen och för kommunen.</p>	<p>Det föreligger risk för att inte kunna färdigställa och rapportera uppdrag i enlighet med behov.</p>	<p>Översyn av organisation och behov av rekrytering.</p>

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
<p>Kvalitetsuppföljningar.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Kvalitetsuppföljningar genomförs, men blir mer översiktliga och enklare att hantera och rapportera med ett digitalt system.</p>	<p>Kvalitetsuppföljningar blir svårt att genomföra då digitalt kvalitetsledningssystem saknas.</p>	<p>Kvaliteten på förvaltningens insatser kan inte garanteras.</p>	<p>Inköp av digitalt kvalitetsledningssystem.</p>
<p>Verkställa beslut.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Svårigheter framför allt inom LSS samt hemtjänst med uppdrag som inte kommer igång eller inte kommer igång i tid.</p>	<p>Andelen icke verkställda beslut är fortsatt betydande vilket medför dels svårigheter på individnivå dels risk för merkostnader i form av viten.</p>	<p>Risk för ytterligare behov och viten.</p>	<p>Översyn av behov av resurser och kompetens inom utförande verksamheter.</p>
<p>Lokalbrist: Särskilt boende.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Enligt beslut från socialnämnden kommer nytt särskilt boende öppnas på Frustunagården under 2022.</p>	<p>Byggnation av verksamhetslokaler har inte tagit höjd för den ålderspuckel som prognostiseras i kommunen.</p>	<p>Det kan öka kommunens möjligheter att verkställa fattade beslut och externa köp kommer att öka.</p>	<p>Samverkan kring lokalförsörjningsfrågor samt att en lokalförsörjningsplan tas fram på kort och lång sikt.</p>
<p>Lokalbrist: Boende med särskild service.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Fortsatt problematik med få lediga platser på LSS-boenden både i egen regi samt hos extern aktör. I dagsläget finns fyra ej verkställda beslut om LSS-boende.</p>	<p>Antalet ansökningar och bifall om särskilt boende LSS överstiger utbudet inom kommunen. Det finns även ett behov framåt av särskilt boende LSS.</p>	<p>Det finns personer som väntar på att få beslut verkställda. Det finns totalt fyra särskilda boenden inom LSS och socialpsykiatri i egen regi. Omsättningen på platser i särskilt boende är mycket låg, varför kommunen har behov av ytterligare platser genom upphandling, om- eller nybyggnation.</p>	<p>Kartlägga nuvarande och framtida behov av särskilt boende LSS.</p>
Stöd och vägledning			
<p>Kraftiga volymökningar.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Låg volym asylsökande.</p>	<p>Hög arbetslöshet/social utsatthet.</p>	<p>Högre arbetsbelastning på befintlig personal / svårigheter att möta stöd/omsorgsbehov.</p>	<p>Ta höjd för ökad volym gällande såväl personal som budget.</p>

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
<p>Ökade placeringar utanför det egna hemmet.</p> <p>Ökad psykisk ohälsa och missbruk (bland barn/unga).</p> <p>Ökat våld inom familjer.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Utvecklingsarbete gällande samverkan med BoU behöver utvecklas och implementeras.</p>	<p>Bristande samverkan. Bristande förebyggande arbete/felaktiga insatser.</p> <p>Omsättning av personal och brist på uppföljningsstruktur av placeringar.</p>	<p>Kvarstående dyra externa placeringar.</p>	<p>I samverkan öka kunskapen kring problematiken, arbeta med tidiga insatser, använda hemmaplanslösningar och utvärdera dessa.</p>
Äldre, funktionsstöd, socialpsykiatri och hälso- och sjukvård			
<p>Utebliven kommunikation/information mellan olika verksamheter i kommunen.</p> <p>Ej aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Stärkt samverkan internt med interna möten mellan professioner.</p>	<p>Bristande kunskap om process och möjligheter. Utebliven eller bristande kommunikationsplanering.</p>	<p>Informationen når inte fram till samtliga berörda.</p>	<p>Förbättringar av verktyg och kunskaper inom kommunikation.</p>
<p>Rutinbrister.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Processkartläggning påbörjad för att hitta felkällor.</p>	<p>Processerna otydliga samt ansvarsfördelningen.</p>	<p>Försämrad kvalitet för brukaren, avvikelser.</p>	<p>Processkartläggningar, kvalitetsmätningar.</p>
<p>Bristande kompetens.</p> <p>Ännu aktuell risk.</p> <p>Kommentar: Intensifierat arbete med patientsäkerhet påbörjat.</p>	<p>Brist på rutiner/implementering av verksamhetssystem/lagstiftning.</p>	<p>Risk för felaktig hantering av ärenden vilket kan påverka klientens behov.</p>	<p>Implementera rutiner, riktlinjer, omvärldsbevakning.</p>

Finansiella risker

Risk	Orsak	Påverkan	Hantering
Återbetalning av statsbidrag. Ännu aktuell risk. Kommentar: Arbete påbörjat för att stärka strukturen för statsbidrag och fortsätter under 2022.	Det saknas rutiner och tydliga prestationer för bidragen.	Återbetalning av pengar.	Skapa arbetsgrupper med ansvar för att strukturera arbetet med statsbidrag.
Minskade statsbidrag. Ej aktuell risk. Kommentar: Statsbidrag ska inte ha direkt påverkan på budget för beslutad verksamhet, utan täcka kostnader för sina specifika ändamål.	Uteblivna ansökningar.	Färre utvecklingsprojekt och sämre ekonomi.	Skapa arbetsgrupper med ansvar för att strukturera arbetet med statsbidrag.

Bilaga 2. Redovisning av internkontrollplan

Kontrollområde	Kontrollmål	Ansvarig	Metod	Frekvens	Rapporteras i och till
Ekonomi					
Ekonomistyrning	Att uppmärksamma avvikelser i månadsavstämningar med ekonomienhetens representant	Alla enhetschefer (EC), Alla verksamhetschefer (VC)	Stående punkt i varje chefsgrupps dagordning. Avvikelser ska rapporteras.	1 gg/mån	Förvaltningens ledningsgrupp (LG) Verksamhetens ledningsgrupp (LG) Har genomförts enligt plan på AoB samt SoV sedan våren. Har dock inte fungerat helt ut under året inom ÄFH. Inom Utredning och stöd finns det brister med anledning av chefsbyten. Fr.o.m. hösten 2022 kommer ekonom ha uppföljningar månadsvis samt bli inbjuden till LG.
Ekonomistyrning	Att samtliga medarbetare hanterar inköp enligt lagar och riktlinjer samt enligt avtal. Inköpen ska vara effektiva. Förvaltningen gör långtidsplan för investeringar.	Alla VC	Stickprovskontroller 5 fakturor/mån avseende följsamhet riktlinjer och avtal. Stående punkt i Förvaltningens LG. Avvikelser ska rapporteras.	4 ggr/år mars, juni, september, november	Förvaltningens LG Har ej genomförts. FC har dock haft uppföljning med Telge inköp gällande avtalstrohet. Förvaltningen behöver ta fram en instruktion för hur momentet skall genomföras. Det saknas i dagsläget riktlinjer för inköp, samt förteckning över vilka leverantörer som är upphandlade.

Kontrollområde	Kontrollmål	Ansvarig	Metod	Frekvens	Rapporteras i och till
Ekonomiskt bistånd	Att förhindra och förebygga felaktiga utbetalningar (FUT) ekonomiskt bistånd.	VC SoV	Stickprov 10 % av de som fått ekonomiskt bistånd utbetalt under kontrollperioden.	3 ggr/år	Förvaltningens LG Stickprov har genomförts under året enligt plan. Inget avvikande.
Verksamhet/Brukare					
Verksamheternas dokumentation och uppföljning av insatsen	Att aktuella genomförandeplaner finns samt har upprättats och reviderats inom rätt tid. Den sociala dokumentationen ska visa att uppföljning utifrån uppdrag och tidigare genomförandeplan har skett vid revidering av genomförandeplan.	Alla EC/VC AoB	Stickprovskontroller av genomförandeplaner, sammanställning och analys	2 ggr/år januari, september	Verksamhetens LG Stickprov har utförts enligt plan. Utvecklingsarbete sker på enheterna utifrån resultat. Förvaltningens LG
		Kvalitets-teamet	Stickprovskontroller av genomförandeplaner, sammanställning och analys	2 ggr/år juni, oktober	Har ej redovisats för LG, kommer dock att redovisas i kvalitetsberättelsen enligt beslut. Genomfört i juni inom hemtjänst, särskilt boende, LSS, kortvården, socialpsykiatri, Stöd och vägledning. Inga stickprovskontroller genomfördes i oktober enligt beslut i LG, då andra uppgifter behövde prioriteras.

Kontrollområde	Kontrollmål	Ansvarig	Metod	Frekvens	Rapporteras i och till
Verksamheternas aktivitetsplaner (nämndens mål)	Att enheterna upprättar aktivitetsplaner och genomför dem som planerat.	Alla EC/VC AoB	Punkt på vartannat APT, genomgång av avvikelser t.ex. avvikelser mot tidsplan.	Vartannat APT	Redovisning på respektive APT Aktivitetsplanerna utgick inför det nya året 2021 och ersattes med en förvaltnings-övergripande verksamhetsplan. Enheterna har gått igenom dessa aktiviteter på APT. På grund av avsaknad av chefer på vissa enheter har arbetet med aktiviteterna varit vilande viss del av året vilket påverkat målpåfyllelsen.
Verksamheternas aktivitetsplaner (nämndens mål)	Att enheterna upprättar aktivitetsplaner och genomför dem som planerat.	Förvaltningschef (FC)	Föredragning på nämndsammanträde av status i aktivitetsplanerna.	Varje nämndsammanträde	Nämndsammanträden Nämnden erhöll en uppföljning utav verksamhetsplanen på nämnden i maj. Årets fokus, den ekonomiska handlingsplanen, har redovisats på samtliga nämndmöten. Årsbokslut Delårsbokslut
Behörigheter i IT system	Att behörighetsnivåer i datasystemen i förvaltningen är uppdaterade. Rätt behörighet för rätt funktion.	VC AoB	Kontroll och uppföljning av IT-samordnare	2 ggr/år september mars	Förvaltningens LG Behörighetskontroll genomförd enligt plan. Inget avvikande. Lista för gallring har upprättats.

Kontrollområde	Kontrollmål	Ansvarig	Metod	Frekvens	Rapporteras i och till
Obehöriga intrång i verksamhets- /journal system	Att uppmärksamma obehöriga intrång genom kontroll av loggar i förvaltningens verksamhets- och journalsystem	Alla VC	IT-samordnare för Socialförvaltningen gör stickprov och lämnar till respektive VC. Stående punkt i Förvaltningens LG dagordning. Avvikelse ska rapporteras.	1 gång/ månad	Förvaltningens LG Stickprov har genomförts enligt plan och redovisats till respektive VC. Inget avvikande. Redovisning till LG har enbart skett under våren.
Klagomåls-, synpunkts- och avvikelshantering	Att inkomna synpunkter, klagomål, avvikelser och beröm används i enheternas förbättringsarbete.	Alla EC/VC AoB Kvalitetsteamet	Sammanställa enhetens inkomna synpunkter, klagomål, beröm och avvikelser samt vilka åtgärder som vidtagits samt analys Sammanställning och åtgärder och förvaltningsövergripande analys.	2 ggr/år april, september 2 gånger/år	Verksamhetens LG Sammanställning kommer istället att ske till kvalitetsberättelsen enligt beslut. Få registrerade synpunkter, klagomål och avvikelser överlag. Utvecklingsarbete pågår för att stärka förvaltningens hantering. Årsbokslut Delårsbokslut
Lex Sarah	Att rapporterade missförhållanden utreds och åtgärdas	Lex-Sarah ansvarig Alla EC/VC AoB	Sammanställa förvaltningens inkomna rapporter och utredningar samt analys. Säkerställa att rutin rörande lex Sarah är känd genom information på APT	3 ggr/år mars, aug, okt 1 gång/ år maj	Förvaltningens LG Årsbokslut Delårsbokslut Genomfört enligt plan. Information på respektive APT Genomfört enligt plan.
Krisberedskap	Att krishantering är tydlig och förankrad	Alla EC/VC AoB	Säkerställa att förvaltningens och kommunens övergripande plan för krishantering är känd genom information på APT	2 ggr/år juni och december	Information på respektive APT Arbetet med att uppdatera Krisparmen är igång och genomgång kommer att ske därefter.

Kontrollområde	Kontrollmål	Ansvarig	Metod	Frekvens	Rapporteras i och till
Medarbetare					
Arbetsmiljö	Att undersökningar, riskbedömningar, åtgärder och uppföljning av arbetsmiljön sker systematiskt och enligt lagar och policys.	Kvalitets-teamet	Årlig uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet	1 gång/år december	Förvaltningens LG Samverkansgrupp Socialnämnd Genomfört enligt plan.
Sjukskrivningar	Att uppföljning av sjukskrivningstal sker, att förebyggande insatser genomförs som samtal vid upprepade korttidsfrånvaro och att sjukskrivningstalen ligger på max 6 %	FC	Genomgång av sjukskrivningstal på enhetsnivå på chefernas morgonmöte Rapportering av sjukfrånvaro till samverkansgrupp	6 gånger fördelat under året 6 gånger fördelat under året	På chefernas morgonmöte Genomfört på ledningsgrupp men färre tillfällen än planerat. Sjukskrivningstalen har följts på daglig basis under våren och vid två tillfällen under hösten. Samverkansgrupp Genomfört men färre tillfällen än planerat.
Kompetensförsörjning	Att kompetenskartläggningsdokument uppdateras och analyseras varje år	Alla EC/VC AoB Kvalitets-team	Kartläggning på medarbetarsamtal, sammanställs av EC och skickas till Kvalitetsteam Årlig analys utifrån reviderad kartläggning	Årligen i samband med medarbetarsamtal 1 gg/år december	Kvalitetsteam Alla har ej genomfört detta. I år gjordes testomgång på 2 enheter för att se om det gick att inkludera i medarbetarsamtal Förvaltningens LG Under hösten 2020 beslutade Socialförvaltningens ledningsgrupp att pausa arbetet med kompetensinventeringen för att utreda vilka behov förvaltningen har inom området.

Upprättad: 2022-02-10

Diarienummer: SN.2022.16

Socialnämnden

Patientsäkerhetsberättelse 2021

Förslag till beslut i socialnämnden

1. Socialnämnden godkänner patientsäkerhetsberättelsen för 2021.

Sammanfattning

PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Ärendebeskrivning

Mallen för patientsäkerhetsberättelsen utgår från lagkrav och följer strukturen för den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet. I de fall lagkrav finns görs hänvisningar under respektive rubrik. Mallen utgår även från metodiken för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.

I Gnesta kommun har vi ännu inte startat upp med att arbeta utifrån Socialstyrelsens och SKRs mall för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Det är något som planeras att påbörjas under 2022. Mallen för patientsäkerhetsberättelsen används ändå för 2021 för att belysa önskvärd struktur och tydliggöra våra brister och utmaningar, för att kunna planera och sätta in förbättringsåtgärder på rätt plats i vår förvaltning gällande patientsäkerhet.

Förvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen föreslår att nämnden godkänner föreliggande Patientsäkerhetsberättelse.

Ekonomiska konsekvenser

Framskrivet förslag leder inte till några ekonomiska konsekvenser vid godkännande.

Juridiska konsekvenser

Framskrivet förslag leder inte till några juridiska konsekvenser vid godkännande.

Jämställdhetsanalys

Socialnämnden arbetar med jämställdhetsperspektiv inom Hälso- och sjukvård i linje med nuvarande riktlinje. Det handlar bland annat om att uppmärksamma hur kvinnors och mäns förutsättningar ser ut. Kvinnor och män som är kommunens vårdtagare inom hälso- och sjukvård ska bli bemötta och bedömda på lika villkor utifrån behov av verkställda insatser.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2022-02-10
2. Patientsäkerhetsberättelse 2021

Lena Karlsson Leksell
Förvaltningschef

Annalisa Andesson
Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Sändlista

- ~ Förvaltningschef
- ~ Verksamhetschef Äldre, funktionsnedsättning och hälso- och sjukvården
- ~ Medicinskt ansvarig sjuksköterska

Patientsäkerhetsberättelse för Gnesta kommun År 2021

Datum 220211

Ansvarig för innehållet: Medicinskt ansvarig sjuksköterska Gnesta kommun

Diarienummer: SN.2022.16

Inledning

Mallen för patientsäkerhetsberättelsen utgår från lagkrav och följer strukturen för den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet. I de fall lagkrav finns görs hänvisningar under respektive rubrik. Mallen utgår även från metodiken för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete.

I Gnesta kommun har vi ännu inte startat upp med att arbeta utifrån Socialstyrelsens och SKR:s mall för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete. Det är något som planeras att påbörjas under 2022. Mallen för patientsäkerhetsberättelsen används ändå för 2021 för att belysa önskvärd struktur och tydliggöra våra förbättringsområden och utmaningar, för att kunna planera och sätta in åtgärder på rätt plats i vår förvaltning gällande patientsäkerhet.

PSL 2010:659, SOSFS 2011:9 7 kap. 3 §

Enligt patientsäkerhetslagen ska vårdgivaren varje år upprätta en patientsäkerhetsberättelse. Syftet med patientsäkerhetsberättelsen är att öppet och tydligt redovisa strategier, mål och resultat av arbetet med att förbättra patientsäkerheten.

Patientsäkerhetsberättelsen ska ha en sådan detaljeringsgrad att det går att bedöma hur arbetet med att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra kvaliteten har bedrivits i verksamhetens olika delar samt att informationsbehovet hos externa intressenter tillgodoses.

Patientsäkerhetsberättelsen ska vara färdig senast den 1 mars varje år, finnas tillgänglig för den som vill ta del av den och den bör utformas så att den kan ingå i vårdgivarens ledningssystem för patientsäkerhet.

Källa:

Socialstyrelsen ”Nationell handlingsplan för ökad patientsäkerhet i hälso- och sjukvården 2020–2024”

Mallen är framtagen inom ramen för kunskapsstyrningsorganisationen, på uppdrag av den nationella samverkansgruppen (NSG) inom patientsäkerhet, 2021-09-23.

Innehåll

SAMMANFATTNING	4
GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD	5
Engagerad ledning och tydlig styrning	5
Övergripande mål och strategier	5
Organisation och ansvar.....	6
Samverkan för att förebygga vårdskador.....	7
Informationssäkerhet.....	8
Strålskydd	8
En god säkerhetskultur.....	9
Adekvat kunskap och kompetens	10
Patienten som medskapare	10
AGERA FÖR SÄKER VÅRD.....	11
Öka kunskap om inträffade vårdskador	12
Tillförlitliga och säkra system och processer	12
Säker vård här och nu.....	13
Stärka analys, lärande och utveckling	14
Avvikelse	16
Klagomål och synpunkter	17
Öka riskmedvetenhet och beredskap	18
MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR	19
Bilaga 1. Internkontrollplan.....	21
Bilaga 2. Senior Alert	22
Bilaga 3. Palliativ registret.....	23
Bilaga 4. UK-datum.....	24
Bilaga 5. Avvikelse.....	25

SAMMANFATTNING

2021 Blev ett fortsatt annorlunda år för såväl vår förvaltning som samhället i stort relaterat till pågående pandemi. Flera av verksamheternas planerade mål har fått stå tillbaka för fortsatt arbete med Covid-19, dock har smittspridningen av covid-19 under året varit låg inom våra verksamheter. I slutet av året höjdes beredskapen och våra förebyggande insatser och åtgärder på grund av smittläget i samhället ändrats i och med ny mutationsvariant av covid-19.

Det har förekommit avvikande händelser under 2021 som påverkat patientsäkerhetsarbetet, då det har varit 3 medicinskt ansvariga sjuksköterskor i tjänst under året. Vilket påverkat följsamhet i observationer, registreringar och uppföljning. Den sammanfattande bedömningen är att verksamheterna har gjort ett godtagbart arbete efter de förutsättningar vi haft för att uppnå patientsäkerhet och kvalitet under 2021.

De viktigaste åtgärder som vidtagits för att öka patientsäkerheten

- Omfattande revidering av Hälso- och sjukvårds riktlinjer
- Införandet av Lokal Arbetsgrupp Södra Äldre [ASÄ] för ökat samarbete Kommun – Region på lokalnivå
- Resurssatsning för att kunna möta snabb och hög vaccineringsgrad av Covid-19 vaccinering för både vårdtagare och medarbetare.
- Årshjul för intern och externkontroller uppdaterat och utökat
- Struktur och checklista för teamträffar skapad
- Forskning och utveckling Sörmland i samarbete med region och länets kommuner projektstart september 2021 – Nära Vård

En blick framåt

Fortsatt arbete med säker vård med mätbara mål för ökad kvalitet och stärkt patientsäkerhet genom:

- Framtagandet av lokal patientsäkerhetsplan utifrån Socialstyrelsens nationella handlingsplan
- Punktprevalensmätning [PPM] via Sveriges Kommuner och Regioner [SKR]
- Kompetenshögjandeinsatser, kompetensinventering, internutbildning, webbutbildningar
- SKR:s verktyg - systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete
- Revideringsarbete fortgår med fokus på rutiner (utifrån de nya Riktlinjer som togs fram HT 2021)

GRUNDLÄGGANDE FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR SÄKER VÅRD

För att kunna nå den nationella visionen ”God och säker vård – överallt och alltid” och det nationella målet ”ingen patient ska behöva drabbas av vårdskada”, har fyra grundläggande förutsättningar identifierats i den nationella handlingsplanen för ökad patientsäkerhet. Strukturen av patientsäkerhetsberättelsen kommer följa denna modell (se sid 2. för en helhetsbild).

Engagerad ledning och tydlig styrning

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en engagerad och kompetent ledning och tydlig styrning av hälso- och sjukvården på alla nivåer.

Övergripande mål och strategier

PSL 2010:659, 3 kap. 1 §, SOSFS 2011:9, 3 kap. 1-3 §

Kommunfullmäktige har nio inriktningsmål som utgör grunden för Socialnämndens mål. Ett av dessa mål är inriktade mot hälso- och sjukvård, patientsäkerhet.

Kommunfullmäktiges mål: En trygg vård och omsorg av hög kvalitet – Som utformas i nära samverkan med brukare och personal.

Socialnämndens mål: Socialnämnden ska stödja den enskildes möjligheter till en meningsfull tillvaro.

Nedan följer en schematisk översikt över Socialförvaltningens uppdrag anslutna till målet, dock presenteras enbart de uppdrag som kan kopplas till hälso- och sjukvård, patientsäkerhet.

Förvaltningens uppdrag	Aktivitet
Aktivt arbeta med intern och extern samverkan	Socialförvaltningen arbetar aktivt gällande intern och extern samverkan och utveckling. Samverkansgrupp för Nära vård har under HT 2021 startats upp.
Arbeta med delaktighet	Genom: Brukarundersökning, brukarråd, brukarundersökning, genomförandeplan - utförarverksamheterna arbetar aktivt för att brukaren och dess anhöriga ska vara delaktig i planering av vardag
Arbeta förebyggande och skapa trygg tillvaro för brukarna	Förvaltningen arbetar på flera sätt för att stärka personalkontinuiteten för brukarna. Teamkonferens utvecklats vidare av hälso- och sjukvårdsenheten, de särskilda boendena samt hemtjänsten. Teamkonferenser innebär återkommande möten där flera professioner möts för att lösa brukares behov utifrån ett helhetsperspektiv.
Arbeta mot en evidensbaserad praktik	Inom äldreomsorgen samt LSS-boendena har arbetsplatsträffar nyttjats för kompetensutveckling av personal. Personalgrupperna har fått korta utbildningar baserat på behov och önskemål, exempelvis har utbildningar erbjudits kring basal hygien, måltidens betydelse samt hantering av stomi. Flera sjuksköterskor inom HSE går specialistutbildning. Rehabenheten arbetar kontinuerligt med kompetensutveckling ex. via Hjälpmedelscentralen

Mål, strategier och plan nedbrutna på verksamhetsnivå gällande hälso- och sjukvård och patientsäkerhet finns inte för 2021. Möjlig orsak är att ledning, verksamhetschef samt enhetschef ersatts gånger flera under kort tid (2020–2021) det gäller även befattning medicinskt ansvarig sjuksköterska. Situationen har sannolikt påverkat mål inom området för 2021.

Organisation och ansvar

PSL 2010:659, 3 kap. 1 § och 9 §, SOSFS 2011:9, 7 kap. 2 § p 1

Styrdokument - Vuxen- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Gnesta kommun är i behov av revidering. Utifrån att: Vuxen- och omsorgsnämnden har bytt namn till Socialnämnden samt att organisatoriska förutsättningar förändrats. Styrdokumentet för organisationens struktur hänvisar till planer som inte upprättas eller används idag. Nedan följer en presentation av olika rollers funktion och ansvar, utifrån gällande ledningssystem.

Gnesta kommun är vårdgivare enligt hälso- och sjukvårdslagen [HSL]. Vårdgivaren ansvarar för att det finns ett ledningssystem för verksamheten. Ledningssystemet ska användas för att systematiskt och fortlöpande utveckla och säkra verksamhetens kvalitet. Vuxen och omsorgsnämnden ska planera, leda och kontrollera verksamheten på ett sätt som leder till att kravet på god vård upprätthålls enligt Hälso- och sjukvårdslagen (SOSFS 2011:9).

Förvaltningschef/socialchef

Socialchef har det övergripande ansvaret på förvaltningsnivå för att planera, leda, samordna och utveckla organisationen.

Verksamhetschef

Vuxen- och omsorgsförvaltningen har tre verksamhetsområden med var sin verksamhetschef d.v.s. individ och familjeomsorg, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning samt kommunal hälso- och sjukvård. Verksamhetschef för kommunal hälso- och sjukvård ska enligt Hälso- och sjukvårdslagen (SOSFS 2011:9) vara ansvarig för att det finns tydliga rutiner och policy som är ändamålsinriktade, ansvar för att strategisk kompetensutveckling sker för att förbättra patientsäkerhet samt att vårdtagare och närstående görs delaktiga i analys och förbättring. Verksamhetschef svarar för att det finns mätbara HSL- mål och att dessa följs upp. Verksamhetschef ska även samverka med kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska [MAS].

Enhetschef

Enhetschefen ska enligt Hälso- och sjukvårdslagen (SOSFS 2011:9) vara ansvarig för att det finns tydliga rutiner och policy som är ändamålsinriktade, ansvar för att strategisk kompetensutveckling sker för att förbättra patientsäkerhet samt att boende och närstående görs delaktiga i analys och förbättring. Enhetschef svarar för att det finns mätbara HSL- mål och att dessa följs upp och rapporteras till Verksamhetschef.

Hälso- och sjukvårdspersonal

Består av sjuksköterskor, fysioterapeuter samt arbetsterapeuter. Hälsa och sjukvårdspersonal har ett ansvar att arbeta utifrån Socialstyrelsens kompetensbeskrivning och ett yrkesansvar utifrån patientsäkerhetslagen. Hälso- och sjukvårdspersonal ska bidra till att hög patientsäkerhet upprätthålls, följa beslutade processer samt rapportera eventuella risker och avvikelser. Hälso- och sjukvårdspersonal ansvarar för risk- och preventionsbedömningar för varje vårdtagare. Den legitimerade personalen fungerar som arbetsledare utifrån sin profession i verksamheten.

Omvårdnadspersonal

Ansvarar för personligt delegerade hälso- och sjukvårdsuppgifter, för att följa rutiner och givna ordinationer. De ansvarar för patientsäkerhetsarbetet genom att utveckla och säkra kvaliteten i det dagliga arbetet, genom att hålla sig informerade om gällande riktlinjer och rutiner samt rapportera eventuella risker och avvikelser.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska [MAS]

I förvaltningen finns det en medicinskt ansvarig sjuksköterska, i befattningen ingår även uppdraget MAR - medicinskt ansvarig för rehabilitering. MAS/MAR har ett uppföljnings- och tillsynsansvar inom Socialförvaltningens ansvarsområden gällande hälso- och sjukvård. Medicinskt ansvarig sjuksköterska har ett särskilt medicinskt ansvar för att vårdtagare får en säker och ändamålsenlig hälso- och sjukvård av god kvalitet, samt att utarbeta riktlinjer inom området. MAS rapporterar avvikelser en gång om året till Socialnämnden.

Läkarkontakt

Ansvarig läkare i primärvård har gentemot vårdtagaren ett övergripande ansvar för vård- och behandling. Läkaren kommer till enheterna och samverkar med omvårdnadsansvarig sjuksköterska. Verksamhetens samarbetar med Vårdcentralen Gnesta samt den privata Vårdcentralen Frösjö.

Kvalitetsutvecklare

I kommunen finns ett kvalitetsteam (VUT) med en kvalitetsansvarig. Alla utredningar gällande lex Maria och lex Sarah kommuniceras med kvalitetsteam. Kvalitetsansvarig för den yttersta kontakten med IVO vid behov. MAS funktion ingår i kvalitetsteam.

Stödfunktioner för organisatoriskt ansvar

Vårdhygien Södermanland har en rådgivande funktion och tillhandahåller vårdhygienisk kompetens. Vårdhygien kontaktas då det uppkommer vårdhygieniska frågor i verksamheten som gör att extra stöd behövs. När det handlar om smittskyddsåtgärder som åligger hälso- och sjukvården enligt smittskyddslagen vänder sig verksamheten till kommunens och regionens hygiensjuksköterskor. Vid behov kan även andra stödfunktioner nyttjas såsom Chefläkare, STRAMA (Samverkan mot antibiotikaresistens), Patientsäkerhet- och kvalitetsenhet samt Patientnämnd.

Samverkan för att förebygga vårdskador

SOSFS 2011:9 4 kap. 6 § och 7 kap. 2 § p 3

En viktig del i patientsäkerhetsarbetet är hur verksamheten samverkar med andra vårdgivare och instanser.

Samverkan i verksamheterna

Legitimerad personal har tillsammans med omvårdnadspersonal kontinuerliga uppföljningar utifrån patientens pågående hälso- och sjukvårdsinsatser. Det har fungerat till stor del på våra särskilda boenden, även Björnlunda har ett etablerat samarbete mellan hemsjukvård och hemtjänst. Samverkan behöver utvecklas och stärkas mellan våra olika funktioner inom förvaltningen, då det förekommer brister i samarbetet mellan de olika personalenheterna. Systemet kommunal hälso- och sjukvård bygger på att samverkan fungerar för att vi ska kunna ge god vård till våra vårdtagare med upprätthållen patientsäkerhet.

Samverkan mellan läkare och legitimerad personal består av fastställd läkarsamverkan/rond en dag per vecka samt möjlighet att kontakta patientansvarig läkare eller jourhavande läkare vid behov. Samarbete med den Regionala Vårdcentralen behöver stärkas och utvecklas.

Övrig samverkan för förebyggande av vårdskador, som ligger till grund i förvaltningen:

- Läns gemensam struktur för Närvård Sörmland. Förvaltningen deltar i styrgrupp samt flera arbetsgrupper.
- Ramavtal vårdhygien
- Hälso- och sjukvårds riktlinjer kommun samt Region.

- Avtal om läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård med Region Sörmland, följs upp i lokal Närvårdsledning
- Avtal med Svensk Dos AB för kvalitetsgranskning av läkemedelshandling (gäller: särskilt boende, hemsjukvård, bostäder med särskild service och boendestöd)
- Avtal med Tandvårdsenheten Region Sörmland gällande munhälsobedömning av tandhygienist samt utbildning i munvård för personal.
- Prator – för digitaldialog mellan Region och kommun
- Samordnad individuell planering [SIP] – för trygg och säker hemgång och överrapportering
- Samverkan med Regionens Närvårdskoordinator
- Samverkan Forskning och utveckling [FoU] Sörmland.
- Strukturerad bedömning av patientens hälsotillstånd med SKILS - för adekvat överrapportering och samarbete med Region.
- Samverkan fotvårdsspecialist
- Webbutbildningar för personal
- Förflyttningsteknik
- Teamkonferenser
- Nationellt vedertagna mätinstrument och skattningsskalor exempel Abby Pain Scale
- MAS deltar i nätverk för MAS/MAR i Sörmland.
- Stöd och samverkan med Regionens specialistvårdsenheter exempelvis SSIH

Informationssäkerhet

HSLF-FS 2016:40, 7 kap. 1 §

Kommunen har en övergripande informationssäkerhetspolicy. Alla uppgifter som rör patientens personliga förhållanden, till exempel hälsotillstånd, sjukdom, behandling eller andra privata förhållanden, skyddas av sekretess. Det gäller allt personal ser, hör eller på annat sätt får reda på i arbetet som kan betraktas som privata uppgifter (till exempel förmågor, egenheter, åsikter mm). Som regel får detta bara lämnas ut till andra än de som vårdar patienten om hen själv har lämnat sitt medgivande. Därför ska samtycke inhämtas om huruvida uppgifter om hur han eller hon mår får lämnas ut till närstående eller andra vårdgivare.

Genomförd uppföljning av informationssäkerhet:

Loggkontroll har inte genomförts i Nationell patientöversikt [NPÖ]. Det är något som kommer införas utifrån ny internkontrollplan gällande patientsäkerhet för 2022, MAS i samarbete med IT-enhet.

Genomförd egenkontroll gällande informationssäkerhet:

MAS har inte granskat patientjournal enligt gällande internkontrollplan till följd av pandemi och tidigare nämnd organisatorisk händelse.

MAS har utfört två stickprovskontroller ur kommunens journalsystem:

- Hälso- och sjukvårdsenhetens vårdplaner
- Samtycke

Vårdplaner

En slumpmässig genomgång av 150 vårdplaner, påvisar att ca hälften av dessa är aktuella övriga inaktuella, inte avslutade.

Tänkbar orsak kan vara underbemanning av HSL personal och arbete med pandemi som tagit över, dock saknas det rutin för förfarandet gällande vårdplan och avslut av vårdplan inom HSL. En sådan rutin behöver skapas tillsammans med verksamheten under kommande år.

Samtycke

50 journaler har slumpmässigt valts ut för granskning av samtycke. Det är svårt att utläsa om samtycke har inhämtats eller inte, vid de tillfällen de ska inhämtas, i vissa fall saknas samtycke. Även tid är i flera journaler oklart (samtycke är tidsbegränsat och ska gälla i högst ett år, 12 månader, därefter ska samtycke omprövas) ett samtycke kan närsomhelst omprövas. Det förekommer även flertal olika frastexter, och de är oklart för HSL personal vilken frastext som ska användas.

Åtgärdsförslag: Uppdrag till kvalitetsteam att ta fram gemensam riktlinje gällande samtycke för HSL, SOL och LSS. Delge till verksamhetschefer och enhetschefer. Implementera riktlinje/rutin i verksamheterna (ansvarig – respektive enhetschef) Vid införandet av ny Treserva modul, se över frastexter så de är aktuella och stämmer överens med gällande lagstiftning.

Strålskydd

SSMFS 2018:5 3 kap. 13 §

Verksamheter som bedrivs har ingen förekomst av sådan medicinsk exponering som ska redovisas utifrån Strålskyddsmyndighets krav.

En god säkerhetskultur

En grundläggande förutsättning för en säker vård är en god säkerhetskultur. Organisationen ger då förutsättningar för en kultur som främjar säkerhet.

Övergripande nivå:

Förvaltningen strävar efter att arbeta med evidensbaserad praktik. Förutom att lyssna på brukarens uppfattningar och önskemål, ska vi ha vetenskaplig baserad kunskap om det vi gör hjälper eller åtminstone inte skadar. Förvaltningen ska följa upp och kunna redovisa vad som utförts och vilken vetenskaplig kunskap som ligger till grund för hur vi handlar. Socialnämnden i Gnesta kommun har det övergripande ansvaret för att den hälso- och sjukvård som erbjuds inom ansvarsområdet uppfyller hälso- och sjukvårdslagets krav på god vård. Förvaltningen saknar idag ett systematiskt och övergripande arbete inom säkerhetskultur och patientsäkerhet, där resultat av kvalitet och förbättringsområden är mätbara. Ett arbete kommer att starta upp under kommande år inom området, som ett stöd i arbetet kommer *Sveriges kommuner och regioners [SKR] och Patientsäkerhetsnätverkets verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete i kommuner* användas. Även SKR:s dialogverktyg säkerhetskulturtrappan kan vara ett användbart redskap. Förvaltningens kvalitetsteam kommer undersöka vilket verktyg som är till gagn för verksamheterna för god följsamhet och resultat.

Verksamhetsnivå:

Då det saknas ett arbete på en övergripande organisatorisk nivå gällande säkerhetskultur och patientsäkerhet, genomsyrar det även på verksamhetsnivå. Det förekommer goda säkerhetsinsatser på enhetsnivå, vanligt förekommande lyfts dessa ämnen vid APT, exempelvis händelser, risker, avvikelser. Vissa av våra verksamheter har APT var tredje vecka, vilket är en klar fördel för att hinna med och implementera denna typ av frågor i sina arbetsgrupper. Säkerhetsarbete på individnivå genomförs exempelvis genom riskbedömning av ett hem inför hemtjänstinsatser. Vid genomgång tillsammans med verksamhetschef fanns det utrymme för kvalitetsförbättring gällande dessa bedömningar.

Adekvat kunskap och kompetens

Övergripande nivå:

Gnesta kommun har under våren 2021 tecknat avtal med SKR (Sveriges Kommuner och Regioner) om att ingå i ”Yrkesresan - en satsning på kompetensutveckling”. Yrkesresan är ett koncept för introduktion och kompetensutveckling i socialtjänsten via SKR. Projektet pågår mellan 2021–2027 och totalt ska fem yrkesresor produceras för olika verksamhetsområden inom socialtjänsten.

Verksamhetsnivå:

Under 2021 har ett fokusområde varit kompetensutveckling inom basal hygien och nyttjande av skyddsutrustning inom verksamheterna relaterat till pågående pandemi. Det som framkommer är att vi har avsaknad av mätbara uppgifter för uppföljning (egenkontroller har genomförts, presenteras under rubrik: Agera för säker vård sid 11). Oklart hur väl utbildningar har gått och om medarbetare tagit den till sig. Positivt är att vi har haft relativt låg smittspridning av Covid-19 inom våra verksamheter vilket tyder på en godtagbar följsamhet. Framöver kommer mer strukturerad kompetensutveckling ske via vedertagna webbutbildningar från Socialstyrelsen. Hälso- och sjukvårdsenheten kommer att ta fram nytt utbildningsmaterial till internutbildningar. För att det ska bli ett tillfredsställande resultat behöver det utföras en kompetensinventering, så utbildningsinsatser sker inom rätt fokusområden för att stärka patientsäkerhet och kvalitet.

Under 2021 har Hälso- och sjukvårdsenhetens sjuksköterskor tagit fram ett nytt utbildningsmaterial till delegering av omvårdnadspersonal, som svarar upp mot gällande krav och lagstiftning. I samband med det har även genomgång av delegeringsmodul i journalsystem skett. Rutin inför delegering behöver uppdateras för att höja kvalitet och patientsäkerhet, i rutin behöver det även ingå hur uppföljning av delegering går till, möjlig checklista.

Demenssamordnare har bistått med handledning till omvårdnadspersonal på särskilt boende var 3:e vecka under hela året. Björnlunda hemtjänst har fått handledning tre gånger per halvår. Avsaknad av samarbete med övriga hemtjänstgrupper, planering för uppstart finns.

Patienten som medskapare

En grundläggande förutsättning för en säker vård är patientens och de närståendes delaktighet. Vården blir säkrare om patienten är välinformerad, deltar aktivt i sin vård och ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Att patienten bemöts med respekt skapar tillit och förtroende.

PSL 2010:659 3 kap. 4 §

Vård och behandling ska så långt som möjligt utformas och genomföras i samverkan med den enskilde individen och om denne önskar även de anhöriga/närstående. Information om att det finns möjlighet att lämna synpunkter och klagomål på verksamheten ska delges alla vårdtagare och anhöriga/närstående. Vid ankomstsamtal och årlig omvårdnadsplanering inbjuds vårdtagare in och i många fall även anhöriga att delta i att planera omvårdnaden. För att förebygga vårdskador informeras om kvalitetsarbetet i kvalitetsregistret Senior alert och hur vi tillsammans kan förebygga fall, undernäring, trycksår, ohälsa i munnen samt vårdrelaterade infektioner. Inför registrering i BPSD-registret involveras vårdtagare och anhöriga i bedömningar och bemötandeplaner för att minska BPSD och behov av begränsningsåtgärder. Brukarråd eller anhörigträffar har tyvärr inte genomförts under året, det på grund av pågående pandemi.

AGERA FÖR SÄKER VÅRD

SOSFS 2011:9, 5 kap. 2 §, 7 §, 8 §, 7 kap. 2 § p 2, PSL 2010:659, 3 kap. 10 §

Vårdgivaren ska utöva egenkontroll, vilket ska göras med den frekvens och i den omfattning som krävs för att vårdgivaren ska kunna säkra verksamhetens kvalitet. För en schematisk översikt av Internkontrollplan/egenkontroll för 2021 se Bilaga 1. Nedan kommer ett sammanfattade resultat av genomförda kontroller, samtliga planerade kontroller för 2021 är inte genomförda relaterat till tidigare nämnd organisatorisk händelse samt pandemiarbete.

Journalgranskning – Se Rubrik: Informationssäkerhet sid 8.

Avvikelser – Se Rubrik Avvikelser sid 16.

Läkemedelskontroll – Kontroller av läkemedelsrum har utförts enligt schematisk översikt Egenkontroll (se Bilaga 1) Det förekom vissa brister av lägre allvarlighetsgrad, så som förvaring golv, avräkning av läkemedel enligt satt tidsschema samt kontinuerlig temperaturkontroll. Inga avvikelser av hög allvarlighetsgrad återfanns. Ny Riktlinje gällande Läkemedelshantering tillkommer under HT 2021, samt Lokal Rutin för Läkemedelshantering på var enhet. Extern granskning har utförts av Svensk Dos AB/Apotek Kronan 211018. Vid granskning deltog Sjuksköterska, Omvårdnadspersonal, Enhetschef, Enhetschef för kommunal Hälso- och sjukvård samt MAS. Underlag har erhållits av var enskild enhet, samt en sammanfattande bedömning av Apoteket. (Extern granskning, sammanfattning återfinns under Rubrik: Stärkt analys, lärande och utveckling sid 15).

Basala hygienrutiner – Kontroll av basala hygien- och klädrutiner har genomförts i våra verksamheter. Överlag har ett gott resultat uppnåtts vid kontroll, i samtliga verksamheter. Det som förekom, som kan förbättras var:

- Användning av handsprit innan omvårdnadspersonal tar på skyddshandskar
- Förekomst av ringar och långa naglar (enskilda fall)
- Brister i hur ett munskydd ska användas

Åtgärder har satts in på de områden där vi har ett förbättringsbehov, exempelvis instruktionsfilmer och nytt stöddokument. Ny Riktlinje gällande Basal hygien i vård och omsorg har tagits fram. I riktlinjen framgår det behovet av kontinuerlig fortbildning och krav på årlig webbutbildning finns nu. Förvaltningen kommer under kommande år ingå i SKR:s PPM mätning gällande basala hygienrutiner för att få en bra överblick samt möjlighet att jämföra på läns samt nationell nivå. Utifrån ett strukturerat mätinstrument underlättar det för verksamheterna att insätta adekvata åtgärder anpassade för var arbetsgrupp.

Nattfastemätning – Är inte utförd på grund av pandemiarbete som prioriterats i verksamheterna samt skifte av MAS gånger flera under året. Dock har verksamheterna under flertalet år påvisat goda resultat, i dialog med verksamheterna har inte dessa förutsättningar förändrats och förmodligen är det fortsatt tillfredsställande resultat gällande nattfasta.

Att ta i beaktande för kommande mätningar är: Hur relevant är fastemätningens mått? Aktuell forskning påvisar att nattfasta är under omständigheterna ett förhållandevis irrelevant mått i förhållande till någons hälsostatus. Då antalet nattfastetimmar inte garanterar att du har en god vikt för ålder/sjukdomsbild samt får i dig den näring du behöver via kost. Ett mer relevant mått än nattfastemätning är att kaloriräkna vårdtagare under X antal dygn, för att se att individen får i sig tillräckligt med näring per dygn, oavsett klockslag. Dialog kring ändring av mätmetod förs med Länets Nutritionsråd, och möjligheten finns att Gnesta kommun provar på den alternativa mätmetoden (kalorimätning) under HT 2022.

Öka kunskap om inträffade vårdskador

SOSFS 2011:9 7 kap. 2 § sista stycket, HSLF-FS 2017:40 3 kap. 1 §, PSL 2010:659 3 kap. 3 §

Har vården varit säker

Den som upptäcker en avvikande händelse ska skyndsamt göra de nödvändiga åtgärder som behövs för att förhindra att någon drabbas av en vårdskada. Om en vårdskada redan uppstått ska åtgärder genomföras så att vårdskadan får en så liten negativ effekt som möjligt för den drabbade. Händelser ska alltid bedömas, åtgärdas, utredas och följas upp där dessa har inträffat. Om händelsen under eller efter utredning bedöms vara av betydande och/eller katastrofal karaktär ska alltid MAS/MAR kontaktas för att eventuellt ta över utredningsuppdraget.

På grund av identifierade brister av socialförvaltningens hantering av avvikelser, Lex Sarah samt Lex Maria genomfördes under året en omfattande genomlysning på området. Genomlysningen och arbetsinsatsen utgick från modellen *Innovationsguiden* med lärarytt stöd från *Forskning och utveckling i Sörmland*, FoU. Resultatet blev en ny riktlinje för avvikelser, Lex Sarah och Lex Maria, en process för avvikelser med tillhörande rutin och en process för Lex Sarah/Lex Maria med tillhörande rutin samt standardiserade utredningsmallar, avvikelssammanställning och en kommunikationsplan. Det skapades också ett diskussionsunderlag för arbetsplatsträffar (APT) gällande avvikelser och Lex Sarah/Lex Maria. Samtligt material är kommunicerat och till viss del implementerat i verksamheterna.

I analysarbetet med avvikelshantering inför patientsäkerhetsberättelsen, framkom det att behov av ytterligare information och implementering ut till verksamheterna är nödvändigt för ökad kunskap och säker vård gällande avvikelser och Lex Maria.

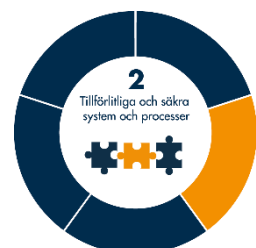
Tre händelser har under året utretts av MAS/MAR gällande vårdskada alternativt risk för vårdskada. Två av utredningarna påvisade inga brister från verksamheten eller allvarlig vårdskada. En händelse gällande HSL uppdrag utförare hemtjänst december 2021 bedöms som risk för vårdskada, utredning pågår av MAS gällande Lex Maria.

Utredning och händelser på verksamhetsnivå beskrivs vidare under rubrik: Avvikelser sid. 16.

Bedriva säker vård kräver kunskap, kvalitet och patientsäkerhet behöver ofta vara mätbar för att kunna svara på om den varit säker eller inte. Bedömningar genomförs idag, men främst på individnivå. För att vården ska vara säker behöver den bedrivas på individ, verksamhet och förvaltningsnivå. För att uppnå det framledes kommer arbetet utvecklas med: vedertagna kvalitetsregister (Senior Alert, BPSD, Palliativa registret), delta i PPM, strukturerat arbete utifrån tidigare nämnda verktyg från SKR samt skapandet av en patientsäkerhetsplan. Dessa omställningar tar tid målet är att ha kommit första steget till 2024. I uppstartsarbetet handlar det inte i första hand om att erhålla bra resultat i dessa mätningar och verktyg, steg ett är att starta upp användandet av verktygen i verksamheterna, så att de blir en naturlig del i ett strukturerat förbättringsarbete.

Tillförlitliga och säkra system och processer

Genom att inkludera systematiskt patientsäkerhetsarbete som en naturlig del av verksamhetsutvecklingen kan både de reaktiva och proaktiva perspektiven på patientsäkerhet bejakas. Genom att minska oönskade variationer stärks patientsäkerheten.

Hur tillförlitliga är arbetsprocesser och system

Det förekommer gode exempel ute i våra verksamheter, det som framkommer i analysarbetet med patientsäkerhetsberättelsen är att det inte finns någon gemensam bild, utan var enhetschef har skapat sitt eget system (om än i flera fall välfungerande) så är det avsaknad av samsyn, vilket till stor del påverkar hur säkert en process eller ett system upplevs. Att under kommande år starta upp det systematiska kvalitetsarbetet med material från SKR, är förhoppning att det här området kommer att bli mer tillförlitligt med ökad samsyn. Att arbeta med systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete ligger även i linje med Nära Vård: ”Omställningen innebär att flytta fokus från sjukdomar och institutioner till ett hälso- och sjukvårdssystem som är designat för människor. Att vårdens tjänster ger stöd till ett gott liv med god hälsa” (SKR).

Övrigt:

Gnesta kommun har avtal om läkarinsatser i den kommunala hälso- och sjukvården som främst berör äldreomsorgen, vård- och omsorgsboenden samt hemsjukvård. Avtalet följs upp årligen genom fastställt frågeformulär. Syftet är att säkerställa kvaliteten i givna insatser och identifiera eventuella brister samt inhämta underlag till förbättringsarbete. Processen har sett ut som följer; sjuksköterskorna i kommunen lämnar underlag (utifrån frågeformuläret) till enhetschef för hälso- och sjukvårdspersonalen som tillsammans med MAS, träffar respektive vårdcentralers ledning. Därefter sammanställs resultatet i en rapportmall, underlag för mötesstruktur samt rapportmall erhålls via samverkanswebben. Rapporten delges Hälsoval vilka ansvarar för fördelning av SÄBO till respektive vårdcentral.

I samarbete med Region Sörmland och ansvarig primär vård utförs kontinuerligt enkla läkemedelsgenomgångar, det har även vid behov och enligt rutin utförts fördjupade läkemedelsgenomgångar.

Säker vård här och nu

Hälso- och sjukvården präglas av ständiga interaktioner mellan människor, teknik och organisation. Förutsättningarna för säkerhet förändras snabbt och det är viktigt att agera på störningar i närtid.

Är vården säker idag – exempel ur verksamheterna

Teamkonferens – Underlag framtaget av Hälso- och sjukvårdsenheten, utvecklats vidare av HSE, de särskilda boendena samt hemtjänsten. Teamkonferenser innebär återkommande möten där flera professioner möts för att lösa brukares behov utifrån ett helhetsperspektiv. Det innebär både ett förebyggande samt trygghetsskapande arbete för vårdtagaren. Det praktiska arbetet har uppstartats, men behöver utvecklas.

Jourtelefon - Hälso- och sjukvårdsenheten har infört en förändring i den dagliga verksamheten för stärkt säkerhet, gällande jourtelefon för att nå sjuksköterska. Telefonen är påslagen och bemannad dygnet runt för att säkra att övriga medarbetare internt men även externa aktörer alltid ska kunna komma i kontakt med leg. personal.

Gemensamma riktlinjer länets masnätverk – I länets nätverk för MAS/MAR har flera riktlinjer tagits fram gemensamt för att ge ökad samsyn och tyngd för vad som är övergripande för hela länet, vissa lokala avvikelser förekommer på kommunnivå, ofta i relation till kommunens storlek.

Nya Hälso- och sjukvårdsriktlinjer kommunen – En omfattande revidering av kommunens Hälso- och sjukvårds riktlinjer genomfördes under året för att skapa en klarare struktur och tydlighet. Arbetet kommer fortgå, att tillsammans med verksamheterna genomföra likvärdigt arbete gällande Rutiner inom Hälso- och sjukvård.

Vaccinering – Kommunens sjuksköterskor har tillsammans med Regionens primärvård utfört stor arbetsinsats för att möta behovet av vaccinering för Covid-19 dos 2 och 3 under året. Kommunen har erbjudit vårdtagare inom kommunens hälso- och sjukvård, vaccinering skyndsamt, även medarbetare har erbjudits inom gott tidsintervall, kommunen har svarat upp väl mot rekommendationerna för vaccinering.

Demensvård - Demensdagvården har under året utvecklats genom att arbeta mer personcentrerat och att arbeta aktivt med levnadsberättelsen samt Socialstyrelsens målnivåer för indikatorer. Alla enheter på särskilt boende har under hösten arbetat med Socialstyrelsens målnivåer för indikatorer:

- Levnadsberättelser som grund för vårdens och omsorgens utformande
- Strategier för bemötande i genomförandeplanen
- Tillgång till personcentrerade aktiviteter och stimulans

Personalbrist – kompetens – kontinuitet – I arbetet med patientsäkerhetsberättelsen har behov uppdragats gällande utveckling för att skapa säker vård inom området. Åtgärdsbehov finns på både verksamhets och förvaltningsnivå. Då frågan är en övergripande organisationsfråga är det inget ämne som fördjupas i patientsäkerhetsberättelsen.

Palliativ plan – Region Sörmland har tagit fram en ny Palliativ plan för region och kommun, den introducerades på höstens läkar- och sjuksköterskedagar. Utvärdering sker efter sommaren 2022 av regionen, kommunerna i länet kommer utvärdera planen gemensamt via MAS nätverk inför sommaren 2022 och lämna underlag till Hälsoval. Planen har varit i bruk för kort tid än, för att det ska gå att utvärdera om den är bra eller inte, dock är det positivt att det finns en palliativ plan.

Nationell patientöversikt [NPÖ]- Stöd för sjuksköterskor att se viss del av vårdtagarens medicinska journal hos Regionen (samtycke krävs). Under året har det varit bristfällig funktion i system - NPÖ, vilket påverkat sjuksköterskors möjlighet att se provsvar i tid, ex. Covid-19. Det har i sin tur påverkar belastning på såväl våra verksamheter som Regionens Primärvård. Åtgärder ska vara vidtagna och från 31 januari 2022 ska systemet nu fungera.

Stärka analys, lärande och utveckling

Analys och lärande av erfarenheter är en del av det fortlöpande arbetet inom hälso- och sjukvården. När resultaten används för att förstå vad som bidrar till säkerhet, hållbarhet, önskvärd flexibilitet och goda resultat, kan verksamheten utvecklas så att kvaliteten och säkerheten ökar och risken för vårdskador minskar.

Förvaltningen är ansluten till tre kvalitetsregister inom området: Senior Alert, Palliativa registret samt BPSD registret. Som tidigare nämnt kan arbetet med de nationella kvalitetsregistren utvecklas.

Senior Alert

Registrering sker med riskbedömning, vidtagna åtgärden och resultat inom områden fall, undernäring, trycksår och munhälsa. Bedömningen ska uppdateras minst var 6:e månad oftare vid behov. Vid kontroll av register och utdrag av statistik (se Bilaga 2 för schematisk översikt) framgår det att i det närmaste alla vårdtagare är registrerade i Senior alert. Riskanalyser har utförts men svårt att utläsa om de åtgärder som framkommit har implementerats eller inte. Kvalitetsregistrets rekommenderade tidsintervall överskrids, sannolikt kopplat till Hälso- och sjukvårdspersonalens arbetsbelastning under pandemi och antal i personalstyrka, som inte varit fulltaligt. Det saknas en rutin för hur registrering i Senior Alert samt arbetsmetod ska gå till, det är något verksamheten behöver ta fram under kommande år.

BPSD – Svenskt Register för Beteendemässiga och Psykiska Symtom vid Demens

En nystart med BPSD-registret genomfördes 2019, på grund av pandemin har demenssamordnare tillsammans med omvårdnadspersonal fokuserat på personer med hög BPSD-problematik. Därav ligger Gnesta kommuns snitt av individers negativa mående i registret högre än både Södermanland och Riket. Neuropsychiatric Inventory [NPI] är den skattningsskalan där personens mående mäts i registret. Antalet individer/registreringar är för lågt för att skapa en statistiskbild där avidentifiering kan garanteras. Fortsatt arbete kommer ske under 2022, plan kommer utformas i demensvårdsplan som kommer att tas fram, där även mål sätts upp. Mål är att alla vårdtagare med demens ska vara registrerade i BPSD-registret.

Senior Alert/BPSD/Teamkonferens

Under året har en ny rutin för teamkonferens tagits fram, i det forumet är det lämpligt att arbeta med/och utifrån kvalitetsregister Senior Alert och BPSD. Samarbetet mellan olika yrkeskategorier behöver stärkas så att registrering i kvalitetsregister blir en teamsamverkan med vårdtagaren i centrum. På våra särskilda boenden har det arbetet uppstartat med positiv effekt från verksamheterna, där upplevelsen är stärkt samarbete, ökad medvetenhet hos omvårdnadspersonal samt att vårdtagares delaktighet har ökat och är mer aktiv i sin egen vård.

Palliativa registret

Svenska palliativregistret är ett nationellt kvalitetsregister som har till syfte att förbättra vården i livets slutskede. Legitimerad personal dokumenterar i registret de vårdtagare som avlider inom våra verksamheter där vi har ett hälso- och sjukvårdsansvar. Spindeldiagram, se bilaga 3A, visar Gnesta kommuns resultat för förväntade dödsfall (grönt) i förhållande till Socialstyrelsens målvärden (rött) för fastställda kvalitetsindikatorer.

Kvalitetsindikatorer som mäts:

- Dokumenterat brytpunktsamtal
- Ordinerad injektion stark opioid vid smärtgenombrott
- Ordinerad injektion ångstdämpande vid behov
- Smärtskattats sista levnadsveckan
- Dokumenterad munhälsobedömning sista levnadsveckan
- Utan trycksår (kat 2–4)
- Mänsklig närvaro i dödsögonblicket.

Analys: Personer som vårdas i livets slut inom Gnesta kommun får en god vård. Ingen som inte så önskar behöver dö ensam (gäller förväntade dödsfall) Förbättringsmöjligheter finns för munhälsobedömning och smärtskattning (sjuksköterskans ansvar).

Palliativa registret sett till län och rike

Spindeldiagram (se bilaga 3) 3B visar länets resultat och 3C visar rikets resultat av förväntade dödsfall (grönt) i förhållande till Socialstyrelsens målvärden (rött) för fastställda kvalitetsindikatorer.

Analys: Diagrammen visar att det är samma kvalitetsindikatorer som behöver förbättras, och stämmer även in på förbättringsbehov kommunal nivå.

Förbättringsområden:

- Dokumenterat brytpunktsamtal (läkarens ansvar)
- Smärtskattning sista veckan (sjuksköterskans ansvar)
- Dokumenterad munhälsobedömning sista levnadsveckan (sjuksköterskans ansvar)

De ovannämnda kvalitetsindikatorerna har varit bristfälliga under flertalet år, en gemensam satsning mellan länets kommuner och Region Sörmland kommer att genomföras för att försöka förbättra resultatet inom dessa områden.

Externgranskning – Kvalitetsgranskning av läkemedelshantering

Granskning utfördes av Apotekare från Kronans Apotek 211018, fokusområdena för årets kvalitetsgranskning var:

- Narkotikahantering
- Tillgång och användning av läkemedelslista
- Läkemedelshantering och lokala rutiner
- Insulinordinationer
- Städ rutiner för läkemedelsskåp/förråd och arkivering

I sammanfattning av granskning framkommer det förbättringsområden, inget av allvarlig grad, områden att åtgärda under året: Uppdaterad städrutin, säkerställa att narkotikakontroll utförs enligt rutin, Ifall insulin eller annat biologiskt läkemedel ges till patient från akut-/buffertförrådet måste batchnummer antecknas i patientens journal för att säkerställa spårbarhet.

Extern granskning – Hygiensjuksköterskor

Hygiensjuksköterskor från Regionen utförde en granskning/hygienrond 211208 enheten som granskades i år var kortvårdsavdelning. Det hygienronden observerar är att det är en trångbodd enhet, förekom nedslag gällande vårdhygien kopplat till lokaler och slitage. Övriga synpunkter: Uppdatera/revidera städrutin, personal bör utföra självskattningar mer kontinuerligt gällande hygien samt vid introduktion av nyanställd inom omvårdnad och omsorg behövs en förvaltningsövergripande rutin för utbildning inom basal hygien.

Extern granskning. Utskrivningsklar [UK] datum

Regionen utför en sammanställning gällande UK datum i länet, se schematisk vy Bilaga 4. Kommunen har ett väl godtagbart datum för hemtagande av sina vårdtagare som vistats ineliggande på lasarett. Slutet vården påtalar att det är en god dialog med Gnesta kommun och ett fungerande samarbete i ärendet.

Extern granskning – Inspektionen för vård och omsorg [IVO]

IVO genomför en nationella granskningar av verksamheter inom äldreomsorgen kopplat till covid-19. Den första tillsynen som genomfördes i april 2020 fokuserade på smittspridning inom äldreomsorg, hemtjänst och LSS-boenden. Den andra tillsynen påbörjades i maj 2020 och de första besluten har nu kommit i tillsynen. Tillsynen granskar förutsättningar för individuell vård och behandling. Under 2021 fortsätter IVO tillsynen av kommunerna och regionernas arbete med den medicinska vården för de som bor på särskilda boenden. IVO kommer att återkoppla utredning till vårdgivare. Återkoppling har inte skett än.

Öppen jämförelse

Öppna jämförelser gör det möjligt att jämföra socialtjänstens kvalitet med andra kommuner. Resultaten av jämförelserna ger insyn och kan användas för att följa upp, analysera och utveckla socialtjänstens verksamheter på olika nivåer. Socialförvaltningen kommer under 2022 ta ett större omtag kring öppna jämförelser. Resultatet kommer analyseras och användas som en av flera informationskällor när verksamheten planeras. I årets patientsäkerhetsberättelse sker ingen fördjupning gällande resultat.

Avvikelser

PSL 2010:659, 6 kap. 4 §, SOSFS 2011:9 5 kap. 5 §, 7 kap. 2 § p 5

Interna avvikelser - kontroll

Inrapportering av avvikelser sker i kommunens digitala avvikelssystem (Treserva). Inrapporteringen innehar brister. Mas har utfört kontroll av hur risker och avvikelser hanteras i det digitala avvikelssystemet (Treserva) för perioden 210101 – 210831. Vid granskning framkom det att enbart avvikelser inom Fall registrerades inom lagrum HSL. Det medför att statistik som tas ut kan bli missvisande. Mas ändrade lagrum för de avvikelser som innefattas av HSL, information delgavs chefer och verksamhet gällande avvikelser och lagrum (SOL, LSS och HSL) samt framtagande av ny Riktlinje. Det som framkom som förbättringsområden gällande hantering av avvikelser på verksamhetsnivå:

- Avvikelsen saknar ofta risk och händelseanalys
- Avvikelsen saknar ofta åtgärder
- Avvikelsen saknar ofta uppföljning

Avvikelse lyfts på APT i verksamheterna, sannolikt insätts åtgärder i flera ärenden, dock går det inte att avgöra om några effekter uppnås, då det oftast inte dokumenteras i rapportmodulen. Rutin för avvikelshantering på verksamhetsnivå finns (se Rubrik: Ökad kunskap om inträffade vårdskador, sid 12) variation förekommer i hur det sköts. Vissa verksamheter/chef arbetar aktivt med avvikelser, enligt rutin och det går att följa statistik och trender, medan andra verksamheter inte arbetar med avvikelser. Det påverkar sammantaget resultat, och bedömning av förebyggande patientsäkerhetsarbete. För att få samlad statistik till patientsäkerhetsberättelse har man utfört sökning av avvikelser.

Interna avvikelser – statistik

Statistik för årets avvikelser presenteras schematiskt i Bilaga 5A. Avvikelse kan granskas på olika nivåer/sökord. Förvaltningen har valt att följa fyra grupper/sökord inom HSL, de är utvalda utifrån vanligast förekommande, lämpliga att följa över tid/trender samt en rimlig nivå för verksamheternas chefer att hinna följa upp och dokumentera. HSL grupper/områden som följs:

- Fall
- Medicinskt teknisk produkt
- Omvårdnad och övriga områden (ex. dokumentation, signeringslistor, samverkansfrågor)
- Läkemedel

Grupper kan brytas ner ytterligare för kartläggning, om en verksamhet vill arbeta med en specifik typ av händelse/avvikelse mer i detalj.

Interna avvikelser - sammanfattad bild av årets avvikelser/mot tidigare år

Toppar/trender kan följas under året gällande avvikelser, säkerligen förekommer fortfarande ett visst mörkertal/avvikelse som inte dokumenteras. Av vikt att fortsätta motivera medarbetare att dokumentera avvikelser för utveckling ska kunna ske. Som tidigare nämnt är det analysarbetet som behöver förbättras – som kan leda till förebyggande insatser och ökad patientsäkerhet. Utifrån toppar i statistik har dialog först med verksamheter i analysarbetet där några orsaker till årets resultat framkom:

- Medarbetare blivit bättre på att skriva avvikelser
- Höga trender – Fall – individbundna ärenden (åtgärder insatta)
- Läkemedel – stress, låg bemanning/få personal på plats
- Brister i planering och kommunikation

Bilaga 5 B är en schematisköversikt gällande avvikelser från tidigare år, som nämnt i text förekommer det incitament som kan medföra att statistik inte är helt korrekt. Fördelning av avvikelser är liknande, det är en nedgång under 2020, vad det beror på går inte att härleda, möjlig orsak är att arbetet i verksamheterna till stor del lades på pandemiarbete, så avvikelser inte skrev i samma utsträckning. Det går inte att följa om några specifika förbättringsarbeten föranledde resultatet.

Interna avvikelser - Läkemedel

Avvikelse som tillhör gruppen, läkemedel - Bilaga 5 C, visar en enkel uppställning av de olika avvikelsetyper som är vanligast förekommande inom området. Vid analysarbetet av avvikelser har insulinhantering påvisat brister, här behöver rutin uppdateras av verksamheten och kompetenskrav ses över för att minska patientrisk. Hanteringen av avvikelser är ett förbättringsområde för kommande år för att arbeta mer proaktivt med exempelvis läkemedelsincidenter.

Externa avvikelser

Avvikelser mellan Gnesta kommun och Region Sörmland

Avvikelsehantering sker via Regionens digitala avvikelssystem Synergi. Inga avvikelser av allvarlig grad har förekommit. Gnesta kommun har fått in 6 till oss från Regionen, övriga 14 har kommunen skickat till olika enheter inom regionen.

Åtgärder är inlagda i systemet av respektive huvudman, det som går att utläsa i systemet är att båda huvudmännen kan förbättra uppföljningshantering. Uppföljning sker säkerligen ute i respektive verksamhet men går inte att utläsa i systemet. Ingen avvikelse av allvarligare grad har förekommit. Avvikelseystemet Synergi används idag enbart av Eskilstuna och Gnesta kommun av länets kommuner, systemet är relativt omständligt för en extern användare att nyttja. Förvaltningen får framledes ta ställning till om Synergi ska fortsätta nyttjas, eller avvakta avvikelssystem där alla kommuner kommer att ingå. Övriga kommuner i länet för avvikelsehantering analog med Regionen.

Avvikelser Folk tandvård

Inga avvikelser har förekommit mellan huvudmän 2021.

Avvikelser hjälpmedelscentralen

Inga avvikelser har förekommit mellan huvudmän 2021.

Klagomål och synpunkter

SOSFS 2011:9, 5 kap. 3 §, 3 a § och 6 §, 7 kap. 2 § p 6

För att det ska bli enklare för vårdtagare, närstående samt medborgare att framföra sin åsikt har Socialförvaltningen under året påbörjat en process för synpunkter och klagomål. Förvaltningen har en låg grad av inkomna synpunkter och klagomål, om det kännetecknar en höjd nöjdhetsgrad alternativt att process för att lämna ett klagomål eller synpunkt har brister är svårt att bedöma.

De flesta klagomål hanteras direkt av verksamheterna. Medicinskt ansvarig sjuksköterska har fått in synpunkter från vårdtagare eller närstående via telefonsamtal. Synpunkterna har varit inom samma område, de gäller:

- Oro för pandemi, vaccinering, bli smittad, ovaccinerad personal
- Varierande användning av munskydd av hemtjänstpersonal vid hembesök (dock ska här tydliggöras att alla hembesök inte kräver munskydd utan enbart de med nära omvårdnad)
- Avsaknad av kontinuitet i hemtjänst, många olika omvårdnadspersonal, otrygghet för vårdtagare

Klagomål och synpunkter som inkommit till verksamheten, via patientnämnden och Inspektionen för vård och omsorg har varit två under året. Ett från patientnämnd under mars månad, samt ett i november från IVO. Båda synpunkterna är besvarade i tid, enligt gällande rutin och praxis. Ärende hos patientnämnd är avslutat, och inget fel har begåtts av kommunen. Underlag till IVO i november gällde uppgiftsinhämtning till individärende hos Region Sörmland, ingen återkoppling har skett än.

Öka riskmedvetenhet och beredskap

Alla delar av vården behöver planera för en hälso- och sjukvård som flexibelt kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet, även under oväntade förhållanden. I patientsäkerhetssammanhang beskrivs detta som resiliens.

Framtiden med pandemi

Som alla verksamheter har förvaltningen fått anpassa sig till pågående pandemi och förbättrat oss. Det har gett en ökad kunskap gällande basala hygienrutiner, ökat lager av skyddsutrustning (förebyggande) och en ökad medvetenhet i varje verksamhet, med rekommendationer som ändras snabbt, där verksamheter behöver vara följsamma och kunna ställa om vid behov, ibland med kort varsel. Verksamheterna har gjort ett väl arbete relaterat till pandemi, vi har haft en låg smittspridning under året.

Det vi tar med oss är att vi behöver anpassa oss mer till en pandemi – mer än att enbart ställa om. Pågående pandemi har nu pågått i cirka två år, och många av verksamheternas pågående arbeten, utvecklingsområden, förbättringsområden har fått pausa under lång tid. Här kan vi ta lärdom, en pandemi består av toppar och dalar, det förekommer toppar som är tuffa för verksamheterna att ta sig igenom, men även längre perioder, månader med i stort sett normal verksamhet. I dessa perioder kan vi då, när det är möjligt, plocka upp de övriga områden som blivit satta på paus. Två år är en lång tid och vi behöver utveckla oss i att hitta vägar för att anpassa oss, så vårt övriga förbättringsarbete och driva våra verksamheter framåt ändå kan fortgå, för att ge god och säker vård.

SKR verktyg

Metodiken för systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete, har nämnts gånger flera i patientsäkerhetsberättelsen, verktyget kan vara ett stöd för verksamheter, finns det en systematisk kartläggning och förbättringsarbete är det också lättare att ställa om när situationen kräver.

Nära Vård projektuppstart och framtidsplan

En stor utmaning för hälso- och sjukvården för framtiden är demografisk betingad, då gruppen äldre som behöver stöd kommer att öka i kommun, län såväl som riket. Här kommer det att krävas en hälso- och sjukvård som är flexibel, kan anpassas till kortsiktigt eller långsiktigt förändrade förhållanden med bibehållen funktionalitet. Det leder till att samverkan behöver utvecklas än mer för att kunna möta vårdbehoven vi har framöver, Nära Vård – innefattar dessa utmaningar. Uppdrag Nära Vård kommer från Regeringen och har sedan brutits ner till en verksamhetsnivå. Sörmlands Län har valt att starta ett projekt för att samverka i arbetet och dess utmaningar. Projektet startade i september 2021 och drivs av FoU med två projektledare. Varje kommun har sedan en lokalt utsedd processledare som deltar i projektet, som pågår fram till sommaren 2023. Under våren går de lokala processledarna utbildning inom Nära Vård tillsammans med FoU. Sedan är planen att de lokala processledare ska fungera som kanal mellan Kommun – FoU- Region för informationsflöde. Kommunen behöver sedan själv arbeta vidare med Nära Vård på lokalnivå. På sikt kommer Nära Vård genomsyra flertalet av våra verksamheter och det kommer krävas en större omställning gällande vård och omvårdnad för att kunna möta framtida behov. Hur och på vilket sett, det är där projektet ska vara ett stöd i att utkristallisera, men även att öka samverkan mellan huvudmän.

MÅL, STRATEGIER OCH UTMANINGAR FÖR KOMMANDE ÅR

Utifrån årets patientsäkerhetsberättelse framkommer det att utmaningar finns inom samverkan och kontinuitet i våra verksamheter. Det framkommer även förbättringsområden i vilken grad granskningar och kontroller ska kunna genomföras och mätas adekvat. Förvaltningen behöver i större utsträckning ingå i vedertagna system som erbjuds nationellt för att kunna mäta förbättring, kartlägga brister samt insätta adekvata åtgärder. Genom strukturerade arbetsformer kan mätning och jämförelse ske internt såväl som externt.

Mål är framtaget, och tanken med målet är långsiktigt och övergripande, för att kunna nå den nationella visionen ”God och säker vård – överallt och alltid” och det nationella målet ”ingen patient ska behöva

drabbas av vårdskada”. Delmål är skapade utifrån de utmaningar och förbättringsområden som framkommit i årets patientsäkerhetsberättelse. Strategier och åtgärdsplan följer delmål, och byts ut, utvecklas vart efter de är uppnådda. Av vikt att ha mål, delmål, strategier övertid för att kunna mäta förbättring och utveckling. Tanken är att framlagt mål och delmål ska ligga till grund till förvaltningens kommande arbetet med lokal patientsäkerhetsplan.

Mål:

Säker vård med mätbara delmål för ökad kvalitet och stärkt patientsäkerhet

Delmål:

- Framtagande av lokal patientsäkerhetsplan utifrån Socialstyrelsens nationella handlingsplan
- PPM extern mätning
- Kompetenshöjandeinsatser, kompetensinventering, internutbildning, webbutbildningar
- Strukturerat arbete med kvalitetsregister
- SKR verktyg - systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete
- Revideringsarbete rutiner (utifrån Hälso- och sjukvårds Riktlinjer som togs fram HT 2021)
- Teamkonferens
- Förbättrad avvikelshantering
- Framtagande av lokal demensplan utifrån nationellt gällande styrdokument

Strategier:

Delmål	Strategi
Lokal patientsäkerhetsplan utifrån Socialstyrelsens nationella handlingsplan	MAS i samarbete med HSL ansvarig chef och utökad ledningsgrupp ta fram patientsäkerhetsplan för våra verksamheter för 2022–2024.
PPM extern mätning	Ingå i SKR:s mätningar genom att uppgifter läggs in av utsedda användare i aktuell databas, utifrån nationellt årshjul gällande PPM mätning, MAS huvudansvarig men verksamhetsaktörer är ansvariga för uppgiftsinlämning.
Kompetenshöjandeinsatser, kompetensinventering, internutbildning, webbutbildningar	Kompetensinventering på enhetsnivå. Kvalitetsteam med MAS ta fram årshjul för kontinuerlig och adekvat webbutbildning samt information. Verksamheter utför kompetensinventering, MAS i samarbete med Hälso- och sjukvårdsenheten ta fram passande internutbildningar – som svarar upp mot verksamheternas genomförda kompetensinventeringar.
Strukturerat arbete med kvalitetsregister	Utveckla arbetet med kvalitetsregister, genom utbildning och framtagande av rutiner samt samverkan.
SKR verktyg - systematiskt kvalitets- och patientsäkerhetsarbete	Uppdrag för kvalitetsteam och MAS - för att sedan implementera i utökad ledningsgrupp under 2022–2024.
Revideringsarbete rutiner HSL	Fortgående arbete övertid. Översyn/kartläggning av Hälso- och sjukvårdsenhet tillsammans med MAS att göra prioriteringsordning under våren, de med högst prioritet färdigställda under HT 2022.
Teamkonferens	Fortsatt implementeringsarbete och samverkan i verksamheterna utifrån framtagna rutiner av HSE. Mätbara mål på verksamhetsnivå behöver tas fram av respektive enhetschef.
Förbättrad avvikelshantering	Fortsatt implementering i verksamheterna (och utbildning vid behov) av avvikelshanteringsprocess framtagna av kvalitetsteam. Kontinuerlig uppföljning av kvalitetsteam.
Lokal demensplan utifrån nationellt gällande styrdokument	Skapas av MAS och kommunens demensvårdsutvecklare färdigställd HT 2022.

Bilaga 1. – Internkontrollplan

Egenkontroll	Omfattning	Redovisning
Avvikelser	Ska ske direkt av enhetschef då avvikelse kommit in.	Avvikelsesystemet i Treserva Särskilt dokument för sammanställning Till socialnämnden i Patientsäkerhetsberättelse
Hygienronder	2 gånger per år	Protokoll
Hygien omklädningsrum Åsbacka hus 1	4 ggr per år	Protokoll samt foton APT för olika arbetsgrupper
Hygien i tjänstebilar för hemtjänst och hemsjukvård	6 gånger per år	Protokoll samt foton APT för olika arbetsgrupper
Hygienkontroll Strandhagen	1 gång per år	Internprotokoll
Hygienkontroll Ekhagen	1 gång per år	Internprotokoll
Hygienkontroll Kortvården	1 gång per år	Internprotokoll
Hygienkontroll läkemedelsrum Åsbacka	1 gång per år	Internprotokoll
Patientens klagomål och synpunkter	2 gånger per år	Patientnämnden, IVO, avvikelsehanteringssystemet
Narkotikakontroll	1 gång per år per enhet	Internprotokoll
Kontroll läkemedelsskåp Ekhagen	1 gång per år	
Kontroll läkemedelsskåp kortvården	1 gång per år	Internkontroll
Egenkontroller boenden LSS, hygien, läkemedel med mera	1 gång per år	Internprotokoll
Kontroll läkemedelsskåp Strandhagen	1 gång per år	Internprotokoll
Kvalitetsregister	Kontinuerligt	Senior alert, svenska palliativregistret, BPSD
Trygg hemgång och effektiv planering vid utskrivning från slutenvård	Kontinuerligt	Prator, kontinuerlig uppföljning med regionen.

Bilaga 2. – Senior Alert

	Unika personer	Antal riskbedömningar	Antal riskbedömningar med risk	Antal med minst en angiven bakomliggande orsak per riskområde
Gnesta kommun	91	94	89	87
Ekhagen Socialförvaltningen	7	7	6	6
Gnesta Hemsjukvård Hälso- och sjukvårdsenheten Socialförvaltningen	36	38	35	33
Liljedalshemmet Socialförvaltningen	6	6	6	6
Strandhagen	43	43	42	42

Procentuellt i Gnesta kommun:

95% - Utförda antal riskbedömningar

98% - Bakomliggande orsak vid risk

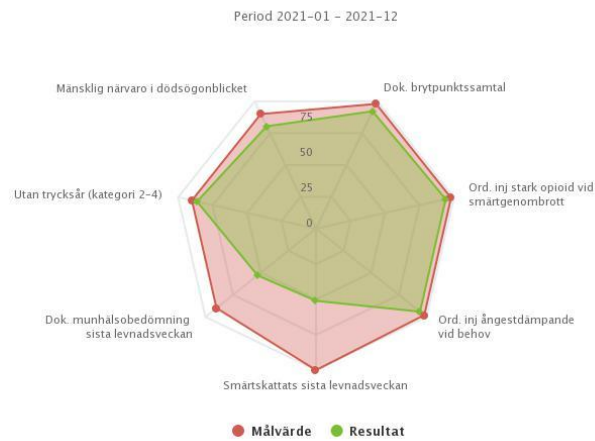
97% - Åtgärdsplan vid risk

Bilaga 3. – Palliativ registret

Spindeldiagram: **A** – Gnesta kommun **B** – Sörmlands län **C** - Riket

A.

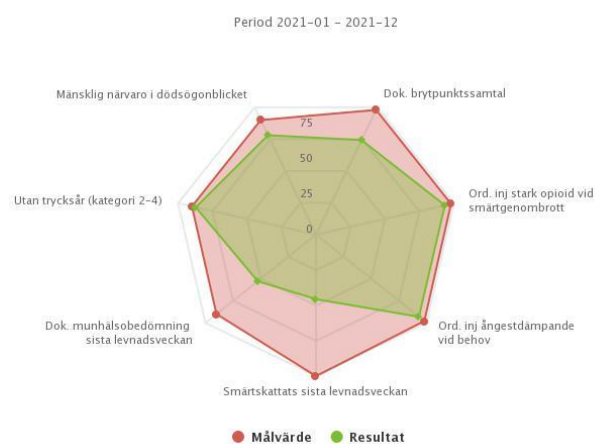
Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

Detta är en modifierad rapport.

B.

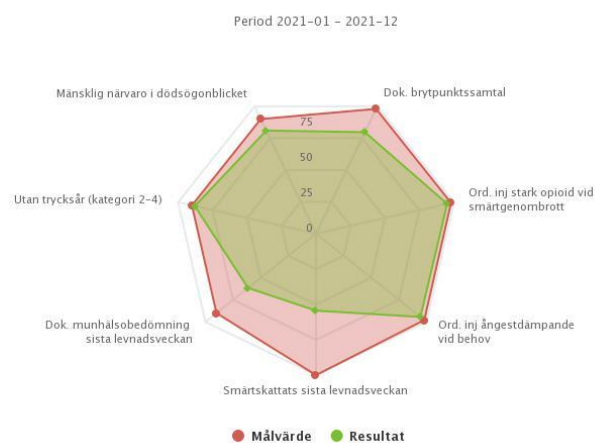
Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

Detta är en modifierad rapport.

C.

Spindeldiagram över kvalitetsindikatorer

Detta är en originalrapport från Svenska Palliativregistret

Bilaga 4. UK- datum

Region	Antal vårdtillfällen där patient varit utskrivningsklar 1 dag eller fler	Summa vårdtid som utskrivningsklara patienter varit utskrivningsklar 1 dag eller fler	Medelvårdtid som utskrivningsklar
Alla län	3 833	10 580	2.8
Södermanlands län	99	284	2.9
Eskilstuna	17	31	1.8
Flen	10	24	2.4
Gnesta	6	10	1.7
Katrineholm	6	8	1.3
Nyköping	20	106	5.3
Oxelösund	10	43	4.3
Strängnäs	15	35	2.3
Trosa	10	18	1.8
Vingåker	5	9	1.8

Bilaga 5. – Avvikelser

5 A – Avvikelsestatistik HSL 2021 januari - december

HSL-avvikelser	jan	feb	mar	apr	maj	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec	Totalt:
Fall	61	47	37	37	62	51	53	49	71	81	46	55	650
Medicinteknisk produkt	2	1	5	0	1	0	2	1	0	2	4	1	19
Omvårdnad och övriga områden	6	5	2	5	7	21	4	7	8	11	4	10	90
Läkemedel	29	70	22	40	36	44	26	20	17	31	43	30	408
Totalt:	98	123	66	82	106	116	85	77	96	125	97	96	1167

5 B – Avvikelsestatistik jämfört mot tidigare år

HSL-avvikelser	2019	2020	2021
Fall	594	516	650
Medicinteknisk produkt	22	7	19
Omvårdnad och övriga områden	268	61	90
Läkemedel	401	319	408
Totalt:	1285	903	1167

5 C – Avvikelse HSL: Läkemedel, de främst förekommande avvikelserna inom gruppen.

Identifierade risker	Allvarlig	Mindre allvarlig
Underlag inhämtat från inkomna avvikelser 2021		
Utebliven dos	X	
Fel dos	X	
Överdosis	X	
Fel i samband med dosett		X
Fel i hantering med insulin	X	
Risk för fel, dessa består vanligen av ej signerade tillfällen		X

Upprättad: 2022-02-08
Diarienummer: SN.2021.85

Socialnämnden

Kvalitetsberättelse 2021

Förslag till beslut i socialnämnden

1. Socialnämnden godkänner *Kvalitetsberättelse 2021*.

Sammanfattning

Socialförvaltningen har framställt *Kvalitetsberättelse 2021* som syftar till att sammanfatta socialförvaltningens kvalitetsarbete under verksamhetsåret. Kvalitetsberättelsen är strukturerad utifrån *Socialstyrelsens Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9* (SOSFS 2011:9) med syfte att säkra, lära och följa upp. *Kvalitetsberättelse 2021* redogör för bland annat synpunkter och klagomål, avvikelser, domar, tillsyner, granskningar och missförhållanden enligt Lex Sarah.

Utifrån *Kvalitetsberättelse 2021* har socialförvaltningen bland annat identifierat att användandet av evidensbaserade arbetssätt inom förvaltningen har ökat och att rättssäkerheten i handläggningen är hög. Framledes bör förvaltningen säkerställa kvaliteten i avtal och samverkansformer (både inom och utanför verksamheten), göra en genomlysning av öppna jämförelser och se över hanteringen av synpunkter och klagomål.

Förvaltningens synpunkter

Det är första gången socialförvaltningen redovisar en Kvalitetsberättelse i denna form. Dokumentet är därför en utvecklingsprodukt. Längre fram kommer Kvalitetsberättelsen knyta an till Patientsäkerhetsberättelsen ännu tydligare samt bli ännu mer träffsäker i analyserna.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2022-02-08
2. Kvalitetsberättelse 2022

Lena Karlsson Leksell
Förvaltningschef

Ida Claesson
Verksamhetsutvecklare

Sändlista

- ~ Verksamhetschef AoB
- ~ Verksamhetschef ÄFH
- ~ Verksamhetschef SoV

Kvalitetsberättelse

Socialförvaltningen

Beslutsinstans	Socialnämnden
Beslutad	2022-03-09
Senast reviderad	2022-03-09
Giltig till	Tills vidare
Dokumentansvarig	Kvalitetsteamet
Diarienummer	SN.2021.85

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Inledning	4
Syfte	4
Kvalitetspolicy	4
Ansvarsfördelning och organisation	5
Samverkan för att stärka kvaliteten	8
Processer för att stärka kvaliteten.....	9
Processer	9
Kvalitetsledningssystemet	10
Förebyggande arbete.....	10
Riskanalys.....	10
Egenkontroll	10
Synpunkter och klagomål	12
Avvikelse	13
Lex Sarah	14
Revision och granskning.....	16
Tillsyn av IVO	16
Extern granskning	17
Domar	19
Personalresurser	19
Kompetensutveckling	19

Sammanfattning

Kvalitetsberättelsen syftar till att sammanfatta socialförvaltningens kvalitetsarbete under verksamhetsåret. Kvalitetsberättelsen är strukturerad utifrån *Socialstyrelsens Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete SOSFS 2011:9* (SOSFS 2011:9) med syfte att säkra, lära och följa upp.

De viktigaste åtgärderna som vidtagits för att öka kvaliteten i socialförvaltningen

- Framtagandet av nyckeltal, som arbetsverktyg, som underlättar arbetet med att mäta kvalitet i verksamheterna samt bättre användning av statistiska underlag.
- Uppdaterad riktlinje och implementerad process och rutin vad gäller avvikelser och Lex Sarah; vilket bland annat har lett till ett standardiserat arbetssätt och ökad kunskap om inträffade missförhållanden.
- Översyn av nuvarande riktlinjer och rutiner inom SoL och LSS, som en del av kvalitetsledningssystemet.
- Ökat användande av evidensbaserade och vedertagna modeller som förespråkas av *Rådet för kommunala analyser (RKA)* och *Sveriges kommuner och regioner (SKR)* och *Socialstyrelsen*, som en del i en evidensbaserad praktik.
- GDPR-utbildning för samtliga medarbetare.

En blick framåt

- Kvalitetssäkra avtal och samarbete (både inom och utanför verksamheten). Samt, inventera om vissa samverkansformer behöver processkartläggas.
- Möjliggöra en systematisk hantering av klagomål och synpunkter.
- Fortsätta användandet av evidensbaserade och vedertagna modeller.
- Genomlysning av öppna jämförelser som stöd i analys och kompetensutveckling.
- Förbättra den sociala dokumentationen.
- Fortsätta implementeringen av avvikelshanteringen.
- Öka användandet av riskanalyser i verksamheterna.
- Börja använda *Sveriges kommuner och regioners (SKR)* och *Patientsäkerhetsnätverkets verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete i kommuner* som ett stöd i kvalitetsarbetet.
- Börja använda *Sveriges kommuner och regioners (SKR)* verktyg *Säkerhetstrappan* som är ett verktyg för att skapa dialog kring patientsäkerhetskulturen och kvalitet i den egna verksamheten.
- Det ständiga arbetet att se över kvalitetsledningssystemet kommer pågå under 2022.
- Säkerställ att samtliga enskilda som är beviljade insatser har en uppdaterad genomförandeplan som håller hög kvalitet.

Inledning

Grunden för att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten är ett välfungerande och systematiskt kvalitetsarbete. I detta arbete ingår att analysera fel och brister i syfte att förbättra verksamheten för brukarna och minska risken för missförhållanden. Enligt *Socialstyrelsens Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* (SOSFS 2011:9) framgår det att kvalitetsarbetet ska dokumenteras och sammanställas i en årlig kvalitetsberättelse. I kvalitetsberättelsen framgår det hur arbetet med att säkra och systematiskt förbättra verksamheten har pågått under året, vilka åtgärder som har vidtagits för att säkra verksamhetens kvalitet, vilka resultat som har uppnåtts samt kommande kvalitetsprioriteringar. Kvalitetsberättelsen redogör för bland annat synpunkter och klagomål, avvikelser, domar, tillsyner, granskningar och missförhållanden enligt Lex Sarah.

Syfte

Syftet är att ge en samlad helhetsbild av hur socialförvaltningen har arbetat med att utveckla och säkra kvaliteten i verksamheten under året som gått, samt synliggöra förbättringsområden som bör prioriteras kommande år. Bedömningarna som görs i denna rapport kategoriseras utifrån en färgskala; rött (ej klart) gult (delvis) och grönt (klart).

Kvalitetspolicy

Socialtjänstlagen (2001:453) (SoL) 3 kap § 3 fastslår att:

”Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.”

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (1993:387) (LSS) § 6 innehåller motsvarande bestämmelse. Kvalitetsbegreppet omfattar socialtjänstens verksamhet på alla nivåer: strukturinriktade, allmänt inriktade och individinriktade insatser.

Medborgare har rätt att få adekvat stöd av god kvalitet. God kvalitet inom socialtjänstens verksamhet innefattar bland annat:

- Rättssäkerhet
- Bemötande
- Delaktighet
- Socialtjänstens insatser ges i enlighet med de mål och övriga bestämmelser som socialtjänstlagen anger.

Kvalitet definieras att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten enligt:

- lagar och andra föreskrifter om hälso- och sjukvård, socialtjänst och stöd och service till vissa funktionshindrade och
- beslut som har meddelats med stöd av sådana föreskrifter.

Kvalitetsberättelsen tar sitt avstamp i *Vuxen- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Gnesta kommun* som antogs 2014 (reviderades 2016). Ledningssystemet utgår från SOSFS 2011:9. Ledningssystemet ska ge verksamheten stöd i att:

- Planera
- Leda
- Kontrollera
- Systematiskt följa upp
- Utvärdera
- Förbättra

Kvalitetsberättelsen är en del av detta ledningssystem. Kvalitetsberättelsen är inriktad mot socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).

Som ett stöd i kvalitetsanalysen i denna kvalitetsberättelse har delar av *Sveriges kommuner och regioners (SKR) och Patientsäkerhetsnätverkets verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete i kommuner* använts. Verkttyget går också till stora delar att applicera på kvalitetsarbete enligt SoL och LSS.

Ansvarsfördelning och organisation

Vuxen- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Gnesta kommun fastställer det organisatoriska ansvaret och roller i kvalitetsarbetet enligt SOSFS 2011:9. Nedan följer ett utdrag ur *Vuxen- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* där följande struktur kan utläsas:

Vuxen- och omsorgsnämnden

Vuxen- och omsorgsnämnden är vårdgivare och har övergripande ansvar för den verksamhet som bedrivs i nämndens regi enligt socialtjänstlagen, lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade samt för den kommunala hälso- och sjukvården i enlighet med hälso- och sjukvårdslagen.

Förvaltningschef/socialchef

Socialchef har det övergripande ansvaret på förvaltningsnivå för styrning, samverkan, planering, genomförande, uppföljning, utveckling och utvärdering av det systematiska kvalitetsarbetet inom vuxen- och omsorgsförvaltningen.

Verksamhetschef

Vuxen- och omsorgsförvaltningen har tre verksamhetsområden med var sin verksamhetschef d.v.s. individ och familjeomsorg, äldreomsorg och omsorg om personer med funktionsnedsättning samt kommunal hälso- och sjukvård.

Verksamhetschef för äldreomsorg och omsorg för personer med funktionsnedsättning har:

- övergripande ansvar för att tillsammans med enhetschefer planera, samverka, följa upp, utveckla verksamheten, säkra kvaliteten och dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.

Verksamhetschef för individ och familjeomsorg har:

- ansvar för att planera, samverka, följa upp, utveckla verksamheten, säkra kvaliteten och dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.
- ansvar för att leda och utforma enhetsspecifika rutiner för sin verksamhet.

Verksamhetschef för kommunal hälso- och sjukvård har:

- ansvar för att planera, samverka, följa upp, utveckla verksamheten, säkra kvaliteten och dokumentera det systematiska kvalitetsarbetet.
- ansvar för att leda och utforma enhetsspecifika rutiner för sin enhet.
- ansvar för att en god och säker hälso- och sjukvård bedrivs inom de enheter där kommunen har hälso- och sjukvårdsansvar. Detta sker i samverkan med MAS.

Enhetschef

- ansvarar för att planera, leda, samverka och samarbeta externt och internt, följa upp, utveckla, dokumentera och utforma enhetsspecifika rutiner för sin enhet.
- ansvarar för att dokumentera och följa upp kvalitetsarbetet inom sin enhet.

Medarbetare

- ansvarar för att utföra vård, omsorg och sociala insatser av god kvalitet och med hög säkerhet (utförare).
- har ansvar för att samarbeta internt med andra enheter inom förvaltningen enligt rutiner för teamsamarbete.
- ansvarar för att bedriva en rättssäker myndighetsutövning (handläggare, socialsekreterare med mera).
- har ansvar att följa de regler, rutiner och arbetssätt som finns i verksamheten
- ansvarar för att rapportera och dokumentera missförhållanden och risk för missförhållanden, avvikelser samt synpunkter och klagomål och medverka i uppföljningen.
- har ansvar att medverka i riskinventering.
- har ansvar att medverka i förbättrings- och utvecklingsarbete.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS) ansvarar tillsammans med verksamhetschef för att;

- upprätta hälso- och sjukvårdsriktlinjer och rutiner utifrån gällande lagstiftning, Socialstyrelsens författningar, Vuxen- och omsorgsnämndens och Kommunens riktlinjer.
- säkerställa att hälso- och sjukvården är säker, ändamålsenlig och håller god kvalitet. Detta sker i samverkan med verksamhetschef enligt 29 § HSL.
- genomföra planerade och oplanerade tillsynsbesök.
- ge stöd till verksamheter och enheter så att de kan erbjuda god kvalitet i kommunal hälso- och sjukvård.
- kontinuerligt följa upp att patienter får en vård av god kvalitet.

Legitimerad personal (arbetsterapeut, sjukgymnast och sjuksköterska) har ansvar för att:

- utföra hälso- och sjukvård av god kvalitet utifrån vetenskapliga och utprovade metoder.
- samarbeta internt med andra enheter inom förvaltningen enligt rutiner för teamsamarbete.
- följa de regler, rutiner och arbetssätt som finns inom verksamheten hälso- och sjukvård.
- rapportera synpunkter och klagomål till ansvarig chef.
- medverka i förbättrings- och utvecklingsarbete.

Medarbetare inom vuxen- och omsorgsförvaltningens verksamhetsstöd, uppföljning och tillsyn (VUT) ansvarar för att:

- ge stöd till verksamheter och enheter i deras arbete för god kvalitet i verksamhet.
- uppgifter och resultat från verksamheterna och enheterna sammanställs till nämndens framtidsplan, delårsrapporter, årsredovisning och bokslut och andra dokument.
- förslag till nämndens styrdokument, riktlinjer och planer sammanställs.

Kvalitetscontroller och Lex Sarah-ansvarig ansvarar för att:

- samtliga anställda inom vuxen- och omsorgsförvaltningen får information om skyldigheten att rapportera missförhållanden enligt Lex Sarah.
- Lex Sarah rapporter utreds.
- verksamhetsuppföljningar sker enligt uppföljningsplan.
- verksamheter och enheter får stöd i deras kvalitetsarbete.

Förbättringsområden till nuvarande ledningssystem

Vuxen- och omsorgsnämndens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete i Gnesta kommun är i behov av en revidering. Dels har Vuxen- och omsorgsnämnden bytt namn till Socialnämnden, dels har de organisatoriska förutsättningarna förändrats. Verksamheter har avvecklats och nya verksamheter har tillkommit. Funktioner har avvecklats och nya funktioner har tillkommit. Samt, dokumentet hänvisar till diverse planer som inte upprättas eller följs upp idag. Ett tydligt ledningssystem för kvalitetsarbete är ett nödvändigt verktyg för att för att säkerställa att rätt sak görs på rätt sätt av rätt person.

Samverkan för att stärka kvaliteten

Att stärka samverkan både internt och externt är ett ständigt pågående arbete. Under en planeringsdag vintern 2021 fick samtliga chefer besvara en mentimeter fråga; *Vilken utmaning tror du kommer ha störst inverkan på vår förvaltning kommande år?* Av totalt 12 chefer svarade 8 chefer att *samverkan* är förvaltningens största utmaning.

På grund av Corona pandemin har samverkan bytt skepnad, från fysiska möten till digitala möten. Digitala möten har fungerat mycket bra och är det nya normala. Inarbetade samverkansformer har också påverkats av Corona pandemin, vissa har blivit nedprioriterade men har under sommaren/hösten 2021 återupptagits.

En intern samverkansform som fungerat väl under året är den mellan hälso- och sjukvården, biståndsenheten och hemtjänstens planerare. Samverkan har

upprätthållits via teams och fokuserat på hur förvaltningen tillsammans kan möjliggöra kvarboende för äldre enskilda i ordinärt boende.

En annan intern samverkansform som fungerat väl under året är nystartad och heter *Samordnat medicinskt omhändertagande*, (SMO) och har varit särskilt fokuserat på funktionshinderområdet.

Förbättringsområden

För att säkerställa att socialförvaltningen har de samverkansformer som finns och att de fungerar fullgott, ska öppna jämförelser fungera som vägledande stöd. Utifrån detta kan det visa sig att vissa samverkansformer är i behov av en processkartläggning med tillhörande rutin.

En annan viktig kvalitetsförbättring är att fortsätta definiera kvaliteten i socialförvaltningens verksamheter, vad gäller såväl avtal som samarbeten.

En samverkansform som fick stå tillbaka under våren 2021 på grund av personalbortfall är den mellan socialtjänst och skola. Samverkan återupptogs dock under hösten 2021. Under 2022 kommer utgångspunkten för samverkan vara socialtjänsten och skolans gemensamma handbok, delvis gemensam verksamhet på Familjecentralen och ett projekt som heter *"Barns bästa i Gnesta kommun"*.

Processer för att stärka kvaliteten

Det ingår i det systematiska kvalitetsarbetet att ständigt se över sina processer och rutiner. Socialförvaltningen har identifierat följande huvudprocesser utifrån *Individens behov i centrum* (IBIC) som behöver kartläggas för att gälla förvaltningsövergripande: ansöknings- och anmälningsprocess, utredningsprocess, beslutsprocess, verkställighetsprocess och uppföljningsprocess. Socialförvaltningen har inte i någon större utsträckning arbetat med att kartlägga och dokumentera dessa processer i skrivna dokument. Fokus har legat på att införa en uppdaterad version av verksamhetssystemet Treserva, där arbetssättet byggs utifrån huvudprocesserna i IBIC. IBIC kommer möjliggöra att socialförvaltningen får en standardiserad digital process i Treserva, där likartade ärenden kommer leda till likartade insatser. Samt, möjlighet att följa upp resultat på både individ- och nationell nivå. Socialförvaltningen har påbörjat en projektplan för IBIC. Arbetet med IBIC kommer fortsätta under hela 2022.

Processer

För att stärka kvaliteten har socialförvaltningen tagit fram 3 processer under året; process för avvikelser, process för Lex Sarah och process för Lex Maria. Processerna är delvis implementerade i verksamheterna.

Socialförvaltningen har under året påbörjat en process för synpunkter och klagomål och en kombinerad process för förbättringsarbete- och implementering.

Kvalitetsledningssystemet

På grund av identifierade brister i kvalitetsledningssystemet påbörjades ett uppdrag att revidera detta. Strukturering och genomgång av samtliga riktlinjer och förvaltningsövergripande rutiner i kvalitetsledningssystemet har varit ett ständigt pågående arbete under hela 2021. Detta större omtag kommer fortlöpa under hela 2022.

Förebyggande arbete

Risikanalys

Risikanalys är ett förebyggande arbetssätt som ska genomföras fortlöpande inom verksamheten. Riskanalyser syftar till att upptäcka risker/brister i verksamhetens kvalitet samt hantera dessa- för att motverka negativ påverkan i verksamheten. Under året har riskanalys gjort vad gäller personalbortfall på grund av covid-19. Socialförvaltningen har identifierat att verksamheterna kan bli bättre på att utföra riskanalyser.

Egenkontroll

Egenkontroll innebär att granska och utvärdera om verksamheterna bedrivs enligt lagkrav, kvalitetskrav och andra uppsatta mål. Egenkontroll är en form av intern granskning som ger verksamheten en möjlighet att förbättra kvaliteten och utveckla verksamheterna. Egenkontrollen kan bland annat innefatta jämförelser av verksamhetens resultat med uppgifter i öppna jämförelser, målgruppsundersökningar, granskning av journaler och akter, undersökning av om det finns förhållningsätt och attityder hos personalen som kan leda till brister i verksamhetens kvalitet, inhämtande av synpunkter från revisorer och intressenter med mera. Vad gäller resultatet från Socialstyrelsens brukarundersökning äldre följs flera av dessa som indikatorer och redovisas i Årsredovisningen. Resultat från öppna jämförelser kommer inte redovisas i denna kvalitetsberättelse. För att ta del av öppna jämförelser hänvisas till Kolada som är en öppen databas där bland annat resultat från öppna jämförelser redovisas.

Öppna jämförelser

Öppna jämförelser gör det möjligt att jämföra socialtjänstens kvalitet med andra kommuner. Resultaten av jämförelserna ger insyn och kan användas för att följa upp, analysera och utveckla socialtjänstens verksamheter på olika nivåer. Socialförvaltningen kommer under 2022 ta ett större omtag kring öppna jämförelser. Resultatet kommer analyseras och användas som en av flera informationskällor när verksamheten planeras. En stor fördel med öppna jämförelser är att verktyget lyfter fram förbättringsområden på ett tydligt sätt. Det är också ett stöd för verksamheterna att säkerställa att de har de rutiner och samverkansformer som behövs. Socialförvaltningen ämnar också använda öppna jämförelser som ett stöd i

kompetensutvecklingen, dvs. säkerställa att medarbetarna har den kunskap som krävs och arbetar efter de beprövade metoder som Socialstyrelsen förordar. Öppna jämförelser är strukturerad utifrån:

- Tillgänglighet
- Helhetssyn och samordning
- Kunskapsbaserad verksamhet
- Självbestämmande och integritet
- Trygghet och säkerhet

Socialförvaltningen har förbättringsområden inom samtliga områden.

Socialförvaltningen kommer genomföra öppna jämförelser inom följande områden; ekonomiskt bistånd, funktionsnedsättning, kommunal hälso- och sjukvård, krisberedskap, missbruks- och beroendevård, social barn- och ungdomsvård, socialpsykiatri, våld i nära relationer och äldreomsorg.

För att lyckas i detta arbete krävs en arbetsinsats för att säkerställa kvalitetsarbetet inom öppna jämförelser som helhet. Som ett stöd i detta arbete ska *Sveriges kommuner och regioners (SKR) och Patientsäkerhetsnätverkets verktyg för stärkt patientsäkerhetsarbete i kommuner* användas. En plan för öppna jämförelser behöver tas fram som handlar om både insamlingen av materialet, strukturerad analys av resultaten och prioriteringar framåt.

Internkontrollplan

Socialförvaltningen har under året framställt en ny och genomarbetad internkontrollplan för åren 2022–2024 (SN.2021.101) utifrån Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commissions (COSO-modellen) på inrådan av kommunchefen. Internkontrollplanen definierar – främst utifrån riskanalyser men även från bland annat revisionsgranskningar – vad som ska åtgärdas och vilka rutiner, processer, system eller moment som ska följas upp/kontrolleras, hur och när detta ska ske, vem som ansvarar och hur rapportering ska ske. Riskanalyserna som återfinns i internkontrollplanen utgår från tre dimensioner; omvärldsrisker, verksamhetsrisker och finansiella risker. Dessa risker ska följas upp varje kvartal och användas som arbetsmaterial för att sedan sammanfattas årligen i internkontrollplanen. Internkontrollplanen ska följas upp som ett eget dokument vid sidan av delårsrapporten och årsredovisningen. Det återstår ett arbete att ta fram instruktioner för att fullfölja åtaganden i internkontrollplanen.

Stickprovskontroll på genomförandeplaner

Under juni 2021 genomfördes stickprovskontroller på genomförandeplaner. Inom öppenvården på stöd- och vägledning genomfördes stickprovskontroller på samtliga enskildas genomförandeplaner. Inom äldreomsorg, socialpsykiatri, och funktionsnedsättning genomfördes ett slumpmässigt urval på enskildas genomförandeplaner.

Utifrån de genomförda stickprovskontrollerna kan man utläsa att det finns flera förbättringsområden. Bland annat behöver det säkerställas:

- att det finns en aktuell genomförandeplan.
- att den enskilde varit delaktig i framtagandet av genomförandeplanen.
- att det framgår när och hur insatserna ska genomföras.
- att det framgår när genomförandeplanen ska följas upp.

Det ligger ett uppdrag att under 2022 ta fram en ny modell för stickprovskontroller utifrån IBIC, det kommer innebära att stickprovskontrollerna blir standardiserade.

Synpunkter och klagomål

Under året har det totalt inkommit 13 synpunkter och klagomål till Socialförvaltningen. Synpunkter och klagomål inkommer från olika håll, kategoriseras utifrån sammanvävda rubriker och hanteras manuellt vilket försvårar möjligheten att se mönster.

Utifrån dessa klagomål kan man dock utläsa att de främst rör handläggningen/utredningen och bemötande. Analyserar man dessa klagomål djupare kan man utläsa att klagomålslämnarna menar att förvaltningen brustit i information, kommunikation och delaktighet i handläggningen/utredningen. Klagomålen inkom via brev, via blankett och via *Inspektionen för vård och omsorg, IVO*. Endast 2 klagomål inkom via Gnesta kommuns e-tjänst.

För att möjliggöra en systematisk hantering av synpunkter och klagomål behöver en förvaltningsövergripande process och rutin upprättas, beslutas och implementeras. Att tydliggöra hanteringen av synpunkter och klagomål har även identifierats av IVO.

Avvikelser

Socialförvaltningen har gjort en förvaltningsövergripande sammanställning över inkomna SoL och LSS avvikelser under 2021. Totalt har det inkommit 980 avvikelser. Av dessa har de avvikelser som berör områdena *arbetsrutiner, bemötande, dokumentation/information, fysisk miljö/utrustning/teknik, organisation och transport* identifierats. Dessa utgör 186 avvikelser av totalen. Det finns alltså flera olika områden inom där man kan registrera en avvikelse. Men, under kommande år har socialförvaltningen valt att följa dessa områden för att identifiera trender och vidta åtgärder där det brister.

Sammanställningen finns som en bilaga till kvalitetsberättelsen. Utifrån sammanställningen kan man tydligt se att det är tre avvikelseområden som sticker ut; arbetsrutiner, dokumentation/information och fysisk miljö/utrustning/teknik.

Vad gäller arbetsrutinerna är det främst bristande rutiner och bristande följsamhet till nuvarande rutiner som omnämns som bakomliggande orsaker till avvikelserna. För att åtgärda avvikelserna har lokala rutiner ändrats samt nuvarande rutiner har uppmärksammats på arbetsplatsträffar.

Vad gäller dokumentation/information kan man utläsa att den sociala dokumentationen är bristande vilket gör det svårt att följa händelser av vikt i ett ärende. I samband med IBIC kommer dokumentationsombud på enheterna införas.

Vad gäller fysisk miljö/utrustning/teknik är det brister i trygghetslarm och tekniskt fel på diverse hjälpmedel och appar inom äldreomsorg och omsorg av personer med funktionsnedsättning. Efter felanmälan har avvikelserna blivit åtgärdade. Under september månad var det fel på ett brandlarm, därför sticker avvikelserna inom detta område ut denna specifika månad.

De inkomna avvikelserna är viktiga i förbättringsarbetet. Flera av avvikelserna har redan identifierats och det pågår ett arbete för att komma till rätta med bristerna. Det finns dock förbättringsarbete med hanteringen av avvikelser över lag. Flera avvikelser öppnas och stängs utan åtgärd. Flera avvikelser ligger också öppna; det vill säga är inte uppföljda och heller inte avslutade. Fortsatt implementering av avvikelseprocessen behöver göras; sammanställningen gjordes av verksamhetsutvecklaren, enligt rutin åligger detta enheterna- och verksamheterna.

Lex Sarah

På grund av identifierade brister av socialförvaltningens hantering av avvikelser och Lex Sarah genomfördes under året en omfattande genomlysning på området. Genomlysningen och arbetsinsatsen utgick från modellen *Innovationsguiden* med lärarlett stöd från *Forskning och utveckling i Sörmland*, FoU. Resultatet blev en ny riktlinje för avvikelser och Lex Sarah, en process för avvikelser med tillhörande rutin och en process för Lex Sarah med tillhörande rutin samt standardiserade utredningsmallar, avvikelssammanställning och en kommunikationsplan. Det skapades också ett diskussionsunderlag för arbetsplatsträffar (APT) gällande avvikelser och Lex Sarah. Samtligt material är användarvänligt, kommunicerat och implementerat i verksamheterna.

Detta är en kvalitetshöjande insats som innebär att kunskapen om avvikelser och missförhållanden har ökat inom socialförvaltningen. Det är säkrat att det finns tillräckligt med stöd för verksamheterna att utreda, analysera och sammanställa avvikelser på ett ändamålsenligt sätt. Därtill finns det nu också möjlighet att sammanställa samtliga avvikelser förvaltningsövergripande för att identifiera trender och vidta rätt åtgärder.

Kärnpunkten i arbetet med avvikelser är det förebyggande arbetet. Genom den månatliga avvikelssammanställningen på verksamheterna och diskussionsunderlaget finns det nu en möjlighet att identifiera fel och brister på ett tidigt stadium för att förhindra (allvarliga) missförhållanden. Eftersom det finns både kunskap att tillgå samt tillräckligt med stöd borde det inte finnas några utmaningar eller hinder för att säkra kvalitetsarbetet gällande avvikelser. Rekommendationer framledes är verksamheterna är följsamma den bestämda hanteringen.

Missförhållanden enligt Lex Sarah i kommunal och extern verksamhet 2014 - 2021

2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
10	9	7	2	4	9	6	5

Historiskt ser man att Lex Sarah anmälningarna hade en minskning under 2017 och 2018 för att sedan öka under 2019 och 2020. Hemtjänsten står för merparten av anmälningarna. Övriga verksamheter har under åren haft enstaka anmälningar. Dock finns det verksamheter som aldrig rapporterat ett missförhållande.

Missförhållanden enligt Lex Sarah i kommunal- och extern verksamhet 2021

Lex Sarah	Förvaltningens kommentar	Uppföljning
Hemtjänst SoL – brister i utförande av insatser. Kommunal regi.	Enligt åtgärdsplanen skulle en process gällande trygghetslarm inklusive en rutin på hur hemtjänsten ska svara upp skapas. Detta är inte genomfört.	
Personlig assistans LSS – brister i utförande av insats. Kommunal regi.	Enligt åtgärdsplanen skulle samordnade vård- och omsorgsinsatser ske. Detta är inte genomfört, men är inplanerat januari 2022. IVO genomför en tillsyn med anledning av det inträffade.	
Personlig assistans LSS - Brister i utförande av insatser. Kommunal regi.	Enligt åtgärdsplanen skulle skyddsronde gällande organisatorisk och social arbetsmiljö genomföras samt handledning av personal vad gäller genomförande- och vårdplanens innehåll för att säkerställa att insatserna sker utifrån behov. Detta är genomfört.	
Gruppboende enligt LSS – ekonomiska övergrepp. Extern regi.	Enligt åtgärdsplanen har en ny rutin skapats för hantering av narkotikaklassade läkemedel samt implementering av denna. Samt, inköp av medicinskåp för förvaring av narkotikaklassad medicin. Detta är genomfört.	
Hemtjänst SoL – utebliven insats. Kommunal regi.	Lex Sarah rapporten är under utredning.	Ej möjligt.

Av de totalt 5 inkomna Lex Sarah utgör personlig assistans LSS majoriteten av dem. Vad gäller personlig assistans är det en insats med omfattande innehåll och dagligt återkommande i den enskildes liv. Det innebär en större exponering för att det kan gå fel. I utredningarna har det också framkommit att vissa medarbetare i arbetsgruppen runt brukaren har känt en rädsla för att rapportera missförhållandena. För att åtgärda detta har verksamheten använt sig utav det framtagna avvikelser och Lex Sarah materialet på sina arbetsplatsträffar, APT. APT är också inplanerat med tätare intervaller, innehållande samtal om det inträffade samt etiska frågor, värdegrund och förhållningssätt. Som en del i förbättringsarbetet är det viktigt att verksamheterna själva kontinuerligt går igenom sina avvikelser och Lex Sarah. Verksamheterna ska analysera, reflektera och ta lärdom av inträffade händelser. Målet med denna förändringsresa är att avvikelser ska bli ett naturligt inslag i vardagen där förvaltningen lär av misstag och vågar anmäla utan repressalier.

Revision och granskning

Tillsyn av IVO

Inspektionen för vård och omsorg (IVO) har bedrivit 3 granskningar utifrån SoL och LSS-lagen:

Meddelande om tillsyn avseende omplaceringar av placerade barn (SN 2021.97)

Denna tillsyn hade föranletts av ett regeringsuppdrag om förstärkt tillsyn i ärenden som rör barn och unga. Tillsynen avsåg omplaceringar och hemflytt av placerade barn under 18 år. Socialnämnden har skickat in begärt svar till IVO och avvaktar svar.

Uppföljning av tillsyn angående inkomna klagomål och beslut om att inte inleda utredning gällande barn och unga (SN2020.74)

Denna tillsyn var en uppföljning av tidigare tillsyn med anledning av brister som IVO tidigare identifierat i nämndens hantering av inkomna klagomål och beslut om att inte inleda utredning gällande barn och unga. Efter inskickat svar bedömde IVO att nämnden har vidtagit och planerar att vidta åtgärder för att komma tillrätta med de påtalade bristerna och avslutade därmed ärendet. IVO vill likväl särskilt framhålla nämndens ansvar att följa upp att planerade och vidtagna åtgärder får avsedd effekt på verksamhetens kvalitet.

Meddelande om tillsyn inom stöd och service för vissa funktionshindrade utifrån ett tidigare Lex Sarah ärende (SN2021.29)

Denna tillsyn var en uppföljning för att säkerställa att åtgärdsplanen i ett tidigare Lex Sarah ärende åtgärdats. Utifrån tillsynen kunde socialförvaltningen se brister i samordningen kring en enskild samt att nämndens riktlinje vad gäller skydd- och begränsningsåtgärder behövde revideras. Socialnämnden har skickat in begärt svar till IVO och avvaktar svar.

Yttrande om ej verkställda beslut av IVO

Under året har IVO begärt nämndens yttrande rörande 5 ej verkställda beslut. Analyserar man dessa yttranden närmare kan man utläsa ett mönster av brister i den sociala dokumentationen.

Yttrande utifrån ett inkommit klagomål av IVO

Under året har IVO begärt nämndens yttrande rörande ett inkommit klagomål till IVO. Efter inskickat svar identifierar IVO att det funnits brister i den sociala dokumentationen och avslutar därmed ärendet.

Extern granskning

På uppdrag av Gnesta kommuns revisorer har socialförvaltningen blivit granskade av PwC 4 gånger under året. Nedan följer en lättöverskådlig sammanställning över granskningarna.

Revisionsrapport - Styrning och ledning av biståndsbedömning inom äldreomsorgen, SN.2020.95

Brister enligt rapporten	Förvaltningens kommentar	Uppföljning
Det finns ingen dokumenterad beskrivning av handlägningsprocessen.	Det finns numera en dokumenterad handlägningsprocess (men inte utifrån IBIC).	
Avsaknad av kvalitetsledningssystem.	Socialförvaltningen reviderar det befintliga kvalitetsledningssystemet i mappstruktur.	
Inga systematiska ärendegenomgångar av samtliga aktuella ärenden.	Ärendegenomgångar sker systematiskt för komplexa ärenden.	
Inga stickprov genomförs på likabedömning och rättssäkerhet i handlägningsprocessen.	Ej möjligt i dagsläget. IBIC kommer ge förutsättningar för en individanpassad, rättssäker och jämlik omsorg utifrån den standardiserade IBIC-processen.	
Begränsade förutsättningar för att följa upp och jämföra beviljad med faktiskt utförd tid.	Den volymbaserade budgeten är sjösatt och prisjusteringar har skett för att ge utförarna rätt förutsättningar. Arbetet pågår.	

Revisionsrapport - Grundläggande granskning av styrelsen och nämndernas ansvarsutövande 2020, SN2021.42

Rekommendationer enligt rapporten	Förvaltningens kommentar	Uppfyllelse
Säkerställ att nämndens mål och uppdrag är mätbara för att tydliggöra uppföljning av resultat under året och vid årets slut.	Framtidsplanen 2022-2024 innehåller mätbara resultatindikatorer med satta målvärden.	
Säkerställ att vidtagna åtgärder är tillräckliga för att uppnå ett resultat förenligt med budget.	Flera åtgärder är påbörjade såsom att synliggöra nämndens underskott i budgetunderlaget samt systematiska analyser avseende intäkts- och kostnadsutvecklingen inför respektive verksamhetsår. Fokus framledes är att skapa en tydlig uppföljningsstruktur.	

Revisionsrapport – Granskning av insatser mot psykisk ohälsa bland barn och unga, SN 2021.61

Rekommendationer enligt rapporten	Förvaltningens kommentar	Uppfyllelse
Fortsatt implementering av handbok.	För att fortsätta implementeringen ska styrgruppen utse en arbetsgrupp som en gång om året ska arbeta gemensamt med att säkerställa att informationen i handboken är aktuell. Styrgruppen följer upp att revidering har skett. Förvaltningscheferna ansvarar för att verksamhetscheferna informeras om handboken och dessa i sin tur får i uppgift att sprida kunskapen vidare till berörda medarbetare. Styrgruppen har inte utsett en arbetsgrupp men har haft ett första möte.	
Säkerställ att socialförvaltningen arbetar förebyggande på samhälls-, grupp- och individnivå.	För att säkerställa att samverkan sker på ett strukturerat sätt ska styrgruppen gemensamt identifiera hur nuläget ser ut och skapa en uppföljningsstruktur. Arbetet pågår.	
Säkerställ att det finns en samverkan kring kompetensutveckling.	Ett årshjul skulle skapas där implementerings- och utbildningsaktiviteter ska ingå. Samt, styrgruppen ska avsätta resurser för att driva kompetensutveckling och utbildningsinsatser tillsammans i båda förvaltningarna. Detta är inte påbörjat.	
Säkerställ att uppföljning av samverkan sker strukturerat.	Förvaltningen har identifierat att en gemensam plattform behöver tas fram där handboken, processer, rutiner samt utbildningsmaterial finns förvarat för att det ska finnas lättillgängligt för berörda parter. Detta är delvis genomfört.	

Revisionsrapport – Socialnämndens åtgärder för en ekonomi i balans SN.2021.92

Rekommendationer enligt rapporten	Förvaltningens kommentar	Uppfyllelse
Att underskott synliggörs i nämndens budgetunderlag och att mål och strategier formuleras.	En budgetdialog är genomförd där socialchef påvisat både volymökningar, verksamheter som varit underfinansierade och kommande ekonomiska utmaningar för år 2022.	
Att åtgärder sätts in i ett tidigare skede och ser det som väsentligt att åtgärderna även ger effekt på kortare sikt.	Socialnämnden har redan uppmärksammat och vidtagit åtgärder inom detta område. Socialförvaltningen har som utgångspunkt att satsa på långsiktighet för mer träffsäkra analyser. Arbetet pågår.	
Att diskussioner förs och genomför analyser avseende intäkts- och kostnadsutvecklingen inför respektive verksamhetsår.	För att stärka kopplingen mellan ekonomi och kvalitet kommer "Redovisning av nyckeltal" utökas och uppföljningsstrukturen kring detta vara i form av styrkort för verksamheten. Detta kommer ge nämnden tydligare underlag inför beslut och åtgärder. Arbetet pågår.	

Domar

All myndighetsutövning kräver hög rättssäkerhet med tydliga och snabba beslut. Hög rättssäkerhet är grunden för en professionell och effektiv verksamhet. Till kvalitetsberättelsen bifogas en sammanställning över samtliga domar. I sammanställningen är bifall markerat med gult; dvs. socialnämnden fick fel i sak och avslag är markerat med grönt; dvs. socialnämnden fick rätt i sak. Sammanställningen visar på en hög rättssäkerhet i handläggningen.

Personalresurser

Kompetensutveckling

Under 2021 har ett stort fokus legat på kompetensutveckling inom basal hygien och användande av skyddsutrustning inom verksamheterna. Nedan beskrivs exempel på kompetensutvecklingsinsatser som genomförts under året:

- Innovationsguiden
- MI-utbildning
- IBIC intern utbildning
- GDPR-utbildning
- Flertal externa inom juridik och metod

Sol och LSS avvikelser													
Område	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Totalt:
Arbetsrutiner	14	3	4	1	4	12	4	3	4	8	3	3	63
Bemötande	1	0	0	0	1	1	0	3	1	2	0	2	11
Dokumentation / information	5	0	1	2	1	3	1	0	1	2	1	3	20
Fysisk miljö, utrustning, teknik	4	5	3	4	10	4	12	2	32	8	1	2	87
Organisation	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	3
Transport	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2
Totalt:	25	8	9	7	16	21	17	8	38	20	5	12	186

Socialförvaltningen				
Domstol	Paragraf	Mål nr.	Bifall/Avslår	Anmäld till sociala utskottet
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av familjehemsplacering	3983-20	Bifall	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	5882-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	11503-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	8028-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	10797-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	10053-20	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekonomiskt bistånd	3977-20	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekonomiskt bistånd	93-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	4909-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	7270-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	5256-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	4628-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	407-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	936-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	938-21	Avslår	Ja
Högsta Förvaltningsdomstol	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	259-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	2086-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	736-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	2345-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Upphörande av vård enligt lagen (1990:52) LVU	2120-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	3220-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) förkortad Sol	6193-20	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	229-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	1480-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	1633-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	468-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	1786-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	1287-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	1359-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	3567-21	Bifall	Ja

Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	5207-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453)	4726-21	Bifall	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453) i form av ekomiskt bistånd	1772-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Upphörande av vård enligt lagen (1990:52) LVU	1902-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453), fråga om prövningstillstånd	2972-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453)	6743-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453)	4716-21	Bifall	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453)	5944-21	Bifall	Ja
Förvaltningsrätten	Bistånd enligt SoL (2001:453)	7717-21	Bifall	Ja
Förvaltningsrätten	Bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	7128-20	Bifall	Ja
Kammarrätten	Bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	813-21	Bifall kommunen	Ja
Förvaltningsrätten	Bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	2581-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Bostadsanpassningsbidrag (2018:222)	2686-21	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Tillstånd till färdtjänst (1997:736)	6494-20	Avslår	Ja
Kammarrätten	Tillstånd till färdtjänst (1997:736)	646-21	Avslår	Ja
Kammarrätten	Stöd och service enligt LSS (1993:387) i form av bostad	4726-20	Avslår	Ja
Förvaltningsrätten	Stöd och service enligt LSS (1993:387) i form av bostad	8304-21	Avslår	Ja

Upprättad: 2022-02-09

Diarienummer: SN.2022.14

Socialnämnden 2022-03-09

Riktlinje för ekonomiskt bistånd - revidering

Förslag till beslut i socialnämnden

1. Att godkänna socialnämndens föreslagna ändringar i riktlinjen för ekonomiskt bistånd.
2. Socialförvaltningen får i uppdrag att se över och revidera hela riktlinjen för ekonomiskt bistånd.

Sammanfattning

Revidering av riktlinjen ekonomiskt bistånd SN.2018.22 utifrån att regeringen fattade beslut 2021-12-16 om att avskaffa hemutrustningslån via CSN, beslut gäller från och med den 1 januari 2022.

Förslag till förändringar i riktlinjen ekonomiskt bistånd.

Att i riktlinjen ekonomiskt bistånd inom socialförvaltningen ta bort följande 6:11 hemutrustning flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.

Att tillägg kommer att göras till riktlinjen ekonomiskt bistånd inom socialförvaltningen att flyktingar eller utländska medborgare som blivit utrustade med grundutrustning enligt Gnesta kommuns checklista har fått behovet tillgodosett. Dock kan en individuell prövning göras vid behov och barnperspektivet ska beaktas. Behovet utifrån ansökan om hemutrustning ska konstateras vid ett hembesök.

Ärendebeskrivning

Regeringen fattade beslut 2021-12-16 om att avskaffa hemutrustningslån via CSN, beslut gäller från och med den 1 januari 2022. *I enlighet med riksdagens budgetbeslut upphävs förordningen (1990:1361) om lån till hemutrustning för flyktingar och vissa andra utlänningar från och med den 1 januari 2022.* Lånet var till för att nyanlända skulle kunna utrusta och möblera sin bostad när de mottagits i en kommun.

I riktlinjer för ekonomiskt bistånd behöver därför följande tas bort **6:11**

hemutrustning, sidan 97. Markerat i rött för borttag i bilagan.

~~Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN. Se vidare om till exempel vad som ingår i hemutrustningen i Socialstyrelsens handbok~~

~~Ekonomiskt bistånd – Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hemutrustning~~

I riktlinje för ekonomiskt bistånd görs följande tillägg **6:11 hemutrustning**, sidan 97. Markerat i gult för tillägg i bilagan.

Att flyktingar eller utländska medborgare som blivit utrustade med grundutrustning enligt Gnesta kommuns checklista har fått behovet tillgodosett. Dock kan en individuell prövning göras vid behov och barnperspektivet ska beaktas. Behovet utifrån ansökan om hemutrustning ska konstateras vid ett hembesök.

Socialförvaltningen ser även behov av översyn och revidering av hela socialförvaltningens riktlinje för ekonomiskt bistånd på grund av Socialstyrelsens uppdateringar av handboken för ekonomiskt bistånd som gjorde 2021. Vid översyn bör också hänsyn tas till tydlighet och de krav som ska ställas på individen som ansöker om ekonomiskt bistånd.

Förvaltningens synpunkter

Alla kommuner är genom bosättningslagen (2016:38) skyldiga att ta emot vissa nyanlända för bosättning det kan vara både kvotflyktingar som kommer direkt till Sverige från annat land och personer som bott i Sverige och varit inskrivna hos Migrationsverket. Det kallas bosättningsansvar och regleras i Lag (2016:38). Gnesta kommun beräknas ta emot 13 personer under 2022.

Historiskt har Gnesta kommun enbart tagit emot personer som bott i Sverige som asylsökande en tid. Kvotflyktingar togs för första gången emot i Gnesta kommun 2018, sedan har andelen kvotflyktingar ökat i kommunen.

När dessa tas emot samordnar integrationssamordnare att det finns en grundutrustning med möbler och köksutrustning i den bostad som de ska bo. Grundutrustningen följer en framtagen checklista i Gnesta kommun och styrs utifrån hur många personer det är i hushållet. Förvaltningen har sedan möjlighet att återsöka en viss del av denna kostnad för grundutrustning ifrån Migrationsverket när det gäller mottagandet av kvotflyktingar.

Personer som har bott i Migrationsverkets regi i Sverige en tid innan de får uppehållstillstånd (ej kvotflyktingar) och blir anvisade till Gnesta kommun utrustas också med en grundutrustning enligt Gnesta kommuns checklista från integrationssamordnare i de fall de inte har en grundutrustning sedan tidigare. Det finns inte möjlighet till att återsöka denna kostnad hos Migrationsverket.

Gällande beslutet som regeringen har fattat att avskaffa hemutrustningslån via CSN så är det för tidigt för förvaltningen att uttala sig om det kommer att leda till ökade kontakter till socialtjänsten.

Socialförvaltningen ser även behov av översyn och revidering av hela socialförvaltningens riktlinje för ekonomiskt bistånd.

Ekonomiska konsekvenser

Avskaffande av hemutrustningslån innebär en direkt kostnadsöverskjutning från staten till kommunerna genom eventuellt ökade kostnader för ekonomiskt bistånd. Kostnadsökningen beror på hur stor andel av de mottagna som beräknas ankomma till kommunen som kommer att göra en ansökan till socialtjänsten. När ansökningar hanterades av CSN gällande hemutrustningslån kunde en ensam låntagare låna maximalt 10 000 kronor och en familj 35 000 kronor, beroende av antalet barn. Gnesta kommun kan få ersättning för kostnader (återsöka) 5000 kr per huvudperson och 1000 kr för övriga familjemedlemmar som avser grundutrustning för Kvotflyktingar. Gnesta kommuns checklista för grundutrustning håller sig inom ramen för det som är möjligt att återsöka avseende kvotflyktingar.

Juridiska konsekvenser

Tillämpningen i socialtjänstlagen påverkar inte revideringen då det redan ingår i begreppet livsföring i övrigt.

Jämställdhetsanalys

Socialnämnden arbetar med jämställdhetsperspektiv inom ekonomiskt bistånd i linje med nuvarande riktlinje. Det handlar bland annat om att uppmärksamma hur kvinnors och mäns förutsättningar att nå egen försörjning ser ut. Socialsekreteraren behöver vara uppmärksam på om det egna förhållningssättet skiljer sig åt för kvinnor och män. Kvinnor och män som ansöker om ekonomiskt bistånd ska bli bemötta och bedömda på lika villkor och det stöd och de insatser som socialtjänsten erbjuder ska utformas utifrån kvinnors och mäns behov. Barnperspektiv beaktas.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse 2022-02-09
2. Riktlinjen för ekonomiskt bistånd inom socialförvaltningen SN.2018.22

Lena Karlsson Leksell
Förvaltningschef

Jenny Gustafsson
Utvecklingssekreterare

Sändlista

- ~ Förvaltningschef
- ~ Enhetschef stöd till arbete
- ~ Utvecklingssekreterare

Riktlinje ekonomiskt bistånd

Dokumentnamn	Dokumenttyp	Fastställd/upprättad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd	Riktlinje		Vuxen- och omsorgsnämnden
Dokumentansvarig	Diarienummer	Senast reviderad	Giltig till
Verksamhetschef Individ- och familjeomsorgen	SN.2018.22		
Dokumentinformation	Dokumentet gäller för		
	Individ- och familjeomsorgen		

Innehåll

1	Allmänt om uppdraget.....	6
	1.1 Inledning	6
	1.1.1 Lëshänvisning	6
	1.2 Riktlinjernas syfte och innehåll.....	7
	1.3 Lagstiftning.....	7
	1.3.1 Socialtjänstlagen	8
	1.3.2 Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)	9
	1.4 Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, handböcker och vägledningar	10
	1.5 Kommunens styrdokument	11
	1.6 Viktiga principer och perspektiv	12
	1.6.1 Vetenskap och beprövad erfarenhet	12
	1.6.2 Tillgänglighet och bemötande	12
	1.6.3 Minoritetsspråk	13
	1.6.4 Barnperspektiv.....	13
	1.6.5 Föräldrastöd	13
	1.6.6 Skyldighet att erbjuda stöd och avlösning.....	14
	1.6.7 Våld i nära relationer	14
	1.6.8 Prostitution.....	15
	1.6.9 Samverkansforum.....	16
	1.6.10 Felaktiga utbetalningar (FUT)	16
	1.6.11 Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar	17
2	Handläggningsprocessen	18
	2.1 Ansökan	18
	2.2 Att inleda en utredning	19
	2.3 Utredning och kommunens bedömningsinstrument	19
	2.3.1 Vägar till självförsörjning – förändringsplaner och insatser	20
	2.3.2 Utredning av rätten till bistånd under tiden	22
	2.4 Beslut	23

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

3	<ul style="list-style-type: none"> 2.4.1 Avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd ..... 23 2.4.2 Nödprövning och akut bistånd ..... 24 2.4.3 Övrigt reducerat försörjningsstöd ..... 26 2.4.4 Beslut som löper över flera månader ..... 26 2.4.5 Överklagan ..... 26 2.4.6 Avsluta ett ärende ..... 27 2.5 Återkrav och återsökning ..... 27 <ul style="list-style-type: none"> 2.5.1 Återkrav enligt socialtjänstlagen ..... 28 2.6 Registrering i Treserva ..... 35 <ul style="list-style-type: none"> Om innehållet i utredningen..... 36 3.1 Information ..... 36 <ul style="list-style-type: none"> 3.1.1 Bekräftelse på mottagen information..... 36 3.2 Dokumentation ..... 37 3.3 Grundutredning och förändringsplan ..... 37 3.4 Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser ..... 37 <ul style="list-style-type: none"> 3.4.1 Vad innebär ett barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd..... 38 3.4.2 Barnkonsekvensanalys ..... 39 3.4.3 Mer om barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser ..... 40 3.5 Rätt från början – att förebygga felaktiga utbetalningar ..... 40 <ul style="list-style-type: none"> 3.5.1 Upptäckt av misstanke om felaktig utbetalning ..... 41 3.6 Kontroller ..... 42 <ul style="list-style-type: none"> 3.6.1 Allmänt om kontroller ..... 42 3.6.2 Hur genomförs kontrollerna vid ansökan om bistånd? ..... 45 3.7 Inkomstberäkning ..... 53 <ul style="list-style-type: none"> 3.7.1 Inkomster ..... 54 3.7.2 Tillgångar ..... 56 3.7.3 Hushållstyper 57
4	<ul style="list-style-type: none"> Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd ..... 61 4.1 Arbetslösa ..... 61 4.2 Företagare ..... 64 4.3 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård 65

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

	4.3.1	Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten	67
		Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom	68
	4.3.2	Personer med sociala och medicinska problem	69
	4.3.3	Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd	71
	4.3.4	Personer som tillfälligt vistas på annan ort i Sverige eller utomlands	71
	4.3.5	Personer som tillfälligt vistas i kommunen	72
	4.3.6	Personer med äldreförsörjningsstöd eller pension	72
	4.4	Studera.....	72
	4.4.1	Vuxenstudera.....	72
	4.4.2	Ungdomar under 21 år som går i skolan	74
	4.4.3	Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar	75
	4.5	Utländska medborgare	75
	4.5.1	EU-medborgare	75
	4.5.2	Personer utan uppehållstillstånd	78
	4.5.3	Personer med uppehållstillstånd	81
	4.5.4	Nordiska medborgare	84
5		Försörjningsstöd	85
	5.1	Riksnorm	85
	5.1.1	Merkostnader för umgänge med barn	86
	5.2	Försörjningsstöd till övriga kostnader	86
6		Bistånd till livsföring i övrigt.....	93
	6.1	Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter	93
	6.2	Begravningskostnad	93
	6.2.1	Asylsökande.....	94
	6.2.2	Återkrav.....	94
	6.2.3	Skäliga kostnader	94
	6.3	Dator och internetuppkoppling	95
	6.3.1	Barnfamiljer	95
	6.3.2	Övriga biståndssökande	95
	6.4	Diskmaskin	95
	6.5	Flyttkostnader	95

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

	6.6	Fritidsaktiviteter för barn	95
	6.7	Färdtjänstavgift	96
	6.8	Förskole- och skolbarnsomsorgsavgift.....	96
	6.9	Glasögon eller kontaktlinser.....	96
	6.10	Hemtjänstavgift.....	96
	6.11	Hemutrustning	97
	6.12	Hälso- och sjukvård	98
	6.13	Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet.....	98
	6.14	Magasineringskostnad	98
	6.15	Resor	99
	6.15.1	Resa till begravning.....	99
	6.15.2	Återföreningsresor.....	99
	6.15.3	Återvandningsresor	99
	6.15.4	Resor till och från hälso- och sjukvård	99
	6.16	Reparationskostnader	99
	6.17	Skolkort – Länstrafiken Södermanland/Stockholms Länstrafik	100
	6.18	Skulder	100
	6.19	Sommarlovspeng.....	101
	6.20	Vinterlovspeng	102
	6.21	Spädbarnsutrustning	102
	6.22	Tandvård	102
	6.23	Telefonabonnemang	105
7		Bilaga 1 - Lagstiftning	106
8		Bilaga 2 - Tabell över förkortningar	107

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

1 Allmänt om uppdraget

1.1 Inledning

Vuxen- och omsorgsnämnden i Gnesta kommun har, utifrån kommunallagen, befogenhet att besluta om riktlinjer som är styrande för nämndernas verksamhet. Detta dokument innehåller anvisningar för arbetet med ekonomiskt bistånd i Gnesta kommun. Utgångspunkten för arbetet är relevant lagstiftning och Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd. Det är kommunernas socialnämnder som ansvarar för handläggning av insatser till enskilda och i Gnesta utförs uppgifterna av vuxen- och omsorgsnämnden.

Socialtjänsten ska på demokratins och solidaritetens grund främja människors ekonomiska och sociala trygghet, jämlikhet i levnadsvillkor och aktiva deltagande i samhällslivet. Socialtjänstens arbete ska inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupperns egna resurser, under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation. Socialtjänstens arbete ska bygga på respekt för människors rätt till självbestämmande och integritet.

Socialtjänstens huvudsakliga uppgift inom ekonomiskt bistånd är att bidra till att hitta lösningar på människors försörjningsproblem med fokus på att den enskilde långsiktigt ska kunna försörja sig själv och leva ett självständigt liv. Under tiden prövas rätten till ekonomiskt bistånd. I utredningsarbetet ingår både en ekonomisk utredning och en utredning av hela livssituationen. Alla kontakter med personer som söker stöd eller råd från socialtjänsten ska bygga på respekt för människors lika värde, den enskilda människans värdighet och individens självbestämmande och integritet.

1.1.1 Lëshänvisning

I riktlinjerna finns flera olika hänvisningar kopplade till respektive avsnitt.

Hänvisningarna sker till framförallt följande:

- Ett annat avsnitt i riktlinjerna
- Relevanta handböcker och vägledningar från Socialstyrelsen

Följande begrepp används:

- *Se vidare* – innebär en hänvisning om att läsare måste läsa vidare för att få en helhetsbild av situationen.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- *Läs mer* – används när det finns mer information att fördjupa sig i på området.

1.2 Riktlinjernas syfte och innehåll

Syftet med riktlinjerna är att säkerställa rättssäkerhet och likabehandling i kommunen när det gäller utredning, bedömning och tillgång till de insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Det gäller så väl bidragsnivå, förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd som vilka insatser som ska erbjudas från socialtjänstens sida. Riktlinjerna ska ge stöd i det praktiska arbetet med att tolka lagstiftningen i de individuella behovsbedömningar som alltid ska göras. Utifrån socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd ger riktlinjerna vägledning för handläggningen av ekonomiskt bistånd i kommunen.

Riktlinjerna anger vad som är skälig levnadsnivå i normalfallet men ska inte tolkas som absoluta regler. En individuell behovsprövning ska alltid göras och i de fall det finns sakliga skäl kan bistånd beviljas utöver det som framgår i riktlinjerna. Utgångspunkten vid den individuella behovsprövningen är vad som skiljer den enskilde från andra i samma situation med hela kommunen som jämförelseunderlag. Även de krav som ställs på den biståndssökande ska anpassas efter dennes individuella förmåga och förutsättningar.

Det är inte möjligt att i dessa riktlinjer beskriva alla olika sorters situationer eller behov utan riktlinjerna beskriver vanligt förekommande situationer och behov.

Kommunens riktlinjer utgör komplement till gällande lagstiftning, föreskrifter och allmänna råd m.m. De knyter även an till andra övergripande dokument såsom överenskommelser och policydokument.

1.3 Lagstiftning

Socialtjänstens arbete regleras i huvudsak i socialtjänstlagen (2001:453), SoL, lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, förvaltningslagen (1986:223), FL, offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), OSL och kommunallagen (1991:900), KL. För socialtjänstens verksamhet gäller ytterligare en rad andra lagar så som t.ex. äktenskapsbalken (1987:230), ÄktB, sambolagen (2003:376), föräldrabalken (1949:381), FB, lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., (LMA), lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, hälso- och sjukvårdslagen (1982:763), HSL, socialförsäkringsbalken (2010:110), SFB m.fl.

Ytterligare anvisningar kan hämtas från förarbetena till respektive lag. Vägledning kan också erhållas från prejudicerande domar. Riktlinjerna kompletteras efter hand med ny lagstiftning och prejudicerande domar t.ex. från Högsta

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

förvaltningsdomstolen. Det sker dock inte kontinuerligt vilket gör att ny lagstiftning och rättsliga utslag fortlöpande måste beaktas.

1.3.1 Socialtjänstlagen

Mål och principer

Socialtjänstens mål och lagens intention regleras i portalparagrafen (1 kap. 1 § SoL). Målet är att den enskilde ska kunna leva ett självständigt liv. Inriktningen för arbetet ska vara att frigöra och utveckla individens egna resurser. Varje människa har själv ansvar för sitt liv och socialtjänsten ska inte ta över den enskildes ansvar. *Frivillighet* och *självbestämmande* ska vara vägledande i kontakten med den enskilde.

Socialtjänstens verksamhet ska präglas av *helhetsyn* och *kontinuitet*. Detta innebär bland annat att den enskildes sociala situation och de problem som personen upplever ska ses i förhållande till hela den sociala miljön. Hänsyn ska inte bara tas till familjen utan även den enskildes situation när det gäller arbete, bostad och fritidsaktiviteter. Socialtjänsten ska sträva efter att finna en samlad lösning på de sociala svårigheterna i den enskildes situation.

God kvalitet

Socialtjänstens insatser ska vara av god kvalitet (3 kap. 3 § SoL). Kvalitet innebär att en verksamhet uppfyller de krav och mål som gäller för verksamheten i enlighet med de lagar och andra föreskrifter som styr verksamheten. Socialstyrelsen ger exempel på vad som menas med god kvalitet:

- Att den enskilde anser sig bli bemött med respekt
- Att den enskilde får tillräcklig information så att den kan ta till vara på sina rättigheter och att verksamheten bedrivs så att den enskildes rättsäkerhet garanteras
- Att insatserna utformas efter den enskildes behov och så långt det är möjligt i samråd med den enskilde
- Att insatserna utformas så att de inriktas på att frigöra och utveckla den enskildes resurser
- Att barnperspektivet särskilt beaktas i verksamheten

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 1 Övergripande mål, regler och principer, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Skyldighet att rapportera missförhållanden - Lex Sarah

Lex Sarah är en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med lex Sarah är att verksamheten ska utvecklas och missförhållanden förebyggas samt, om de ändå uppstår, rättas till. Målet är att den enskilde får insatser av god kvalitet och skyddas från missförhållanden.

Var och en som fullgör uppgifter inom socialtjänsten ska medverka till att den verksamhet som bedrivs och de insatser som genomförs är av god kvalitet. Enligt bestämmelserna om lex Sarah ska anställda m.fl. genast rapportera missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden till den som bedriver verksamheten. Rapporteringsskyldigheten omfattar även den som kan komma ifråga för insatser.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 1 Övergripande mål, regler och principer, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS, avsnitt Skyldighet att rapportera missförhållanden – lex Sarah och Gnesta kommuns riktlinjer för lex Sarah.

Rätten till bistånd – 4 kap. 1§ socialtjänstlagen

Ekonomiskt bistånd är samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov och är tänkt som en tillfällig lösning. Den enskilde har själv ett eget ansvar för sitt liv. Detta innebär att använda alla de möjligheter som finns för att själv klara sin försörjning innan rätten till bistånd träder in. Biståndet ska tillförsäkra den enskilde en skälig levnadsnivå. Insatserna för den enskilde ska inriktas på att såväl avhjälpa det aktuella behovet som att underlätta för den enskilde att själv klara sin försörjning i framtiden.

1.3.2 Offentlighets- och sekretesslagen (OSL)

Bestämmelser om sekretess inom socialtjänsten finns i offentlighets- och sekretesslagen. Sekretess gäller inom socialtjänsten för uppgift om en enskilds personliga förhållanden, om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan att den enskilde eller någon närstående till denne lider men (1 kap. 26 § OSL). Undantag från sekretessen kan göras när det finns ett samtycke från den enskilde eller om det finns reglerat i lag. Inför utlämnande av sekretessbelagda uppgifter ska en sekretessprövning alltid göras.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 6 Regler om offentlighet, sekretess och tystnadsplikt mm.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

1.4 Socialstyrelsens allmänna råd och föreskrifter, handböcker och vägledningar

Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd är utöver lagstiftningen styrande och vägledande för arbetet. Socialstyrelsens handböcker om ekonomiskt bistånd och om handläggningen och dokumentation inom socialtjänsten bör varje handläggare ha tillgång till.

- SOSFS 2013:1 Allmänna råd om Ekonomiskt bistånd. Tillhörande handbok *Ekonomiskt bistånd* – Handbok för socialtjänsten (2013)
- SOSFS 2014:5 Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS. Tillhörande handbok *Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* (2015).
- SOSFS 2011:9 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete. Tillhörande handbok *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete* – Handbok för tillämpningen av föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2011:9) om ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete (2012).
- SOSFS 2011:5 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om Lex Sarah. Tillhörande handbok *Lex Sarah* – Handbok för tillämpningen av bestämmelserna om lex Sarah (2013).
- SOSFS 2014:4 Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer. Tillhörande handbok *Våld* – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer (2015).
- Socialstyrelsens vägledning - Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området (2014)
- Socialstyrelsens vägledning - Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd (2003)
- Socialstyrelsens vägledning - Vräkningsförebyggande arbete – stöd till socialtjänsten och andra aktörer (2008)

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Socialstyrelsens vägledning - Brottsoffer och deras närstående - socialtjänstens ansvar för att ge stöd och hjälp (2012)
- Socialstyrelsen vägledning - Stöd till anhöriga – vägledning till kommunerna för tillämpning av 5 kap 10 § socialtjänstlagen (2013)

1.5 Kommunens styrdokument

Arbetet påverkas även av kommunens övriga riktlinjer och styrdokument.

- Riktlinje missbruk (2018)
- Riktlinje barn- och ungdomsärenden (2018)
- Riktlinje familjerätt (2018)
- Riktlinje ersättning placerade barn (2018)
- Riktlinje för handläggning av dödsboärenden (2018)
- Riktlinje familjehemsvård och kontaktverksamhet (2018)
- Handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor och övriga former av våld i nära relationer (2016)
- Rapportering och anmälan av missförhållanden inom socialtjänsten – Lex Sarah (2013)
- Riktlinjer för handläggning av egenavgifterna för vuxna inom individ- och familjeomsorgen. (2018)
- Riktlinjer för biståndshandläggning enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) (2018)
- Riktlinjer för biståndshandläggning, SoL, äldre och socialpsykiatri (2018)
- Riktlinjer för verkställighet, hemtjänst (2018)
- Riktlinjer för verkställighet, boendeformer funktionsnedsättningsområdet (2018)

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

1.6 Viktiga principer och perspektiv

1.6.1 Vetenskap och beprövad erfarenhet

De som behöver samhällets insatser ska erbjudas hjälp som bygger på bästa tillgängliga kunskap. Målet är att de insatser som ges ska vara till nytta och aldrig till skada för den enskilde. Evidensbaserad praktik (EBP) innebär att den professionelle väger samman sin expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes situation, erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser. Den enskildes inflytande väger alltså tungt.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 1 Övergripande mål, regler och principer, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS.

1.6.2 Tillgänglighet och bemötande

Frågor om bemötande och tillgänglighet är särskilt viktiga att uppmärksamma under en utredning. Det kan ha avgörande betydelse för en persons möjlighet att komma till tals och utöva inflytande över planerade och beslutade insatser, men också för kvaliteten i utredningen. Personer som ansöker om insatser och bistånd ska ges ett gott bemötande under tillgängliga former.

Bemötandet kan behöva anpassas med hänsyn till den enskildes förutsättningar exempelvis utifrån olika funktionsnedsättningar eller behov av språktolk/teckentolk. Det kan också handla om att det finns hinder i den fysiska miljön som måste avhjälpas. Det är viktigt att handläggaren utgår från varje persons faktiska förutsättningar.

Den 1 januari 2015 infördes bristande tillgänglighet som en ny form av diskriminering i diskrimineringslagen. Bristande tillgänglighet innebär att en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att man inte har vidtagit skäligen åtgärder för tillgänglighet för att personen i fråga ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Det finns vissa undantag från förbudet.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 1, Övergripande mål, regler och principer, kapitel Krav på god kvalitet i SoL och LSS.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

1.6.3 Minoritetsspråk

Lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk innebär utökade rättigheter för vissa minoriteter att använda det egna språket. Varje individ avgör själv om hon eller han tillhör någon eller några av de nationella minoriteterna. Bestämmelserna innebär bland annat att den enskilde har rätt använda sitt språk i sina kontakter med myndigheter som geografiskt helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde.

1.6.4 Barnperspektiv

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver. I ärenden där det finns barn i familjen ska konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas.

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd i hushåll med barn ska FN:s konventions om barnets rättigheter, barnkonventionen, särskilt beaktas. Barnkonventionen består av 54 artiklar varav fyra artiklar beskriver konventionens principer; icke diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätt till liv och utveckling (artikel 6) samt åsiktsfrihet och rätten att bli hörd (artikel 12).

Två av barnkonventionens huvudprinciper finns införda i socialtjänstlagen:

- När åtgärder rör barn skall särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver (1 kap. 2 § SoL).
- Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad (11 kap.10 § SoL).

I förarbetet till socialtjänstlagen (prop.1996/97:124) förtydligas att detta även gäller då barn ingår i hushåll när vuxna ansöker om ekonomiskt bistånd. Barnets bästa ska alltid beaktas, utredas och redovisas även om det inte alltid är avgörande för vilket beslut som fattas.

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

1.6.5 Föräldrastöd

Att ha ett barnperspektiv innebär också att socialtjänsten möjliggör och underlättar för personer med fysisk eller psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruksproblematik att vara föräldrar. Detsamma gäller för personer som har blivit utsatta för våld i en nära relation. Socialtjänstens olika verksamheter ska samverka och ha ett helhetsperspektiv i ärenden som rör barnfamiljer och/eller vårdnadshavare med barn. Föräldrastöd bör kunna erbjudas enskilt och i grupp.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Kommunen bör ha en organisation för vem eller vilka enheter som ska arbeta med att utreda behov av och erbjuda föräldrastöd. Alla handläggare behöver informera om detta och hänvisa personen till berörd enhet.

1.6.6 Skyldighet att erbjuda stöd och avlösning

Enligt 5 kap. 10 § SoL är socialnämnden skyldig att erbjuda stöd och avlösning för att underlätta för de personer som vårdar en närstående som är allvarligt sjuk eller äldre eller som stödjer en närstående som har funktionshinder. Syftet är framför allt att minska anhörigas fysiska och psykiska belastning. Alla anställda inom verksamheten är skyldiga att på ett tidigt stadium uppmärksamma anhörigas behov av stöd och hänvisa personen till berörd enhet.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 2 Kommunens ansvar och befogenheter, kapitel Socialnämndens ansvar för vissa grupper i samhället, avsnitt Personer som vårdar eller stödjer närstående.

1.6.7 Våld i nära relationer

Personer som är utsatta för våld i nära relation finns inom alla socialtjänstens områden. Begreppet "närstående" är enligt Socialstyrelsens definition könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, sambor, pojk- eller flickvänner, som föräldrar, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller haft en nära och förtroendefull relation till. Bedömningen om vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet. Det är också viktigt att beakta att våld kan förekomma i både heterosexuella och samkönade relationer och att såväl kvinnor som män kan vara utsatta respektive förövare. Våldet kan ta sig många uttryck: fysiskt, psykiskt, sexuellt, ekonomiskt, materiellt eller i form av försummelse (det sistnämnda gäller särskilt äldre personer och personer med funktionsnedsättning). Socialnämndens ansvar för våldsutsatta personer stadgas framförallt i 5 kap. 11 § SoL. Där anges bland annat att nämnden ansvarar för att den som utsatts för brott och dennes närstående får stöd och hjälp. Kvinnor och barn som utsatts för våld, eller barn som upplevt våld mellan närstående, ska särskilt beaktas. Det är även viktigt att uppmärksamma våldsutövare, för att informera om och lotsa vidare till insatser för att våldet ska upphöra. Alla socialsekreterare måste ha grundläggande kunskaper för att våga fråga om och upp täcka våld i nära relation. Vissa grupper lyfts fram som särskilt sårbara, däribland kvinnor med funktionsnedsättning, äldre och kvinnor i missbruk eller beroende. Det är också viktigt att kompetens finns om hedersrelaterat våld och förtryck, där ett utmärkande drag är att det ofta utövas kollektivt av flera familjemedlemmar eller släktingar.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Eftersom våldet finns inom alla områden är det mycket viktigt att det finns en fungerande samverkan mellan olika enheter i kommunen. Individ- och familjeomsorgen har en eller flera socialsekreterare som arbetar med att utreda våld i nära relation och dessa ska kopplas in när kännedom om en våldsutsatt person uppstår.

Om nämnden får kännedom om att ett barn antingen själv utsatts för våld eller andra övergrepp, eller har upplevt att någon närstående har blivit det, ska en utredning av barnets behov av stöd och hjälp inledas utan dröjsmål enligt 6 kap. 1§ SOSFS 2014:4. Detta innebär att om nämnden får kännedom om att en vuxen som utsätts för våld har barn/bor tillsammans med barn, ska informationen omgående överlämnas till barn- och familjegruppen.

I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i biståndshushållen i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld.

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av exempelvis placering i skyddat boende får den våldsutsattas ekonomi inte avgöra om behövliga biståndsinsatser ska beviljas eller inte. Vid prövning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs. om den sökande själv har inkomster eller tillgångar som kan tillgodose hans eller hennes ekonomiska behov. I det akuta skedet är dock skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den skyddsbehövandes egna ekonomiska förutsättningar. Att hänvisa till sambos/partners/maka/makes försörjningsskyldighet är olämpligt.

Vid handläggning av ekonomiskt bistånd utgörs samhörigheten i Treserva av hushållet, det vill säga båda vuxna i ett par, men i samband med familjevåld är det lämpligt att istället lägga upp separata personakter.

Se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Våld – Handbok om socialtjänstens och hälso- och sjukvårdens arbete med våld i nära relationer, se särskilt kapitel Insatser till våldsutsatta vuxna, avsnitt Ekonomiskt bistånd. Även Handlingsplan mot mäns våld mot kvinnor och övriga former av våld i nära relationer, Gnesta kommun (2016)

1.6.8 Prostitution

Personer som säljer sex är ingen homogen grupp och kan ha varierande problem och hjälpbehov. Prostitution och sociala problem hör nära samman. Prostitution förekommer dock även bland personer som utåt sett är välfungerande och väletablerade i samhället. När det gäller personer under 18 år används i regel inte begreppet prostitution. I stället brukar man tala om sexuell exploatering av barn.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Det är förhållandevis få personer som på eget initiativ söker hjälp för att komma ur prostitution. Socialtjänsten kan komma i kontakt med kvinnor och män i prostitution i samtliga verksamhetsområden.

Erfarenheter av, eller rädsla för, att inte bli väl bemötta av professionella är vanligt hos personer som har erfarenhet av att sälja sex. Det finns ofta en misstro mot myndigheter vilket gör att personer med prostitutionserfarenheter ofta inte självmant berättar om sina erfarenheter. Detta betyder att personal inom kommunens socialtjänst både ska ha grundläggande kunskap inom området och vara lyhörd för problemen. Om det finns funderingar kring om en person har erfarenhet av att sälja sex är det angeläget att försöka ta reda på det. I dessa fall kan det även finnas en hotbild att ta hänsyn till vid handläggning och bedömning.

1.6.9 Samverkansforum

Individ- och familjeomsorgen ingår i flera samverkansforum med fokus på tidig rehabilitering.

- **TRIS (Tidig Rehabilitering I Samverkan)**

Lokal samverkansgrupp med representanter från kommunen, vårdcentralen, försäkringskassan och arbetsförmedlingen. Vårdcentralen är sammankallande. Målgruppen är individer som har eller riskerar en medicinsk nedsättning av arbetsförmågan och är i behov av insatser i samverkan för att komma närmare eller åter i arbete. Gruppen syftar till att skapa ett effektivt stöd till individen där rehabiliteringsbehovet blir utrett och genom samordnade aktiviteter får individen rätt insatser, rätt ersättning, från rätt instans och vid rätt tidpunkt.

- **ESI**

En samverkansmodell där myndigheter samverkar i ett team för att ge en enskild person ett bättre och mer samlat stöd på vägen mot arbete eller studier. Medverkande är arbetsvägledare (sammankallande), representant från försörjningsstöd, biståndshandläggare, daglig verksamhet, Försäkringskassan samt Arbetsförmedlingen.

1.6.10 Felaktiga utbetalningar (FUT)

Socialtjänsten ska genom dialog med den sökande, individuella bedömningar och noggrannhet i handläggningen verka för att ekonomiskt bistånd så långt som möjligt betalas ut på rättssäkra och korrekta grunder. Om fel ändå uppstår är målsättningen att kommunen ska få tillbaka de felaktigt utbetalda pengarna och förhindra att bistånd fortsatt betalas ut på felaktiga grunder. Alla handläggare har skyldighet att uppmärksamma felaktigheter i alla ärenden och indikera att en FUT-utredning ska inledas, samt medverka till att uppgifter som behövs för FUT-utredningen blir kända.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Se *vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Rätt från början – att förebygga felaktiga utbetalningar.

1.6.11 Struktur i akten – förvaring av inkomna handlingar

För att underlätta arbetet bör det finnas en logisk och enhetlig gemensam ordning för förvaring av olika handlingar i personakten. Det ska gå snabbt och enkelt att hitta relevanta dokument i personakten. Upplägget ska även underlätta aktvård och gallring. Inkomna handlingar ska som regel inte rensas. Dubletter, journalanteckningar eller andra dokument som återfinns i original i databasen kan rensas men däremot inte dokument som kräver underskrift för att bli original.

Se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, del 5 Gemensamma regler för dokumentation hos beslutande nämnder, kommunala och enskilda utförare samt SiS, kapitel Bevarande och gallring av handlingar m.m. och i gällande dokumenthanteringsplan på kommunen.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

2 Handlägningsprocessen

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag:

- Stödja människor i att finna vägar till självförsörjning.
- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

I detta avsnitt beskrivs handlägningsprocessen. I utredningen ingår även att verifiera och kontrollera inkomna uppgifter vilket beskrivs utförligare i kapitlet Om innehållet i utredningen.

Läs mer om handlägningsprocessen i Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten.

2.1 Ansökan

En ansökan kan ske både muntligt och skriftligt och i Gnesta kommun finns det en ansökningsblankett att fylla i. Huvudregeln är att ansökningsblanketten ska användas för att säkerställa att de uppgifter och samtycken som behövs som underlag för utredningen inkommer. Utgångspunkten för utredningen är ansökningsblanketten, som ska vara fullständigt ifylld. En ofullständigt ifylld ansökningsblankett får inte, utan synnerliga skäl, utgöra underlag för utbetalning av bistånd. Den sökande ska få tydlig vägledning om hur blanketten ska fyllas i. Informationsbladet "Information om ekonomiskt bistånd" bör användas.

Om en ofullständig ansökan inkommer ska den som huvudregel kompletteras av den sökande. En begäran om komplettering ska ske skyndsamt. Detta kan ske genom att den sökande kallas till kontoret eller genom att en kopia på ansökan skickas hem till den sökande för komplettering. Även denna kopia ska skrivas under av den sökande. Kopian häftas ihop med originalet. I vissa fall kan beslut om avslag fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar till att en utredning kan genomföras.

Handläggaren ska aldrig skriva på ansökningsblanketten. Om ytterligare uppgifter kommer från sökande muntligt ska detta dokumenteras i en journal som biläggs ansökan. I de fall där handläggaren kommit fram till att sökanden saknar förmåga att fylla i en ansökan, till exempel på grund av funktionsnedsättning, kan undantag göras från det kravet på sökanden. Detta ska då tydligt dokumenteras. I sådant fall ska handläggaren själv, med den sökandes samtycke, inhämta alla relevanta uppgifterna enligt 7 § FL innan beslut fattas. Dokumentationen av inhämtade uppgifter ska ske i journalanteckning.

En komplettering av ansökan innebär till exempel att en person som redan har lämnat in en fullständigt ifylld ansökningsblankett inkommer i efterhand med en elräkning eller ett medicinkvitto. Om det är osäkert om personen ansöker om detta

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

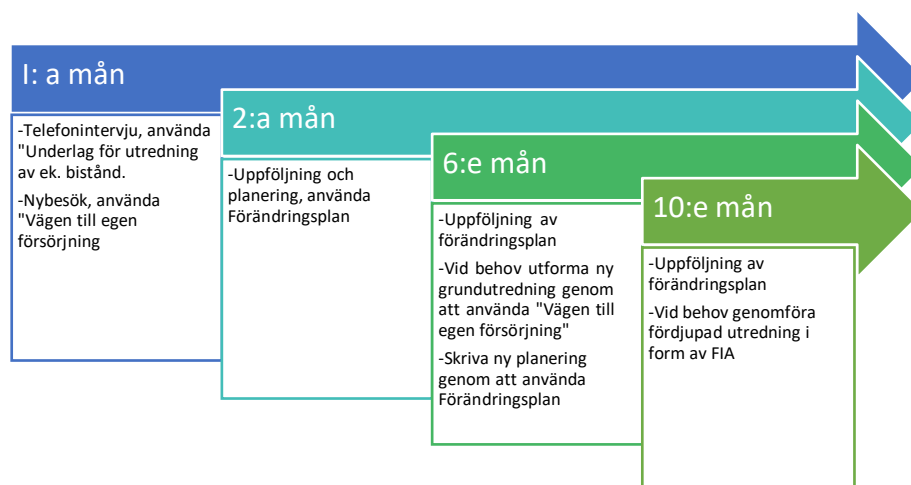
måste handläggaren kontakta personen, via brev eller telefon. Personen behöver inte fylla i en ny ansökan utan kan informera om att den ansöker om även denna utgift. Detta dokumenteras i en journal som skrivs ut och biläggs ansökan för gällande månad.

Se vidare om ansökningsförfarande i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Ansökan om ekonomiskt bistånd.

2.2 Att inleda en utredning

När en ansökan om ekonomiskt bistånd inkommer ska nämnden alltid utan dröjsmål inleda en utredning. Utredningar som rör ekonomiskt bistånd sker med stöd av 11 kap. 1 § SoL. Nämnden har inte rätt att neka till att ta emot ansökningar.

2.3 Utredning och kommunens bedömningsinstrument

Grunden för en utredning är att ta reda på orsakerna till att den enskilde inte kan försörja sig själv. I samband med första ansökan om bistånd ska därför en grundlig utredning (användning av initial bedömning) göras som syftar till att kartlägga vilka behov som finns och vilka möjligheter och resurser den enskilde har att själv tillgodose dessa. I varje utredning som görs rörande familjer ska barnets situation särskilt uppmärksammas, se särskilt riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barnperspektiv i handläggningen av ekonomiskt bistånd.

I arbetet med utredningar ska kommunens bedömningsinstrument för ekonomiskt bistånd användas. Vid en ny alternativt förnyad kontakt med socialtjänsten används bedömningsinstrumentet "Initial bedömning" (IB) och vid behov av en fördjupad utredning används Socialstyrelsens "Förutsättningar inför arbete" (FIA).

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Bedömningsinstrumenten är anpassade efter socialtjänstens behov av samverkan med Vuxenutbildning och Arbetsmarknad (VuA) och ska därför användas i nära samverkan. Syftet med bedömningsinstrumenten är att i ett så tidigt skede så möjligt identifiera det individuella behovet av insatser och stöd för att den sökande ska kunna bli självförsörjande. Bedömningsinstrumenten är verktyg för att säkerställa likartade utredningar, dokumentation och bemötande av socialtjänsten.

Bedömningsinstrumenten syftar även till att öka delaktighet och transparens i utredning för den sökande. Manualerna för bedömningsinstrumenten ska vara väl kända av handläggarna och följas för att tillförsäkra god kvalitet och likställighet inom kommunens socialtjänst. *Se vidare* i Användarmanual för Initial bedömning och Användarmanual för FIA. Normalt utförs denna kartläggning av Arbetsförmedlingen men vid missbruk eller psykisk ohälsa, där personen inte kan bli inskriven på Arbetsförmedlingen genomförs kartläggningen i kommunal regi.

Löpande utredningar om rätten till bistånd görs därefter inför varje beslut och utgår från den dagsaktuella situationen och från uppgifterna från den första utredningen. Ny ansökan krävs vid varje tillfälle. I de fall biståndsbehovet blir långvarigt och personens situation i stort har förändrats bör en ny grundlig utredning genomföras.

När utredningen är klar ska den både utmyнна i ett beslut rörande rätten till bistånd samt en förändringsplan innehållande vad som behövs för att nå målet självförsörjning.

Se vidare om utredningsförfarande i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Utredningens innehåll och omfattning.

2.3.1 Vägar till självförsörjning – förändringsplaner och insatser

Grundutredningens primära fokus är att undersöka vad den enskilde behöver göra för att bli självförsörjande och vilket stöd socialtjänsten bör erbjuda. Utredningen ska beskriva det aktuella försörjningshindret, den enskildes resurser, på vilka områden det föreligger stödbehov och hur detta ska tillgodoses.

De allra flesta som har behov av ekonomiskt bistånd saknar ett arbete. Många som söker ekonomiskt bistånd på grund av arbetslöshet är arbetsföra och oförhindrade att börja arbeta direkt. Samtidigt finns många personer som har sociala eller hälsorelaterade problem. För dessa personer behövs mer omfattande insatser för att de ska kunna komma i arbete.

Utgångspunkten för det stöd som ges ska vara att individens förmågor snarare än oförmågor sätts i fokus och präglas av en tro på att människor både vill och kan ta ansvar för sin egen försörjning. Därför blir verksamhetens främsta uppgift att genom

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

aktiva, individuellt anpassade insatser och genom motivations- och förändringsarbete skapa förutsättningar för den enskilde att ta detta ansvar. Personer som är arbetsföra ska vara beredda på att ta de arbeten som erbjuds dem. Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras att ansöka om sjukersättning.

Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers resurser och möjligheter till återinträde på arbetsmarknaden. Krav på deltagande i en viss aktivitet ska föregås av en individuell bedömning av den biståndssökandes behov och förmåga. Vid arbetsträning inom exempelvis barn- och äldreomsorg ska det göras en bedömning av om arbetsträningen är lämplig också utifrån kvalitetskraven i verksamheten. Ur ett jämställdhetsperspektiv är det särskilt viktigt att kvinnor erbjuds stöd och insatser i lika stor utsträckning som män.

De insatser som ska erbjudas är beroende av vilket hinder för självförsörjning den enskilde har. Förutsättningar ska skapas för den enskildes inflytande och delaktighet i planeringen där fokus ska ligga på att undanröja försörjningshindret och på den snabbaste vägen till egen försörjning. Detta innebär att individen kan få välja bort en önskad insats till förmån för ett enkelt arbete.

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd.

Förändringsplaner

Socialtjänstens arbetssätt ska vara strukturerat och de insatser som ges ska ha tydliga mål. Vilka insatser den enskilde ska erbjudas och vilka krav socialtjänsten ställer för att ekonomiskt bistånd ska kunna beviljas ska framgå i en förändringsplan. Förändringsplanen ska upprättas utifrån den information som framkommit i grundutredningen, och bör vara gjord inom två månader från första kontakt.

En förändringsplan ska innefatta samtliga förändringar som behöver komma till stånd för att den enskilde ska uppnå självförsörjning. Förutom arbete kan detta innebära till exempel att skaffa ett billigare boende om det nuvarande bedöms vara för dyrt eller söka sjukersättning, bostadsbidrag etc. Förändringsplanen ska tas fram i samarbete med den enskilde och om han eller hon har en avvikande mening om något som står i den så ska det dokumenteras.

Uppföljning

Förändringsplanen ska regelbundet följas upp, datum för uppföljning ska framgå i dokumentet, och insatsens resultat ska utvärderas. Planen ska justeras utifrån

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

resultat och framgång. Nya insatser kan då beslutas. Förändringsplanen bör följas upp var 3:e till 4:e månad.

2.3.2 Utredning av rätten till bistånd under tiden

Arbetet med ekonomiskt bistånd innebär i hög utsträckning myndighetsutövning med krav på rättssäkerhet, gemensamt förhållningssätt och likvärdiga bedömningar. Parallellt med att sökanden ges stöd för att bli självförsörjande kan han eller hon också ha rätt till ekonomiskt bistånd. Prövningen av rätten till bistånd görs i flera steg och en individuell behovsprövning ska alltid göras.

Beroende på personens situation ställs olika krav, *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd. För den ekonomiska utredningen *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen.

För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd bör den sökande följa den gemensamt upprättade förändringsplanen.

Följande frågeställningar ska utredas:

- *Är förutsättningarna för bistånd uppfyllda?*
En bedömning ska göras av om den sökande kan anses uppfylla de krav som kan ställas på henne eller honom i syfte att uppnå självförsörjning.
- *Kan behovet av bistånd tillgodoses på annat sätt?*
Annat sätt kan exempelvis vara genom försörjningsskyldiga, genom inkomster eller tillgångar, genom socialförsäkringsförmåner, studiestödsformer eller andra ersättningar. I vissa fall ska behovet tillgodoses genom andra huvudmän såsom Försäkringskassan, Landstinget, Migrationsverket eller Kriminalvården.
- *Vilket bistånd ska beviljas?*
Utöver riksnormen som fastställs av regeringen ska med utgångspunkt från lagen och kommunens riktlinjer en bedömning göras av vilket behov som föreligger, och vad som är en skälig levnadsnivå för den enskilde.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

2.4 Beslut

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd- Handbok för socialtjänsten, kapitel Handlägningsprocessen, se särskilt följande avsnitt:

- Underlag till beslut
- Delaktighet i utredningen och rätten att yttra sig över den
- Beslut
- Utbetalning

2.4.1 Avslag på ansökan om ekonomiskt bistånd

Om sökanden inte bedöms uppfylla förutsättningarna för rätt till ekonomiskt bistånd ska ansökan avslås. Som huvudregel avslås ansökan för hushållet som helhet. Underhållsskyldighet gentemot övriga familjemedlemmar går före deras rätt till ekonomiskt bistånd och föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär.

De skäl till att sökt bistånd ska avslås ska vara sakliga och ska framgå som motivering till beslutet. Skälen ska anges på ett sådant sätt att den enskilde förstår orsaken till beslutet.

Även när det ekonomiska biståndet avslås helt eller delvis bör alla lämpliga insatser och stöd till egenförsörjning sättas in.

Beslut om bistånd enligt Socialtjänstlagen är myndighetsutövning. Den sökande ska alltid underrättas om ett avslagsbeslut enligt 1§ eller 5§ kap. 4 SoL. Observera att i de fall där sökanden inte beviljas fullt bistånd aktuell månad på grund av normöverskott tidigare månader så ska ett avslagsbeslut fattas rörande det tidigare normöverskottsbeloppet.

Beslutet ska alltid vara skriftligt och motiveringen ska framgå. Beslutsdokumentet i original sparas i akten och en kopia skickas eller överlämnas till den sökande. Det finns inget som hindrar att man färdigställer två originaldokument av beslutet varav man ger ett till den enskilde och behåller det andra i akten. Besvärshänvisning ska lämnas liksom hjälp med överklagandet om den sökande behöver och begär det.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Av beslutet ska följande framgå:

- Vad ansökan avser, dvs. ändamålet
- Hänvisning till § i socialtjänstlagen.
- Eventuell tidsperiod.
- Motivering till avslaget. I de fall det finns flera skäl till avslag ska samtliga avslagsgrunder skrivas in i beslutet och en närmare motivering i det enskilda fallet ska framgå av texten. Därefter väljs och registreras den tyngst vägande registreringskoden nedan.
- Hur beslutets konsekvenser för eventuella barn har övervägts och vilka ställningstaganden som gjorts.

2.4.2 Nödprövning och akut bistånd

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras. Nödprövningen kan innebära att man gör en beräkning av den sökandens egna inkomster och dokumenterar i beslutet om den sökande har tillräckliga egna inkomster för att tillgodose behovet av nöd. Om den sökande inte har tillräckliga inkomster som täcker behovet av nöd måste ska den sökande informeras om möjligheten att ansöka om nöd. Om en sådan ansökan inkommer kan bistånd till akuta behov för livsuppehållet beviljas efter en individuell prövning.

För bedömning om vad som avser akut nödsituation se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsens för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar.

För personer som vistas tillfälligt i kommunen se *vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika gruppers förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas i kommunen.

Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns *barn i hushållet* och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Det är bra att i dessa sammanhang ha en dialog med föräldrarna om det ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär. Utgångspunkten är att de inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa nödvändiga levnadsvillkor för barnet. Om behovet av akut bistånd är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om det kan finnas anledning till oro för barnets hälsa och utveckling. Se vidare i riktlinjerna, kapitel Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Beslut om akut bistånd ska i möjligaste mån föregås av sedvanlig utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag med aktuell kontoställning samt senaste månadens transaktioner ska uppvisas.

Är tiden mycket knapp bör i vart fall följande överväganden göras:

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om han eller hon inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har han eller hon tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in tillsammans med kontoöversikt och aktuella kontoutdrag. Endast nödprovning görs. Uppföljning av eventuella utbetalningar från försäkringsbolag behöver göras. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur han eller hon i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen.

Vid avslag på försörjningsstöd - Efter bedömning i det enskilda fallet kan den sökande ha rätt till reducerat försörjningsstöd för att tillgodose basala behovsposter för livsuppehållet inom försörjningsstödet såsom exempelvis mat och hyra för att ge sökanden möjlighet att reda upp den omedelbara situationen. Socialtjänsten ska informera om möjligheten att ansöka om nödprovning.

Sökanden har haft tillräckliga inkomster - Situationer kan uppstå där den sökande haft tillräckliga inkomster till sin försörjning, antingen egna eller tidigare beviljat försörjningsstöd, men har använt dem på annat sätt, tappat dem eller blivit bestulen och därför saknar medel till uppehälle. Efter bedömning i det enskilda fallet kan extra bistånd tillfälligt beviljas för att tillgodose de mest nödvändiga behoven som

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

exempelvis mat och bostad för att ge sökanden möjlighet att reda upp den akuta situationen.

Akut bistånd till hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation.

Bistånd registreras i detta fall som övrigt ekonomiskt bistånd - Bidrag till utgift som ingår i försörjningsstödet (Extra bidrag - har EGT)

2.4.3 Övrigt reducerat försörjningsstöd

Om det är uppenbart att den enskilde inte har vissa kostnader som ingår i försörjningsstödet eller att biståndet inte används till avsett ändamål, kan försörjningsstödet reduceras med kostnaderna för detta. Bistånd registreras i detta fall som ändamål Reducerat försörjningsstöd – (Har ej EGT)

Till personer där socialtjänsten är förvissade om att beviljat bistånd inte går till rätt ändamål, kan matrekvisition vara lämpligt bistånd. Denna möjlighet ska tillämpas restriktivt och i yttersta undantagsfall och det är viktigt att det inte leder till att socialtjänstsekretessen till skydd för den enskilde bryts. I dessa situationer kan det också behövas hjälp till kontakt med hälso- och sjukvården.

2.4.4 Beslut som löper över flera månader

Ibland är det nödvändigt att fatta beslut som sträcker sig över flera månader, exempelvis gällande en omfattande tandvårdsbehandling. Rätten till ekonomiskt bistånd prövas månad för månad och när beslut fattas som gäller flera månader måste en omprövningsklausul ingå. Beslutet kan annars inte omprövas under perioden, till exempel om omständigheterna som beslutet grundar sig på ändras. En sådan ändring skulle innebära att myndigheten ändrar ett för den enskilde gynnande beslut till hans eller hennes nackdel, vilket inte är tillåtet enligt förvaltningslagen (27 § FL). Följande omprövningsklausul ska läggas till alla beslut som sträcker sig över mer än en månad: "Vid väsentligt ändrade förhållanden av biståndsbehovet kan beslutet komma att omprövas "

2.4.5 Överklagan

När ett överklagande kommer in ska socialtjänsten först ta ställning till om beslutet inkommit i rätt tid. Överklagan ska ha kommit in till socialtjänsten inom tre veckor från att den klaganden fick del av beslutet. Om det inte framkommit nya uppgifter som medför att det överklagade beslutet omprövas och ändras i sin helhet, ska socialtjänsten överlämna överklagandet till förvaltningsrätten utan dröjsmål.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Hanteringen ska ske skyndsamt. Om överklagan inte kommit in i rätt tid ska den avvisas. Ett avvisningsbeslut ska kommuniceras till den enskilde och kan överklagas.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Överklagande.

2.4.6 Avsluta ett ärende

När en person inte längre ansöker om ekonomiskt bistånd ska ärendet avslutas. För att undvika att ärende avslutas för tidigt rekommenderas att ett ärende avslutas när person inte varit sökande under två månader. I de fall ärendet är överlämnat till t.ex. Förvaltningsrätten bör ärendet vara öppet till dess att dom fallit.

Det bör uppmärksammas att om ett ärende skrivs av direkt efter att en utbetalning är gjord kan den sökande teoretiskt vända sig till annan förvaltning och söka bistånd för samma period. Ärenden får alltså inte avslutas under pågående avseendemånad med undantag för om ny förvaltning tar kontakt för att de ska aktualisera ärendet hos sig.

Om en person vänder sig till socialtjänsten och inte längre vill få sin ansökan prövad ska det framgå av dokumentationen att socialtjänsten beslutat att avskriva ärendet innan ärendet kan avslutas. Ett beslut om att avskriva ett ärende ska kommuniceras och kan överklagas av den sökande.

2.5 Återkrav och återsökning

Huvudprincipen är att bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL beviljas utan återbetalningsplikt för den enskilde. Undantag från denna princip regleras i 107 kap. 5 § SFB (återsökning) och 9 kap. 1 och 2 §§ SoL (återkrav). Rutiner för hur samtliga beslut om återkrav eller återsökning ska bevakas och följas upp bör finnas.

Återsökning

Kommunen kan återsöka bistånd som den enskilde beviljas under den tid Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten prövar en periodisk förmån som kan komma att utbetalas retroaktivt. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt retroaktiva förmåner enligt socialförsäkringsbalken.

Handläggning av återsökning - Återsökning sker genom att begäran om utbetalning för retroaktiv tid görs till Försäkringskassan. Särskild blankett återfinns på Försäkringskassans hemsida.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

En begäran om utbetalning per förmån och beslutstillfälle (avseendemånad) måste göras. Följande uppgifter ska framgå:

- Förnamn, efternamn och personnummer för den försäkrade
- Uppgifter om förmån och period (avseendemånad)
- Totalt belopp av ekonomiskt bistånd som har betalats ut till hushållet för perioden/månaden
- Det ska även framgå om ytterligare någon begäran om utbetalning, för hela eller delar av samma period, gällande annan förmån har sänts in
- Uppgifter om nämnden (kontaktperson, tel., adress, pg/bg-nr)
- Nämndens (det vill säga ansvarig tjänstemans) underskrift, datum och namnförtydligande

Personens ansökan om ersättning behöver följas upp varje månad, innan nästa månads beslut, för att se om Försäkringskassan/Pensionsmyndigheten har fattat ett beslut. Om ett avslagsbeslut har fattats så finns det inte grund för att göra en begäran om retroaktiv ersättning för kommande månader.

Observera att om Försäkringskassan felaktigt till den enskilde betalar ut retroaktiv ersättning som kommunen har rätt till kan socialtjänsten kräva Försäkringskassan på skadestånd på motsvarande belopp.

2.5.1 Återkrav enligt socialtjänstlagen

Reglerna kring återkrav regleras i 9 kapitlet socialtjänstlagen. Akut utbetalning av matpengar som gjorts av sociala eller medicinska skäl ska inte återkrävas. Om den akuta hjälpen ges på grund av att någon tillfälligtvis är förhindrad att disponera sina inkomster eller tillgångar kan det dock återkrävas. Även akut hjälp till exempelvis en hyresskuld för att undvika avhysning kan återkrävas om hushållet har inkomster över norm. Återkrav får inte göras mot framtida bistånd. De formella kraven är absoluta och får inte åsidosättas. Vid en eventuell prövning i förvaltningsrätten innebär åsidosättande av de formella kraven att talan inte kan fullföljas.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Det finns tre sätt för kommunen att få tillbaka utbetalt bistånd:

1. Bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL med villkor om återbetalning (9 kap. 2 § st. 1 SoL) som förskott på förmån, ersättning etc.
2. Bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning gäller (9 kap. 2 § st. 2 SoL)

Återkrav enligt punkt 1-2 beskrivs under respektive rubrik nedan.

3. Återkrav av bistånd som hushållet/personen fått för mycket eller på oriktiga grunder (9 kap. 1 § SoL).

Återkrav enligt 9 kap. 1 § SoL görs vanligtvis inom ramen för en FUT-utredning om en person beviljats bistånd på felaktiga grunder.

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen

Återkrav av ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL kan ske på tre grunder enligt 9 kap. 2 § st 1. SoL:

1. Bistånd som förskott på förmån eller ersättning.
2. Bistånd till enskild som är indragen i arbetskonflikt.
3. Bistånd till enskild som på grund av förhållanden som han/hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster eller tillgångar.

Den väntade inkomsten måste antas ge ett överskott efter avdrag för den enskildes löpande levnadsomkostnader om ett återkrav ska vara meningsfullt. Kan det inte bli ett sådant överskott eller finns inte återbetalningsförmåga inom överskådlig tid ska det inte beslutas om återkrav. Möjligheten att återkräva måste undersökas och bedömas från fall till fall. Återkrav av förmån eller ersättning bygger helt och hållet på överenskommelse mellan socialtjänsten och den enskilde. Det ska preciseras i överenskommelsen mot vilken utbetalning som återkrav gäller.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt Återkrav av bistånd som förskott på förmån eller ersättning m.m.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Handläggning

Överenskommelse och eventuell fullmakt

- Skriftlig överenskommelse görs med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske (särskild mall finns).
- Skriftlig fullmakt upprättas vid behov och i de fall utbetalaren av förmånen eller ersättningen begär det. Observera att den enskilde när som helst ensidigt kan säga upp fullmakten.

Beslut

Observera också att det är två beslut som ska fattas och att detta gäller vid varje biståndstillfälle och biståndsmånad:

1. Beslut om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.
  2. Beslut om återkrav enligt 9 kap. 2 § SoL st 1.
- Besluten ska vara skriftliga och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
  - Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den enskilde innan biståndet utbetalas.
  - Sökanden ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Han eller hon ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalning prövas i förvaltningsrätten på initiativ av socialtjänsten.
  - Varje biståndsbeslut registreras i Treserva. Observera att det måste registreras att biståndet ska återbetalas vid registreringen av utbetalningen.

Återkrav vid bistånd enligt 4 kap. 2 § socialtjänstlagen

Återkrav enligt 9 kap. 2 § st 2 vid bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL är endast tillämpliga för hushåll som har egna inkomster eller tillgångar och därför inte kan anses vara berättigade till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL eller för bistånd till något som är utöver skälig levnadsnivå. När biståndet prövas enligt 4 kap. 2 § SoL måste även prövning med avslag ha gjorts enligt 4 kap. 1 § SoL.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL kan villkoras med återbetalning men får bara återkrävas om det beviljats med sådant villkor. Följande situationer kan bli aktuella för återkrav enligt 4 kap. 2 § och 9 kap 2 § st. 2 SoL:

- Hushåll med realiserbara tillgångar.
- Hushåll med egen försörjning/inkomst över norm.

För att undvika allvarliga sociala konsekvenser kan exempelvis bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL med villkor om återbetalning beviljas till hyresskuld där behovet kunnat tillgodoses genom egen inkomst och där återbetalningsförmåga finns.

Handläggning

Överenskommelse och eventuell fullmakt

- Skriftlig överenskommelse görs med den enskilde om att biståndet ska återbetalas och hur återbetalning ska ske (särskild mall finns).

Beslut

Observera också att det är tre beslut som ska fattas och att detta gäller vid varje biståndstillfälle och biståndsmånad:

1. Avslagsbeslut enligt 4 kap. 1 § SoL
  2. Beslut om bistånd enligt 4 kap. 2 § SoL.
  3. Beslut om återkrav enligt 9 kap. 2 § st. 2 SoL.
- Besluten ska vara skriftliga och innehålla uppgift om den eller de omständigheter som utgör grund för återbetalningsplikten.
  - Varje biståndsbeslut ska skriftligt delges den enskilde innan biståndet utbetalas.
  - Sökanden ska informeras om att beslut om återkrav inte kan överklagas. Personen ska också informeras om att ifall återbetalning inte sker kan frågan om återbetalning prövas i förvaltningsrätten på initiativ av socialtjänsten.
  - Varje biståndsbeslut registreras i Treserva. Observera att det måste registreras att biståndet ska återbetalas vid registreringen av utbetalningen.

Ersättningstalan enligt 9 kap. 3 § socialtjänstlagen

I de fall den enskilde inte återbetalar återkrav enligt 9 kap. 1 eller 2 §§ SoL kan socialtjänstens med stöd av 9 kap 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten. Talan ska väckas så snart det står klart att den enskilde inte betalar och senast inom tre år från det biståndet utbetalades. Om socialtjänsten inte

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

har väckt talan inom tre år från det att biståndet utbetalades och personen inte återbetalar skulden saknas möjlighet för socialtjänsten att få skulden återbetald.

Talan får inte bifallas av förvaltningsrätten om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller del av den kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller livsföring i övrigt. Det är socialtjänsten som utreder personens förmåga att återbetala. Vid en bedömning av återbetalningsförmåga är utgångspunkten riksnormen.

Observera att beslut om ersättningstalan måste fattas av nämnden eller nämndens sociala delegation.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Återbetalning, avsnitt Talan hos förvaltningsrätten.

Handläggning av ersättningstalan

1. Regelbundet följa upp beslutet om återkrav och kontakta personen om den inte betalar på skulden. Diskutera orsaken till varför skulden inte är betald och hur personens möjligheter till att betala ser ut.
2. I de fall där den enskilde inte återbetalar återkrav finns möjlighet att med stöd av 9 kap. 3 § SoL väcka talan om ersättning hos förvaltningsrätten (FR). Talan måste väckas inom 3 år från det att biståndet utbetalades och innan dess ska alla möjligheter till frivillig återbetalning vara uttömda. Betalningspåminnelser ska ha skickats.
3. Utgå från utredningen som låg till grund för beslutet om återkrav. Följande frågor bör kontrolleras innan utredningen påbörjas:
  - Vilka/Vilket datum gjordes utbetalningen av biståndet?
  - Har tre år passerat sen biståndet utbetalades? Om treårsgränsen har passerat saknas möjlighet att på rättslig väg driva ärendet om återbetalning i domstol.
  - Kontrollera om någon inbetalning har gjorts på kravet.
  - Är personen fortfarande aktuell på socialtjänsten? (inom kommunen eller annan kommun) Om ja, saknas betalningsförmåga.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

4. Utred personens nuvarande ekonomiska situation, utredningen sker på samma sätt som inför ansökan om ekonomiskt bistånd.
  - Begär in uppgifter från personen om dennes inkomster och utgifter som påverkar betalningsförmågan. Antingen med en skriftlig begäran, per telefon eller vid ett besök.

Om personen inte medverkar:

- Gör ett utdrag med personrapport från adressregister med uppgift om folkbokföringen, taxerad årsinkomst, företag, bil, skulder etc.
- Ytterligare information kan behöva hämtas från Försäkringskassan, Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, A-kassan etc.

5. Sammanställ utredningen
  - Bedöm personens betalningsförmåga.
  - Utgångspunkten ska vara riksnormen och nivån för försörjningsstöd.
  - Finns ett rimligt betalningsutrymme för personen? Personen får inte antas bli ur stånd att själv klara sin och sin familjs försörjning genom att återbetala skulden.
6. Skicka utredningen till klienten. Kommunicera den ekonomiska beräkningen som gjorts inklusive ett förslag till beslut om att väcka ersättningstalan i förvaltningsrätten. Personen ska ha en rimlig möjlighet att få yttra sig om beräkningen (ca 14 dagar). Ange slutdatum.
7. Om personen saknar betalningsförmåga vid tillfället kan man antingen låta återkravet vara vilande en tid för att sedan på nytt utreda personens betalningsförmåga eller efterge beslutet. Detta beror till stor del på hur lång tid som passerat sedan utbetalningen gjordes samt om det kan antas att den sökandes ekonomi kommer att förändras.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

8. Om ärendet ska drivas till förvaltningsrätten, skriv en tjänsteskrivelse i formuläret "Tjänsteskrivelse" och "Ansökan FR Återkrav".

Ansökan ska innehålla följande uppgifter:

- Namn, adress och telefon till den nämnd som söker och handläggaren
- Beslutsdatum
- Den ersättningsskyldiges namn, personnummer, adress och telefon
- Vilken typ av återkrav det är (§ i SoL)
- Bistånd som har beviljats
- Belopp som yrkas
- När biståndet som återkrävs utbetalades
- Uppgift om de betalningspåminnelserna som har skickats
- Utredning som visar att den enskilde har betalningsförmåga
- Yrkande (kommunen yrkar att förvaltningsrätten ålägger XX att till kommunen återbetala...)

9. Lämna ärendet till ansvarig chef som sedan lämnar ärendet vidare till nämnden eller sociala utskottet med följande:

- Tjänsteutlåtande med respektive bilagor
- Ifylld ansökan i mallen "Ansökan FR Återkrav"

10. Beslut i nämnd/sociala utskottet

11. Underrätta personen om beslutet.

12. Skicka in ansökan till Förvaltningsrätten (utredningen inkl. bilagor). Ansökan ska göras vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt. Utöver ansökan ska följande biläggas:

- Beslut om återkrav och beslut om beviljat bistånd
- Den ekonomiska utredningen om personens betalningsförmåga
- Överenskommelse om återbetalning
- Uppgift om den enskilde betalt tillbaka del av återkravet

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

13. Dom från FR

- Om förvaltningsrätten avslår ansökan om ersättningstalan kan man antingen efterge återkravet eller så låter man återkravet vara vilande om man tror att personens ekonomiska situation kommer att förändras inom treårsgränsen.

- Om förvaltningsrätten bifaller ansökan om ersättningstalan måste socialtjänsten själv ansöka om utmätning hos Kronofogdemyndigheten.

Kopia på domen från förvaltningsrätten samt laga krafts bevis utgör underlag för begäran.

Kraveftergift

Om det är uppenbart att förhållandena ändrats så att den enskilde inte inom tre år från det biståndet utbetalades tid kommer att kunna återbetala får kommunen enligt 9 kap. 4 § SoL helt eller delvis efterge återkrav. Detta beslut går inte att överklaga.

2.6 Registrering i Treserva

Dokumentation och utbetalning görs i kommunens socialregister Treserva. För att kunna garantera rättssäkerheten och möjliggöra resultatuppföljning och planering ska anvisningarna för registrering av alla uppgifter i Treserva följas noggrant. Det gäller såväl uppgifter i samband med biståndsansökan, som försörjningshinder, ändamål och avskrivningsorsaker, som uppgifter i samband med handläggningen av felaktiga utbetalningar.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

3 Om innehållet i utredningen

3.1 Information

Socialtjänsten har en informationsskyldighet, som gäller oavsett om syftet med kontakten är att ansöka om ekonomiskt bistånd eller få allmänna upplysningar. Information som ges till sökande ska vara tydlig, lätt att förstå och tillgänglig för så många som möjligt. Information som riktar sig till särskilda grupper, såsom personer som inte behärskar svenska språket eller har en funktionsnedsättning, ska vara anpassade efter deras behov och tolk ska användas vid behov.

För att förebygga att den sökande oavsiktligt gör fel vid ansökan ska varje sökande ges tydlig information om:

- sin rätt till bistånd
- vilka krav som socialtjänsten ställer på den enskilde för att vara berättigad till bistånd
- sin skyldighet att lämna korrekta och fullständiga uppgifter
- skyldighet att anmäla ändrade förhållanden
- handlägningsprocessen och de kontroller som görs
- att lämnade uppgifter registreras i kommunens socialregister

Informationsbladet "Information om ekonomiskt bistånd" bör användas. Den skriftliga informationen ska kompletteras med en muntlig genomgång och den sökande ska ges möjlighet att ställa frågor. Det är särskilt viktigt att säkerställa sig om att personen förstår genom att till exempel ställa frågor om materialet.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, se särskilt kapitel Handlägningsprocessen.

3.1.1 Bekräftelse på mottagen information

Alla sökande ska underteckna dokumentet "Bekräftelse på mottagen information". Bekräftelsen ska finnas i varje personakt och får inte rensas. Om ansökan görs av ett par ska de skriva på varsin bekräftelse.

Informationsgenomgång och undertecknande av bekräftelsen på mottagen information bör upprepas vid fortsatt behov av ekonomiskt bistånd årligen.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

3.2 Dokumentation

Socialtjänsten har en dokumentationsskyldighet vid handläggning och genomförande, vilket är särskilt viktigt i samband med myndighetsutövning. All dokumentation sker i Treserva.

Syftet med socialtjänstens dokumentationsskyldighet är främst

- Den enskildes rättssäkerhet
- Ett verktyg för socialtjänsten för den individuella planeringen
- Uppföljning, utvärdering och kvalitetssäkring

Dokumentationen ska omfatta dels de omständigheter som rör den enskildes hjälpbehov, dels på vilket sätt utredningen gjorts, till exempel hur man inhämtat uppgifterna. Den ska genomföras på ett sådant sätt så att det framgår hur ärendet fortlöper och hur besluten genomförs. Den sökande ska kunna ta del av och förstå dokumentationen.

Journalföring - Journalanteckningar ska göra det möjligt att följa ärendets gång. Inkommen information och uppgifter av betydelse för bedömning och beslut ska dokumenteras liksom vilken information som lämnats till den sökande samt vilka överenskommelser som gjorts.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Socialtjänstens dokumentation. *Se även* Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten, se särskilt del 5 - Gemensamma regler för dokumentation hos beslutande nämnder, kommunala och enskilda utförare samt Statens institutionsstyrelse.

3.3 Grundutredning och förändringsplan

I samband med att ett ärende aktualiseras ska en grundlig utredning med kommunens bedömningsinstrument genomföras. Utredning ska utgöra underlag för den förändringsplan som ska upprättas. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningsprocessen.

3.4 Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser

Barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd beskrivs nedan. Inom Gnesta kommun finns även ett stödmaterial som ska användas som komplement i arbetet. I stödmaterialiet finns även mer utförligt beskrivet om hur barnkonsekvensanalyser kan användas inom ekonomiskt bistånd. *Se vidare* i Stödmaterial - Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Att ta hänsyn till barnets bästa kan till exempel handla om att vid en bedömning om det finns behov för en familj att sänka sin boendekostnad genomföra en barnkonsekvensanalys innan beslut fattas för att klargöra vad det innebär för barnet att flytta. Det kan även handla om att efter en barnkonsekvensanalys bevilja ekonomiskt bistånd till något som barnet behöver för sitt liv och sin utveckling, exempelvis stöd för att ett barn ska kunna fortsätta med en fritidsaktivitet.

Hänsyn till barns bästa får dock aldrig innebära att barnet uppmärksammas eller utreds mot föräldrarnas vilja, om det inte finns tecken på att barnets situation kräver en särskild utredning. En särskild utredning inleds då enligt 11 kap. 1 § och 2 §§ SoL och inleds av barn- och familjegruppen.

3.4.1 Vad innebär ett barnperspektiv inom ekonomiskt bistånd

Barnperspektiv innebär både att se något ur barnets synvinkel och att vuxna har barnet i sin synvinkel. Ett första steg innebär att kartlägga barnets situation och behov. Detta sker genom samtal med föräldrarna om deras barn, både vid första kontakten/nybesök eller vid uppföljningsmöten via bedömningsinstrumentens avsnitt som berör barnet. Det kan också ske genom samtal med barnet, om så bedöms lämpligt och föräldrarna godkänner det. Särskilt viktigt är att vid långvarigt ekonomiskt bistånd uppmärksamma barnets behov och situation med tydlig koppling till den ekonomiska situationen. Hushåll som har varit aktuella 10 månader eller längre räknas som långvarigt.

Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Ett barnperspektiv innebär även följande:

- Om det finns minderåriga barn i hushållet ska, i samråd med föräldrarna, ett hembesök ske för att bedöma vilket bistånd som familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Vid behov och i samråd med föräldrarna tala med barnet, med beaktande av dess ålder och mognad, för att bedöma vilket bistånd familjen behöver med hänsyn till barnets behov.
- Bedöma barnets bästa utifrån en helhetsbedömning med stöd av t.ex. riktlinjer, barnkonventionen och med hjälp av de kunskaper som finns om barn och barns behov.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Upprätta en planering för hur självförsörjning ska uppnås för föräldern där barnets situation ingår.
- Bevaka barns behov inom särskilt viktiga områden, t.ex. boende, umgänge med föräldrar, hälsa, fritidsaktiviteter och ungdomars ferieinkomster.
- Dokumentera hur barnets behov beaktats, vilka eventuella överväganden som gjorts och hur detta påverkat beslutet. Detta gäller både negativa och positiva beslut.

3.4.2 Barnkonsekvensanalys

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. En barnkonsekvensanalys ska göras när ett beslut får påtagliga konsekvenser för ett barn.

När beslut rör barn ska särskilt beaktas vad hänsyn till barnets bästa kräver och i ärenden där det finns barn i familjen ska de kortsiktiga och långsiktiga konsekvenserna för barnet alltid övervägas innan beslut fattas. Berörd förälder ska göras delaktig i analysen av barnets bästa kopplat till beslutet.

I samband med att en barnkonsekvensanalys görs är det också viktigt att väga in hur beslutet påverkar förälderns/föräldrarnas möjligheter att bli självförsörjande, något som i sig är en positiv faktor för barnet.

En barnkonsekvensanalys innebär att socialtjänsten utreder vilka konsekvenser ett beslut får för ett barn genom att först redovisa möjliga ställningstaganden som finns, t.ex. bifall eller avslag. Besluten jämförs sedan med artiklarna i barnkonventionen, vilka är barnets rättigheter som påverkas av besluten? Vilket beslut påverkas barnets rättigheter mest positivt eller negativt av? Barnkonsekvensanalysen ska sedan dokumenteras och utgöra underlag för beslut. I synnerhet vid avslagsbeslut måste det tydligt dokumenteras hur detta övervägande har skett och vilka ställningstaganden som gjorts.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Särskilda områden som är viktiga att beakta:

- Boende
- Barnomsorg/skola
- Socialt nätverk
- Hälsa
- Fritidsaktiviteter
- Umgänge med förälder
- Ungdomars ferieinkomster

3.4.3 Mer om barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser

- Gnesta kommuns stödmaterial för barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd.
- Socialstyrelsens vägledning – Barnperspektiv vid handläggning av ekonomiskt bistånd, artikelnr: 2003-109-1
- Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Viktiga utgångspunkter vid biståndsbedömning, avsnitt Hänsyn till barns bästa
- Socialstyrelsens handbok: Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten del 1 Övergripande mål, regler och principer, kapitel Barnkonventionen och barnperspektivet i svensk lagstiftning

3.5 Rätt från början – att förebygga felaktiga utbetalningar

Handläggningen av ekonomiskt bistånd ska utgå från att bistånd betalas till de personer som har rätt till det, vilket görs genom bl.a. information till sökande, verifikation av uppgifterna i ansökan och att förhindra att interna felaktigheter sker. Det ska vara enkelt för den enskilde att ge korrekt information, följa socialtjänstens krav m.m. Från första utredningen till fortsatta ansökningar krävs dialog med den sökande och noggrannhet i handläggningen för att minska risken för felaktiga utbetalningar och säkerställa att den person som har rätt till bistånd också får det. I kommunen finns upprättade rutiner för vilka kontroller som genomförs varje månad och de kontroller som sker regelbundet under året men inte månadsvis. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Kontroller.

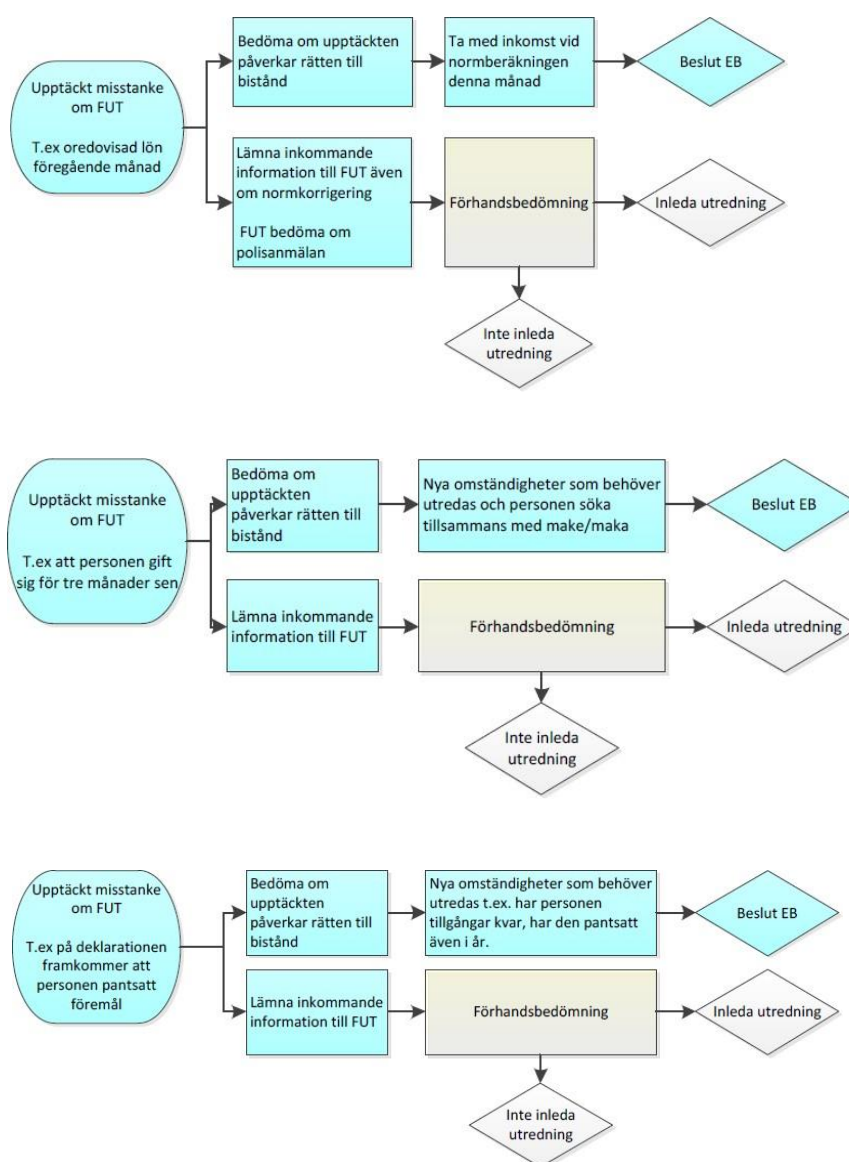
Felaktiga utbetalningar kan uppkomma av olika orsaker. De kan till exempel inträffa eller ske till följd av att den sökande medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller genom att den sökande saknar kunskap om regelsystemet.

En felaktig utbetalning kan även bero på interna felaktigheter i handläggningen av ekonomiskt bistånd där t.ex. redovisade uppgifter eller förändringar inte uppmärksammas av handläggaren. Det kan även vara att en uppgift inte verifieras.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

För att stärka legitimiteten för det ekonomiska biståndet och för att säkerställa rättssäkerheten är det angeläget att alla verksamheter i det ordinarie arbetet regelbundet genom exempelvis återkommande kompetensutveckling och internkontrollsystem strävar efter att förebygga felaktiga beslut.

3.5.1 Upptäckt av misstanke om felaktig utbetalning

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Om det i ett ärende upptäcks att det finns en misstanke om att en eller flera månaders bistånd har beviljats på felaktiga grunder ansvarar socialsekreteraren för att utreda och bedöma om upptäckten påverkar rätten till bistånd framåt. Misstanken om felaktig utbetalning lämnas till FUT-utredare för vidare utredning av tidigare utbetalt bistånd.

En utredning om misstanke om felaktig utbetalning inleds enligt 11 kap. 1 § SoL. Utredningen syftar till att klargöra om det skett en felaktig utbetalning eller inte. Utifrån utredningen bedöms om det finns grund för beslut om återkrav och/eller polisanmälan. Socialtjänsten återkräver felaktiga utbetalningar enligt 9 kap. 1 § SoL och är skyldiga att polisanmäla misstanke om bidragsbrott enligt 6 § bidragsbrottslagen. FUT-utredningen ska bedrivas åtskild från eventuell parallell biståndsutredning och alltid göras av annan handläggare.

3.6 Kontroller

3.6.1 Allmänt om kontroller

I samband med ansökan om ekonomiskt bistånd är det som huvudregel den sökandes sak att visa att han eller hon har rätt till det bistånd som söks. Socialtjänsten ska även ge stöd och hjälp i de fall en person har svårt att inhämta uppgifterna på egen hand. Genom att till exempel inhämta ett samtycke kan socialtjänsten inhämta uppgifterna åt den enskilde.

Att verifiera uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan ingår som en del i utredningen innan beslut fattas. Utgångspunkten är ansökningsblanketten, vilken alltid ska vara fullständigt ifylld. Det mest kostnadseffektiva är att göra relevanta kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. I kommande avsnitt beskrivs först vilka kontroller som är viktiga i utredningen och avslutas med en mer ingående beskrivning av hur kontrollerna genomförs.

Godkännande av att olika kontroller görs sker i huvudsak genom ansökningsblanketten. I vissa fall kan andra kontroller än de som godkänts på ansökningsblanketten behöva göras. Sådana kontroller ska godkännas av den sökande. Om den sökande har lämnat muntligt godkännande ska detta dokumenteras i en journalanteckning. Om den sökande inte lämnar godkännande måste socialtjänsten ta ställning till om beslutsunderlaget är tillräckligt eller inte. Om inte, kan beslut om avslag fattas med hänvisning till att den sökande inte medverkar till utredningen.

Socialtjänsten har med stöd av 11 kap. 11 § och 11 a och b §§ SoL, utan den enskildes samtycke, rätt att inhämta vissa uppgifter. Det gäller uppgifter om förmån, ersättning

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

eller annat stöd åt enskild från Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, arbetslöshetskassorna, Arbetsförmedlingen och Skatteverket.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Utredning av den enskildes ekonomiska situation.

Dokumentation av kontroller - Dokumentera i en journalanteckning vilken kontroll som genomförts, hur kontrollen genomförts, resultatet av kontrollen och behovet av eventuella åtgärder samt tidsplan för när åtgärderna ska vara genomförda.

I samband med första ansökan och nybesöket

Utredningen i samband med nybesöket är den mest grundläggande. Det som primärt måste utredas är om den sökande kan anses tillhöra kommunen. Detta är särskilt viktigt i de fall sökanden saknar egen bostad och bor inneboende eller i andra hand. I de fall sökanden har flyttat till Gnesta ska boendesituationen och övriga förhållanden utredas för bedömning av vilken kommun som har ansvaret. Fram till dess att det är klarlagt vem som har ansvaret har vistelsekommunen det fulla ansvaret.

Inför ett nybesök görs i princip kontroller i två led:

1. Först och främst ska det konstateras att den som ansöker om bistånd är den person han eller hon säger sig vara och i förekommande fall att uppehållstillstånd eller uppehållsrätt finns. Vistelsen är därefter det avgörande för om den enskilde kan ha rätt till bistånd hos förvaltningen.
2. Om grundförutsättningarna ovan är uppfyllda fortsätter utredningen och den enskilde ska visa att han eller hon uppfyller förutsättningarna för att vara berättigad till bistånd. Kontrollerna omfattar alla som ingår i hushållet.

Följande kontroller ska alltid göras:

- Identitet
- Medborgarskap och uppehållstillstånd/uppehållsrätt
- Uppgifter om boende och vistelse
- Uppgifter från folkbokföringen
- Hushållssammansättning/civilstånd
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet, ev. umgängesavtal
- Barnens boende, skolgång/barnomsorg och ev. extra arbete
- Eventuell tidigare aktualitet vid annan socialtjänst

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Inkomster
- Tillgångar
- Tidigare försörjning/orsak till behov av bistånd

Särskild noggrannhet är av vikt när ungdomar 18-20 år söker bistånd för egen del men kan omfattas av föräldrarnas försörjningskyldighet.

Innan varje beslut

Viktigt är att vara uppmärksam på förändringar som den sökande själv gör på ansökan, vad gäller tillgångar, inkomster, adress eller hushållsgemenskap. När en ansökan inkommer bör följande kontroller alltid utföras innan beslut fattas:

- Att ansökan är fullständigt ifylld
- Att ansökan är ankomststämplad
- Följa upp vad som framkommer på ansökan, t.ex. sökt ersättning från annan myndighet. (a-kassan, CSN, FK etc.)
- Att planeringen följs, t.ex. närvaro VuA (Vuxenutbildning och Arbetsmarknad), SFI, läkarintyg vid sjukskrivning, rehabiliteringsplan.
- Att det finns verifikationer/underlag för samtliga inkomster och utgifter som har angetts på ansökan.
- Kontroll av e-info på samtliga i hushållet.
- Kontoutdrag senaste månaden (observera så att det inte glappar mellan datum från förra månaden)
- Aktuell hyresavi (om hyresavin skickas sent, kan avin lämnas med en månadseftersläpning)
- Kvitto på att föregående månads hyra är betald (kan styrkas via kontoutdrag)
- Kvitto på att föregående fackavgift/a-kassa/elfaktura är betald. (kan styrkas via kontoutdrag)
- Vid behov bedöma ev. uppehållsrätt

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Regelbundet för att upptäcka eventuella förändringar

Följande kontroller bör göras regelbundet för att säkerställa att rätt person får rätt ersättning och därmed förhindra felaktiga utbetalningar:

- Årsbesked från banken (obs kan ha flera banker) – januari
- Kontoöversikt från samtliga konton – 1 gång per år, förslagsvis i augusti/september som komplement till årsbeskedet i januari.
- Deklaration, samtliga sidor lämnas in tillsammans med ansökan för maj för hela hushållet.
- Skatteåterbäring (utbetalas mellan april-september)
- Slutgiltigt bostadsbidrag från FK (skickas ut i april/maj från FK)
- Barns inkomster och tillgångar genom t.ex. kontoöversikt och deklARATION
- Intyg om skolgång för barn som studerar på gymnasiet – minst vid varje nytt läsår (HT-start i augusti/september)
- Intyg om umgänge – minst 1 gång/år eller vid förändringar
- Följa upp eventuellt tillfälligt uppehållstillstånd
- Eventuell utlandsvistelse – uppmärksammas på kontoutdrag eller vid behov passkontroll.
- Infotorg (4 gånger/år)
- Civilstånd
- Folkbokföringsadress + antal skrivna på adressen - observera även förändringar i kontraktsform
- Företag
- Fordon: Bil, MC, moped, båt etc.

Uppföljning av kontroller

Uppföljningen av kontrollerna genomförs genom intern kontroll av arbetsledning eller Administration och bistånd.

3.6.2 Hur genomförs kontrollerna vid ansökan om bistånd?

Samtliga kontroller ska genomföras med en respekt för den enskildes integritet. Den enskilde ska alltid delges resultatet av kontrollerna och hur detta påverkar dennes ansökan.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Identitet

Denna kontroll görs i samband med att sökanden är kallad till besök och ska som regel göras vid varje byte av ordinarie handläggare. Följande giltiga legitimationshandlingar är godkända för socialtjänsten:

- ID-kort.
- Svenskt körkort.
- Svenskt Europapass.
- Svenskt främlingspass.
- Svenskt resedokument.
- Svenskt provisoriskt utfärdade pass.
- Uppehållstillstånd med fotografi från migrationsverket.

Om den enskilde saknar ovan nämnda legitimationshandlingar kan identiteten styrkas genom: utländskt pass, utländskt körkort eller annan legitimationshandling. Utländska legitimationshandlingar behöver i vissa fall lämnas för översättning. Vid tveksamhet om utländska identitetshandlingars giltighet bör Migrationsverket kontaktas för konsultation.

Skyddade personuppgifter

Personer som är förföljda och utsatta för hot eller våld kan få sina adress- och personuppgifter skyddade genom olika bestämmelser i lagstiftningen. Den som har skyddade personuppgifter kan inte sökas på databaser och myndigheterna får heller inte lämna uppgifter om personen. Det innebär inte att uppgifter som personer med skyddade personuppgifter lämnar inte ska kontrolleras och utredas. Vid utredning om rätt till bistånd behöver sökanden i stor utsträckning själv medverka. Sökanden ska själv inhämta handlingar och uppgifter från olika myndigheter för att vara berättigad till bistånd. Hänsyn bör tas till om det finns försvårande omständigheter utifrån den enskildes nuvarande situation för att kunna ta fram begärda handlingar och uppgifter.

Boende/Hushållsgemenskap

Boende och vistelsetillhörighet kontrolleras genom hyreskontrakt, aktuell hyresavi och folkbokföring. Vid andrahandskontrakt eller inneboendekontrakt ska kontroll alltid göras i fall förstahandshyresgästen är aktuell och beviljas hyra för att förhindra dubbelutbetalningar. Vid kontroll av folkbokföringsadress bör även kontroll göras om personen angett en tillfällig adress. Om den sökande inte är folkbokförd på den adress som anges i ansökan, men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska han eller hon uppmanas att ändra folkbokföringsadress.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Vid eventuella oklarheter kring boendesituationen bör detta utredas genom ett klagörande samtal med den enskilde. Under besöket kan den enskilde få beskriva hur dennes hem ser ut vilket vid ett eventuellt hembesök kan verifieras och diskuteras med den enskilde.

Hembesök

Syftet med ett hembesök kan vara att utreda om den sökande har en rimlig hyreskostnad i förhållande till sitt boende, om den sökande bor på angiven adress, om denne har tillgång till lägenheten samt hur hushållssammansättningen ser ut. Hembesök ska enbart göras om det är nödvändigt för att fastställa tillhörigheten i Gnesta kommun och/eller få ett tillräckligt beslutsunderlag.

Om den sökande inte är ensam hemma i lägenheten vid hembesöket är det viktigt att handläggaren är noga med att inte röja några sekretessbelagda uppgifter. Besöket ska ske med respekt för den enskildes integritet.

Att tänka på före hembesöket:

- Syftet med hembesöket ska vara klart. Det ska vara klart vad det är man behöver undersöka och vilka frågor man behöver svar på. Den enskilde ska vara informerad om syftet med hembesöket.
- Innan ett hembesök bör boendesituationen diskuteras med den enskilde, där personen själv får beskriva hur den bor, omständigheterna kring boende och hur lägenheten ser ut.
- Den enskilde ska ha lämnat sitt samtycke till hembesöket.
- Hembesök görs av två handläggare. Detta är nödvändigt utifrån säkerheten. Enhetens säkerhetsrutiner ska följas.
- Ett hembesök är att betrakta som en utredande åtgärd och ska alltid ske inom ramen för en utredning enligt 11 kap 1 § SoL.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handlägningsprocessen, avsnitt Kontroller genom hembesök.

Utlandsvistelse

Utgångspunkten är att en person som vistas utomlands inte har rätt till bistånd, *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Personer som tillfälligt vistas på annan ort i Sverige eller utomlands.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Vid misstanke om att den sökande vistas utomlands eller har vistats utomlands under den period som han eller hon uppburit ekonomiskt bistånd så ska den enskildes egen beskrivning begäras. Det kan ske vid ett möte eller skriftligen. Den enskildes beskrivning kan jämföras och kontrolleras genom:

- Extra närvarokontroll på VuA, skola, Arbetsförmedling eller annan aktivitet.
- Kopia på pass, ibland har den enskilde dubbelt medborgarskap och därmed två pass.
- Specificerat kontoutdrag där eventuellt biljettköp, utlandsuttag eller utlandsköp kan framgå.
- Sökande kan lämna in specifikation från mobilräkning, personliga kvitton eller annat som visar att den vistats i Sverige.
- Sökande kan lämna uppgift om barns närvaro på skola eller dagis.

Om personen lånat eller fått pengar för att finansiera resan kan det vara en inkomst som hade kunnat användas till den dagliga försörjningen och som kan påverka rätten till bistånd.

Se *vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd.

Inkomstuppgifter

Inkomstuppgifter kontrolleras genom att den enskilde lämnar: kontoutdrag, specifikationer till inkomster och deklaration. De uppgifter som inkommer till socialtjänsten behöver verifieras och jämföras med tidigare redovisade uppgifter, exempelvis deklarationen. Socialtjänsten kan vid behov be den sökande att lämna medgivande till att socialtjänsten kontaktar exempelvis arbetsgivare eller försäkringsbolag.

Kontoutdrag/kontoöversikt/årsbesked

Kontoutdrag ska redovisas regelbundet i samband med ansökan varje månad. Om det av kontoutdraget även framgår uppgifter om gjorda betalningar har den enskilde möjlighet att stryka uppgift om vad en betalning avser. Socialtjänsten kan inte rutinmässigt ställa krav på att alla transaktioner ska finnas redovisade på kontoutdraget. Det förekommer att den sökande lämnar in kontoutdrag som han eller hon själv har skrivit ut från internet. Om det finns anledning att anta att kontoutdraget är manipulerat ska sökanden inkomma med ett utdrag utställt från banken och med bankens stämpel. *Kontoöversikt* som visar vilka konton den sökande har på en och samma bank ska i regel krävas in. Socialtjänsten bör begära att den sökande lämnar in en kopia på *årsbesked* i samband med nybesök och därefter kontoöversikt minst en gång per år. Årsbeskedet innehåller uppgifter om konton,

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

fonder/aktier, bankfack etc. *Bankfack* utreds genom att socialtjänsten följer med personen till banken för att visa innehållet i bankfacket.

Specifikationer

Nedan följer vanliga specifikationer som kan behöva begäras in. Det kan även finnas andra specifikationer som inte framgår nedan, en bedömning görs i varje enskilt ärende.

- Lönespecifikationer: Ska begäras in och kontroller görs gällande utbetald lön, ackumulerad lön, eventuella avdrag för ex. mat, arbetskläder, gymkort, förskottsbetalning och busskort. Om sökanden haft semester eller varit tjänstledig utan lön kan också framgå av specifikationen.
- Alfa- eller A-kassa: Sökanden ska lämna specifikationer för samtliga veckor och ta ut alla dagar han eller hon har rätt till. Kontroll kan göras direkt med resp. A-kassa eller Alfa-kassan.
- Föräldrapenning och sjukpenning: Vid föräldrapenning och sjukpenning kan handläggaren göra kontroll med Försäkringskassan gällande att den enskilde tar ut det högsta belopp han eller hon har rätt till samt att full ersättning tas ut (7 dagar per vecka). Observera att familjen även kan erhålla jämställdhetsbonus.
- Handikappersättning och vårdbidrag: Beslutsunderlag för handikappersättning och vårdbidrag ska begäras för att kontrollera vilka fördrade levnadskostnader ersättningen eller bidraget avser täcka.
- Bostadsbidrag: Begär in Försäkringskassans beslut om slutgiltigt bostadsbidrag. Beslutet behöver jämföras med beviljas bistånd. Beslutet innebär att den som uppburit bostadsbidrag antingen ska:
  - Återfå belopp (om personen fått för lite)
  - Återbetala (om personen fått för mycket)
  - Rätt summa har utbetalats

Utländska inkomster eller tillgångar

Utgångspunkten är att den sökande själv lämnar in underlag angående sina inkomster och tillgångar. Möjligheterna att få fram uppgifter varierar från land till land. Migrationsverkets hemsida (LIFOS), landets ambassad i Sverige eller Sveriges ambassad i landet kan ge hänvisning om vilka handlingar som är möjliga att begära in och vilka myndigheter som kan tillhandahålla dessa.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Socialtjänsten bör vara extra uppmärksam på fall där det finns indikationer på att den enskilde har inkomster eller tillgångar i utlandet, exempelvis:

- Ofta åker utomlands.
- Uppehållit sig länge i utlandet.
- Klarat sin försörjning utan att kunna redogöra för detta eller styrka hur.
- Det inkommer en anmälan om det.

Tillgångar

Uppgift om eller indikation på att en person har tillgångar kan fås via deklARATIONEN, specifikationen till hemförsäkringen eller årsbesked/kontoöversikt. Ytterligare uppgift om tillgångar kan fås via bil- respektive företagsregistret. I vissa fall kan även hembesök göras vid misstanke om väsentliga tillgångar i hemmet. Om personen har hemförsäkring eller andra försäkringar kan vid behov kontakt tas med försäkringsbolaget för att få uppgift om eventuella utbetalningar. Om personen har skulder hos Kronofogden kan socialtjänsten kontakta dem för att ta del av eventuella tillgångsutredningar eller beslut om betalningsföreläggande. Kronofogden kan lämna uppgifter rörande om en person har gjort inbetalningar på skulder vilket kan tyda på att personen har andra inkomster.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd.

Deklaration

I samband med nybesök samt vid ansökan för maj varje år ska en kopia på deklARATIONEN lämnas in. Där framkommer uppgift om inkomst, ränteinkomster och ränteutgifter, pensionssparande, utdelning/vinst vid försäljning av aktier. Ytterligare framkommer om personen betalat fastighetsavgift, ska komplettera deklARATIONEN med ytterligare blanketter, till exempel för företagare eller om personen pantsatt föremål och betalar ränta till pantbank. Observera att ränteutgifter kan tyda på innehav av bostadsrätt eller fastighet.

DeklARATIONEN ska lämnas in med samtliga sidor (1-4 eller flera sidor). Om personen har tappat sin deklARATION kan kopia begäras från Skatteverket. Personer som inte deklarerat ska inkomma med kopia på samtliga kontrolluppgifter från Skatteverket.

Om personen varit aktuell inkomståret jämförs redovisade inkomster med uppgifterna på deklARATIONEN. Detta för att säkerställa att föregående års inkomst har redovisats i samband med ansökan. På deklARATIONEN framgår om personen får skatteåterbäring eller ska betala in ytterligare skatt. Utbetalning av skatteåterbäring ska följas upp vid kommande ansökningar om bistånd.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Värdering av lösöre

Lösöre är lös egendom som utgörs av fysiska föremål som kan flyttas. Det är i ens besittning om man har det i hemmet, garaget, bilen, bankfacket eller bär det på sig. För att den enskildes lösöre ska påverka rätten till ekonomiskt bistånd krävs att föremålet har ett väsentligt ekonomiskt värde, är lätt att avyttra och inte förbundet med starkt affektionsvärde.

Det är ofta svårt för socialtjänsten att bedöma om lösöret är en lätt realiserbar tillgång och kan användas till den enskildes försörjning. I första hand ska den som söker bistånd själv värdera lösöret och visa huruvida det är en lätt realiserbar tillgång. Det kan vara lämpligt att handläggaren konsulterar kommunens bostadsnämnd. En konsultation kan även göras med Kronofogdemyndigheten eller försäkringsbolag som gör liknande utredningar.

Pantsatta föremål

I deklarationen framgår om en person under året pantsatt föremål och därmed betalar ränteutgifter till pantbanken. Den sökande ska redovisa saker som den har realiserat som genererat fysiska pengar genom pantsättning under pågående biståndsperiod. Sökande ska inkomma med handling i form av:

- Låneinformation (historik) från pantbanken.

Där framgår oftast följande: nytt lån, lösta lån, lånedatum, senaste omsättning, lösendatum, beskrivning, kapital, ränta, avgifter samt skuld. Det ska kunna gå att följa löpande för hela den begärda perioden. Om den sökande enbart kommer in med räntebesked ska även låneinformation begäras in eftersom räntebesked inte alltid avslöjar alla engagemang i pantbanken.

Beräkning av inkomsten/tillgången och dess påverkan på biståndet:

- Tillfället då föremålet pantsattes (beloppet som personen fick från pantbanken)
- Om föremålet blir inlöst, ses föremålet som en tillgång och påverkar rätten till bistånd. Värdet på föremålet är oftast högre än vad personen har fått i pantsättning.
- Om föremålet säljs på auktion ska ytterligare inkomst räknas om den säljs för mer än vad person fick när den pantsatte föremålet vilket medför att pantsatta föremål kan påverka vid två tillfällen.
- Om personen har omsatt lånet har personen en tillgång som kan säljas.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Fordon

Transportstyrelsen har uppgifter om en person äger fordon, en persons fordonshistorik eller ett fordon's ägarhistorik. Uppgifterna kan sökas via personnummer, registreringsnummer eller ett företags organisationsnummer. Från Transportstyrelsen kan man även begära kopia på den handling som upprättats och skickats in för att genomföra ägarbytet.

Vid fordonsinnehav är det den enskilde som ska anmodas att själv visa fordonets värde. Detta kan ske genom att denne låter värdera fordonet eller uppvisar ett inköpskvitto. Sökande ska sälja bilen till ett marknadsvärdespris. För bedömning av om ett fordon är att anse som en lätt realiserbar tillgång och för uppskattning av dess värde kan värderingsfunktioner på internet användas. Detta utlåtande bevisar inte fordonets värde utan ger ett uppskattat värde. Jämförelse med motsvarande fordon som annonseras för försäljning på marknaden kan även vara vägledande.

Företag

För att utreda personer med företag *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupper's förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Företagare.

Värdering av fastighet, tomt, villa och bostadsrätt

För bedömning av tillgång i form av fastighet, tomt, villa, eller bostadsrätt *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende och boendekostnader.

Arv

Om kommunen får kännedom om att en person fått ärva kan bouppteckningen begäras in från klienten för att få ta del av hur arvet har fördelats. Dessa uppgifter kan även begäras från Skatteverket, men då krävs kännedom om den avlidnes personnummer.

Barns sysselsättning

Denna kontroll görs i huvudsak genom samtal med den sökande om barnen och deras situation. Socialtjänsten kan begära att den sökande lämnar intyg om skolgång för barnen. Kontakt kan även tas med barn och utbildningsförvaltningen gällande barnets skolplacering. Vid misstanke om att hemmavarande barn över 18 år inte längre går i gymnasiet kan kontroll göras med CSN om utbetalning av studiemedel. Barns inkomster och tillgångar behöver även utredas regelbundet. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barns inkomster och tillgångar.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Äktenskapsskillnad

Vid ansökan om äktenskapsskillnad ska sökande inkomma med kopia på ansökan och senare med domen. Den sökande ska även inkomma med bodelningshandlingar. Reglerna kring äktenskapsskillnad regleras i Äktenskapsbalken 5 kapitlet. Om sökanden inte har barn och om båda parterna är överens om äktenskapsskillnad kan skilsmässa beviljas utan betänketid. I annat fall är betänketiden minst 6 månader och max 12 månader. I samband med dom bör sökandes nuvarande boendeförhållanden utredas. Makarna är försörjningsskyldiga gentemot varandra tills dess att dom om äktenskapsskillnad meddelas. Om den ena parten inte fullföljer sitt ansvar kan en ansökan om stämning lämnas till tingsrätten. Se vidare om makars försörjningsplikt i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Inkomstberäkning.

Migrationsverket

Migrationsverkets utredning gällande uppehållstillstånd innehåller generellt uppgifter om sökandes civilstånd, ekonomiska situation, om personen kom som anknytning och om anhöriga uppgett att han/hon kan försörja personen etc. Om det finns skäl kan socialtjänsten begära in utredningen som ligger till grund för uppehållstillståndet från den sökande.

Förfrågan hos annan socialtjänst

Om en person tidigare har varit aktuell för ekonomiskt bistånd eller en FUT-utredning hos en annan kommun kan det finnas behov av att inhämta uppgifter därifrån.

3.7 Inkomstberäkning

Vid bedömningen av behovet av ekonomiskt bistånd ska hushållets samtliga faktiska inkomster räknas. Inkomsterna bör i regel beräknas utifrån de inkomster hushållet hade kalendermånaden före den månad som beräkningen avser. Om det upptäcks inkomster som inte redovisades föregående månad kan även dessa påverka beräkningen av biståndet.

Behov av försörjningsstöd beräknas i normalfallet så att normen läggs ihop med godkända utgifter för hyra, hushållsel, hemförsäkring, resor med kollektivtrafik och avgift för a-kassa eller fackföreningsavgift. På så sätt erhålls hushållets totala norm. Från denna avräknas hushållets alla nettoinkomster månaden innan ansökningsmånaden. Mellanskillnaden utgör hushållets behov av försörjningsstöd.

Vid nybesök kan det vara nödvändigt att göra en grundligare utredning. Det kan till exempel vara lämpligt att värdera inkomsterna olika beroende på hur hushållets ekonomi sett ut en tid bakåt och vid vilka tidpunkter olika inkomster erhållits.

Avdrag för förskott på lön eller förmåner, exempelvis lunchkuponger, ska inte täckas med försörjningsstöd. Undantag kan göras i de fall utredningen visar att förskottet

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

tagits på grund av omständigheter som normalt skulle ha beaktats vid prövning av rätten till bistånd. Restriktiviteten inskränker inte socialtjänstens skyldighet att ge tillfälligt bistånd till livsuppehållet om annars en akut nödsituation skulle uppstå.

Utgift för exempelvis underhållsstöd till barn, avbetalning på studielån eller andra lån och avbetalningar ska inte tas med i beräkningen. Om en av parterna i ett sammanboende är underhållsskyldig för barn sedan tidigare och har inkomst av arbete eller liknande ska den gemensamma disponibla inkomsten minskas med fastställt underhållsstöd innan ekonomisk behovsprövning sker. Eftersom denna person har inkomst kan hen inte få underhållsstödet nedsatt eller uppskjutet. Den som saknar inkomst ska däremot ansöka om nedsättning eller uppskov av underhållsstöd.

3.7.1 Inkomster

Inkomster som i sin helhet reducerar ekonomiskt biståndet

- Aktivitetsstöd
- Arbetslöshetsersättning/Ersättning från alfa-kassan
- Avgångsvederlag
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg
- Bostadsbidrag, BTP (bostadstillägg för pensionär)
- Ersättning från kriminalvården, frigivningskonto.
- Etableringsersättning inkl bostadsersättning
- Extra försäkringsförmåner till exempel AGS (avtalsgruppsjukförsäkring), AMF (arbetsmarknadsförsäkring), AFA-försäkring (vid sjukskrivning) eller STP/ITP (särskild tilläggspension/övriga avtalspensioner).
- Försäkringsersättning eller skadestånd, ideell del för "sveda och värk"
- Habiliteringsersättning ("flitpeng")
- Hemvårdsbidrag eller hemsjukvårdsbidrag - räknas som inkomst för den person som mottar bidraget för utfört arbete
- Hyresdel från inneboende
- Jämställdhetsbonus inom föräldraförsäkringen
- Kommunalt bostadstillägg för personer med funktionsnedsättning (KBF)
- Lön eller sjuklön från arbete
- Pension, livränta
- Räntor och utdelningar
- Sjukersättning och aktivitetsersättning
- Sjukpenning, föräldrapenning, rehabiliteringsersättning
- Skatteåterbäring, observera att om skatteåterbäringen tagits i anspråk av Kronofogdemyndigheten räknas den inte som inkomst.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Studiehjälp: studiebidrag, studiemedel
- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevandestöd
- Äldreförsörjningsstöd

Även andra former av inkomster som ska inräknas vid prövning av ekonomiskt bistånd kan förekomma, exempelvis en persons insättningar. Innan en insättning tas upp som inkomst behöver socialtjänsten utreda vad insättningen avser, och en prövning ska göras i varje enskilt fall.

Inkomster som delvis reducerar ekonomiskt bistånd

- Familjehemsersättning

Vid beräkning av familjens behov ska det placerade barnet inte tas med i beräkningen. Omkostnadsersättningen räknas inte som inkomst. Den del av ersättningen som utgör arvode, ska efter avdrag för skatt betraktas som inkomst och reducera behovet av bistånd. För familjehem som blivit särskilt förordnad vårdnadshavare enligt avtal gäller samma beräkningssätt som för familjehem.

- Stipendier

De som är villkorade eller riktade till särskilda ändamål. Bedömning av hur ett stipendium ska reducera ekonomiskt bistånd får göras från fall till fall.

- Handikappersättning och vårdbidrag

Beträffande handikappersättning och merkostnadsersättning vid vårdbidrag är det viktigt att kontrollera vilka kostnader ersättningen ska täcka, om det är kostnader för sådant som ingår i beviljat bistånd, då dessa kostnader således inte ska täckas av ekonomiskt bistånd. En prövning behöver göras i varje enskilt fall.

Inkomster som inte reducerar ekonomiskt bistånd

Det finns även inkomster som inte reducerar biståndet. Utöver följande exempel kan det även finnas andra inkomster som inte reducerar biståndet, individuell bedömning sker från fall till fall:

- Extra tillägg till studiebidrag till gymnasiestuderande ungdomar
- Stipendier eller fondmedel som utbetalats efter en social bedömning, till exempel från FVO (Föreningen för välgörenhetens ordnande), kyrkliga samfund eller kommunen

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Försäkringsersättning eller skadestånd, ekonomisk del avsett för särskilt ändamål som till exempel ersättning för läkar- eller tandvårdsbehov som uppkommit av skadan
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort
- Utbetalning av ersättning enligt lagen (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försummelse i samhällsvården av barn och unga i vissa fall

Jobbstimulans – särskild beräkningsgrund

Om en sökande uppfyller vissa villkor innebär den särskilda beräkningsregeln i 4 kap 1 b § SoL att 25 procent av nettoinkomsten inte ska beaktas vid prövningen av ekonomiskt bistånd.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handlägningsprocessen och Socialstyrelsens meddelandeblad nr 7/2013 Ändringar i socialtjänstlagen den 1 juli 2013 som gäller ekonomiskt bistånd.

Överskjutande inkomst från tidigare månader

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Handlägningsprocessen, Avsnitt inkomstperiod och beräkningsperiod.

3.7.2 Tillgångar

Alla realiserbara tillgångar ska användas för den enskildes försörjning innan han eller hon har rätt till bistånd. Med realiserbara tillgångar menas bankmedel, aktier eller andra värdepapper, bil, båt, fastighet, guld, dyrbara konst- eller samlarföremål, etc. Även utländska tillgångar påverkar rätten till bistånd. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av rätten till bistånd.

Bankmedel, aktier, obligationer - Huvudprincipen är att bistånd inte ska beviljas sökande som har tillgångar i form av kontanta medel eller värdepapper.

Bil - Grundprincipen är att bilen är en lätt realiserbar tillgång och krav bör ställas på att bilen avyttras efter högst 1 månad. Vid särskilda skäl kan bistånd beviljas trots innehav av bil, till exempel om bilen är en förutsättning för att ta sig till och från arbete, eller om bilen behövs av någon anledning med hänsyn till barnperspektivet, till exempel om barnet har särskilda behov och bilen behövs på grund av detta. *Se*

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

vidare i Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd, kapitel Prövning av rätten till bistånd.

Bosparande - Alla former av bosparande räknas som realiserbar tillgång. Undantag från denna princip kan göras när biståndsbehovet bedöms som kortvarigt, högst tre månader, eller om den sökande saknar egen bostad. I dessa fall godtas endast innestående kapital i bosparande eller liknande upp till den nivå som krävs för bibehållen kötid eller för att kunna bo kvar. I bedömningen ingår även om personen står i bostadskö i Gnesta kommun eller andra närliggande kommuner.

Bostadsrätt/Villa - För information om bostadsrätt och villa *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnittet Boende och boendekostnader.

Fritidshus/fastighet - För mer information om fritidshus/fastighet *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Försörjningsstöd, avsnittet Boende och boendekostnader.

Pensionssparande - Pensionssparande räknas i princip som en tillgång. Möjligheten att ta ut pensionssparande ska alltid prövas och om detta är omöjligt, ska detta inte räknas med.

Barns inkomster och tillgångar - Hemmavarande barns och skolungdomars inkomster av eget arbete ska, enligt 4 kap 1a § SoL, till en del inte beaktas vid bedömningen av rätt till bistånd. Till skolungdomar räknas ungdomar som inte fyllt 21 år som studerar i grundskolan, gymnasieskolan eller annan jämförlig grundutbildning. Barn får även ha ett visst sparkapital i syfte att detta ska kunna användas för större kostnader för barnets räkning. Om barn har inkomster och tillgångar utöver vad barnet själv får disponera, bör inkomsten räknas av mot barnets del i familjens kostnader inklusive barnets del av boendekostnaden. Observera att denna regel inte kan kombineras med jobbstimulansen. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd.

3.7.3 Hushållstyper

Sammanboende med hushållsgemenskap

Det finns två typer av sammanboende med hushållsgemenskap. Den ena typen är vuxna som oavsett kön lever under äktenskapsliknande förhållanden. *Makar, registrerade partners och sambor* har försörjningsplikt gentemot varandra vilket innebär att mellan dessa gäller hushållsgemenskap som innebär ömsesidigt ansvar för alla kostnader i hushållet.

Sammanboende med hushållsgemenskap ska ansöka om ekonomiskt bistånd tillsammans och bådas sammanräknade inkomster och utgifter ska ligga till grund för

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

beräkning av biståndsbehovet. Det innebär att om den ena parten inte har rätt till bistånd påverkar det hela hushållet.

Endast om det är uppenbart olämpligt att makar/sambor har gemensam ekonomi, exempelvis när våld i nära relationer förekommer, eller då någon av makarna är oförmögen att ta sitt ansvar för resten av familjen ska principen om gemensam försörjningsplikt frångås och makarnas kan handläggas var för sig. Undantag kan även göras vid akuta nödsituationer.

Hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär. Under vissa förhållanden, se nedan om Giftna men ej sammanboende, gäller den även efter parterna flyttat isär. Endast om särskilda skäl finns kan man räkna separat på någon som lever i denna typ av hushållsgemenskap. I så fall ska halva normen för makar/sammanboende användas och hälften av övriga gemensamma utgifter räknas in i månadsbehovet.

Övriga sammanboende med hushållsgemenskap - Den andra typen av hushållsgemenskap är mer begränsad. Det gäller personer som bor ihop och delar vissa kostnader men inte har ekonomiskt ansvar för varandra, till exempel vuxna barn som bor kvar hemma eller vänner eller nära släktingar som delar lägenhet. För denna grupp används en särskild norm som är beräknad utifrån storleken på hushållet, så kallad sammanboende-var-för-sig-norm. Konstruktionen på denna norm innebär att de personliga kostnaderna inom normen beviljas som för ensamstående, men de hushållsgemensamma kostnaderna beviljas endast med den andel av hushållet som den sökande utgör, barnen inräknade. Om flera vuxna delar hushåll varav några är par så ska de som utgör par räknas enligt sammanboendenorm och de som är ensamstående enligt sammanboende-var-för-sig-norm.

Hushållsgemenskap gäller normalt från den dag sammanflyttning sker. Exempel på situationer när hel hushållsgemenskap gäller redan från första månaden är när ett par väntar barn eller då de sökt och stått i kö för att få bostad tillsammans. Om sammanboendet är oplanerat och osäkert kan undantag från principen om ekonomisk hushållsgemenskap göras upp till sex månader. Avsteg från principen kan också göras om det ur rehabiliteringssynpunkt eller av andra sociala skäl framstår som viktigt med delad ekonomi.

Även denna form av hushållsgemenskap gäller till dess parterna flyttar isär.

Giftna men ej sammanboende

Giftna makar är enligt lagstiftning försörjningspliktiga gentemot varandra och försörjningsplikten kvarstår även om makarna har skilda hushåll. Prövningen av bistånd ska utgå från denna princip om ömsesidig försörjningsplikt. Den gemensamma inkomsten ligger till grund för bedömning av bistånd och hänsyn ska

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

inte tas till fördrade omkostnader på grund av skilda hushåll. Bistånd beviljas endast till en boendekostnad. Även om t.ex. den ena parten vistas utomlands eller sitter i fängelse kvarstår försörjningsplikten.

En utredning ska däremot alltid göras om den andra personens möjligheter att försörja sin partner t.ex. om den ena parten befinner sig utomlands i avvaktan på beslut om uppehållstillstånd eller är i fängelse. Hänsyn ska även tas till vilka möjligheter det finns från respektive land att få fram uppgifter och handlingar. Om ens partner är försvunnen kan bistånd beviljas om det är styrkt och efter en individuell bedömning.

Ansökan om äktenskapsskillnad – Vid äktenskapsskillnad gäller försörjningsplikten till dess att tingsrätten har beslutat att den är slutgiltig och ansökan om ekonomiskt bistånd prövas tillsammans under denna tid. Om den ena parten inte bidrar till försörjningen kan en ansökan om stämning lämnas till domstolen. Observera att särskilda regler gäller om det förekommer våld i nära relationer.

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Hur genomförs kontrollerna vid ansökan om bistånd? samt Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Medlemmar i hushållet och kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Genom andras personers inkomster och tillgångar.

Inneboende

För sökande som är inneboende räknas personen inte ha hushållsgemenskap med den/dem som han eller hon är inneboende hos. För att betraktas som inneboende ska den sökandes hushåll som huvudregel disponera eget rum i bostaden, även om en individuell bedömning alltid behöver göras utifrån omständigheterna. Dessa sökanden ska ha bistånd enligt vanlig norm för ensamstående. Om avtalet mellan hyresvärden och den inneboende innebär att vissa hushållsutgifter som till exempel telefon, förbrukningsvaror, ingår i hyran kan normen anpassas efter det.

Hushåll med underåriga barn

Föräldrarna ska ta ut full föräldrapenning till dess barnomsorgsplats erbjuds. Vid parallellt deltagande i arbetssökarverksamhet får ersättningsdagarna delas upp mellan föräldrarna. Föräldrarna har rätt att spara del av föräldrapenning. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Genom socialförsäkringsförmåner och andra ersättningar och kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Förmåner under föräldraledighet.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Barnet ska omgående anmälas till barnomsorgskön och bekräftelse på platsansökan ska visas upp. Den som har bistånd i avvaktan på plats i förskoleverksamhet är skyldig att ta första anvisning av plats för att ha rätt till fortsatt bistånd. Undantag från denna princip bör göras om barn av psykiska eller medicinska skäl är i behov av särskild typ av förskoleverksamhet eller av senareläggning av inträdet i verksamheten. Behovet ska vara styrkt med läkarintyg. För tid efter att barnomsorgsplats erhållits föreligger ingen rätt att vara föräldraledig viss tid. Föräldraledighetslagen (1995:587) reglerar endast förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare.

Gymnasiestuderande ungdom

Föräldrarna har försörjningskyldighet för ungdomar upp till 21 år förutsatt att de studerar i grundskola, gymnasieskola eller annan jämförligt grundutbildning, och ska då räknas in som barn i hushållets norm. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Ungdomar under 21 år som går i gymnasiet.

Hushåll där barn bor växelvis hos föräldrarna

Om barnet eller barnen bor ungefär lika mycket hos båda föräldrarna ska halva barnbidraget räknas som inkomst och halva normen som utgift. Även övriga utgifter för barnet förutsätts delas mellan föräldrarna, exempelvis beviljas övrigt ekonomiskt bistånd med halva barnomsorgsavgiften, medicinkostnaden etc.

Se vidare i riktlinjerna beträffande umgängesbarn, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Merkostnader för umgänge med barn.

Bistånd till barn och ungdom vid övergång från yngre till äldre åldersgrupp

När ett barn övergår från yngre till äldre åldersgrupp i normberäkningen enligt normen ska det nya normbeloppet räknas från och med den månad barnet fyller år, oavsett när i månaden det inträffar. Åldern måste därför observeras vid varje utredningstillfälle.

Underårig som bildat familj

Förälder har kvar sitt försörjningsansvar för underårigt barn även om den underåriga själv blir förälder. Däremot har de inget försörjningsansvar för barnbarnet.

Vid giftermål övertar make/maka försörjningsplikten för underårig eller upp till 21 år vid studier i grundskola, gymnasium eller annan jämförlig grundutbildning. Om maken/makan inte kan fullgöra sin försörjningsplikt, primär försörjningsplikt, har den underåriges föräldrar försörjningsplikt, sekundär försörjningsplikt.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

4 Olika gruppers förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd

4.1 Arbetslösa

Den som inte kan försörja sig men som kan arbeta har rätt till försörjningsstöd om han eller hon står till arbetsmarknadens förfogande. Om det finns godtagbara skäl har den enskilde rätt till försörjningsstöd även om han eller hon inte står till arbetsmarknadens förfogande.

Den som är arbetslös och söker ekonomiskt bistånd ska erbjudas stöd i sitt arbetssökande genom strukturerade insatser för att öka sina möjligheter att få en anställning. De insatser som ges ska alltid föregås av en individuell bedömning av personens behov och förmåga.

En utredning för att klargöra förutsättningarna för självförsörjning ska göras. Utifrån denna görs en planering tillsammans med den enskilde och en tidsbegränsad förändringsplan ska upprättas. I arbetet ska stöd- och motivationssamtal ingå, liksom även en skyldighet för den arbetslöse att redovisa sitt arbetssökande. Förändringsplanen ska regelbundet följas upp och eventuella korrigeringar ska göras i samband med utvärderingen.

Kraven på en arbetslös biståndssökande kan ingå som ett led i prövningen antingen jämlikt 4 kap. 1 § SoL eller 4 kap. 4-5 §§ SoL. Det är viktigt att det i utredning och beslut anges vilka lagrum som tillämpas.

Vad som kan vara godtagbara skäl att inte stå till arbetsmarknadens förfogande måste bedömas utifrån den enskildes behov och förutsättningar. Det kan exempelvis vara fråga om den sökandens egen sjukdom, sjukdom i familjen, andra viktiga eller överhängande familjeangelägenheter, arbetets art i förhållande till den enskildes personliga förutsättningar, att arbetsförhållandena på en anvisas arbetsplats inte lever upp till vad som krävs för att förebygga ohälsa eller olycksfall eller att anställningsformerna inte är förenliga med de förmåner som arbetstagare får som är anställda enligt kollektivavtal och sociala omständigheter.

Kommunen bör uppmana till och underlätta för flytt till arbete. Med utgångspunkt i barnets bästa och utifrån kunskapen om att barn med yrkesarbetande föräldrar har bättre förutsättningar i sina liv än barn i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd, kan det vara motiverat att även barnfamiljer flyttar för att föräldrarna långsiktigt ska kunna försörja sig genom arbete. Arbetets varaktighet och omfattning måste

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

övervägas, liksom konsekvenserna av en flytt för övriga familjemedlemmar. I dessa fall är det särskilt viktigt att genomföra en barnkonsekvensanalys.

Att stå till arbetsmarknadens förfogande – Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Prövningen av om behovet kan tillgodoses genom arbete och tillhörande avsnitt där innebörden av kravet att stå till arbetsmarknadens förfogande preciseras.

Socialtjänsten får kräva att en person deltar i *praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet* enligt 4 kap. 4 § SoL. Beslut om bistånd prövas då enligt 4 kap. 5 § SoL. Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Arbetslösa med otillräcklig A-kassa/Alfakassa

Den som har ersättning från A-kassa eller Alfakassa riskerar att förlora denna om de deltar i kommunal aktivering. Olika regler gäller beroende på vilken kassa det gäller. Den sökande måste ha fått ett godkännande från sin A-kassa, vilket ska styrkas med ett intyg, för att kunna delta i av kommunen anordnad verksamhet.

Sökanden som inte bedöms stå till arbetsmarknadens förfogande

Om den enskilde inte bedöms uppfylla kraven på att stå till arbetsmarknadens förfogande, exempelvis genom att inte söka arbete eller vägra delta i exempelvis arbetspraktik eller arbetssökarverksamhet, påverkar detta rätten till bistånd för hela hushållet. Detsamma gäller vid frånvaro från aktivitet utan dokumenterat giltigt skäl. Giltigt skäl kan till exempel vara sjukdom eller vård av barn. I de fall det funnits godtagbara skäl att först i efterhand anmäla giltig frånvaro ska detta inte påverka rätten till bistånd. Beträffande ledighet från arbetssökarverksamhet eller praktik i samband med helgdagar är det de av riksdagen beslutade helgdagarna som gäller.

Frånvaro

Vid frånvaro p.g.a. *sjukdom* se vidare i riktlinjerna i avsnittet Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

Vid frånvaro på grund av *vård av barn* - En arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsinsatser, praktik eller andra insatser och som har barn som är sjukt eller behöver gå till läkare/tandläkare ska sjukanmäla sig på samma sätt som vid egen sjukdom. Sjukdomen ska styrkas med läkarintyg efter mer än fem dagars frånvaro. Skriftlig dokumentation ska alltid uppvisas vid besök hos läkare eller myndighet som hindrar deltagande i arbetssökarverksamhet.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Ordinarie förskolas/skolas eventuella semesterstängning utgör inget hinder för att stå till arbetsmarknadens förfogande, eftersom föräldrarna alltid erbjuds alternativ barnomsorgsplats. Möjligheten att spara föräldrapenning och använda vid inskolning på förskola finns även för personer som uppbär ekonomiskt bistånd. Frånvaro vid inskolning påverkar inte rätten till bistånd.

Ledighet under sommaren - Personer som har barn som är yngre än 16 år, har möjlighet att vara lediga under fyra veckor under sommaren med sina barn och ändå ha rätt till bistånd om nämnden har anvisat till praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet enligt 4 kap. 4 § SoL. Om båda föräldrarna i hushållet är aktuella på VuA innebär det att barnet ges möjlighet att vara hemma med en eller båda föräldrarna under sammanlagt fyra veckor. En förutsättning är att hushållet i övrigt är berättigade bistånd. Möjligheten till avlönat arbete har däremot företräde för ledigheten. När en person arbetar faller rätten till semester in.

Syftet med föräldrars rätt till ledighet är att uppfylla FN:s konvention om barns rättigheter. Enligt artikel 31 har barn rätt till lek, vila och fritid. Det är således barnets rätt till ledighet som är i fokus. Från 16 års ålder är det vanligt att ungdomar sommarjobbar och inte längre är beroende av att föräldrarna ska vara hemma för att de ska vara lediga. I Gnesta kommun erbjuds ungdomar mellan 16-18 år möjligheten att söka sommarjobb inom kommunala verksamheter.

Ledigheten ska planeras sammanhängande. Med sommaren bör avses den tid som de barn som går i skolan har sommarlov. Vilka veckor som bestäms påverkas av familjens situation och planeringen ska göras tillsammans med VuA och familjens socialsekreterare.

För att en förälder ska ha rätt till ledighet med bibehållet bistånd krävs att barnet/barnen är lediga från förskoleverksamheten eller barnomsorgen. I och med detta innebär det att föräldern måste meddela till barnomsorgen att barnet kommer att vara ledigt under fyra veckor. Viktigt är att det finns en planering för barnomsorg övrig tid som föräldern inte är ledig under sommaren för att föräldern ska kunna fullfölja den uppgjorda planeringen. Om familjen har en annan lösning via det egna nätverket än barnomsorg eller förskoleverksamhet men har barn som är yngre än 16 år har även dessa föräldrar samma möjligheter att vara hemma med barnen under den här tiden.

Personer som har sagt upp sig

Om den sökande blivit arbetslös på grund av att denne sagt upp sig på egen begäran är huvudprincipen att ekonomiskt bistånd inte ska kompensera för den avstängning från arbetslöshetsersättning som uppsägningen medför. Om den arbetslöse i övrigt

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning inträder. Om den sökande åberopar att denne har haft synnerliga skäl att säga upp sig ska denne uppmanas att i första hand försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd. En bedömning ska alltid göras i det enskilda fallet.

För personer som har sagt upp sig på egen begäran men inte har rätt till arbetslöshetsersättning gäller motsvarande princip, dvs. om den arbetslöse i övrigt uppfyller förutsättningarna är denne berättigad till ekonomiskt bistånd först från den dag rätten till arbetslöshetsersättning skulle ha inträtt om denne hade omfattats av sådan ersättning.

Arbetslösa med otillräcklig föräldrapenning

Se vidare i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Hushåll med underåriga barn.

4.2 Företagare

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte till den som är egen företagare. Företagare konkurrerar med andra näringsidkare och om bistånd beviljas skulle det leda till att den näringsidkare som inte behövde ta ut lön skulle få en otillbörlig konkurrensfördel. Om en person har ett företag eller ett uppdrag i företag ska alltid eventuella inkomster och tillgångar i företaget utredas.

Företaget i sig kan representera en realiserbar tillgång men det kan variera beroende på företagsform. Utöver att bedriva näringsverksamhet kan en person även ha funktionärs- eller styrelseuppdrag vilket i regel innebär någon form av ersättning för sitt engagemang i företaget.

Om en person driver ett eget företag och ansöker om ekonomiskt bistånd måste personen i första hand ta ut avtalsenlig lön. Om personen inte kan försörja sig på den egna verksamheten kan socialtjänsten hänvisa personen till att avveckla företaget och ställa sig till arbetsmarknadens förfogande.

I varje enskilt fall behöver en individuell prövning göras. I detta ingår att bedöma vilket resultatet blir för den enskilda om bistånd beviljas eller inte. För ytterligare vägledning se avgörande från Högsta förvaltningsdomstolen, tidigare Regeringsrätten (RÅ) RÅ 2000 ref 37.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Bistånd kan beviljas vid vissa undantag:

- Vid akut eller tillfälligt behov av bistånd.
- Under tiden den enskilde har en arbetsmarknadsinsats för att starta företag och uppbär ersättning från Arbetsförmedlingen. Insatsen kan pågå i sex månader.

Ytterligare vägledning kan inhämtas från Skatteverket eller Bolagsverket.

4.3 Inskrivna för kriminalvård eller rättspsykiatrisk vård

Personer som dömts till fängelsestraff ska själva ta reda på om de har möjlighet att omgående påbörja verkställigheten. I så fall ska detta ske. Vid ansökan om bistånd i avvaktan fängelsestraff kan behovet tillgodoses genom att den sökande inställer sig hos kriminalvården. I de fall personen inte omedelbart kan påbörja verkställigheten kan bistånd beviljas i avvaktan på verkställighet.

För personer inskrivna inom kriminalvården ska kriminalvårdsmyndigheten svara för alla kostnader under verkställighetstiden, undantag gäller till exempel boendekostnad.

Personer dömda till kriminalvård kan i vissa fall beviljas bistånd till hyra under verkställighetstiden. Vid bedömning ska beaktas den sökandes hyresförhållande, straffets längd, egen förmåga att betala hela eller del av hyran, samt rehabiliteringsaspekten. Sökandens möjlighet till inkomst från arbete inom kriminalvårdsanstalten ska utredas innan ekonomiskt bistånd beviljas.

Om hyresavtal sägs upp kan det bli aktuellt med bistånd till kostnad för förvaring av bohaget. Denna bör ses i förhållande till kostnad för nyanskaffning av möbler och husgeråd i kombination med förvaring av en mindre del personligt lösöre.

Häktade, inklusive de som genomgår rättspsykiatrisk undersökning, kan ansöka om häktesbidrag från kriminalvården och ska inte beviljas fickpengar. Häktade har rätt till bistånd från socialtjänsten till hyra om inte behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Den som vårdas enligt lagen (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård eller är omhändertagen enligt smittskyddslagen (2004:168) har rätt till ekonomiskt bistånd på samma villkor som personer inskrivna för vård inom socialtjänsten, till exempel missbruksvård. Observera att dömda till rättspsykiatrisk vård kan ha kvar rätten till vissa ersättningar från Försäkringskassan vilket bör utredas innan bistånd beviljas.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt, Gränsen mot hälso- och sjukvård och kriminalvård, avsnitt Folkbokföringskommunens ansvar.
- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boendekostnad under fängelsevistelse.

Intensivövervakning med elektronisk kontroll – s.k. fotboja

Fotboja förekommer dels som påföljd vid korta straff och dels som ett led i förberedelserna för frigivning, s.k. IÖV (intensivövervakning med elektronisk kontroll) -utsluss. Vid IÖV-utsluss är personen fortfarande inskriven i anstalt och har inte rätt till försörjningsstöd, utan reglerna för inskrivna inom kriminalvården gäller.

Personer som avtjänar straff med fotboja jämställs med frivårdsklient och har exempelvis rätt att fortsätta uppbära eventuell pension eller sjukpenning, dock inte ersättning från A-kassa. Om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt har personen rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning. Om verkställigheten med fotboja upphävs och övergår till anstaltsvård gäller i stället reglerna för inskrivna inom kriminalvården.

Ekonomiskt bistånd till eventuella merkostnader på grund av intensivövervakningen, som avgifter, telefoninstallation eller resor till och från aktiviteter, ska inte beviljas då dessa bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Kontraktsvård

Kontraktsvård är ett alternativ till fängelse som innebär att den dömda får genomgå missbruksbehandling där kriminalvården och socialtjänsten upprättar en gemensam behandlingsplan. Kriminalvården har kostnadsansvaret för behandlingen fram till tänkt dag för villkorlig frigivning.

Vid behandling på institution står kriminalvården för alla kostnader till vårdgivaren i samband med placeringen såsom fickpengar, drogkontroller, sjukvårdskostnader, resor, klädutrustning, fritids- och sportutrustning och hygienartiklar. I dessa fall ska försörjningsstöd inte beviljas.

Om behandlingen sker i öppenvård bekostar kriminalvården enbart den behandling och de kontroller som följer av behandlingsplanen. Klientens behov av försörjningsstöd ska prövas av socialtjänsten.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Samhällstjänst

Samhällstjänsten ska utföras under den dömdes fritid under kontroll av frivårdsmyndigheten. Den dömd kan behålla sitt ordinarie arbete, studera eller vara aktivt arbetssökande. Att en biståndssökande person är dömd till samhällstjänst ska inte påverka socialtjänstens krav på att stå till arbetsmarknadens förfogande på heltid, och till exempel delta i praktik.

4.3.1 Inskrivna för vård eller behandling inom socialtjänsten

Personer som beviljas heldygnsvård eller behandling som en insats med stöd av socialtjänstlagen är berättigade till bistånd på samma villkor som andra. Kostnader som den sökande inte har under vårdtiden ska dock inte omfattas av försörjningsstödet. *Se vidare* i riktlinjerna gällande vilket bistånd som beviljas, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Bistånd vid institutionsvistelse.

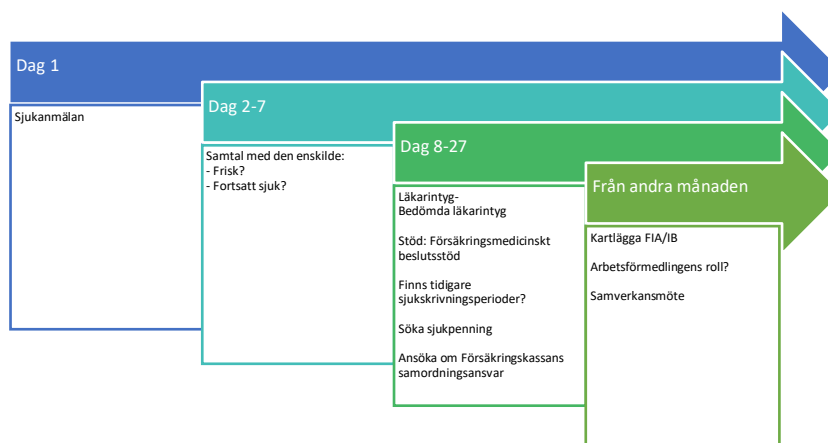
Reskostnader - Bistånd till resor i samband med institutionsvård, till exempel för informationssamtal, in- och utskrivning på institutionen samt möten med socialsekreterare, ska belasta konto för vårdkostnader. Observera att vissa resor kan ingå i vårdavgiften, till exempel resor till läkare eller tandläkare.

Ungdomar under 18 år som bor i stöd- eller träningsboende

Barn under 18 år som inte kan bo hemma utan måste erhålla boende genom socialtjänstens försorg utanför hemmet ska ha ett placeringsbeslut där även omsorgen om barnet tillgodoses genom placeringen. Barnets boende och omsorg tillgodoses i dessa fall annars av vårdnadshavaren. Kostnaderna för uppehållet ska då täckas av vårdkostnaden och inte genom försörjningsstöd.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom

När en sökande är sjukskriven handläggs ärendet enligt följande:

Dag 1: En arbetssökande som deltar i arbetsmarknadsinsatser, praktik eller andra insatser och som blir sjuk ska sjukanmäla sig första sjukdagen på motsvarande sätt som en arbetstagare.

Dag 2-7: Socialtjänsten eller VuA (vid aktualitet på VuA) tar kontakt med den enskilde för att utreda orsaken till frånvaron.

Dag 8-27: För att arbetsförmåga vid sjukdom ska godkännas ska en person ha ett läkarutlåtande som styrker oförmåga att arbeta eller delta i insatser, helt eller delvis. Det är inte sjukdomen i sig som bedöms utan arbetsförmågan. Vid frånvaro på grund av sjukdom mer än fem dagar ska sjukdomen styrkas med läkarintyg. Socialtjänsten bedömer läkarintyget och behovet av andra insatser. För stöd i bedömningen används Socialstyrelsens försäkringsmedicinska beslutsstöd. Efter sex tillfällen med korttidsfrånvaro eller efter fyra veckors sjukskrivning ska ett rehabiliteringsarbete påbörjas.

Om den enskilde kan ha rätt till sjukpenning ska en ansökan lämnas till Försäkringskassan. Om personen inte har rätt till sjukpenning ska vid behov en ansökan om samordning av rehabiliteringsinsatser lämnas till Försäkringskassan. Arbetsförmedlingen har även ett ansvar för arbetslivsinriktad rehabilitering för arbetssökande.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Från andra månaden:

Arbetslösa som är sjuka ska, om det utifrån medicinsk utredning bedöms lämpligt, erbjudas rehabiliterande insatser. En kartläggning av den enskildes situation bör genomföras, stöd i arbetet är antingen Initial bedömning (IB del 3) eller Förutsättningar inför arbetet (FIA).

Om Försäkringskassan gör bedömningen att personen har arbetsförmåga, men däremot inte personens läkare skall Försäkringskassans bedömning gälla för socialtjänsten. För att vara berättigad till bistånd ska personen medverka till behandling och rehabilitering i syfte att bli arbetsför. Arbetslösa som är deltidssjukskrivna ska delta i arbetssökarverksamhet i förhållande till sjukskrivningens omfattning. Arbetsförmedlingen har ett ansvar att ge arbetslivsinriktad rehabilitering. Insatser ska erbjudas i form av samverkan med konsultläkare, vårdcentral, psykiatrimottagning och försäkringskassa. Den som inte kan arbeta på grund av sjukdom ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras ansöka om sjukersättning eller aktivitetsersättning.

Rehabilitering/samverkansmöte

Socialtjänsten och/eller Försäkringskassan sammankallar till ett möte för att diskutera behovet av rehabilitering. Utöver socialsekreterare och den enskilde bjuds även berörda samverkansparter in. Det kan till exempel vara landstinget, Arbetsförmedlingen, VuA eller annan enhet inom socialtjänsten.

Sjukersättning eller aktivitetsersättning

Om sjukdomen är av sådan art att sjukskrivande läkare bedömer att arbetsförmågan inte kommer att återfås inom all överskådlig framtid kan ansökan om sjukersättning göras. Om den sökande är under 30 år kan ansökan om aktivitetsersättning göras om arbetsförmågan bedöms vara nedsatt minst ett år.

Avslag på ansökan om ersättning från Försäkringskassan

Vid avslag på sökt ersättning från Försäkringskassan till exempel sjukpenning eller sjukersättning/aktivitetsersättning behöver sökande lämna in beslutsunderlaget till socialsekreterare. Om Försäkringskassan bedömt att det inte finns en nedsatt arbetsförmåga är det utgångspunkten även för den fortsatta planeringen hos socialtjänsten.

4.3.2 Personer med sociala och medicinska problem

Människor har i regel betydande resurser även i de fall där det kan finnas svårigheter så som missbruk eller psykisk ohälsa. Personer med denna typ av problematik har oftast behov av insatser från andra enheter inom socialtjänsten eller från landstinget och här samverkan mycket viktig.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska den enskilde medverka i planering i syfte att bli arbetsför eller medverka till att få annan ersättning ur det generella socialförsäkringssystemet.

Personer med missbruksproblem

De krav som kan ställas enligt socialtjänstlagen kan inte användas på samma sätt för sökanden som har allvarliga missbruksproblem. Vid missbruksproblem är det viktigt att alla verksamhetsområden inom socialtjänsten där personen är aktuell samverkar och arbetar tillsammans med personen. Samverkan med andra myndigheter så som landstinget kan även vara aktuellt. Gnesta kommuns medborgare bör kunna erbjudas nattlogi. Nattlogi för hemlösa personer över 20 år gäller då personen är skriven i Gnesta kommun sedan minst sex månader.

Gnesta kommun utgår från Socialstyrelsens definition av hemlöshet som omfattar allt från personer i akut brist på tak över huvudet till mer långvariga boendeformer med en kontraktsform som inte kan jämföras med eget boende. *Se vidare* på Socialstyrelsens hemsida på Hemlöshetssituationer.

Socialtjänsten kan inte ställa krav på att en person med allvarligt missbruksproblem ska följa en viss behandlingsplan för att vara biståndsberättigad. En individuell bedömning behöver göras gällande de krav som ställs på arbetssökande i övrigt. Kravet på att delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet kan tillämpas på personer med lindrigare missbruksproblem men ska inte ersätta vård och behandling. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet.

Om en sökande med denna typ av problematik inte medverkar, helt eller i stor utsträckning, i socialtjänstens arbete för att utarbeta en förändringsplan eller att göra en utredning så kan detta dock utgöra grund för att reducera biståndet. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Övrigt reducerat försörjningsstöd.

Personer med psykisk ohälsa

När det gäller personer med svår psykisk ohälsa och beteendemässiga störningar måste socialtjänsten först utreda de grundläggande problemens påverkan på den sökandes möjligheter att till exempel stå till arbetsmarknadens förfogande, innan ställning tas till hur socialtjänsten på bästa sätt kan stärka hans eller hennes framtida försörjningsförmåga. I arbetet med personer med svår psykisk ohälsa är det oftast nödvändigt att samverka med andra verksamhetsområden inom socialtjänsten och

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

med landstinget. Om personen är sjukskriven *se även vidare* i riktlinjerna, avsnitt Personer som har nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom.

En individuell bedömning behöver göras gällande de krav som ställs på arbetsökande i övrigt. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Kravet att delta i praktik eller annan kompetenshögjande verksamhet.

4.3.3 Personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd

Ekonomiskt bistånd är tänkt att vara ett bistånd under en kortare period men andelen personer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd ökar. Definitionen av långvarigt biståndsbehov är när ett hushåll har fått bistånd minst tio månader under kalenderåret.

När en person lever på ekonomiskt bistånd en längre tid kan särskilt vissa områden behöva beaktas extra. Det kan till exempel gälla fritid, rekreation, tandvård/läkarvård, hemutrustning eller kläder. Det gäller särskilt barnfamiljer men även hushåll utan barn. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

Socialtjänsten ansvarar för att informera och diskutera med den enskilde vilket behov den har. När ett hushåll har varit aktuella längre än tio månader ska de erbjudas regelbundna besök för att diskutera dessa frågor.

Vid behov av vidare utredning om den enskildes situation ska bedömningsinstrumentet FIA användas, *se vidare* i Gnesta kommuns användarmanual för FIA.

4.3.4 Personer som tillfälligt vistas på annan ort i Sverige eller utomlands

Huvudprincipen är att bistånd inte beviljas vid utlandsvistelse. Socialtjänstens vistelsebegrepp ska däremot inte tolkas så att den som får ekonomiskt bistånd har reseförbud. En kortvarig resa som varken påverkar försörjningen eller försämrar möjligheterna till framtida försörjning i Sverige påverkar alltså inte rätten till bistånd så länge personen uppfyller de krav som ställts för rätt till bistånd.

Det kan undantagsvis också finnas rätt till bistånd under tillfällig vistelse utomlands om det exempelvis är nödvändigt i samband med sjukdom eller begravning. Med tillfällig vistelse menas en kortare resa på en eller ett par veckor. En resa ska ske i samråd med socialtjänsten. En bedömning görs i varje enskilt fall. Vid bedömningen ska beaktas resans påverkan för den enskilde att bli självförsörjande och hur det påverkar fortsatt behov av bistånd, t.ex. om pengarna kan användas till personens uppehälle.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

4.3.5 Personer som tillfälligt vistas i kommunen

En person som tillfälligt vistas i kommunen kan beviljas bistånd för att förhindra en nödsituation. Biståndet kan t.ex. vara en biljett till hemkommunen eller hemort inom Norden. Bistånd kan även beviljas till matpengar. Om hemresan kan påbörjas först nästa dag kan även nattlogi beviljas efter särskild prövning. Om det finns barn i familjen ska deras behov särskilt beaktas och en barnkonsekvensanalys göras.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsens för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar. *Se även vidare* i riktlinjerna, avsnitt Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

4.3.6 Personer med äldreförsörjningsstöd eller pension

Personer som är 65 år och äldre som har låg eller ingen pension och ansöker om försörjningsstöd ska hänvisas till Pensionsmyndigheten för att ansöka om äldreförsörjningsstöd istället. Om försörjningsstöd beviljas i avvaktan beslut hos Pensionsmyndigheten ska det återsökas av kravhandläggaren enligt gällande rutiner.

Personer med pension eller äldreförsörjningsstöd som ansöker om ekonomiskt bistånd till exempelvis tandvård eller glasögon kan beviljas detta efter sedvanlig prövning av deras egna möjligheter att betala dessa utgifter.

4.4 Studerande

4.4.1 Vuxenstuderande

Studerande vars studier kan finansieras med studiemedel ska som huvudregel inte beviljas ekonomiskt bistånd. Vuxenutbildning ska i första hand finansieras genom det statliga studiemedelssystemet eller med aktivitetsstöd via Arbetsförmedlingen. Utgångspunkten är att vuxenstuderande inte står till arbetsmarknadens förfogande och därför inte är berättigade till bistånd.

Om en person har studerat men avslutar sina studier och söker ekonomiskt bistånd är utgångspunkten att de ska ha planerat för sin ekonomi efter avslutade studier t.ex. genom att i god tid börja söka arbete.

Bistånd kan beviljas vid korta tidsbegränsade kurser inom ramen för de insatser som erbjuds arbetslösa, där den sökande samtidigt söker arbete. Den sökande ska när som helst vara beredd att avbryta kursen för att påbörja erbjudet arbete.

I undantagsfall kan dock, efter individuell behovsprövning, ekonomiskt bistånd beviljas för vuxenstudier, se vidare punkterna nedan. Om bistånd beviljas till studerande ingår även rimlig kostnad för böcker och annat studiematerial.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

- Studerande under studieuppehåll

Socialtjänsten ska begära att den som under studieuppehåll behöver ekonomiskt bistånd ska delta i anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Den studerande ska kunna visa att den i god tid sökt feriearbete då inkomstbortfallet är en förutsägbar situation som han eller hon kunnat planera inför. Om den sökande har fått arbete och ansöker om ekonomiskt bistånd i avvaktan på första lön eller arbetslöshetsersättning beviljas försörjningsstöd mot återbetalning enligt 9 kap. 2 § SoL.

- Studerande som har familj

Ekonomiskt bistånd beviljas som huvudregel inte under pågående studier. I familjer med två vuxna som båda saknar arbete, där den ena personen studerar med fullt studiemedel, dvs. uppbär lånedel, bidragsdel och eventuella tillägg, och den andra personen uppfyller förutsättningarna för rätt till bistånd kan familjen beviljas ekonomiskt bistånd som komplement till studiemedlen. Den studerandes månadsinkomst räknas ut genom att det sammanlagda beviljade studiemedelsbeloppet fördelas på det antal studiemånader som terminen omfattar enligt studiemedelsbeslutet.

- Studier med aktivitetsstöd

Arbetsförmedlingen har möjlighet att bevilja aktivitetsstöd för reguljära studier. Aktivitetsstöd och studiemedel kan ej kombineras. Om personen ansöker om kompletterande ekonomiskt bistånd under tiden ska en individuell bedömning göras. Bedömningen ska ske i samråd med Arbetsförmedlingen utifrån syftet med studierna och om det ökar möjligheterna att i framtiden bli självförsörjande genom arbete.

Det finns vissa ytterligare undantag när bistånd kan beviljas till personer som studerar. *Läs mer* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet bistånd, avsnitt Genom andra personers inkomster och tillgångar och avsnitt Genom studiestödsformer.

Yrkesvux

Yrkesvux är en särskild arbetsmarknadspolitisk satsning på yrkesinriktade kurser på gymnasial nivå inom den kommunala vuxenutbildningen. Regeringen har infört ett utökat bidrag för denna utbildning inom ramen för studiemedlet. Arbetslösa som i enlighet med upprättad förändringsplan påbörjar en kurs inom yrkesvux kan beviljas kompletterande försörjningsstöd. En förutsättning för rätten till bistånd är att den sökande uppbär studiemedlets bidrags- och lånedel samt eventuellt tilläggsbidrag för barn.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Studierande med studiestartsstöd

I juli 2017 införde regeringen ersättningsformen studiestartsstöd, som syftar till att öka rekryteringen till studier bland personer med kort utbildning och stort utbildningsbehov för att stärka deras möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Stödet består av bidrag utan inslag av lån och ska utgöra ett komplement till studiemedelssystemet. För att kunna få studiestartsstöd måste personen uppfylla vissa kriterier och godkännas av kommunen. I Gnesta sker rekryteringen av sökande genom VuA:s studie- och yrkesvägledare.

För att studiestartsstödet ska nå önskad effekt är det viktigt att det möjliggör studier för målgruppen. Kompletterande ekonomiskt bistånd kan därför beviljas till studierande med studiestartsstöd, under förutsättning att planeringen skett i samverkan med socialsekreterare och att personen i övrigt uppfyller kraven för att vara berättigad till ekonomiskt bistånd. Studierna som godkänns ska vara tydligt inriktade mot självförsörjning. Om studierna med studiestartsstöd planeras som ett första steg mot vidare studier bör det i bedömningen vägas in om den sökande efter perioden med studiestartsstöd kan bli självförsörjande genom ordinarie studiemedel.

4.4.2 Ungdomar under 21 år som går i skolan

Föräldrar har enligt föräldrabalken försörjningsskyldighet för ungdomar upp till 18 år. Går barnet i skolan efter denna tidpunkt är föräldrarna underhållsskyldiga under den tid som skolgången pågår, dock längst till dess barnet fyller 21 år. Försörjningsplikten gäller till dess gymnasiestudierna avslutas eller den unge fyller 21 år och oavsett om den unge har egen bostad eller inte. Socialtjänsten ska normalt inte vid biståndsprövning ta hänsyn till den extra kostnad det innebär att gymnasiestuderande ungdom har eget boende. Undantag ska göras endast om det finns synnerliga skäl till att den unge inte kan bo kvar hemma. I möjligaste mån ska den unge ingå i föräldrarnas hushåll, men ibland kan det finnas skäl att se honom eller henne som ett eget hushåll. Även i det senare fallet ska om möjligt föräldrarnas ekonomi och förmåga att bidra utredas.

I de fall den unge inte kan bo kvar hemma ska orsaken till det ska alltid utredas och vid behov ske i samråd med barn- och ungdomsenheten. För personer som är under 21 år och inte ännu har avslutat sina gymnasiestudier är det viktigt att socialtjänsten i möjligaste mån försöker stödja den unge att fortsätta sina gymnasiestudier. Detta gäller även i de fall barnet inte kan bo kvar hemma utan beviljas bistånd som ett eget hushåll. Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan och annan jämförlig grundutbildning.

Gör den unge ett uppehåll i sin skolgång är föräldrarna inte underhållsskyldiga under uppehållet men underhållsskyldigheten träder in igen om och när barnet återupptar

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

skolgången. Ferier och tid då barnet på grund av sjukdom är förhindrad att delta i utbildningen anses i praxis utgöra tid då skolgång pågår. Underhållsskyldigheten upphör alltså inte under sommarlovet mellan två årskurser i gymnasieskolan. Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för det kommunala aktivitetsansvaret för ungdomar 16-25 år som inte går i skolan. Sociala förmåner som underhållsstöd och barnbidrag eller studiebidrag ska alltid komma den unge till godo.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Medlemmar i hushållet och avsnitt Ekonomiskt bistånd till barn, samt i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barns inkomster och tillgångar.

För en ungdom som fyllt 18 år som i stället för gymnasiestudier väljer att börja läsa på SFI gäller samma regler som för övriga vuxna och ska hanteras som ett eget hushåll.

4.4.3 Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar

Sökanden som har fyllt 18 år och som saknar föräldrar med försörjningsansvar, exempelvis ensamkommande flyktingbarn, kan beviljas bistånd till sitt uppehälle så länge de studerar på ungdomsgymnasium. Personen ska söka studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag hos CSN. Bestämmelserna i 4 kap 1a § SoL om skolungdomars arbetsinkomster är inte tillämplig eftersom bestämmelsen gäller vid prövningen av föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd. Istället gäller den särskilda beräkningsregeln i 4 kap 1b § SoL, jobbstimulansen. När den unge har fyllt 21 år eller avslutat sina gymnasiestudier handläggs de som övriga vuxna sökande.

4.5 Utländska medborgare

Det finns olika grupper av utländska medborgare vilka presenteras nedan:

- EU-medborgare (med och utan uppehållsrätt)
- Personer utan uppehållstillstånd
- Personer med uppehållstillstånd
- Nordiska medborgare

4.5.1 EU-medborgare

För EU-medborgare gäller det s.k. rörlighetsdirektivet som reglerar unionsmedborgarnas rätt till fri rörlighet inom EU. Reglerna om uppehållsrätt omfattar även medborgare från EES-länderna Island, Liechtenstein, Norge och

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Schweiz. Dessa medborgare omfattas av bestämmelsen i 2 kap. 5 § utlänningslagen, UtlL. Den innebär att uppehållstillstånd inte krävs av utländska medborgare för vistelse i Sverige under de tre första månaderna.

EU-medborgare har rätt att resa in i Sverige utan visum eller uppehållstillstånd och vistas här i tre månader. Efter tre månader måste de uppfylla vissa villkor för att ha uppehållsrätt och därmed få stanna. En EU-medborgare kan återgå till sin rätt att vistas här tillfälligt i tre månader genom att lämna landet och sen återkomma.

Vid en ansökan om ekonomiskt bistånd under de tre första månaderna bedöms deras ansökan på samma sätt som personer som vistas i Sverige utan uppehållstillstånd. Kommunen har det yttersta ansvaret vilket innebär att bistånd för att undanröja akut nöd kan beviljas. Det bör alltid göras en individuell bedömning. Akut bistånd kan t.ex. omfatta bistånd till matpengar, biljett hem och eventuellt logi. Observera särskilt om det finns barn i familjen då en barnkonsekvensanalys alltid ska göras. Hänsyn måste även tas till hur länge familjen vistats i Sverige.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar.

Upphållsrätt

Med uppehållsrätt avses en rätt för EU/ EES-medborgare och deras familjemedlemmar att under vissa förutsättningar vistas i Sverige mer än tre månader utan uppehållstillstånd. Upphållsrätten finns så länge villkoren är uppfyllda. Villkoren för uppehållsrätt varierar beroende på om personen är ekonomiskt aktiv, ekonomiskt icke-aktiv eller är en familjemedlem till en EU/EES-medborgare. En EU/ EES-medborgare som har vistats lagligt i Sverige utan avbrott under minst fem år får permanent uppehållsrätt och kan ansöka om intyg från Migrationsverket om permanent uppehållsrätt.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Bedöma uppehållsrätt

Det är socialtjänsten som måste bedöma om en sökande har uppehållsrätt i Sverige eller inte. Denna bedömning måste göras av respektive socialsekreterare vid tidpunkten för ansökan om ekonomiskt bistånd.

En EES-medborgare har uppehållsrätt om han eller hon

1. är arbetstagare eller egen företagare i Sverige,
2. har kommit till Sverige för att söka arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning,
3. är inskriven som studerande vid en erkänd utbildningsanstalt i Sverige och enligt en försäkran om detta har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning samt har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige, eller
4. har tillräckliga tillgångar för sin och sina familjemedlemmars försörjning och har en heltäckande sjukförsäkring för sig och familjemedlemmarna som gäller i Sverige¹.

I EU-rätten har arbetstagarbegreppet fått en bred tolkning. Varje person som utför ett faktiskt och verkligt arbete ska betraktas som arbetstagare, om inte arbetet som utförs har så begränsad omfattning att det framstår som ett marginellt komplement. EU-domstolen har angett att en helhetsbedömning ska göras utifrån alla omständigheter som avser arten av arbete och arbetsförhållandena. I denna bedömning är tre kriterier avgörande och måste uppfyllas för att någon ska anses vara arbetstagare:

- arbete ska utföras åt någon annan,
- personen ska vara under dennes arbetsledning, och
- arbetet ska ske mot ersättning.²

Med arbetssökande EU-medborgare menas en person som beger sig till ett annat EU-land och aktivt söker arbete. Arbetssökande personer omfattas generellt sett av den grundläggande rätten till fri rörlighet och rätten att vistas i Sverige under tre månader utan uppehållsrätt. Så länge de kan styrka att de fortfarande söker arbete och har en verklig möjlighet att få en anställning har de också rätt att vistas i Sverige utöver de tre månaderna. *Se vidare* i Socialstyrelsens vägledning Rätten till socialt

¹ 3 a kap 3 § UtlL

² Socialstyrelsen (2014), Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området – en vägledning.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

bistånd för medborgare inom EU/EES-området kapitel Uppehållsrätt för olika kategorier av EU/EES-medborgare.

- EU/ EES- medborgare med uppehållsrätt

EU/ EES- medborgare med uppehållsrätt har samma rättigheter som svenska medborgare. Handläggningen ska då ske på samma sätt som för svenska medborgare. För familjemedlemmar gäller huvudprincipen att deras uppehållsrätt är beroende av anknytningen till en EU/ EES-medborgare med uppehållsrätt, så länge de inte själva har fått uppehållsrätt. En familjemedlem som har uppehållsrätt har rätt till likabehandling av socialtjänsten på samma sätt som svenska medborgare.

Se vidare om EU-medborgare och uppehållsrätt i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar och i Socialstyrelsens vägledning Rätten till socialt bistånd för medborgare inom EU/EES-området.

- EU/ EES-medborgare utan uppehållsrätt:

EU/ EES-medborgare utan uppehållsrätt har inte rätt till ekonomiskt bistånd förutom vid akuta situationer. En individuell bedömning ska alltid göras. Ett avslagsbeslut på grund av att en person inte bedöms ha uppehållsrätt ska innehålla en motivering till varför uppehållsrätt inte kan anses föreligga. Vid dessa situationer bör särskilt beaktas om det finns barn i familjen på samma sätt som personer som vistas i Sverige utan tillstånd och barnkonsekvensanalys ska alltid göras vid beslut om ekonomiskt bistånd.

4.5.2 Personer utan uppehållstillstånd

Detta avsnitt avser personer som är tredjelandsmedborgare och som inte omfattas av EU-rätten.

Tillfällig vistelse

Enligt 2 kap. 5 § utlänningslagen, UtL, får en utländsk medborgare tillfälligt vistas i Sverige i högst tre månader utan uppehållstillstånd. I de flesta fall krävs dock ett visum för inresa till Sverige. Utländska medborgare som tillfälligt vistas i Sverige, till exempel turister, affärsresande och säsongarbetare ska vid ekonomiska problem i första hand hänvisas till det egna landets ambassad eller konsulat.

Vid en akut nödsituation har kommunen det yttersta ansvaret och en individuell bedömning ska alltid göras. Akut bistånd kan t.ex. omfatta bistånd till matpengar, biljett hem och eventuellt logi. Om det finns barn i familjen ska deras behov särskilt beaktas och en barnkonsekvensanalys göras.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Observera att det inte längre finns någon underrättelseskyldighet för socialtjänsten gentemot Migrationsverket gällande utländsk medborgare som uppehåller sig i Sverige längre än tre månader utan uppehållstillstånd. Om socialtjänsten behöver ta kontakt med Migrationsverket under sin utredning ska samtycke från den enskilde inhämtas.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar. Se även vidare i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

Personer som inte har tillstånd att vistas i Sverige

Denna grupp benämns ofta som papperslösa. Det avser personer som vistas i landet utan tillstånd. Det kan finnas flera orsaker till att personerna saknar tillstånd att vistas i Sverige. Några exempel kan vara att personen fått avslag på ansökan om uppehållstillstånd och fått ett utvisningsbeslut, deras uppehållstillstånd har löpt ut och de inte har förnyat sin ansökan eller att de aldrig har sökt uppehållstillstånd. Det kan även vara personer på genomresa i Sverige för att söka uppehållstillstånd i något annat land.

Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom slagit fast att personer som fått avslag på ansökan om asyl men håller sig undan för att undgå avvisning fortfarande omfattas av personkretsen enligt LMA, även om de inte har rätt till bistånd enligt LMA. De personer som omfattas av personkretsen enligt LMA har inte rätt till ekonomiskt bistånd enligt 4 kap 1 § SoL. Kommunen är alltså inte skyldig att ge bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL, inte heller nödbistånd för att undgå en akut nödsituation eftersom sådant bistånd förutsätter att man har rätt till försörjningsstöd enligt 4 kap. 1 § SoL. Det finns dock en möjlighet för kommunen att ge bistånd till dessa personer med stöd av 4 kap. 2 § SoL.

Papperslösa har sedan den 1 juli 2013 genom lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd rätt till hälso- och sjukvård som inte kan vänta. Det innebär att papperslösa ges samma rätt till hälso- och sjukvård som asylsökande. Barn som lever som papperslösa har rätt till fullständig hälso- och sjukvård och regelbunden tandvård på samma sätt som bofasta barn. Dessa barn har även rätt till skolgång genom skollagen (2010:108).

Även om personer som omfattas av personkretsen enligt LMA inte har rätt till bistånd enligt 4 kap 1 § SoL har socialtjänsten enligt 2 kap 1 § SoL det yttersta ansvaret för alla som vistas i kommunen. Det yttersta ansvaret innebär till exempel att ge stöd och hjälp i akuta situationer. Samma utredningsförfarande gäller som för andra

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

sökande. En utredning av den enskildes situation ska vara utgångspunkten i prövningen av rätten till bistånd och en individuell bedömning ska alltid göras. Ekonomiskt bistånd kan till exempel beviljas till matpengar. Biståndet beviljas i så fall enligt 4 kap 2 § SoL. Vid bedömningen av akuta situationer se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Vistelsekommunens ansvar.

Barnfamiljer - Socialtjänsten har ett särskilt ansvar för barn, i synnerhet barn som tillhör utsatta grupper. Om det finns barn i hushållet ska detta särskilt beaktas, en barnkonsekvensanalys göras och utifrån socialtjänstlagens samlade verktyg ska kommunen initiera de insatser som är bäst för barnets långsiktiga behov. Barn ska, i de fall det bedöms lämpligt utifrån barnkonsekvensanalysen, kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå. Utifrån principen om barnets bästa kan det innebära att barn beviljas bistånd medan deras föräldrar enbart kan beviljas nödhjälp. Bistånd till barnen kan beviljas med upp till riksnorm. Med hänsyn till barnets bästa kan även bistånd beviljas till en rimlig hyreskostnad som utgår från barnets behov. Precis som för vuxna beviljas bistånd i dessa fall enligt 4 kap 2 § SoL.

Eftersom biståndet i denna del också kommer beröra vårdnadshavaren ska socialtjänsten ställa krav på aktivitet syftande till att behovet av ekonomiskt bistånd kan upphöra. Eftersom barnets föräldrar normalt inte omfattas av flera offentliga stödinsatser och den reguljära arbetsmarknaden blir det viktigt att socialtjänsten upprättar en plan som innefattar krav på vilka åtgärder som ska uppfyllas för att bistånd ska kunna utgå. Därtill ska i övrigt samma krav på dokumentation av socialtjänstens kontakter och insatser, samt uppföljning av dessa, som gäller för samtliga sökande även gälla denna grupp.

Om familjen beviljas ekonomiskt bistånd är det viktigt att täta uppföljningar görs och att man arbetar för en långsiktig lösning på situationen. Utifrån vikten av täta uppföljningar är det lämpligt att bevilja bistånd för kortare perioder i taget. Att arbeta för barnets bästa i ett långsiktigt perspektiv kan handla om att man behöver motivera familjen att ta kontakt med Migrationsverket, eftersom det i vissa fall kan vara möjligt för familjen att ansöka om asyl på nytt och därmed få rätt till LMA. I andra fall behöver familjen lösa situationen på annat sätt. Motivationsarbetet kan även handla om att motivera till kontakt med organisationer inom civilsamhället samt vid behov kontakt med hälso- och sjukvården.

Asylsökande som ansöker om ekonomiskt bistånd

Den som söker asyl i Sverige får oftast ekonomisk ersättning från Migrationsverket, enligt lagen om mottagande av asylsökande med flera (LMA). Migrationsverket ansvarar för försörjning och boende för personer som har ansökt om

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

uppehållstillstånd i Sverige. I vissa fall ska socialtjänsten betala ut LMA-ersättning. Från 1 juni 2016 finns ändringar i lagen som innebär att den asylsökande inte har rätt till bistånd enligt LMA när han eller hon har fått ett beslut om avvisning eller utvisning som har börjat gälla eller när tidsfristen för frivilligt återvändande har gått ut. Ändringen gäller dock inte vuxna som bor tillsammans med sina barn under 18 år. De har fortfarande rätt till bistånd enligt LMA till dess att de lämnar Sverige.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Ansvarig kommun och gränsen för kommunens ansvar, avsnitt Kommunens ansvar för asylsökande.

4.5.3 Personer med uppehållstillstånd

Utländska medborgare med uppehålls- och arbetstillstånd i Sverige och som vistas här har samma rätt till bistånd som svenska medborgare. Utländska medborgare som söker ekonomiskt bistånd ska alltid kunna uppvisa gällande beslut om uppehålls- och arbetstillstånd.

20 juli 2016 infördes lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige vilket innebär att den som är i behov av skydd får ett tillfälligt uppehållstillstånd som gäller i tre år och den som bedöms vara alternativt skyddsbehövande får ett tillstånd för 13 månader. Lagen är tänkt att gälla i tre år.

Studerande med uppehållstillstånd ska inte beviljas bistånd annat än i undantagsfall, i en akut nödsituation. Uppehållstillståndet har beviljats under förutsättning att försörjningen är tillgodosedd under vistelsen i landet.

Personer som omfattas av etableringslagen och som ansöker om ekonomiskt bistånd

Arbetsförmedlingen ansvarar för samordning av insatser för nyanlända flyktingar enligt lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. En person har rätt till en etableringsperiod på två år, som ska genomföras inom tre år från det att uppehållstillståndet beviljades. Under etableringsperioden kan individen ansöka om etableringsersättning hos Arbetsförmedlingen. Etablerings-ersättningen administreras av Försäkringskassan.

Läs mer i den lokala överenskommelsen mellan Gnesta kommun och Arbetsförmedlingen.

Målgrupp - Lagen om etableringsinsatser vänder sig till nyanlända i arbetsför ålder (20-64 år) som har fått uppehållstillstånd (UT) som flyktingar eller av flyktingliknande skäl samt kvotflyktingar. Även nyanlända i åldern 18-19 år, som saknar föräldrar i Sverige, omfattas av den nya lagen liksom vissa anhöriga till nyanlända flyktingar.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Individen ska påbörja etableringen senast ett år från första folkbokföring i Sverige. Personer med nedsatt prestationsförmåga kan ingå i etableringen till 25, 50 eller 75 %.

Anhörig till flykting, som ansöker inom sex år från det att den första individen beviljas uppehållstillstånd har rätt att ingå i etableringen. Den som anlände först förväntas planera familjens ankomst och boende.

Handläggning av flyktingar som omfattas av etableringslagen och som ansöker om ekonomiskt bistånd

Ansökningar om bistånd ska hanteras enligt samma regler och rutiner som för andra sökanden och samma krav på egenansvar och egen planering gäller även för denna grupp. I vissa delar skiljer sig emellertid situationen för de som omfattas av etableringsreformen från andra som uppbär ekonomiskt bistånd, till exempel avseende boende och sysselsättning.

Väntan på etableringsersättning ("glappet")

Den som ansöker om ekonomiskt bistånd mellan det att uppehållstillståndet beviljas till första utbetalning av etableringsersättning och eventuella tilläggsförmåner ska likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen och fullt försörjningsstöd beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt och kraven är uppfyllda.

Kompletterande ekonomiskt bistånd

Den som söker kompletterande ekonomiskt bistånd för att inkomsterna inom etableringsreformen inte är tillräckliga ska likabehandlas med svenska medborgare i fråga om rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen. Sökanden som är sjukskrivna och därför inte ingår i "etableringen" kan kommunen söka statsbidrag för.

Förlorad etableringsersättning

Sökande som avbrutit sin etableringsplan har inom ett års tid (inom en treårsram) möjlighet att omfattas av etableringen igen och beviljas full etableringsersättning. I normalfallet bör därför avslag ges på ansökan om ekonomiskt bistånd med hänvisning till att behovet kan tillgodoses om den sökande återupptar etableringsplanen.

Person med rätt till a-kassa

Den som uppbär etableringsersättning men samtidigt är berättigad till a-kassa har enligt etableringslagen rätt att själva välja vilken ersättning personen vill ha. För att vara berättigad till ekonomiskt bistånd ska denne dock hänvisas till att välja den ersättning som ger högst inkomst.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Boende

Bostadsersättning för ensamstående utan hemmavarande barn inom etableringen lämnas till den som bor i bostad han eller hon äger eller innehar med hyres- eller bostadsrätt. Bostadsersättning kan även beviljas de som har skriftliga, av hyresvärden godkända andrahandskontrakt. Personer med hemmavarande barn ska även söka bostadsbidrag hos Försäkringskassan.

Ansökan om ekonomiskt bistånd till boendekostnader för personer inom etableringssystemet ska bedömas på samma sätt som andra sökande oavsett kontraktsform. Om till exempel en familj inte blir självförsörjande inom etableringssystemet, på grund av sin något högre hyreskostnad, har socialtjänsten samma skyldighet att bevilja kompletterande bistånd som när det gäller exempelvis personer med låg a-kassa eller liknande. *Se vidare* i kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende och boendekostnader.

Bostadslöshet - Samma egenansvar och krav på egen planering gäller som för andra sökanden. Om den sökande tackar nej till boende via Migrationsverket eller Arbetsförmedlingen kan detta vara grund för avslag på ansökan om bistånd till hotellboende eller motsvarande då behovet kan tillgodoses på annat sätt än genom ekonomiskt bistånd.

Extraarbete

Personer med etableringsersättning kan ta extrajobb utan att den inkomsten minskar deras ersättning. Socialtjänsten har dock inte möjlighet att ställa krav på att någon ska vara sysselsatt mer än till 100 %. Om den sökande har en heltidsplan med insatser inom etableringen, det vill säga 40 timmar i veckan, kan vi inte kräva att denne ska jobba extra utöver detta. Om den sökande däremot har en deltids-plan är det möjligt att ställa krav på arbete upp till heltidssysselsättning.

Sjukskrivna och personer med nedsatt prestationsförmåga

Personer inom etableringen som är sjukskrivna heltid avslutas efter 30 dagar enligt regelverket. Treparsamtal inför detta avslut tydliggör situationen för alla parter och personen får veta vilka krav socialtjänsten ställer.

Ensamkommande flyktingbarn

Nyanlända (18-20 år) som saknar föräldrar i Sverige har rätt att läsa in gymnasiekompetens. I Gnesta tillämpas praxis att ungdomar i den åldern uppmuntras välja gymnasiestudier och ekonomiskt bistånd kan därför beviljas för denna grupp. Kostnaderna kan återsökas genom statsbidrag.

Se vidare i riktlinjerna kapitel Olika grupperns förutsättningar för rätt till ekonomiskt bistånd, avsnitt Ungdomar som saknar föräldrar med försörjningsansvar.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

4.5.4 Nordiska medborgare

Danmark, Finland, Norge och Island är tillsammans med Sverige en del av Norden. De nordiska länderna har en överenskommelse om att de nordiska medborgarna har rätt att bo i vilket nordiskt land som helst utan att de behöver ansöka om uppehållstillstånd. Nordiska medborgare likställs med svenska medborgare så länge de befinner sig i Sverige enligt lag (1995:479) om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster.

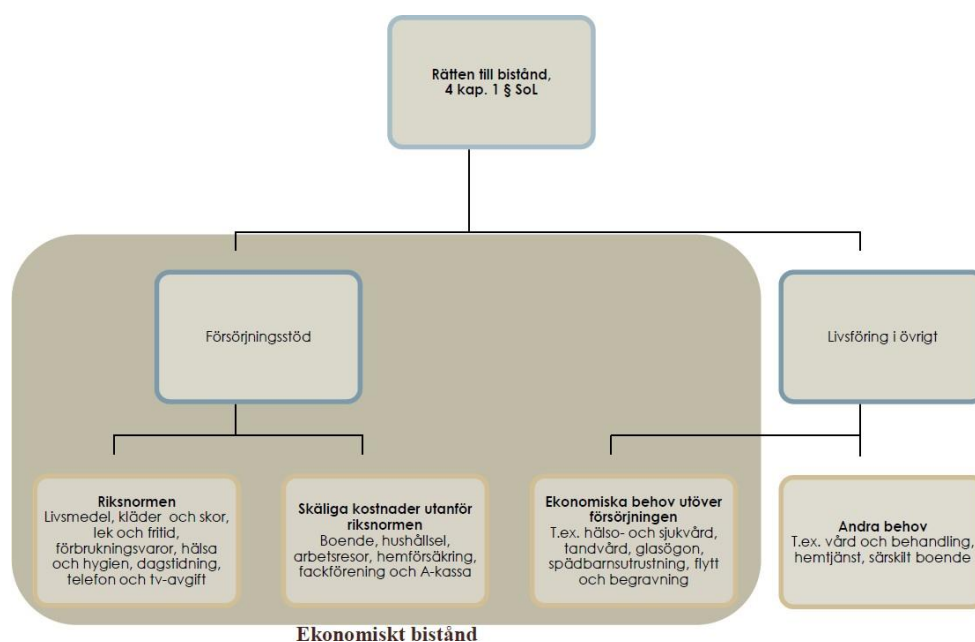
Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

5 Försörjningsstöd

Försörjningsstöd definieras i 4 kap. 3 § SoL. Det består av två delar, riksnorm och övrigt försörjningsstöd för ett antal regelbundet återkommande behovsposter.

Genom biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå.

Utgångspunkten är att den inte bör överstiga vad en låginkomsttagare i allmänhet har råd att kosta på sig.

5.1 Riksnorm

Den del av försörjningsstödet som utgör riksnormen omfattar sex budgetposter för vuxna och sju för barn och ungdomar. Kostnaderna för de olika posterna bygger på Konsumentverkets beräkningar av kostnaderna som respektive post är menad att täcka.

Följande poster ingår i normen:

- Livsmedel
- Kläder och skor
- Lek och fritid
- Barn och ungdomsförsäkring
- Hälsa och hygien
- Förbrukningsvaror
- Dagstidning, telefon, TV-avgift mm.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

I vissa fall kan det även finnas skäl till att höja normen på grund av merkostnader. I särskilda fall kan det även finnas skäl att sänka normen.

Se vidare om vad som ingår i posterna och för höjning/sänkning av normen i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd.

5.1.1 Merkostnader för umgänge med barn

Posten avser kostnader för barn som i samband med umgänge med förälder tillfälligt är medlemmar i hushållet. Tillägget beräknas utifrån det antal dagar barnet eller ungdomen vistas hos respektive förälder. Tillägget omfattar normposterna livsmedel, lek och fritid, hälsa och hygien och förbrukningsvaror.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och omfattningen framgå av dom, avtal eller intyg från boföräldern. Om umgänget varje månad är mer omfattande än sex dagar eller om vårdnaden är gemensam ska den ekonomiska uppgörelsen mellan föräldrarna kontrolleras innan beslut.

Kostnader för umgängesperioder som överstiger fem sammanhängande dygn eller totalt sex dygn under en månad ska i första hand regleras mellan föräldrarna. Om inte föräldrarna kan reglera det ska det ske genom att Försäkringskassan meddelas för reglering av underhållsstödet.

Beträffande resor i samband med umgänge med barn, se vidare i riktlinjerna, kapitel Bistånd till livsföring i övrigt, avsnitt Resor.

5.2 Försörjningsstöd till övriga kostnader

Vid behov ska skälig kostnad för nedanstående budgetposter ingå i försörjningsstödet. Vid tillfälligt behov ska den sökandes väntade inkomster (inom närmsta 1-2 månaderna) beaktas vid behovsprövning av dessa poster med undantag av boendekostnad. Vad som avses som skälig kostnad måste avgöras efter en individuell bedömning av vad som är skäligt för just den personen eller det hushållet.

Stockholms Länstrafik/Länstrafiken Södermanland/Trafik i Mälardalen

Alla vuxna personer som ansöker om bistånd till allmänna kommunikationsmedel ska beviljas det, om de har behov av det för resor till arbete eller annan godkänd verksamhet. En förutsättning är att de i övrigt är berättigade till ekonomiskt bistånd och kan disponera kollektivtrafiks-kortet. Vid utbetalning räknas kostnaden för kollektivtrafiks-kortet in i försörjningsstödet riksnorm under rubriken arbetsresor.

Avgift till fackförening och arbetslöshetskassa

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Boende och boendekostnader

Generellt

Utgångspunkten för bedömning av skälig kostnad för boende och boendestandard ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig. Behovsprövningen ska omfatta både den enskildes faktiska kostnad, behov av boende och bostadsstorleken. Den sökande ska uppmanas att folkbokföra sig på adressen där personen bor eftersom man enligt folkbokföringslagen (1991:481) ska vara skriven där man bor och vistas.

För att förebygga uppkomsten av hyresskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående månads hyra är betald.

Hembesök - Om den sökande inte har ett förstahandskontrakt eller ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt på bostaden, dvs. bor i andra hand eller är inneboende, kan ett hembesök behöva göras. Syftet är att utreda bostadsförhållande och vistelse samt bedöma om den uppgivna hyreskostnaden kan anses vara rimlig. Hembesök ska som huvudregel föränmälas och aldrig göras mot den enskildes vilja. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt hembesök.

Se även vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boendekostnad vid kort respektive långvarigt biståndsbehov och avsnitt Hemlöshet.
- kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt hembesök.

Deposition – förskottshyra

Huvudregeln är att deposition/förskottshyra inte beviljas men en individuell bedömning måste alltid göras. Vid särskilda skäl kan bistånd till depositionshyra beviljas till exempel på grund av bostadslöshet och skulder. Utgångspunkten är om biståndet behövs för att tillförsäkra den sökande en skälig levnadsnivå och vilka andra möjligheter personen har att ordna boende.

Hyresrätt

Skälig boendekostnad är vad en låginkomsttagare på orten har möjlighet att kosta på sig. I Gnesta ska Försäkringskassans norm för genomsnittshyra vara vägledande men får inte ses som ett tak då individuella bedömningar ska göras. Högsta godtagbara hyresnivå enligt Försäkringskassans norm får dock inte överskridas annat än om synnerliga skäl bedöms föreligga.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Utöver boendekostnaden ska även prövas om storleken på bostaden är skälig. Vägledande boendestandard, köket oräknat, är ett rum per person, vuxen eller barn. Vid fler än ett barn ska individuell bedömning ske, där det ska beaktas att barn med stigande ålder kan ha behov av möjlighet till avskildhet.

Se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt:

- Boende
- Särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde
- Skälig tid för bostadsbyte

Andrahandsboende

För andrahandsboende gäller samma regler beträffande skälig standard och kostnad samt krav på att minska boendekostnaderna som vid förstahandskontrakt. Ett skriftligt avtal mellan sökanden och förstahandshyresgästen ska alltid uppvisas. Detta bör innehålla överenskommelse om hyrestidens längd, ömsesidig uppsägningstid, hyrans storlek och vad som ingår i hyran. Lägenhetens adress ska framgå.

Ett av fastighetsägaren godkänt andrahandskontrakt ska eftersträvas, men kan inte krävas, utom i de fall då hushållet genom att hyra utan godkänt andrahandskontrakt går miste om bostadsbidrag. Det gäller barnfamiljer och personer 18-28 år som genom bostadsbidrag kan tillgodose sitt behov helt eller delvis på annat sätt än genom försörjningsstöd.

Bostadsrätt/villa/fastighet/tomt

Bostadsrätt eller villa är en realiserbar tillgång om den genom försäljning kan ge inkomster till försörjningen. Det gäller även om bostadsrätten förvärvats genom ombildning från hyresrätt. Efter individuell bedömning kan krav ställas på försäljning.

Se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten,

- kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Boende, se särskilt avsnitt Särskilda skäl mot byte av bostad eller bostadsområde och avsnitt Skälig tid för bostadsbyte.
- kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Bostad som har ett ekonomiskt värde.

Ekonomiskt bistånd till personer som äger *fastighet/fritidshus*, eller andel av fastighet, bör i princip inte beviljas annat än i akuta situationer eller under den tid som behövs för att sälja fastigheten. Fastigheten ska omgående lämnas till mäklare för försäljning.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Ett beslut om rådrum ska skickas till den sökande. Om det finns särskilda skäl - fel säsong, tvist i samband med försäljning, etc. - kan rådrum för försäljning förlängas. Biståndet ges med villkor om återbetalning. Även del i fritidshus ska räknas som realiserbar tillgång såvida det inte finns ett skrivet förbehåll som förhindrar försäljning. När det finns ett skrivet förbehåll ska personen lämna en kopia på förbehållet. Förbehållet ska vara daterat från den period förbehållet började gälla.

Fastighetsinnehav framgår av deklarationen om den sökande var ägare till fastigheten den första januari inkomståret. Fastighetsregistret visar om en person har lagfart och därmed äger fastighet eller tomträtt. Genom förfrågan hos lantmäteriet kan socialtjänsten få uppgift om en person har lagfart för en fastighet eller tomträtt. Det finns inget centralt datoriserat register över om en person äger andel i bostadsrätt, utan registrering sker av varje bostadsrättsförening. Det kan däremot framgå om en person är folkbokförd i en fastighet som är en bostadsrättsförening. Om den enskilde har ett funktionärsuppdrag, är styrelsemedlem eller firmatecknare, i sin bostadsrättsförening kan socialtjänsten få uppgift om detta genom bolagsregistret.

Det är den enskilde själv som ska värdera sin fastighet, tomt- och bostadsrätt och visa underlag för socialtjänsten. Socialtjänsten kan kontakta mäklar företag och fråga vad ett objekt kan ha för marknadsvärde.

Delad lägenhet och inneboenderum

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Inneboende, avsnitt Delad bostad och avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Förälder boende hos barn eller vuxet hemmaboende barn

Vid bedömningen av hyresdel till en person som lever i hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren är utgångspunkten Försäkringskassans beräkningsgrund vid bedömning av rätten till bostadsbidrag. Observera att särskilda regler gäller när föräldrars försörjningsskyldighet för ungdomar precis har upphört. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Hushållsgemenskap med bostadsinnehavaren.

Ungdom under 21 år utan egna inkomster som tecknat hyresavtal

Huvudregeln är att bistånd till boendekostnad inte beviljas. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Bistånd till ungdomar för eget boende.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Övriga boendeformer

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Andra boendeformer.

Hemförsäkring

Ekonomiskt bistånd ska beviljas till en skälig kostnad för hemförsäkring. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd.

Hushållsel

Bistånd ska beviljas till faktisk skälig kostnad. Utgångspunkten är Konsumentverkets beräknade förbrukning av hushållsel.

För att förebygga uppkomsten av elskulder och för att rätt inkomst- och utgiftsberäkning ska göras avseende kommande månad ska sökanden som huvudregel styrka att föregående periods elräkning är betald. Bistånd till elkostnad ska prövas av den förvaltning där den sökande är aktuell vid räkningens förfalldatum. Vid behov ska vägledning för billigare elkostnad erbjudas den sökande.

När vuxna som inte är gifta eller sambos delar lägenhet och sammanboendenorm utifrån hushållsstorlek används får en anpassning till förhållandena i det enskilda fallet göras. Den fasta avgiften för abonnemanget ska dock alltid lägenhetsinnehavaren stå för. Övriga i hushållet kan beviljas bistånd till sin del av förbrukningen om de begär det. Kostnaden för förbrukningen delas då på antal personer, inklusive barn, i hushållet.

Försörjningsstöd vid vistelse på institution

Bistånd beviljas vid vistelse på institution eller i familjehem om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Institutionsnormen inkluderar fickpengar, klädnorm, eventuell avgift till fackförening eller a-kassa samt eventuella arbetsresor. Det är dock viktigt att ta reda på vad som faktiskt ingår i vårdkostnaden i det enskilda fallet och göra en individuell bedömning.

I vissa fall kan även kostnader för egen bostad under placeringstiden ingå i försörjningsstödet och beroende på vilken typ av placering som är beslutad kan egenavgift för kost och logi ingå.

Avgift vid sjukhusvård

Patientens egenavgift vid sjukhusvård utgör avgift för kost och logi och ryms delvis inom försörjningsstödet kostnadspost för mat. Mellanskillnaden, patientavgiften reducerad med matpengar för samma antal dagar, beviljas i form av förhöjd norm.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Egenavgift vid vård och behandling

Egenavgiften vid placering för vård och behandling av vuxna missbrukare i HVB och familjehem är densamma som vid sjukhusvård. Om personen inte har tillräckliga egna inkomster att betala avgiften med ska avgiften sättas ned eller efterges i samband med placeringsbeslutet. Försörjningsstöd ska inte beviljas till egenavgift vid placering för vård och behandling.

Egenavgift vid stöd-/omvårdnadsboende

Vid stöd och hjälpåtgärder i form av olika boenden ska den enskilde betala egenavgift för mat och logi. Till dessa boenden räknas inackorderingshem, skyddat boende för misshandlade kvinnor, arbetskooperativ, familjehem samt härbärgen eller andra korttidsboenden. Om den placerade saknar egna inkomster kan egenavgift för kost och logi beviljas i form av försörjningsstöd. Kostnader utöver egenavgiften ska betraktas som kostnad för omvårdnad och betalas via konto för vårdkostnader.

När det gäller egenavgiften för nattlogi på härbärke ska så långt det är möjligt sedvanlig inkomstprövning göras. Ibland kan det dock finnas sociala skäl som talar för bistånd till avgiften på härbärke även om egen inkomst funnits. Vid boende på inackorderingshem kan den del av egenavgiften som utgör boendekostnad ge rätt till bostadsbidrag.

Fickpengar

Fickpengar beviljas vid vistelse på exempelvis behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses med egen inkomst. Fickpengar är försörjningsstöd där normposterna lek och fritid, hälsa och hygien och dagstidning och telefon ingår. Aktuellt månadsbelopp för fickpengar fås genom summering av beloppen i dessa normposter.

Fickpengar till barn ska inte beviljas då föräldern har barnbidrag.

Eventuellt extra aktivitetsbidrag ska ingå i vårdkostnaden.

Kläder och skor

Bistånd till inköp av kläder och skor prövas separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Det kan vara lämpligt att göra en överenskommelse med den sökande om att biståndet till detta utbetalas sammanlagt för 2-4 månader åt gången, beroende på årstid och behov.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Kostnader i samband med egen bostad

För personer som under placeringstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i försörjningsstödet, d.v.s. hyra, abonnemangskostnad för hushållsel och telefon, hemförsäkring och TV-avgift. Biståndet beviljas efter sedvanlig prövning. Bistånd till TV-avgift beviljas om vistelsen på sjukhus eller behandlingshem understiger två månader. Om vistelsen planeras bli längre kan den sökande begära avgiftsbefrielse.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

6 Bistånd till livsföring i övrigt

I detta avsnitt ges riktlinjer för vanliga ändamål utöver försörjningsstödet. Ändamålen står i bokstavsordning. Vissa ingår vanligtvis i skälig levnadsnivå om kostnaden är skälig och sökanden i övrigt uppfyller förutsättningarna för försörjningsstöd. När det gäller rätten till bistånd till övriga ändamål krävs särskilda förutsättningar. Utgångspunkten för bedömningen är vad en låginkomsttagare i allmänhet kan kosta på sig. En noggrann prövning ska ske av om behovet kan tillgodoses på annat sätt eller till lägre kostnad. Den sökandes tidigare och väntade möjligheter att själv tillgodose behovet ska beaktas vid prövningen.

6.1 Avgifter för kommunal service, ansöknings- och förmedlingsavgifter

Se *vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt. Observera att i enskilda fall kan även stämpelavgifter beviljas, till exempel om det är viktigt vid våld i nära relationer, att en äktenskapsskillnad eller bodelning genomförs.

6.2 Begravningskostnad

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet eller genom försörjningsskyldigas, dvs. föräldrars och efterlevande makars/registrerade partners, inkomster eller tillgångar. Sammanboende omfattas dock inte av denna skyldighet. Vid bedömning av försörjningsskyldigas betalningsförmåga prövas detta mot gällande norm för försörjningsstöd. Hänsyn ska tas till tillgångar exempelvis i form av försäkringar. Begravningskostnader ska som huvudregel endast beviljas vid ansökan från dödsbodelägaren eller från den som är försörjningsskyldig för den avlidne.

Alla kända tillgångar i dödsboet som finns på dagen för dödsfallet ska avräknas direkt vid ansökan om begravningskostnad, även eventuella kommande inkomster som exempelvis skatteåterbäring. Som huvudregel ska kända inestående inkomster inte förskottas utan sökanden ska begära avbetalning hos begravningsbyrån.

Ekonomiskt bistånd ska inte beviljas till begravningskostnaden när begravningen ordnas av socialtjänsten inom ramen för dödsboförvaltning enligt 18 kap. 2 § ÄB eller enligt 5 kap. 2 § BegrL när det inte finns något sökande dödsbo. Att det föreligger förutsättningar för dödsboanmälan medför inte självklart att det finns förutsättningar för att bevilja ekonomiskt bistånd till begravningskostnaden. Rätten till bistånd ska alltid utredas i vanlig ordning innan beslut om bistånd fattas.

Personakt läggs i ärenden rörande begravningskostnader upp på den avlidnes personnummer och familjetypen dödsbo.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

6.2.1 Asylsökande

För mer information om bistånd till begravningskostnader för asylsökande *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt begravningskostnader.

6.2.2 Återkrav

Begravningskostnader ska alltid beviljas mot återkrav enligt 9 kap. 2 § st. 1 SoL och en överenskommelse ska upprättas i samband med ansökan. Detta då det kan visa sig finnas försäkringar eller kommande inkomster som faller ut och som kan vara en tillgång i dödsboet. Det är ofta osäkert om det finns försäkringar eller andra tillgångar och det kan visa sig först senare att sådana finns och kan täcka begravningskostnaderna helt eller delvis. För handläggningen av återkrav och eftergift av återkrav *se vidare* i riktlinjerna, kapitel Handläggningsprocessen, avsnitt Återkrav enligt socialtjänstlagen.

6.2.3 Skäliga kostnader

Rätten till bistånd omfattar kostnader som är nödvändiga för att begrava den avlidne. Om det är utrett att dödsboet saknar tillgångar, helt eller delvis, bör socialtjänsten bevilja bistånd som möjliggör en värdig begravning. Den avlidnes och anhörigas önskemål och formerna bör respekteras om kostnaden ligger inom ramen för skälig levnadsnivå.

Bistånd till begravningskostnad beviljas till faktiska skäliga kostnader som kan styrkas. Kostnaden bör som regel inte vara högre än cirka 50 % av gällande prisbasbelopp.

I förekommande fall beviljas även bistånd till officiant vid borgerlig begravning. Kostnaden för detta bör inte överstiga vad en låginkomsttagare normalt har råd med.

Bistånd beviljas inte för kostnader som tillgodoses inom ramen för begravningsavgiften, dvs. förvaring av kista hos kyrkogårdsförvaltningen, lokal med eller utan religiösa symboler för begravningsceremoni, kremation, gravöppning, gravplats för kista eller urna under 25 år, gravsättning, alternativt spridning eller nedgrävning av aska i minneslund, samt transport av kista från begravningsceremonin.

Bistånd till kostnad för balsamering beviljas i allmänhet inte. Vanligtvis räcker det med kylförvaring. Det är dödsboet eller landstinget som står för kostnaden. I undantagsfall kan det dock ändå finnas skäl att bevilja bistånd till balsamering. Det är i så fall viktigt att utreda vem som är beställare, då det påverkar vem som ska stå för kostnaden. Intyg på att balsamering skett ska inhämtas.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Merkostnader för begravning på annan ort i eller utanför Sverige ingår inte i rätten till bistånd.

Läs mer i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Begravningskostnader.

6.3 Dator och internetuppkoppling

6.3.1 Barnfamiljer

Dator - Bistånd till inköp av dator beviljas till familjer med barn som går i skolan för att barnen ska kunna delta i skolarbetet. Utgångspunkten är vad en låginkomsttagare har råd med och vilka möjligheter sökande har att själv spara och planera för inköp av dator.

Internetuppkoppling - Bistånd beviljas till faktisk skälig kostnad till internetuppkoppling för barnfamiljer för att barnen ska kunna delta i skolarbetet. Utgångspunkten vid bedömning av skälig kostnad ska vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig.

6.3.2 Övriga biståndssökande

I dom från Högsta förvaltningsdomstolen (HFD mål nr 1893-1895-16) konstateras att tillgång till internetuppkoppling i hemmet som regel behövs för att effektivt kunna ta del i samhällslivet, och att utrymmet för att anse att en enskild är tillförsäkrad en skälig levnadsnivå även utan detta är synnerligen begränsat. Under förutsättning att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt bör därmed även övriga biståndssökare kunna beviljas bistånd till skälig kostnad för internetuppkoppling i hemmet. *Läs mer* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hemutrustning.

6.4 Diskmaskin

Bistånd till diskmaskin beviljas endast om det finns ett medicinskt behov som är styrkt med läkarintyg och behovet inte kan tillgodoses genom exempelvis handikappersättning, att det finns annan boende i hushållet eller genom hemtjänst.

6.5 Flyttkostnader

För mer information om bistånd till flyttkostnader *se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt flyttkostnader.

6.6 Fritidsaktiviteter för barn

I FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen) anges att barn har rätt till vila och fritid, lek och rekreation samt rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet. Bistånd till barns fritidsaktiviteter, som inte ingår i riksnormen kan beviljas,

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

särskilt för barnfamiljer med långvarigt behov av ekonomiskt bistånd. I bedömningen bör socialtjänsten ta hänsyn till de sociala och hälsomässiga aspekterna av deltagande i fritidsaktiviteter, samt att det kan vara en kompensatorisk faktor i barnets uppväxt. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Försörjningsstöd, avsnitt Särskilda skäl till att beräkna kostnader till en högre eller lägre nivå.

6.7 Färdtjänstavgift

För färdtjänst beviljas som huvudregel grundavgiften. Kollektivtrafiks-kort beviljas inte samtidigt. Bistånd till avgift för riksferdtjänst ska bedömas på samma sätt som kostnad för andra resor som inte är lokala.

6.8 Förskole- och skolbarnsomsorgsavgift

Den sökande ska i första hand se över sina möjligheter till nedsättning av de kommunala avgifterna. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Nedsättning av kommunala avgifter m.m.

Bistånd till avgift för förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg (förskoleklass till årskurs 3) och öppen fritidsverksamhet (årskurs 4-6) beviljas sökande som uppbär ekonomiskt bistånd eller har inkomster i nivå med försörjningsstödet. Detta gäller även enskilt anordnad verksamhet om avgiften är i nivå med kommunens.

6.9 Glasögon eller kontaktlinser

Den sökande ska uppvisa intyg och kostnadsförslag som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris. Skälig kostnad är i nivå med lägsta paketpris som erbjuds av optiker. Bistånd till kostnad för ögonlinser beviljas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt genom läkarintyg.

Bistånd till specialslipade eller specialbehandlade glas, såsom färgade eller extra tunna glas, beviljas under förutsättning att behovet är styrkt av läkarordination. Bistånd kan beviljas till den extra kostnaden för speciell slipning eller behandling om det är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel.

Barn och unga i åldern 8-19 år får bidrag från landstinget för glasögon eller kontaktlinser.

6.10 Hemtjänstavgift

Ekonomiskt bistånd beviljas inte till kostnad för hemtjänstavgift. Om en person som betalar hemtjänstavgift ansöker om bistånd till glasögon eller tandvård ska de i första hand uppmanas att ansöka om nedsättning av hemtjänstavgiften. *Se vidare* i

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Prövning av behovet av bistånd, avsnitt Nedsättning av kommunala avgifter m.m.

6.11 Hemutrustning

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till hemutrustning. Vägledning i vad som är en skälig kostnad kan ges i Konsumentverkets beräkningar.

Följande ska övervägas:

- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad?
- Kommer sökanden att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning?
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning?
- Om behovet av bistånd är föranlett av en orsak som kan täckas av hemförsäkring ska detta alltid prövas i första hand.
- När det gäller barnfamiljer ska beaktas om särskilt behov finns hos barnen?
- Vilken hjälp kan den sökande få av nätverket?

Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd på grund av anknytning till flykting, ska hänvisas att ansöka om hemutrustningslån hos CSN.

Se vidare om till exempel vad som ingår i hemutrustningen i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hemutrustning.

Flyktingar eller utländska medborgare som blivit utrustade med grundutrustning enligt Gnesta kommuns checklista har fått behovet tillgodosett. Dock kan en individuell prövning göras vid behov och barnperspektivet ska beaktas. Behovet utifrån ansökan om hemutrustning ska konstateras vid ett hembesök.

Bistånd till *löpande komplettering* och reparation av befintlig hemutrustning beviljas vid behov. En utredning ska göras av när behovet har uppstått och om behovet hade kunnat tillgodoses vid tidpunkten när det uppkom och om behovet kan tillgodoses på annat sätt.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Bistånd till *grundutrustning* ska bedömas mer restriktivt och beviljas endast om det finns särskilda skäl eller om behovet är akut och inte kan tillgodoses på annat sätt. För att kunna bedöma behovet kan det ibland bli nödvändigt att göra hembesök.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte kunna få bistånd av samhället till grundutrustning.

Hel grundutrustning avser en mer omfattande grundutrustning som ska användas under lång tid. Beviljas endast till personer som inte inom överskådlig tid kommer att kunna förbättra sina inkomster och själva bekosta en grundutrustning till exempel personer med mycket svåra psykosociala problem eller äldre med låg eller ingen pension.

Begränsad grundutrustning - beviljas vid behov personer som har tillfälligt behov av bistånd men inte kan vänta med inköp tills de har egen inkomst. Biståndet syftar till att den sökande ska kunna ta en lägenhet i besittning och innefattar möbler i kök och sovrum samt husgeråd.

6.12 Hälsa- och sjukvård

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Hälsa- och sjukvård om t.ex.

- Läkarvård
- Medicin
- Hjälpmedel
- Psykoterapi

6.13 Kläder och skor utöver vad som ingår i försörjningsstödet

Klädutrustning inför institutionsvistelse - Extra bistånd till kläder och skor beviljas som huvudregel inte. Sökande som placeras för vård eller behandling kan vid akut behov av klädustrustning få bistånd till kläder och skor inom försörjningsstödet ram utbetalt i en sammanslagen summa för 2-4 månader framåt. Biståndet justeras därefter med normposten för motsvarande tid. Löpande komplettering av kläd- och skoutrustning beviljas därefter som en del av försörjningsstödet.

Behov av särskilda kläder eller skor - Här avses engångskostnader för specialbeställda kläder eller skor som inte täcks av handikappersättning. Alla normala utgifter för kläder och skor ingår i normen. Ansökan ska prövas utifrån detta och eventuellt bistånd endast ges till merkostnader.

6.14 Magasineringskostnad

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom tre månader kommer att få en ny bostad. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman. Bedömningen ska även grunda sig på

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

6.15 Resor

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföringen i övrigt, avsnitt:

- Umgängesresor
- Rekreation

6.15.1 Resa till begravning

Bistånd kan beviljas till en skälig kostnad för resa inom Sverige om den avlidne är nära anhörig eller annan närstående. Med nära anhörig menas make/maka eller motsvarande, förälder, barn, syskon, mor- och farförälder och barnbarn. Med annan närstående menas person som, utan att vara nära anhörig, stått den sökande mycket nära.

6.15.2 Återföreningsresor

Bistånd till denna typ av resor beviljas endast avseende återförening av förälder och minderårigt barn som inte bor tillsammans med en av sina vårdnadshavare. Röda Korset kan i vissa fall bevilja hjälp till reskostnaden för barn som ska förenas med föräldrarna i Sverige. Om så skett kan bistånd beviljas till egenavgiften. I annat fall kan bistånd till hela reskostnaden beviljas.

6.15.3 Återvändningsresor

Utländska medborgare som kommit till Sverige som flyktingar kan söka återvändningsbidrag hos Migrationsverket. Bidraget ges dels i form av reskostnad, dels som en allmän schablon per person. Ibland önskar en person rekognosera i hemlandet innan eventuell återvandring. Inte heller i dessa fall ska kommunen bevilja med ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen till reskostnad.

6.15.4 Resor till och från hälso- och sjukvård

Generellt ska Landstinget stå för kostnaden för resor till och från hälso- och sjukvård. Bistånd kan beviljas för egenavgiften.

6.16 Reparationskostnader

Avser kostnader för reparation på grund av onormalt slitage eller skadegörelse i hyreslägenhet. Bistånd ska prövas mycket restriktivt och endast beviljas om kostnaden utgör ett hinder för den sökande att genomföra en flyttning. Det ska finnas medicinska och/eller sociala skäl till bostadsbytet.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

6.17 Skolkort – Länstrafiken Södermanland/Stockholms Länstrafik

Utgångspunkten är att skolkort hos Länstrafiken Södermanland/Stockholms Länstrafik för barn i grundskolan och gymnasieskolan prövas och beviljas av skolskjutsansvarig i kommunen. Vid ett avslag från skolskjutsansvarig och om det finns särskilda skäl kan ekonomiskt bistånd beviljas till skolkort. Det kan t.ex. vara övergångsvis vid flytt innan barnet hinner byta skola.

Kommunen beviljar inte skolskjuts för grundskolebarn som väljer skola i annan kommun.

Skolkort för ungdomar kan användas av ungdomar under 20 år. Bistånd till pendelkort för gymnasieungdomar ska inte beviljas eftersom gymnasieelever vanligtvis erhåller det från barn- och utbildningsförvaltningen. I annat fall kan behovet tillgodoses genom det extra tillägg till studiebidraget som gymnasieungdomar (till och med vårterminen det år de fyller 20 år) i familjer med låga inkomster har rätt till.

6.18 Skulder

Bistånd till skulder som avbetalning på studielån eller banklån, kontokortskulder, privata skulder, etc. samt böter och underhållstöd beviljas inte. Undantag ska endast göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle ha beviljats bistånd. Om sökanden på grund av skulder har dålig kontroll över sin ekonomi ska han eller hon erbjudas hjälp av budget- och skuld-rådgivare. Socialtjänsten ska alltid utreda orsaken till att en skuld uppstått innan beslut fattas.

Undantag kan göras för *hyresskuld* i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden av godtagbara skäl saknat tillräckliga inkomster för att betala hyra. Om ansökan hade gjorts när hyresskulden uppkom hade han eller hon haft rätt till bistånd.
- Barnkonsekvensanalys ska alltid genomföras när det finns barn i familjen och i de fall konsekvenserna för barnen bli för stora vid en eventuell avhysning kan bistånd beviljas.
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna.
- Om eventuell avhysning riskerar medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Vid upprepade hyresskulder ska restriktivare bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

(107)

följas upp. I samband med reglering av en hyresskuld i en barnfamilj ska en förändringsplan för hur uppföljningen ska genomföras upprättas tillsammans med den sökande. Det ska särskilt uppmärksammas om hyresskulderna kan vara ett uttryck för omsorgssvikt från föräldrarnas sida och om det därmed finns anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för *hushållsel* i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. Även i detta sammanhang ska barnets situation uppmärksammas särskilt.

I ärenden som rör barnfamiljers hyres- och/eller elskulder är det särskilt angeläget att utförliga *barnkonsekvensanalyser* görs. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel Om innehållet i utredningen, avsnitt Barnperspektiv och barnkonsekvensanalyser.

Skuld för *avgift för förskoleverksamhet* behandlas normalt som andra skulder. Den sökande har möjlighet att göra upp en avbetalningsplan med förvaltningen. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas. Har barnet av sociala skäl behov av platsen får den enligt skollagen och kommunens regelverk inte sägas upp. Det är viktigt att varje förvaltning upprättar rutiner för hur dessa situationer praktiskt ska hanteras.

Se vidare i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföringen i övrigt, avsnitt Skulder.

6.19 Sommarlovspeng

Utifrån principen om barnets bästa beviljas en särskild sommarlovspeng för alla barn under 18 år som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd och där familjen inte har några andra inkomster. Sommarlovspengen bör beviljas oavsett om barnen bor heltid, växelvis eller har umgänge med en förälder. Biståndet beviljas vid ett tillfälle per barn, i samband med bistånd för juni.

Biståndet beviljas under förutsättning att hushållet i övrigt är berättigade till ekonomiskt bistånd för aktuell månad samt att hushållet har haft ett långvarigt behov av bistånd enligt Socialstyrelsens definition, dvs. har haft försörjningsstöd under minst 10 månader.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Sommarlovspengen beviljas till hushåll med barn som bor:

- heltid med 1 % av prisbasbeloppet per barn.
- växelvis med 0,5 % av prisbasbeloppet per barn. Biståndet kan alltså beviljas till både de hushåll där barnet bor under förutsättning att båda hushållen uppfyller kraven i övrigt för att beviljas biståndet.
- umgängesbarn med 0,25 % av prisbasbeloppet per barn.

6.20 Vinterlovspeng

Utifrån principen om barnets bästa kan en särskilt vinterlovspeng beviljas för alla barn under 18 år som lever i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd och där familjen inte har några andra inkomster. Vinterlovspeng bör beviljas oavsett om barnen bor heltid, växelvis eller har umgänge med en förälder. Biståndet beviljas vid ett tillfälle per barn, i samband med bistånd för december.

Biståndet beviljas under förutsättning att hushållet i övrigt är berättigade till ekonomiskt bistånd för aktuell månad samt att hushållet har haft ett långvarigt behov av bistånd enligt Socialstyrelsens definition, dvs. har haft försörjningsstöd under minst 10 månader.

En förutsättning att utbetalning ska ske är att ekonomiska medel finns i socialfonden. Sociala utskottet beslutar om utbetalning ska ske.

6.21 Spädbarnsutrustning

Den som under sex månader eller mer har haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas utifrån det faktiska behovet och sökandens egna möjligheter att tillgodose behovet, exempelvis från större syskon eller lån av utrustning från anhöriga. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Spädbarnsutrustning.

6.22 Tandvård

Ekonomiskt bistånd utgår i första hand till akut tandvård men bör även beviljas till skäliga kostnader för nödvändig tandvård. *Se vidare* i Socialstyrelsens handbok: Ekonomiskt bistånd - Handbok för socialtjänsten, kapitel Livsföring i övrigt, avsnitt Tandvård.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

(107)

Observera att ett beslut om bistånd till tandvård ofta sträcker sig över flera månader och ska därmed alltid tidsbegränsas. Rätten till ekonomiskt bistånd ska prövas månad för månad och när beslut fattas som löper över flera månader ska en omprövningsklausul alltid skrivas in i beslutet. *Se vidare* i riktlinjerna, kapitel, Handläggningsprocessen, avsnitt Beslut som löper över flera månader.

För omfattande tandvårdsbehandling vars kostnadsförslag överstiger 15 % av basbeloppet ska förtroendetandläkare konsulteras. Finns tveksamhet om att föreslagen tandvård inte kan anses utgöra nödvändig tandvård kan förtroendetandläkaren konsulteras även i fall där kostnaden beräknas understiga 15 % av basbeloppet. Kostnader för tandvårdsförsäkring beviljas inte.

Akut tandvård

Med akut tandvård avses ofrånkomligt behov av behandling till exempel vid värk, infektiösa tillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar, enstaka fyllningar för att undanröja värk samt proteser. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att behovet av behandling var akut. Det bör uppmärksammas att det faktum att det står "akut besök" på räkningen inte i sig innebär att behovet av behandling var akut.

Nödvändig uppehållande tandvård

Vid behov av ekonomiskt bistånd under minst sex månader kan även annan tandvård än akut beviljas om det är nödvändigt för att uppnå godtagbar tuggförmåga, förhindra väsentligt försämrade tandstatus och är en förutsättning för att fungera socialt och kunna arbeta. Vid behov av annat än akut tandvård ska den sökande lämna in ett kostnadsförslag till socialtjänsten för utredning innan bistånd beviljas. Kostnaden för tandläkarens undersökning i samband med kostnadsförslaget ska inkluderas i biståndet men inte kostnad för uteblivande från besök.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Följande ska beaktas vid ansökan om bistånd till tandvård:

- Omfattningen av tandvården och skälig kostnad för tandvården.
- Behandlingen ska omfattas av statligt tandvårdsstöd enligt 3§ kap. 1 lagen om statligt tandvårdsstöd. Att en föreslagen behandling omfattas av statligt tandvårdsstöd, eller godkänts i Försäkringskassans förhandsprövning, innebär dock inte att detta kan ligga till grund för om ekonomiskt bistånd enligt SoL ska beviljas till kostnaden eller ej.
- Gällande referenspriser för de åtgärder som debiteras ska vara vägledande.
- Tandvården ska utföras av tandläkare som är uppförd på Försäkringskassans förteckning.
- Kostnadsförslag ska begäras in och innefatta kopia på eventuellt beslut på förhandsprövning av Försäkringskassan.
- Oberoende tandläkare ska konsulteras vid ansökningar om dyrare eller mer omfattande tandvård. Om förvaltningen inte har avtal med egen konsulttandläkare kan den sökande till exempel uppmanas att på förvaltningens bekostnad skaffa kostnadsförslag från folktandvården för jämförelse.
- En individuell bedömning ska även göras av den enskildes förmåga att sköta sin tandhygien, exempelvis i samband med missbruk.

Avgift för narkos eller annan motsvarande smärtlindring kan ingå i tandvårdskostnaden för personer med extrem tandvårdsrädsla. Denna ska vara styrkt med läkarintyg eller med resultatet av ett psykometriskt test som utvisar att en person uppfyller kriterierna för extrem tandvårdsrädsla. Det ska även vara styrkt att personen inte kan tillgodogöra sig landstingets terapiprogram för behandling av tandvårdsrädsla inom ramen för den öppna hälso- och sjukvårdens avgiftsregler och högkostnadsskydd.

Vid tandvård som ett led i en sjukdomsbehandling eller vid stora omvårdnadsbehov kan personen ansöka om landstingets tandvårdsstöd, sk sjukhustandvård eller blåkortet. Avgiften blir då densamma som i hälso- och sjukvården och blir införd i högkostnadskortet. Om personen har frikort kan detta användas.

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Sökande som har egen inkomst över försörjningsstödsnivå och ansöker bistånd till tandvårdskostnad kan beviljas bistånd för nödvändig tandvård i vissa fall. Om kostnad och omfattning är skäligt beviljas bistånd till den del av kostnaden som överstiger vad han eller hon själv kan betala med sitt normöverskott under sex månader. I första hand ska den sökande dock hänvisas till avbetalning hos tandläkaren.

6.23 Telefonabonnemang

Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang beviljas endast hushåll med styrkt behov av stationär telefon. Mobiltelefon med telefonkort kan jämföras med och utgöra ett billigare alternativ till fast installation. I följande fall kan behov av stationär telefon motiveras:

- Personer som på grund av ålder, sjukdom eller skada inte har förmåga att använda en mobiltelefon.
- Fast telefoni är en förutsättning för att läkarföreskrivna tekniska hjälpmedel, som exempelvis trygghetslarm, ska kunna installeras.

Kostnader för telefoninstallation på grund av intensivövervakning med fotboja ska inte beviljas då detta bekostas av kriminalvårdsmyndigheten.

Alla löpande kostnader för telefon ingår i riksnormen.

Bistånd till inköp av mobiltelefon beviljas till personer för att personen ska kunna delta i samhällslivet och ha kontakt med socialsekreterare. Utgångspunkten är vad en låginkomsttagare har råd med och vilka möjligheter sökande har att själv spara och planera för inköp av telefon.

Depositionsavgift

För de hushåll enligt ovan som kan beviljas ekonomiskt bistånd till fast telefonabonnemang kan det bli nödvändigt att också bevilja bistånd till gammal skuld och till depositionsavgift om den sökande har akut behov av fast telefoni och inte inom rimlig tid kan reglera eventuell skuld och betala depositionsavgift.

Depositionsavgiften betalas direkt av förvaltningen till teleleverantören. Det ska anges på beställningen av abonnemanget vem som betalt depositionsavgiften och vart den ska återbetalas. Om ny skuld uppkommer under tid som depositionen gäller kan teleleverantören ta ur depositionsavgiften för reglering av skulden. Det är därför viktigt att löpande följa dessa hushålls betalningar av telefonräkningarna.

Dokumentnamn	Fastställd/ reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

7 Bilaga 1 - Lagstiftning

Lagstiftning	Svensk författarsamling
Begravningslag (BegrL)	SFS 1990:1144
Bidragsbrottslag	SFS 2007:612
Folkbokföringslag	SFS 1991:481
Förvaltningslag (FL)	SFS 1986:223
Föräldrabalk (FB)	SFS 1949:381
Föräldraledighetslag	SFS 1995:587
Hälsa- och sjukvårdslag (HSL)	SFS 1982:763
Kommunallag (KL)	SFS 1991:900
Lag om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare	SFS 2010:197
Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)	SFS 1994:137
Lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk	SFS 2009:724
Lag om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS)	SFS 1993:387
Lag om nordisk konvention om socialt bistånd och sociala tjänster	SFS 1995:479
Offentlighets- och sekretesslag (OSL)	SFS 2009:400
Sambolag	SFS 2003:376
Skollag	SFS 2010:800
Socialförsäkringsbalk (SFB)	SFS 2010:110

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

(107)

Socialtjänstförordningen	SFS 2001:937
Socialtjänstlagen (SoL)	SFS 2001:453
Utlänningslag (UtlL)	SFS 2005:716
Äktenskapsbalk (ÄktB)	SFS 1987:230
Ärvdabalk (ÄB)	SFS 1958:637

8 Bilaga 2 - Tabell över förkortningar

Förkortning	Begrepp
FR	Förvaltningsrätten
IB	Initial bedömning
FIA	Förutsättningar inför arbete
CSN	Centrala studiestödsnämnden
FK	Försäkringskassa
SFI	Svenska för invandrare
FUT	Felaktiga utbetalningar
IÖV	Intensivövervakning med elektronisk kontroll (fotboja)
UT	Uppehållstillstånd
TUT	Tillfälligt uppehållstillstånd
HVB	Hem för vård eller boende
VuA	Vuxenutbildning och arbetsmarknad

Dokumentnamn	Fastställd/reviderad	Beslutsinstans
Riktlinje ekonomiskt bistånd		Vuxen- och omsorgsnämnden

Upprättad: 2022-03-01
Diarienummer: SN.2022.1

Socialnämnden

Redovisning av delegationsbeslut

Sammanfattning

Socialnämnden har överlåtit sin beslutanderätt till tjänsteman enligt av socialnämnden antagen delegationsordning. Dessa beslut skall redovisas till socialnämnden.

Redovisningen innebär inte att socialnämnden får ompröva eller fastställa delegeringsbesluten. Däremot står det socialnämnden fritt att återkalla lämnad delegering.

Delegationsbesluten i sin helhet finns tillgängliga hos kommunledningskontoret. Tiden för överklagande av beslut som fattats med stöd av delegationen börjar löpa fr.o.m att socialnämndens protokoll justeras och anslagsbevis är uppsatt på kommunens digitala anslagstavla. Detta gäller dock inte myndighetsärenden där tiden börjar löpa från det datum då sökanden fått del av besluten.

Från och med maj 2013 innehåller inte redovisningen av delegationsbeslut uppgifter om vem som initierat respektive delegationsbeslut. Eftersom uppgift om initierare (namn och adress) kan omfattas av sekretess i vissa ärenden och då personer med skyddad identitet inte ska röjas, har dessa uppgifter tagits bort.

~ Förteckning över anställningar 2022-01-01 – 2022-01-31

Socialnämnden

Förteckning över avtal om månadsavlönade tillsvidareanställningar utfärdade mellan 2022-01-01 – 2022-01-31

Undersköterska
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Vårdbitråde
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Undersköterska
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Undersköterska
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Vårdbitråde
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%), Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Undersköterska
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Vårdbitråde
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Åsa Hjalmarsson, Chef

Vårdbitråde
Organisation: Hemtjänst Gnesta
Tillsvidare, From: 2022-01-10
Deltid (75,00%),
Utfärdat av: Camilla Björling, Verksamhetschef

Socialsekreterare
Organisation: Utredning och stöd
Tillsvidare, From: 2022-04-01
Heltid,
Utfärdat av: Lena Karlsson Leksell, Förvaltningschef

Socialsekreterare
Organisation: Utredning och stöd
Tillsvidare, From: 2022-04-28
Heltid,
Utfärdat av: Lena Karlsson Leksell, Förvaltningschef

Socialsekreterare
Organisation: Utredning och stöd

<p>Tillsvidare, From: 2022-03-01 Heltid, Utfärdad av: Lena Karlsson Leksell, Förvaltningschef</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Tillsvidare, From: 2022-02-01 Deltid (73,38%), Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Tillsvidare, From: 2022-02-28 Heltid, Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Förteckning över avtal om månadsavlönade visstidsanställningar utfärdade mellan 2022-01-01 – 2022-01-31</p>
<p>Vårdbiträde Organisation: Hemtjänst Gnesta Allm visstidsanställning, 2022-01-10 - 2022-04-30 Deltid (75,00%), Utfärdad av: Åsa Hjalmarsson, Chef</p>
<p>Personlig assistent Organisation: Personlig assistans Vikariat, 2022-02-01 - 2022-03-06, Deltid (90,01%), Utfärdad av: Hanna-Leena Sandberg, Enhetschef</p>
<p>Personlig assistent Organisation: Personlig assistans Vikariat, 2022-01-24 - 2022-03-06, Heltid, Utfärdad av: Hanna-Leena Sandberg, Enhetschef</p>
<p>Personlig assistent Organisation: Personlig assistans EJ Vikariat, 2022-02-01 - 2022-03-06, Heltid, Utfärdad av: Hanna-Leena Sandberg, Enhetschef</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Allm visstidsanställning, 2022-01-01 - 2022-04-30 Deltid (64,22%), Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Allm visstidsanställning, 2022-01-01 - 2022-02-27 Heltid, Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Allm visstidsanställning, 2022-01-01 - 2022-02-27 Heltid, Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Vårdbiträde Organisation: Hemtjänst Björnlunda Efter 67 år, 2022-01-01 - 2022-02-02 Deltid (55,00%), Utfärdad av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>

<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Allm visstidsanställning, 2022-02-28 - 2022-05-31 Heltid, Utfärdat av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Undersköterska Organisation: Särskilt boende Ekhagen Allm visstidsanställning, 2022-02-28 - 2022-05-31 Deltid (75,00%), Utfärdat av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Vårdbitråde Organisation: Hemtjänst Björnlunda Allm visstidsanställning, 2022-02-28 - 2022-03-31 Deltid (75,00%) Utfärdat av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Undersköterska Organisation: Hemtjänst Björnlunda Allm visstidsanställning, 2022-02-28 - 2022-03-31 Heltid, Utfärdat av: Monica Petersson, Enhetschef Ekhagen</p>
<p>Vårdbitråde Organisation: Beställarenheten Stab BEA-avtal för vissa Arbet, 2022-02-17 - 2023-02-16 Deltid - BEA (75,00%), Utfärdat av: Patrik Rosin, Verksamhetschef</p>

Upprättad: 2022-03-02
Diarienummer: SN.2022.2

Socialnämnden

Anmälningssärenden

Sammanfattning

Information och meddelanden som inkommer till kommunen och som socialförvaltningen bedömer vara av vikt att redovisa för socialnämnden, utgör anmälningssärenden. Anmälningssärendena i sin helhet finns tillgängliga hos kanslienheten samt hos sekreteraren under sammanträdet.

- ~ Verksamhetsberättelse 2021, Gemensamma patientnämnden
- ~ Verksamhetsberättelse 2021, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård
- ~ Protokoll, Nyköpings kommun, KF 2022-02-08 § 6 Revidering av reglemente för nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård
- ~ Protokoll sociala utskottet, 2022-02-23